

א) בְּרֵישׁ ב) הַנְּרִמְנוּתָא דְּמַלְכָא, ג) גְּלִיף, ד) גְּלִיף ב) גְּלִיפִי א) בְּטְהִירוֹ עֲלָאָה

מסורת הזהר

א) ת"ז (תקוני זהר לפי דפוס זיטמיר) תק' ה דף יט. א) נ"א בראשית בחכמתא דמלכא גליף גלופי וכו'. ב) נ"א תק"ח (תקונים חדשים לפי דפוס וורשא) קכב. (הורמנו דמלכא) ח"א (חלק א' מזהר, לפי דפוס ווילנא) דף קסא: ב) ח"א לח. תק"ח קכב. ג) ח"א לח. קיו: תק"ח קכב.

חלופי גרסאות

דרך אמת א) עיין תקונים ט"ו א' ל"ו ב. ב) אותיות רשבי"י. ג) רשות ורצון המלך יתעלה היה קודם לכל מתהווה להתאצל אצילות ממנו בדרך חקיקה ועיין בתקונים תקון ה'. ד) חקק חקיקות האצילות מהעלם אל הגילוי כדבר הנחקק מבלי להעבירו. ה) בזהירות ניצוץ אור עליון, מלשון רז"ל שרגא בטיהרא וכו' וכן תרגום של צהרים הוא טיהרא, ורמו אל תוקף ההארה כאור המזהיר בצהרים.

הסולם

מאמר גליף גלופי

א) **בריש הורמנותא דמלכא:** בתחילת גילוי רצונו של המלך. כלומר, כשעלה ברצונו של המלך להאציל ולברוא העולמות. **הורמנותא** פירושו רשות ורצון.

בטהירו עילאה

הכה בהתפשטות ההוא דאור העליון, ונלחץ ההתפשטות לאחוריו. ומגו דחיקו, נפקין אינון נהורין דקיקין, ואשתמעו כחדא, ומתוך הלחץ וההכאה, יוצאים אורות אלו הדקים, ונשמעים כאחד, עם התפשטות אור העליון. ואורות הדקים הללו מכונים בשם אור חוזר, והתפשטות אור העליון מכונה בשם אור ישר. כדין האי נציצו אחזי בהו גווני, ואצטבע כלהו כחדא: חוזר וסומק וירוק ואוכם וכו', אז ניצוץ הזה גילה בהם צבעים, דהיינו שינוי מדרגות, ונצטבעו כולם יחד, הן אור החוזר והן אור הישר, בד' גוונים, שהם: לבן אדום ירוק ושחור. והם ד' המדרגות חכמה בינה תפארת ומלכות. והאי נציצו סלקא ונחתא, וניצוץ הזה עולה עולה פירושו עלית ההארה מלמטה למעלה, המכונה ראש. יורד פירושו, התהפכות ההארה להאיר ממעלה למטה, המכונה גוף, והאי איקרי בוצינא דקרדינותא, וניצוץ הזה נקרא בוצינא דקרדינותא. האי אתקין ובטש בכ"ל נטיען נהורין, ואומר לו גדל, ניצוץ הזה תיקן והכה בכל נטיעות המאורות, ואומר לכל אחד, גדל. כלומר מתוך ההכאה שלו בהתפשטות אור העליון כנוצר, יוצאים כל שעורי קומה של כל המדרגות כולן שבעולמות, והוא מודד מדת גדלה של כל מדרגה

גליף גלופי בטהירו עילאה בוצינא דקרדינותא: ניצוץ הקשה חקק חקיקה באור העליון. גליף גלופי, פירושו חקק חקיקה, וענינו הסתלקות וצמצום האור, המשאיר המקום פנוי וריקן מאור, ונבחן כמו חקיקה. טהירו עילאה, פירושו אור העליון, כי צהרים מתרגמינן טהירא (ירמיה כ'). כי מטרם הבריאה היה אור העליון ממלא את כל המציאות, וכשעלה ברצונו לברוא העולמות, עשה חקיקה באור העליון, דהיינו שצמצם וסילק האור מסביב המלכות, כמ"ש לפנינו, ובחקיקה זו נעשה מקום לכל העולמות. בוצינא, ענינו ניצוץ אש. קרדינותא, פירושו קושיות, מלשון חיטי קורדינתא. (פסחים ז). וענינו הוא כח דין קשה שבכלי המלכות, שמסיבתו נצטמצם ונסתלק האור מסביב להמלכות. ופירושו המלא של בוצינא דקרדינותא מובא בזהר חדש (פרשת ואתחנן אות י"ח). וזה לשונו. כד בעאן לנפקא, כשהאורות רוצים לצאת ולהתגלות, האי נציצו דביה גוונין בטש בהווא אתפשטותא ואתדחיק, ניצוץ הזה, שבו כח הדינים המכונים גוונים, (דפו"י דף ט"ו ע"א)

ב

בראשית

ו' בוצינא א דקרדינותא, ו' נפיק גו סתים דסתימו א מרן"א דאיין סוף, ו' קוטרא

ממורת הזהר

א) חלק ב' דף קלג: רלג. רס. חלק ג' דף מה: קלט. רצב: ת"ז תק' ה' דף יט. ז"ח (זהר חדש לפי דפוס וורשא) פרישת ואתחנן דף נ: נח: שיר השירים דף סה: עג. עד. תק"ח קד: קה: קו. (ב) ח"א כ: ל. קסא: ח"ג מה: (קטורא) ח"א קצו ח"ב מה: (קטורי) ח"ב קעח: (קטרי) ח"א קסא: קעו: (קטרא) ח"א לב:

חלופי גרמאות

א נ"א דקרדינותא (מהרמ"ק), ונ"א דקרדינותא, ונ"א קרדינותא. ב נ"א נפיק. ג נ"א מרישא.

דרך אמת ו' ניצוץ חזק ורמו אל אפיסת ההשגה שא"א לעין השכלי לראות ולהשיג בדברים הנעלמים העליונים, כמו שא"א לעין הראות לראות בניצוץ מראה הלטושה שמוהיר בחוק הזהירות ובהירות, והוא מלשון וי"ל בפסחים חיטי דקרדינותא ופירש"י חטים הגדלים בהרים קשים וחזקים, וי"ג בוצינא דקרדינותא והוא מלשון קריות ושחרות לרמו אל רוב העלמותיו כי כן יתיחס כל דבר נעלם אל חשך, כמ"ש ישת חשך סתרו, ויש גורסים בוצינא דקרדינותא, והיא אבן הבדיל משקל הבנאים שבו שוקלים ואומרים ומשערים כדי שיעלה הבנין ישר, ופי' מלת קרדינותא הוא מלשון משנה מקדרין בהרים כלומר אומדין השיפוע הגבוה ובלשון ערבי תקדייר. ולפי שאותו ניצוץ הנזכר אשר הוא ראשית גלוי רוממותו ית' הוא כמשקל אל הבנין עולה ויורד לכן קראו בוצינא דקרדינותא. והבורר יבור. ז) קשור ניצוץ הנזכר בגולם שהוא אות יו"ד צורת ניצוץ וגם הוא צורת גולם שחולל לצייר ממנו כל אות שתוציא כגולם הזה בלא צורה ומוכן לכל צורה שתוציא לצייר בו.

הסולם

מאמר גליף גלופי

מדרגה ומדרגה. והביאור של זוג דהכאה הנזכר נתבאר בספרי (פתיחה להכמת הקבלה, אות ט"ז). וענין מדידת גולם של המדרגות נתבאר שם (באות כ"א).

והנך מוצא כאן ב"ח, אשר בוצינא דקרדינותא, הוא בחינת ניצוץ, הבוטש על התפשטות אור העליון ומעלה אור חוזר ומלבישו, שמבטישא זו נולדות ויוצאות כל המדרגות כולן. וענינו הוא כח הצמצום שבכלי המלכות שלא לקבל אור העליון, שנתקן אחר כך גם במסך קשה, שהזהר שלפנינו מכנהו בשם **נביעו**, (להלן דף ד' ובסולם ד"ה בגו בוצינא) אמנם כאן המדובר הוא בתחילת יציאת ה**בוצינא דקרדינותא מרזא דאין סוף**, שעוד לא נתקן במסך, אלא שהוא כח הדין שגרם לצמצום האור מכלי המלכות. (כמו שנתבאר בסולם שם ד"ה בגו בוצינא ע"ש).

ונפיק גו סתים דסתימו מרזא דאין סוף קוטרא בגולמא: הבוצינא דקרדינותא יצא ונתהווה, תוך הסתום מכל סתום מסוד אין סוף, צורה בבחינת גולם. כלומר, שצורת הדין היתה עוד בבחינת היולי בלתי נכרת כלל. **נעין בעזקא, לא חוזר ולא אוכם, ולא סומק ולא ירוק, ולא גוון כ"ף,** הבוצינא דקרדינותא היה נצב ותחבר בתוך עגול, כלומר במרכז העגול, לא היה לבן ולא שחור, לא אדום ולא ירוק. **סתים דסתימו מרזא דאין סוף,** פירושו בחינה אחרונה דאין סוף, שהיא בדוגמא כמו מלכות דאין סוף (ע"י להלן דף ד' בסולם (דפויי דף ט"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

במהירו עזאה

ד"ה בגו בוצינא) **קוטרא** פירושו צורה, מלשון הריני צר אותו בכל קטורין של אביו, וכן צר כל קטורין של הולד, (ויקרא רבה כ"ג) **בגולמא** פירושו גולם, מלשון גלמי ראו עיניך. (תהלים קל"ט) **עזקא** פירושו עגול כטבעת.

ביאור הדברים. כי מטרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור העליון הפשוט ממלא כל המציאות, ולא היה שום מקום פנוי בשביל מציאות נאצלים ונבראים. ולא היה שם בחינת ראש וסוף, אלא הכל היה אור פשוט בהשואה אחת, והוא נקרא אור אין סוף. וכשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים, יצא הבוצינא דקרדינותא, דהיינו כח הדין שנתגלה בתוך המלכות שיצא מרזא דאין סוף, וחקק חקיקה באור העליון, ונצטמצם האור ונסתלק מתוך כלי המלכות ומסביב לה, שהסתלקת האור הזה מכונה בשם חקיקה באור העליון, כי נעשה שם חלל ריקן מאור, ובחלל ריקן הזה יצאו אח"כ כל העולמות ואשר בהם.

ומתוך שהבוצינא דקרדינותא, שה"ס כח הדין, יצא ונתהווה זה עתה מסוד בחינה אחרונה דא"ס, לכן עוד לא היה יכול להתגלות בו שום דין ח"ו, אלא רק שורש, שממנו נתפשטו ונתהווו אח"כ כל הדינים בעולמות, והוא עצמו היה בבחינת צורה גלמית וכת היולי בלבד, שעוד לא היה ניכר בו שום צורה של דין. וכן מקום המצומצם, דהיינו חלל הפנוי שהאור נסתלק משם

בראשית

א) בְּגוֹלְמָא א) נְעִיץ בְּעִזָּא א) לָא ב) חָנוּר וְלָא א) אֹכְסִים א) וְלָא סוּמְקִין וְלָא
יְרוּקִין, ב) וְלָא גְוֹנִין כָּלְלִין. ג) כִּד מְדִיד (ח) (ה) מְשִׁיחָא, עֲבִיד גְוֹנִין לְאַתְרָא לְגוּ.

מסורת הזהר

א) ת"ז תקי ה' דף יט. ב) לעיל דף מ"ה ושם נסמן.
ח"א מב. ח"ב רכב. רלה: ז"ח נז: ג) ת"ז תקי ה' דף
יט. ד) ח"א יח: לט. מד. ח"ב פד. קלט. רט: רמא.
רמג: ח"ג י. רעה. ת"ז בהקדמה דף יב: ה) ת"ז תקי ה' דף יט. ז"ח נז: נח: תק"ח קה. קה. קו.

חלופי גרסאות

א נ"א לא. ב נ"א ולא. ג נ"א כד הדר משיחא, ונ"א
כד הדר משיחו.

דרך אמת (ח) מרה.

הסולם

מאמר גליף גלופי

משם, היה ג"כ בבחינת השואה אחת, שלא היה ניכר שם צורת דין כלל, שזה מכונה צורה עגולה, דהיינו נְעִיץ בְּעִזָּא, שכה הדין היה נעוץ במרכזו של העגול, בסוד נקודה האמצעית. שהוא שם כמו בחינת ציר, שכל העולמות טובים עליה כדי להמתיקה ולתקן אותה. ויתכן שמטעם זה כינו את הניצוץ בשם **בוצינא דקרדינותא**, כי **בוצינא** פירושו ג"כ ציר מלשון בוצינא דריחיא (פסחים צד). שהוא ציר, שהשוכב של הריחים סובב עליו.

וכן לא היה שם בחלל שום גוונין. כי הגוונים הם בחינת דינים העושים שינוים בהדרגות, ושם עוד לא ניכר שום דין כנוכר. ואומר לא לבן, כי לבן יורה על אור החכמה שאין בו שום גוון ודין, וכיון שהאור נסתלק ונצטמצם משם, הרי אין שם בחינת לבן. ואם תאמר כיון שנסתלק האור הרי יש שם גוון שחור, המורה על חסרון אור, ואומר שגם שחור אין שם. ולא אדום, שהוא גוון הבינה, ולא ירוק שהוא גוון הת"ת. (ותכן הדברים האלו נחבאו באורך בספרי תלמוד עשר ספירות חלק א' בתחילתו. וכן בפתיחה לחכמת הקבלה אות י"ד עד אות כ"ו).

כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא
לגו: כאשר מדד שעור קומה, עשה גוונין להאיר לתוך החלל והחקיקה הנ"ל. פירוש, כי אחר הצמצום והחקיקה הנ"ל, המשיך התפשטות קו אור, מאור א"ס לתוך מקום החלל הפנוי, אשר ראש העליון של ההתפשטות נמשך מא"ס עצמו ונוגע בו, וסיומו של ההתפשטות היה במקום הבוצינא דקרדינותא העומד בנקודה האמצעית, במרכזו של העגול כנ"ל. כי משום שהבוצינא דקרדינותא מעכב את אור העליון מלעבור דרך בו, לכן נסתיים האור שם. והתפשטות קו אור הזה כולל בתוכו ד' גוונין שהם: חכמה בינה

(דפו"י דף ט"ו ע"א)

כמהירו עזאה

ת"ת ומלכות, והם המאירים בתוך מקום המצומצם. וז"ש **כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו**, שבעת התפשטות קו האור, אז נעשו הגוונין להאיר למקום, אבל מטעם זה לא היה במקום המצומצם שום גוונין.

ודע ששתי פעולות יש בבוצינא דקרדינותא. א) הזווג דהכאה שממנו נמשכות כל המדרגות (כנ"ל בזהר חדש המובא בדי"ה גליף), ופעולה זו היא בהמלכות של ראש, המעלה אור חזור ממטה למעלה ומוציא ע"ס של ראש, וכן מתהפך להאיר ממנו ולמטה ומוציא ע"ס של הגוף. ב) היא פעולת הסיום של כל מדרגה, כי בעת שמתפשטות הע"ס דגוף של המדרגה ממעלה למטה, דהיינו מכתר עד המלכות, הנה לא יוכל האור להתקבל בהמלכות דגוף, מחמת הבוצינא דקרדינותא אשר שם, המעכב על האור ואינו מניחו להתפשט שם, וע"כ ההארה מסתיימת. וזה מבואר בתקונים חדשים (דף ק"ד טור ג' שורה י"ז). וזה לשונו, **מאין סוף נפקא בוצינא דקרדינותא**, מא"ס ב"ה יוצא הבוצינא דקרדינותא, **לאעטרא לב"ה**, להמשיך עטרות ומוחין לכל המדרגות. כלומר, שכל המוחין נמשכים ע"י זווג דהכאה של הבוצינא דקרדינותא כנ"ל, **לאנהגא לימא רבא ד"ה יפוק משעורא לבר, הדא הוא דכתיב עד פה תבא ולא תוסיף ופה ישית בגאון גליף**. ופעולה זו של הבוצינא הוא, להנהיג את המלכות הנקראת ימא רבא, שלא תצא משעורה לחוץ, כלומר שלא תקבל לתוכה את אור העליון ממקום המסך ולמטה, שעליו אומר הכתוב, עד פה תבא ולא תוסיף, כלומר עד הגבול של המסך יבא האור ולא יוסיף להתפשט עוד. ופה ישית בגאון גליף, דהיינו בדומה לחול, המגביל ומסיים מימי היס, ודוחה גלי היס לאחוריהם

ד

בראשית

בגו בוצינא, נפיק חד נביעו, דמניה אצטבעו גונוין לתתא.

(ב) סתים גו סתימין מרזא דאיין סוף, א בקע ולא בקע,

מסורת הזהר

(א) ח"א קננ. רלה. ח"ב רמר. ח"ג קסה ת"ז תקי ס"א
דף צד. (ב) ח"א טו:

חלופי גרסאות

א נ"א ונפיק. ב נ"א סתימא. ג נ"א ררזא.

דרך אמת טן בראשית י"ז ע"ב.

הסולם

מאמר גליף גלופי

לאחוריהם בגאון רב. ומטעם זה מכונה המלכות של ראש, מלכות המזדווגת, והמלכות של הגוף, מלכות המסיימת.

גם תדע, שהתפשטות קו אור האמור כאן, ה"ס פרצוף אדם קדמון, שהוא בחינת כתר לך העולמות: אצילות בריאה יצירה עשיה. וכיון שבהכרח יש בכל התפשטות, ה' קומות זה למטה מזה, הנקראות: ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, כמ"ש באורך (בספרי פתיחה לחכמת הקבלה מאות ל' עד אות מ"). לכן כולל ג"כ הקו הזה ה' פרצופין, שהם ה' פרצופי אדם קדמון.

בגו בוצינא נפיק חד נביעו דמניה

אצטבעו גונוין לתתא: בתוך הבוצינא דקרדינותא הנ"ל, יצא מעיין אחד, שממנו נצטבעו הגוונים למטה. **נביעו** פירושו מסך, שנתקן בתוך המלכות להעלות אר"ח, (כנ"ל בזהר חדש המובא בדף א' ד"ה גליף), כי הביטוש, שה"ס זווג דהכאה עם אור העליון, הוא בחינת זווג דלא פסיק, ונעשה המסך כמו מעיין נובע אור תוור בלי הפסק. **גונוין** פירושו דינים. **אצטבעו** פירושו התגלות דינים. **לתתא** פירושו בספירות של הגוף. כי אמר בזהר חדש (המובא לעיל בד"ה גליף גלופי), **והאי נציצו סלקא ונתתא** שהארת אור תוור מאיר ממטה למעלה, וממעלה למטה. והנה הארתו ממטה למעלה מכונה ראש, ובהארת הראש עוד לא נגלו גוונים, אלא רק בהארתו ממעלה למטה המכונה גוף, שם ניכרו ד' הגוונים, וזה שאומר כאן, **אצטבעו גונוין לתתא**, דהיינו בהארה מלמעלה למטה נגלו הגוונים ולא בהארה שממטה למעלה.

והטעם שלא יכלו הדינים להתגלות ממטה למעלה הוא, כי עליון ותחתון הם תמיד סבה ומסובב, שהתחתון מסובב מהעליון. ולכן כיון שהבוצינא דקרדינותא נמצא למטה במלכות של ראש, ומאיר ממטה למעלה, אין הסבה, דהיינו ט"ס עליונות, מתפעלת

(דפו"י דף ט"ז ע"א)

בטהירו עלאה

כלום מהחסרונות של המסובב שלה, שהיא המלכות. אבל הגוף, שהוא מסובב מזווג דהכאה של הבוצינא דקרדינותא, ונמצא הבוצינא דקרדינותא סבה אליו, לכן מתגלים בו הדינים של הבוצינא דקרדינותא, כי כל כח הדינים אשר בסבה מתגלים בהמסובב ממנה. ומכאן תדע, אשר כל בחינת עוביות וחסרון לא יוכל לפעול רק ממקום מציאותו ולמטה, ולא כלום ממקום מציאותו ולמעלה.

(ב) **סתים גו סתימין מרזא דאין סוף**

בקע ולא בקע: הסתום מכל סתום מסוד אין סוף, האציל ב' פרצופין, האחד בבחינת בקע, והב' בבחינת לא בקע. **סתים גו סתימין**, פירושו מלכות דאדם קדמון. **בקע** פירושו יציאת חצי מדרגה, דהיינו ו"ק בחסרון ג"ר. **לא בקע**, פירושו יציאת מדרגה שלמה. **אוריא**, פירושו קומת רוח שהיא ו"ק בחסרון ג"ר. **אתיידע**, פירושו זווג להמשכת הג"ר. **לא אתיידע** פירושו שאין שם זווג להמשכת ג"ר.

וביאור הדברים. כי אחר שהודיע לנו הזהר, סוד הצמצום והבוצינא דקרדינותא, והנביע דנתתקן תוך הבוצינא, והתפשטות קו מא"ס שה"ס פרצוף אדם קדמון, מתחיל לבאר איך יצאו ה' פרצופי אצילות מהמלכות דא"ק. ומבאר איך המלכות דא"ק האצילה את פרצוף הכתר דאצילות הנקרא פרצוף עתיק, ונוקביה דעתיק, אשר הנוקבא דעתיק יצאה ממנה בבחינת **בקע**, והדכר דעתיק יצא ממנה בבחינת **לא בקע**. וענין בקיעה זו ה"ס שתוף מדת הדין במדת הרחמים, המכונה צמצום ב' דא"ק. וה"ס מה שאמרו חז"ל, בתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין, שהכוונה היא על מלכות דא"ק שמוזוגה יצאו פרצופי א"ק, שהיא בחינת מדת הדין, "ראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין"

ב"ר

ה

בראשית

אָוִיָא דִּילִיָּהּ אִי אָא אָתִיָּדַע כָּלֵל. עַד דְּמַגּוּ דְחִיקוּ דְבִקְיַעוּתִיָּהּ, אִי נְהִיר

ה'לופי גרמאות
א נ"א ולא. ב נ"א דבקיעותא. ג נ"א נהיר נהורא.

מסורת הזהר
(א) ח"ג רפח.

דרך אמת ין אינו מושג. כן לעיל ב' ע"א.

בשהירו עלאה

הסולם

מאמר גליף גלופי

שפרצוף עתיק ונוקביה כולל ב' הבחינות ביחד, הוא בכדי שיהיה אמצעי בין פרצופי א"ק שהם יצאו בבחינת אָא בקע, לבין פרצופי ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, שיצאו בבחינת בקע. באופן שהדכר דעתיק שיש לו השתוות עם אדם קדמון, נוטל מא"ק ומשפיע אל הנוקבא שלו, והנוקבא דעתיק שיש לה השתוות עם פרצופי אבי"ע משפעת אל אבי"ע.

וזה אמרו סתים גו סתימין מרזא דאין סוף דהיינו המלכות דאדם קדמון, האצילה פרצוף אחד שהוא עתיק דאצילות, בבחינת בקע וְאָא בקע, הדכר דעתיק בבחינת אָא בקע, והנוקבא דעתיק בבחינת בקע כמבואר. ומה שהקדים בחינת בקע שהיא הנוקבא דעתיק אל בחינת אָא בקע שהיא הדכר דעתיק, הוא משום שהנוקבא דעתיק קדומה אל הדכר דעתיק, כי הנוקבא נאצלה ויצאה בג"ר דנקודים, והדכר יצא בעולם האצילות, שלאחר עולם הנקודים.

אָוִיָא דִּילִיָּהּ אִי אָא אָתִיָּדַע כָּלֵל: האויר שלו לא נחודע כלל. ה' קומות הן, נפש רוח נשמה חיה יחידה. וקומת הרוח נקראת אָוִיר. ובחינת בקע, שאין שם אלא ב' הספירות כתר וחכמה בהמדרגה, לא תוכל לקבל אלא ב' אורות נפש רוח, וחסרה מג' אורות, נשמה חיה יחידה, מפני החסרון של ג' הכלים בינה ת"ת ומלכות, כנודע בערך ההפכי בין אורות לכלים, שבכלים, העליונים נגדלים תחילה. ובאורות, התחתונים נכנסים תחילה (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד).

ואומר, שקומת אויר של עתיק שהיא בחינת בקע דעתיק, שהיא הנוקבא שלו, לא נתודע כלל, אין לו זווג שימשיך הג' אורות נשמה חיה יחידה. כי הזווג מכונה בשם דעת, כמו וידע אדם את תוה אשתו. וטעם הדבר, נתבאר (לעיל בהקדמת ספר הזהר דף נ"ה אות מ"א. ד"ה וטעם הדבר ע"ש)

עַד דְּמַגּוּ דְחִיקוּ דְבִקְיַעוּתִיָּהּ, נְהִיר נְקוּדָה
הַדָּא סְתִימָא עֲלָאָה: עד שמתוך הכאה דבחינת בקיעה

(כ"ר ספי"ב). ראה שאין קיום לעולמות, העלה מדת הדין שהיא מלכות דא"ק, לבינה דא"ק שהיא מדת הרחמים, דהיינו מלכות המזדווגת שעמדה בסוף ספירות של ראש, עלתה במקום בינה של ראש, ושם עשתה זווג דהכאה עם אור העליון, ונמצא האור חוזר שלה העולה ממטה למעלה לא הלביש אלא שתי הספירות כתר וחכמה בלבד, וג' הספירות בינה וזו"ן של ראש ירדו מבחינת ראש ונפלו לבחינת גוף. וכן מלכות המסיימת שעמדה למטה מכל ספירות הגוף, עלתה ועמדה במקום בינה דגופא, שהוא בחצי ספירת הת"ת, בנקודת החזה, כי ת"ת נבחן לבינה דגופא, וסיימה את הפרצוף במקום נקודת החזה, והבינה וזו"ן דגופא, לא יכלו לקבל שום אור, להיותם נמצאים למטה ממלכות המסיימת, ויצאו לגמרי מבחינת אצילות.

והנך מוצא שמסכת עלית המלכות במקום בינה נבקעה כל מדרגה לשתיים, אשר חציה נשארה בהמדרגה, וחציה התחתונה יצאה וירדה להמדרגה שמתחתיה, וחצי מדרגת הראש ירדה לבחינת גוף, וחצי מדרגת הגוף ירדה למתחת האצילות. לפיכך נבחן, שכל פרצוף היוצא על ידי שתוף מדת הרחמים בדין, הוא יוצא בבחינת בקיעת מדרגה לב' חצאים.

וכשהאצילה מלכות דאדם קדמון את עתיק דאצילות, האצילה את הדכר דעתיק בבחינת לא בקע, דהיינו בלי שתוף דמדת הרחמים, ויצא עתיק במדרגה שלמה, שלא נבקע לב' חצאים. ואת הנוקבא דעתיק האצילה בבחינת שתוף מדת הדין ברחמים, ויצאה בבקיעת המדרגה. דהיינו רק בכתר וחכמה בראש, ובכתר וחכמה בגוף, ובינה ת"ת ומלכות דראש נפלו לבחינת גוף, ובינה תפארת ומלכות דגוף נפלו, למטה מסיום כל המדרגה דאצילות, כי נעשה סיום חדש על אור העליון, דהיינו במקום החזה דגוף, ששם בחינת חצי בינה דגוף כנ"ל. ודע שסיום חדש הזה נקרא פֶּרְסָא. והטעם (דפו"י דף ט"ו ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

בראשית

ו

א נְקוּדָה תְּדָא סְתִימָא עֲלָאָה, א בְּתַר בִּהְיָא נְקוּדָה לָא אֲתִידַע כְּלָל, ג וּבְגִין
כְּן דְּאֶקְרִי אֲרֵאשִׁית, מֵאֲמַר קְדַמָּאָה דְּכֻלָּא ה.

מסורת הזהר

א) לעיל בהקדמת ספר הזהר, דף צ"ב ושם נטמן ח"א טז. יט: כ. מו: ח"ב קסב. רי: ת"ז תקי ה' דף יט. ז"ח בראשית דף ז. שה"ש דף סח: ב) ח"א מו: ג) ח"א טז: ל.

חלופי גרסאות

א נ"א בתר ההוא נהורא. ב נ"א ההוא. ג נ"א בג"ד. ד נ"א אקרי ראשית, ראשית מאמר קדמאה דכלא. ה (ע"ן בטיף ח"א דפ"י דף ונא. מה שחסר כאן).

מאמר גליף גלופי

הסולם

בטהירו עלאה

הראשונה שבתורה, שהיא המלה **בראשית**, ואומר שהמלה **בראשית** קאי על פרצוף א"א דאצילות, שהוא הנקרא בשם **ראשית**. והוא מטעם שהוא פרצוף הראשון שממנו מושפעים כל המוחין שבעולמות, אבל מן הפרצופין שלמעלה ממנו, דהיינו מפרצופי אדם קדמון, ודכר ונוקבא דעתיק, אין מגיע מהם שום מוחין לעולמות, כי הם לא אתיידע כלל, שאין בהם זוג להשפיע מוחין (כמ"ש לעיל). כי פרצופי א"ק ועתיק דכורא, נתקנו בהמלכות דמדת הדין הבלתי ממותקת, שעליה אמרו חז"ל ראה שאין העולם מתקיים. ואפילו פרצוף נוקבא דעתיק, ג"כ אינה משפעת מוחין, להיותה נכללת מבי הנקודות יחד, (כנ"ל בדיבור הסמוך). ולכן היא ג"כ לא אתיידע. ונמצא שהפרצוף הראשון דאתיידע הוא פרצוף א"א, להיותו מתוקן בנקודה עלאה הממותקת בלבדה, שה"ס המפתחא, וע"כ נקרא א"א בשם **ראשית**, ולפיכך האריך הזהר לבאר עד כאן מראשית הצמצום עד דכר ונוקבא דעתיק דאצילות, כדי להורות לנו, שפרצוף א"א הוא הנושא ל**נקודה עלאה**, והוא הנקרא **ראשית**, והוא הנרמז במלה **בראשית** שבתורה. משא"כ כל אלו הפרצופין והעולמות שקדמו לו, כי הם לא אתיידעו ואינם משפיעים לתחתונים, וע"כ לא נמצא עליהם שום מלה בתורה, כי מה שלא נשיג לא נדעהו בשם ומלה. ותחילת השורש להשגה מתחיל רק בא"א, שהוא **אתיידע**, אמנם רק בבחינת שורש להשגה. ולכן מכונה בשם **בראשית**, ולכן הוא בהכרח מלה ראשונה שבתורה, כי תורה היא בחינת השגה.

והמשכילים

בקיעה שבעתיק, האירה נקודה אחת סתומה עליונה. דחיקו פירושו לחץ והכאה, (כנ"ל בזהר חדש המובא בדף א' בד"ה גליף). דהיינו זוג דהכאה שממנו נאצלות ויוצאות כל המדרגות כולן כמ"ש שם. **דבקיעותיה**, פירושו בחינת הבקיעה שלו, שהיא נוקבא דעתיק. **נקודה חדא סתימא עלאה**, פירושו פרצוף א"א דאצילות. והנה באמת נקודה היא שם המלכות תמיד, ומה שא"א מכונה בשם **נקודה עלאה**, הוא להורות על ההפרש והחדוש שבו כלפי הנוקבא דעתיק, שהוא בעיקר על שיש לו מלכות הממותקת במדת הרחמים, העומדת להתודע, דהיינו להודווג להמשכת הג"ר, ומלכות זו הממותקת מכונה בשם **נקודה עלאה**. כי ע"כ הנוקבא דעתיק **לא אתיידע**, משום שהיא מתוקנת גם בנקודה תתאה הנקראת **מנעו"א**, כי הגם שהיא בבחינת **בקע**, דהיינו במלכות הממותקת במדת הרחמים, הנקראת **מפתחא**, מ"מ יש לה ב' הנקודות, דהיינו גם המלכות הבלתי ממותקת, ולכן **לא אתיידע**, הרי שכל החדוש בא"א כלפי הנוקבא דעתיק, הוא בנקודה עלאה שבו, לכן מכנהו הזהר בשם **נקודה עלאה** בהרבה מקומות. ומה שנקרא **נקודה סתימא**, הוא לאפוקי ממלכות דא"ק הנקראת **סתיים דכ"ל סתימין** או **סתיים דסתימון**, אבל המלכות שבא"א נקראת בשם **סתימא** בלבד.

בתר ההיא נקודה **לא אתיידע כ"ל**,
ובגין כן אקרי ראשית מאמר קדמאה
דכ"ל: למעלה מנקודה זו לא נתודע כלל ומשום
זה נקראת הנקודה בשם ראשית, שפירושו, מאמר
ראשון לכל המאורות.
אחר כל הקדמות הנ"ל, בא לבאר המלה
(דפ"י דף ט"ז ע"א)

ז

בראשית

(ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים פפוכבים לעולם

מסורת הזהר

(א) (דניאל י"ב) ח"א טו: ק, קיג: קטז. קל. ח"ב ב. כג. ח"ג קכד: קנג: רלח: ת"ז בהקדמה דף א. ה. י. יב: יג. יד: טז. יז. ז"ח בראשית דף ה. ואחנן דף נח: תקי"ח דף צג: צד. צט. קג: קד. קה: קו: קיג: קיז:

הסולם

מאמר

זהר הרקיע

שבעולם הזה, וכל שאינו מקובל לזו"ן אינו מקובל לבני אדם שבעולם הזה, כי מלמעלה מזו"ן אין אנו מקבלים כלום, כמ"ש במקומו. ולפיכך, אם הנוקבא דז"א, שהיא מלכות, לא היתה ממותקת בכינה, לא היתה ראויה לקבל שום אור ישר, דהיינו אור העליון, אלא רק אור חוזר לבד, שהוא אורות דקייקם, (כנ"ל בווהר חדש המובא בדף א'), שפירושו אורות דין, ואז נמצא שבני אדם שבעולם הזה, לא היו ראויים לקבל שום מוחין, שהם אור ישר, מאין סוף ב"ה. וזה שאמרו, ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדת הרחמים, דהיינו שהעלה אותה למקום בינה כנ"ל, ונבקעו כל המדרגות, ונעשה סיום חדש בחצי כל מדרגה הנקרא רקיע. ונמצא המלכות שעלתה במקום בינה, שהיא הרויחה ב' ספירות הראויות לקבל אור העליון, שהן ספירת בינה וספירת הת"ת. כי בהיות המלכות במקום בינה, נמצאים בינה ות"ת מתחתיה והם כלולים בה. ולכן אחר שבני אדם מעלים מ"ן ע"י מצות ומע"ט, ממשיכים הארה חדשה מלמעלה, המורידה את המלכות ומקום הזווג בחזרה למקומה, דהיינו למטה מת"ת, ויוצאת מדרגה שלמה נפש רוח נשמה חיה יחידה, שהם מקובלים בהספירות בינה ות"ת שנכללו מקודם לכן במלכות, הראויות לקבל אור העליון כנ"ל. ואז גם נשמות הצדיקים מקבלות מוחין עליונים מזו"ן דאצילות, להיותן נכללות במלכות העליונה. (וענין זה נתבאר בהסולם לעיל בהקדמת ספר הזהר דף כ' ד"ה ז"ש צ"ר, ואין להאריך כאן).

הרי שכל המוחין הם רק מכח המלכות שעלתה לבינה, ונעשה שם סיום חדש הנקרא רקיע, ולולי הרקיע לא היו יכולים הזו"ן לקבל כלום מאור העליון. ולכן מכנה הכתוב את המוחין הללו בשם זהר הרקיע, כלומר, האור המתגלה בסוד הסיום דשותף הרחמים בדין. וז"ס הכתוב, והמשכילים, שהם זו"ן וכן נשמות הצדיקים, יזהירו כזהר הרקיע, יקבלו

(ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו': והמשכילים, פירושו זו"ן דאצילות או נשמות הצדיקים. זהר הרקיע, פירושו הארת ג"ר, המתגלה ע"י שתוף מדת הרחמים. ויש להבין למה מביא כאן הכתוב הזה ולכנות יציאת כל פרצופי אצילות בשם זהר שבכתוב הזה. והענין הוא, כי הכתוב מדבר כאן ביחוד מאותה המלכות הממותקת במדת הרחמים, דהיינו המלכות שבקעה כל המדרגה עם עלייתה לבינה, ועשתה סיום חדש באמצע הספירות של המדרגה, דהיינו במקום בינה שבגוף שהוא החזה (כנ"ל דף ד' ד"ה סה"ם גו סתימין ע"ש). ונתבאר שם שסיום חדש הזה נקרא בשם פרסא שהיא העומדת במקום החזה ומסיימת שם את הפרצוף. וה"ס הפרסא שבגוי מעוהי דבר נש שבמקום החזה שלו, המבדלת בין אברי החיות, שהם הריאה והלב, לבין אברי המזונות. ותדע, שסיום החדש הזה מכונה גם כן בשם הרקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. כי חמש ספירות יש בגוף הנקראות חסד גבורה תפארת נצח הוד, שהן כנגד חמש ספירות הנקראות כתר חכמה ובינה תפארת ומלכות, וחג"ת דגוף הם בחינת כח"ב, דהיינו ג"ר של הגוף, והן מסתיימות במקום החזה, ששם הפרסא המכונה רקיע, ולכן מכונים חג"ת הללו בשם מים עליונים. ומחזה ולמטה הם בחינת ת"ת ומלכות דגופא, והם מכונים מים תחתונים. הרי שהרקיע עומד באמצע כל מדרגה, ומבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. וז"ס הכתוב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים.

וכבר הבאנו דברי חז"ל, שבמדת הדין, שהיא מלכות דא"ק מטרם שנמתקה בכינה שהיא מדת הרחמים לא היה העולם מתקיים. והטעם הוא, כי העולם יש לפרשו על זו"ן דאצילות המכונים בשם עולם, וכן בכללו בני אדם שבעולם הזה. כי כל המקובל לזו"ן דאצילות, אפשר שיקובל לבני אדם (דפויי דף ט"ו ע"א)

בראשית

וְעַד זֶהר אֶסְתִּימָא דְסְתִימִין, בִּטְשׁ אִירָא דִּילִיה גִּנְאָנְהִיר בְּהַאי דְנְקוּדָה,
וּכְדִין אֶתְפִּשֵׁט הַאי רְאשִׁית, גִּנְעִבִיד לִיה הִכְלָא לִיקְרִיה, וּלְתוֹשְׁבַתְהִיה.

מסורת הזהר

א) (פשיטו דההיא נקודה) ח"א כ. ב) ח"א כ. ת"ז תקי א נ"א סתימאה. ב נ"א בטש אוירא דיליה דמטי ולא מטי בהאי נקודה וכו'. ג נ"א ואנהיר ל"ג. ד נ"א נהורא. י"ח דף לז:

ה נ"א ועביד ליה יקרא להיכליה (נ"א להיכלא) לתושבתתא (נ"א לתושבתתיה ונ"א לתושבתתיה) תמן זרע וכו'. ונ"א ועביד ליה היכלא לתושבתתיה דיליה תמן זרע וכו'. ז נ"א ועביד ליה היכלא ליקריה לתושבתתיה וליקריה ולהיכליה לתושבתתיה תמן זרע וכו'. ח נ"א ועביד ליה היכלא ליקריה לתושבתתיה יקרא להיכלא לתושבתתיה תמן זרע וכו'. ט נ"א ועביד ליה היכלא ליקריה לתושבתתיה דיליה תמן זרע וזרעא דקדושא לאולרא לתועלתא דעלמין כצ"ל (אח"ל).

דרך אמת לל לשון הכאה והוא רמו אל תוקף זריחת האור שמכה בלטישת אורו למטה.

זהר הרקיע

שהנוקבא שלו כבר נתקנה עם מלכות הממותקת במדת הרחמים, בסוד הרקיע כנוצר לעיל. מכל מקום, כיון שהיא א"א אטיידע כנ"ל, לכן נכללת בדכר דעתיק ונקראת סתימא דסתימין כמוהו. אלא שהיא מכונה בשם אוירא דיליה, להיותה רק חצי מדרגה, דהיינו ב' כלים כתר וחכמה, שבהם ב' אורות נפש ורוח. וז"ש בטש אוירא דיליה ואנהיר בהאי נקודה, שאוירא דעתיק. שהיא הנוקבא שלו, המשיכה הארה לא"א, המכונה נקודה עלאה, ויצאו בו המוחין דג"ר הנקראות זהר הרקיע.

וכדין אתפשט האי ראשית ועביד ליה דיכלא ליקריה ולתושבתתיה: ואז, אחר שקבל א"א הארת הנוקבא דעתיק, התפשט ראשית הזה, שהוא א"א, בראש וגוף, ועשה לעצמו היכל, לכבוד ולהחילה. כלומר, שהאציל לפרצוף או"א עלאין, שהם הלבישו אותו והקיפוהו מסביב בבחינת היכל.

וצריך שתדע, שששה פרצופין הם בעולם אצילות, שזה יצא מזה, ובכל פרצוף יש דכר ונוקבא. ונקראים: עתיק ונוקביה, אריך אנפין ונוקביה, אבא ואמא עלאין, ישראל סבא ותבונה, זעיר אנפין ונוקביה הגדולים, וזעיר אנפין ונוקביה הקטנים. והולך הזהר ומבארם כאן על סדר מדרגתם, כי אוירא דעתיק, האצילה לא"א ונוקביה, וא"א ונוקביה האצילו לאו"א עלאין וישסו"ת, וישסו"ת האצילו לזו"ן הגדולים ולזו"ן הקטנים. ומבאר, איך כל אלו מרומזים בהכתוב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. כמו שתראה לפנינו.

תמן

הסולם

מאמר

יקבלו מוחין המאירים כמו זהר הרקיע, כי כל המוחין שלהם מזהר הרקיע באים.

ולפיכך מביא הזוהר את הכתוב הזה, על כל המוחין שנאצלו מא"א ולמטה, כי כולם יצאו מאלו האורות דזהר הרקיע, ולכן יש בהם השגה לתחתונים. והולך ומבאר ג' בחינות בזהר הרקיע. א) הוא זהר סתימא דסתימין ואוירא דיליה שהוא דכורא דעתיק ונוקבא דעתיק כי הדכר דעתיק נקרא סתימא דסתימין, ואוירא דיליה, הוא הנוקבא דעתיק, שהאצילה לא"א בסוד זהר הרקיע. ב) הוא זהר בראשית שהוא א"א, שממנו נאצל ישסו"ת. ג) הוא זהר סתים, שהוא ישסו"ת, שממנו נאצלו כל עשרה מאמרות שבמעשה בראשית שהם המוחין דזו"ן. אכל או"א עלאין אינם מבחינת זהר הרקיע, להיותם בחינת לא אטיידע והי' לא נפיק מאויר שלהם כמ"ש להלן. והנה זהר הרקיע הא', ה"ס שורש כדי להאציל לא"א, כי הוא עצמו א"א אטיידע כנ"ל. וזהר הרקיע הב', הוא הנושא לנקודה עלאה, שה"ס מפתחא, ולכן נחשב לראשית לכל המוחין דזהר הרקיע, וע"כ נקרא בראשית. ועכ"ז אין אלו המוחין מתגלים בו עצמו, אלא הוא משפיע אותם לישסו"ת, שהוא זהר הרקיע הג', ובישסו"ת מתגלים כל המוחין האלו בפועל ממש, שמהם מקבלים הזו"ן.

זהר סתימא דסתימין בטש אוירא דיליה ואנהיר בהאי נקודה; וזהר הסתום מכל סתום, האויר שלו הודווג והאיר בנקודה הזו. סתימא דסתימין הוא עתיק ונוקבא שלו, והגם (דפו"י דף ט"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

בראשית

ט

א תִּמְנָן, זָרַע אֶת זָרְעֶךָ לְאוֹלָדְךָ, לְתוֹעֵלְתָּא בְּדַעְלָמָא, וְרָזָא דָא, זָרַע קִדְשׁ מִצְבָּתָהּ.

ב זָהָר, דְּזָרַע זָרַע לִיקְרִיָּה, דְּכַפְּאֵי דְּזָרַע דְּמַשִּׁי דְּאַרְגָּוֹן טָב, דְּאַתְחַפֵּי לְגוֹ, וְעֵבִיד לִיהּ הִיכְלָא דְּאִיהוּ תוֹשְׁבֵיחְתָּא דִּילִיהּ וְתוֹעֵלְתָּא דְּכָלָא.

מסורת הזהר

א ת"ז תקי ה' דף יט. ב' ח"ב קסו: קסז. ג' ישעיה (ד' ת' ט) ח"א קעח.

חלופי גרסאות

א נ"א דקדושא. ב' נ"א דעלמין. ג' זהר דזרע זרע דקדושא ליקריה כהאי זרעא כצ"ל (אה"ל). ד' נ"א כהאי.

דרך אמת מן שמתכסה ומתעלם לפניו.

מאמר

הסולם

זהר הרקיע

ולא אתפשט, ואיהו סתים אתקרי אויר, וסוד הדבר, עוטה אור כשלמה, כשהוא אור מעוטף בלי התפשטות, והוא סתום, נקרא אז אויר, שענינו הוא **אור סתים באת י'**, נקודה בהיכליה, האור נעשה סתום על ידי אות י', כי י' נכנסה בהמלה **אור**, ונעשה הצירוף **אויר**, שה"ס נקודה בהיכליה פירוש, המלכות נקראת **נקודה**, וישסו"ת שהם בינה, נקראים **היכ"ל** (כנ"ל בזהר), ובסוד המיתוק דמדת הרחמים עלתה הנקודה בהיכליה דא"א, שהמלכות עלתה לבינה, ונמצא אשר **אור** ההיכל נסתם ונעשה **אויר**, שפירושו קומת רוח, כי כשיש שם כל ה' אורות נרנח"י, נקרא בשם **אור**, אבל ע"י עלית הנקודה **דחיכ"ל**, נעשה הסיום והווג מתחת החכמה, ובינה ת"ת ומלכות ירדו מחוץ ההיכל למטה וכיון שלא נשאר בהיכל אלא ב' כלים כתר וחכמה לכן לא נשאר שם אלא ב' אורות נפש רוח, ואור רוח מכונה בשם **אויר**, הרי שמסבת עלית הנקודה לאור ההיכל נסתלק האור משם, שה"ס הג"ר: נשמה חיה יחידה, ולא נשאר שם אלא קומת הרוח נפש, שה"ס **אויר**. ודא איהו, ויאמר **אלהים יהי אור** וכו'. וזה הוא ויאמר אלהים יהי אור. כלומר, את"כ כשהאירו המוחין דגדלות דישסו"ת, חזר והוריד את ה' **אויר**, וחזר צירוף **אור** למקומו כבתחילה. כי אחר שהחזיר המלכות למקומה, חזרו ג' הכלים בינה ותו"מ ונתחברו למדרגתם, וכיון שכבר יש ה' כלים. חזרו ה' אורות נרנח"י ונתלבשו בהם. וענין ביאת ה' באור האמור, ה"ס אצילת א"א לישסו"ת, כי בעת שהאציל לישסו"ת, העלה המלכות לבינה שלו, שה"ס נקודה

תמן זרע זרעא דקדושא לאולדא, לתועלתא דעלמא. ורזא דא וכו': שם בהיכל שעשה, שהוא פרצוף א"א עלאין, זרע א"א זרע קודש, להולדת נשמות, ולתועלת העולם. וזה סוד, זרע קדש מצבתה. פירוש ב' מיני מוחין מאיר א"א באר"א עלאין, א) הם מוחין דחסדים, שהם להחיות העולמות. ב) מוחין דגדלות שהם להולדת נשמות.

ד) זהר דזרע זרעא ליקריה כהאי זרעא דמשי דארגון טב, דאתחפי לגו: זהר שזרע זרע לכבודו, בדומה לזרע של משי וארגמן הטוב, שהתולעת הזורעת את המשי מתכסה בפנימיות המשי. כי כן טבע התולעת הזו, שמוציאה מתוכה חוטי המשי והיא מעטפת את עצמה עמהם מסביב לה עד שמתכסית כולה בחוטי המשי ואינה נראית לעין. ועל דרך זה גם א"א, כשהוא זרע האורות בהיכל הזה השני, הנקרא ישסו"ת, הוא מעלים ומכסה את אורותיו עצמו, ונמצא מתעלם על ידי המוחין הללו דישסו"ת שמאציל, כמו התולעת המתעלמת על ידי חוטי המשי שהיא פועלת. (ובאור הדברים הוא להלן בדיבור הסמוך).

ועביד ליה היכ"ל, דאיהו תושבתתא דיציה ותועלתא דכ"ל: ועשה לעצמו מאותו הזרע, היכל שהוא לתהילה לעצמו ולתועלת הכל. הנה היכל השני הזה הוא סוד פרצוף ישסו"ת שהאצילו א"א, ואומר הזהר, שאצילותו היה כעין **זרעא דמשי**, שפירושו, שא"א היה, מוכרח להתעלם בעת אצילותו את פרצוף הזה (כנ"ל בדיבור הסמוך) וענין זה מבואר היטב בתקוני זהר, (תקון המשאה דף י"ט ע"א) וזה לשוננו. **בהוא היכ"ל, זרע זרעין לתקונא דיציה וכו'.** בהיכל ההוא זרע זרע אורות לתקון שלו וכו', ורזא דמלה עוטה אור כשלמה, כד איהו אור מעוטף (דפו"י דף ט"ז ע"א)

בראשית

בְּהַאי רֵאשִׁית, בְּרָא הַהוּא סְתִימָא דְלֹא אֲתִידַע לְהִכְלָא דָא. הִיכְלָא דָא אֲקָרִי אֱלֹהִים.

ה) וְרָזָא דָא, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. אֲזַהֵר, דְּמַנְיָה כְּלָהוּ מַאֲמְרוֹת אֲתַבְרִיאוּ בְרָזָא דְאֲתַפְשׁוּתָא דְנִקְוֵדָה דְזַהֵר סְתִים דָא. אִי בְּהַאי כְּתִיב דְבְרָא, לִית תְּוֹהָא, דְכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

ח'לופי גרמאות

א נ"א זהר דמניה כלהו מאורות אתבריא ברזא דאתפשטותא בנקודה זוהר סתים דא. ב נ"א מאורות ג נ"א איתבריא. ד נ"א ברזא. ה נ"א תוהא.

מסורת הזהר

א) לעיל הקדמת זוהר דף מ"ח ח"ב קעה ב) (בראשית א'). ח"א יג: יד. כב. כד. ס: ונב. רסד: ח"ב עה: קעד: ח"ג מה. קד. קיו. קכב: קנט. קפט. רכב: רלח: שז: שט. ז"ח בראשית דף ה. כ. שה"ש דף סז: עג: רות דף פד. תק"ח דף צג. ק: קח: קטו. קיו: קיח:

דרך אמת נ אין תמיה.

הסולם

זהר הרקיע
דבר סתום, כמ"ש בדברי זוהר לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף נ"ט אות מ"ד). דבכל אתר, ברא, מלה סתימא איהו ע"ש.

זהר דמניה כלהו מאורות אתבריא ברזא דאתפשטותא דנקודה זוהר סתים דא: היכל זה הוא זהר, שממנו נבראו כל עשרה מאמרות, בסוד התפשטות הנקודה מזהר סתום הזה. פירוש, המוחין דגדלות דזו"ן מכונים מאמרות, כמ"ש לפנינו. ואומר, שמזהר סתים דישסו"ת, יצאו כל בחינת המוחין דזו"ן. דהיינו בסוד התפשטות ויצאת הנקודה מאויר הסתום, שאז נשאר אותיות אור. (כנ"ל בסמך ב"ה ועב"ד).

אי בהאי כתיב ברא לית תוהא דכתיב ויברא וגו': אם בישסו"ת כתיב ברא, אין תימה עוד במה שכתוב ויברא אלקים את האדם בצלמו. פירוש, האדם דאצילות הוא ז"א, שיצא עם המלכות בסוד דו פרצופין. ונודע שהמלכות נצטמצמה מלקבל לתוכה שום אור ישר רק אור חוזר לבד, וא"כ תימה איך יכולים זו"ן לקבל מוחין מישסו"ת שהם אור ישר. וקושיא זו הקשה ר"ש (לעיל בהקדמת ספר הזהר דף יט אות ט"ז) דהא מ"ה ל"א הוי הכי ול"א אתבני (ע"ש בהסולם) וזהו שמתרין כאן, ואומר אי בהאי כתיב ברא, אם בישסו"ת כתיב ברא, שפירושו, שהמלכות עלתה במקום בינה, ובינה תפארת ומלכות דישסו"ת ירדו לזו"ן, כבר אין תימה בהכתוב, ויברא אלהים, שהוא בינה, את האדם שהוא זו"ן, בצלמו, במוחין דאמא. אע"פ שאינם

מאמר

נקודה בהיכליה, ונשאר א"א בבי כלים כתר וחכמה, שבהם בי אורות נפש רוח, ואז האציל גם לישסו"ת בחצי מדרגה כמותו, דהיינו בבי כלים כתר חכמה ובבי אורות נפש רוח ונמצא שגם א"א היה צריך להתעלם ולהתמעט מאור שלו, לבחינת אויר, בעת אצילותו לישסו"ת, בדומה לזרעא דמשי.

בהאי ראשית ברא ההוא סתימא דל"א אתיידע להיכלא דא וכנ": בזה הראשית ברא סתום ההוא, שלא נתודע להיכל הזה, סוכב על הכתוב בראשית ברא אלקים, ואומר, בזה הראשית, שהוא א"א, ברא סתום הזה, שהוא עלית הוי לאויר ההיכל ונעשה לאויר סתום בסוד נקודה בהיכליה, (כנ"ל בדבור הסמך). שלא נתודע להיכל הזה, שהוא יסו"ת בעת הקטנות. ולפי שנמשך מא"א, לכן הוא אתיידע בעת גדלות, שאז חוזרת ויוצאת הוי מאויר ונעשה אור (כנ"ל בדבור הסמך). אבל אם היה נמשך מעתיק, היה נשאר תמיד ל"א אתיידע והוי, לא היתה יוצאת מאויר לעולם, כנוהג באו"א עלאין, שיצאו מבחינת עתיק. היכלא דא איקרי אלהים, היכל זה השני נקרא בשם אלהים, לאפוקי ההיכל הראשון דא"א שהוא או"א עלאין, אינו בחינת אלהים, אלא בחינת השם אה"ה.

ה) ורזא דא בראשית ברא אלהים, וזה סוד בראשית וגו', אשר א"א הנקרא ראשית, ברא, האציל בחינת הקטנות והסתימה, הנקרא זהו סתום, שבגדלות הוא השם אלהים. המלה ברא, יורה תמיד התהוות

(דפויי דף ט"ז ע"א)

ראויים

יא

בראשית

(1) זָהָר, רָזָא בְּרֵאשִׁית, קְדַמָּא דְכֻלָּא שְׁמִיָּה, אֵי אֵהִיָּה, הַ שְׁמָא

חלופי גרסאות

א ניב זהר הבראשית קדמא וכו' (אה"ל). ב ניא דא ליג. ג ניא שמיא ליג. ד ניא אהייה ליג. ה ניא שמא קרישא נהיר. וניא שמא קרישא בגלפא נהיר. זניא שמא קרישא בגלותא נהיר.

מסורת הזהר

א ח"א ק: ח"ב מט: קצח. ח"ג יא. סה: קח: ת"ז בהקדמה דף ר: תקי י"ח דף לד: ז"ח אחרי דף מת. שה"ש דף פ"ו. תקי"ח קב: קג:

הסולם

זהר הרקיע

אשר היכא טמיר וגנין, שריאותא דרזא דראשית, אשר הוא היכל נסתר וגנון, והוא התחלת גילוי של סוד בראשית. פירוש כי השם אלהים, ה"ס אשר, שבאהיה אשר אהיה, באופן שאהיה הראשון ה"ס או"א עלאין, ואשר, ה"ס ישו"ת הנקרא אלהים. שהוא היכל נסתר וגנון, דהיינו בעת קטנות, והוא התחלת גילוי של סוד בראשית, שבישוס"ת התחלת הגילוי דמוחין דזהר הרקיע מא"א שה"ס ראשית. אשר ראש דנפיק מראשית, המלה אשר, היא אותיות ראש אלא בסדר הפוך. שהר' שהיא לראשונה בראש, היא לאחרונה במלה אשר. זוה יורה שהוא ראש שיצא מראשית שהוא א"א, וע"כ יצא מבחינת ראש, ונעשה לבחינת גוף בלי ראש.

באור הדברים, כי נתבאר, שכבדי להאציל לישוס"ת, נתכסה ונתעלם א"א בדומה לזרעא דמשי, שעשה מקודם אותו התקון, דעלית המלכות למקום בינה, בפרצופו עצמו, בכדי להאציל במדה זו את ישו"ת. ולפיכך, נתקן א"א רק בב' ספירות כתר חכמה בראשו, והבינה שלו יצאה לחוץ מראש, ויצאה למדרגת גוף. וספירת בינה הזו נתקנה ממנה ב' הפרצופין או"א וישו"ת, מהג"ר שלה נתקנו או"א עלאין ומהו"ק שלה נתקנו ישו"ת. ולפיכך נשארו או"א בבחינת ראש תמיד, אע"פ שהם רק בחינת חסדים בלבד, כי הג"ר דבינה אינן מקבלות חכמה אפילו כשהן בראש, ולפיכך אינם מרגישים שום שינוי בהיותם מתוך להראש. משא"כ ישו"ת שהם בחינת ז"ת דבינה דא"א, שדרכן לקבל חכמה, הרי נתמעטו מקבלת חכמה, מסבת יציאת בינה דא"א לגוף, ונבחנו משום זה לבחינת גוף בתוסר ראש. (ועי' לעיל בהקדמת הזהר דף ליג אות כ"ח בר"ה ביאור ובמראות הסולם דף י"ב ד"ה ונודע, שנתבאר זה באורך).

וזה

מאמר

ראוים ממקורם לקבל אור ישר. כי אותם בינה ותו"מ דישוס"ת שירדו לזו"ן בעת קטנות, נעשו עם הזו"ן לאחר, והם מקבלים בהם את המוחין דאמא שהם אור ישר. ואותו התירוף מתרץ ג"כ ר"ש לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף כ"ה אות י"ז). דאמא אוזיפת לברתא מאנהא (עיין בהסולם שם).

(1) זהר רזא דא בראשית, קדמא דכ"א שמייה: זהר, שהוא א"א, ה"ס בראשית, כי ראשון אל הכל שמו. אחר שפירש הכתוב בראשית ברא אלהים בדרך כלל על א"א שהאציל לישוס"ת הנקרא אלהים, תוור לבאר הדברים בדרך פרט. ואומר שהמלה בראשית היא שם קדוש, והוא השם של א"א, ששמו ראשון אל הכל כנ"ל, שבסוד המוחין דזהר הרקיע, נבחן א"א שהוא ראשית הכל, מטעם, שהוא הפרצוף הראשון המתוקן בסוד נקודה קדמאה, שה"ס המפתחא (כנ"ל בדף ו' ד"ה בתר ההיא נקודה, ע"ש) אהיה שמו קדישא גליפא במטרוי השם הקדוש אהיה, חקוק בצדדיו, של א"א, וה"ס או"א עלאין המלבישים בימין ושמאל של א"א עד החזה, שהם סוד השם אהיה. והם תמיד בבחינת אורא דכיא, כי ה' לא נפיק מאויר שלהם לעולם, ואלו המוחין דזהר הרקיע אינם נמצאים בהם. אלהים גליפא בעיטרא השם אלהים חקוק בעטרה. עטרה פירושו מוחין דג"ר, בסו"ה צאינה וראינה וגו' בעטרה שעטרה לו אמו וגו' (שה"ש ג') ואומר שהשם אלהים דהיינו ישו"ת הנקרא אלהים כנ"ל, הוא חקוק בא"א בבחינת עטרה, דהיינו במוחין דג"ר.

וסובב על ביאור השמות אהיה אשר אהיה. ואומר שאהיה ראשון ה"ס או"א עלאין שהם חקוקים ורשומים בצדדיו דא"א, שהם סוד אורא דכיא, ולא אתידע כנ"ל. והשם אלהים הוא חקוק בא"א בבחינת ג"ר בסוד זהר הרקיע, שהוא ישו"ת כנ"ל. וה"ס

(דפויי דף ט"ו ע"א)

בראשית

יב

קְדִישָׁא גְלִיפָא בְּסִטְרוֹי, אֲלֵהִים גְּלִיפָא בְּעִטְרָא. אַשְׁרֵי, הֵיכְלָא טָמִיר
וְגִנְיָו, שְׁרִיאוּתָא דְרָזָא דְרֵאשִׁית, אַשְׁרֵי, ראש הַדְּנָפִיק מְרֵאשִׁית.
(ז) וְכַד * אֲתַתְּקֵן לְבַתֵּר וְיִנְקוּדָה וְהֵיכְלָא פְתָדָא, כְּדִין, בְּרֵאשִׁית כְּלִיל

חלופי גרסאות

א נ"א אלקים גלופא בעטרא. ונ"א אלקים בגלופא דעטרא.
ונ"א אלקים בגלופא דעטורא. ונ"א אלקים גלופא
בעטרוי. ונ"א אלקים גליפנא בעיטרא ב נ"א כגוונא דא
אשר. ונ"א וזא אשר היכלא טמיר וגניו שירותיה ברזא
דראשית אשר וכו' (אה"ל). ג נ"א שריאותיה. ונ"א
שכינתא. ד נ"א דבראשית. ה נ"א דנפק. ו נקודה והיכלא
כסדרא כחרא כדן וכו'. ונ"א נקודה והיכלא כסדרא (ונ"א כסדרא) כדן בראשית וכו'.

מסורת הזהר

א ח"א סר. קא. קער. ח"ב צו. קנט: קעת. וכו: ונו.
ח"ג י: יא: סה. קיג. רנה. ת"ז בהקדמה דף ד: ז"ח
שה"ש דף סח. (ב) ח"ב מט: ת"ז תק' לי דף ער. תק'
ל"ט דף עט: (ג) נקודה בהיכליה) ת"ז בהקדמה דף יב:
תק' ה' דף י"ט. תק' כ"ח דף עב: תק' כ"ט עב:
בסדרא כחרא כדן וכו'. ונ"א נקודה והיכלא

דרך אמת ס' התחלה. ע' תקונים תקן ל"ח וזהו אחרי מות ס"ה.

זהר הרקיע

הסולם

מאמר

פירוש. כי בעת המיעוט, שנתקן נקודה
והיכל כאחד, היה ההיכל רק בבחינת אור
החסדים בלי חכמה, דהיינו גוף בלי ראש
כנ"ל, שה"ס שהנקודה נכנסה באור ההיכל,
ונעשה האור לאויר, שהוא אור חסדים,
ולעת גדלות ע"י העלאת מ"ן ממע"ט של
הצדיקים, יוצאת ה' מאויר וחזור ההיכל
להיות אור כנ"ל. ואז נבחן שנתחלף גוון
החסדים של ההיכל, וחזר וקבל גוון החכמה.
ואז מתחלף ג"כ שמו של ההיכל להשם
בית. כי בעת שיש אור החכמה בהיכל,
הוא נקרא בית.

וזה אמרו אשר, ראש דנפיק מראשית,
המלה אשר שסדר אותיותיה מהנפך מהצירוף
ראש, יורה שהיתה בראש דא"א, אלא
שיצאה ממנו, והיינו ישסו"ת שה"ס בינה
דא"א שיצאה מראש לגוף. וע"כ אותיות
אשר כמו ראש, ומה שנתהפך הסדר, הוא
מחמת יציאתו מראש דבראשית, שהוא ראש
דא"א.

ובתקוני הזהר (תקן י"ח דף ל"ו ע"ב)
מובאים דברים הללו ביתר הרחבה. וזה
לשונו. וכד איהי באוירא, איהי סתימא
ולא אתחזיא כלל, בעת שהנקודה היא
באוירא, האור סתום ואינו נראה כלל. וכד
אתפשטת לאתגליא נפיק מהאי אוירא נקודא
חדא, ומה דאשתאר איהו אור וכו', וכשעה
שהארה מתפשטת להתגלות, יוצאת מאויר
הזה נקודה אחת, ומה שנשאר אחר יציאת
הנקודה, הוא אור. והאי נקודה בתר
דאתפשט מהאי אור, אתלבשא בגוונין ארבע
בהיכלא ע"א, ומאי איהו, בית. וע"ה
אתמר בהכמה יבנה בית, ונקודה זו אחר
שיצאה מאור זה, נתלבש האור בהיכל העליון
בארבעה גוונים, שהם חכמה בינה תפארת
ומלכות, ומה הוא אז, הוא בית. ועליה

(ז) וכד אתתקן לבתר נקודה והיכלא
כחרא כדן בראשית כליל ראשיתא ע"א
בהכמתא: אחר שנתקן הנקודה וההיכל כאחד,
אז בראשית, שהוא א"א, כולל התחלה עליונה לאור
החכמה. עתה מרחיב לבאר למה מכונה
הישסו"ת בשם אשר, שיורה, ראש דנפיק
מראשית. ואומר, אחר שנתקן ישסו"ת בסוד
נקודה והיכל כאחד, דהיינו בעלית הנקודה,
שהיא מלכות, לבינה, שנקראת היכל. דהיינו
בעת שנשאר בא"א רק כתר חכמה, והבינה
ת"ת ומלכות דראש דא"א יצאו ממדרגת
ראש למתחת הראש, וכן נשאר בישסו"ת
רק כתר וחכמה, ובינה ותו"מ שלו ירדו
להמדרגה שמתחתיהם, דהיינו לזו"ן. הנה
בעת שנעשה המיעוט הזה נכלל בא"א
התחלה עליונה לגילוי החכמה אל התחתונים.
כלומר, שלולא נעשה המיעוט הזה, לא היו
המוחין דחכמה מגיעים אל הזו"ן ולנשמות
הצדיקים. (כנ"ל דף ז' ד"ה והמשכילים) לבתר
אתחלף גוון ההוא היכלא, ואקרי בית, אחר
כך, נתחלף המראה של אותו ההיכל, ונקרא
בשם בית.

(דפו"י דף ט"ו ע"א *) דף ט"ז ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר מאמר

יג

בראשית

א ראשיתא עלאה בתחמתא. ב לכתר אתחלף גיון תהוא היכלא ואקרי א בית
ג נקודה עלאה אקרי רא"ש. פליל דא בנדא בנדא ד בראשית, פד איהו פלא
פחדא בכללא חדא, עד לא הוי ישובא בביתא, ו ה פיון דאודרע לתקונא דישובא,
י כדן אקרי אלהים טמירא סתימא.

חלופי גרסאות

א נ"א ראשית ראשיתא עלאה בתחמתא לכתר אתחלף גיון
ההוא היכלא ומיניה אתחדש היכלא ואקרי בית ונקודה
עלאה וכו' ונ"א ראשיתא עלאה בתחמתא ומיניה אשתרש
גיון ההוא היכלא ל"ג, ג ונקודה. ד נ"א דבראשית. ה נ"א
זהר סתים וגניז עד דבנין בגויה וכו' (אה"ל).

מסורת הזהר

א ח"א ל: נ: ח"ג עה. ת"ז בהקדמה דף יב: תקי י"ח
דף לא: לז: תקי כ"ח דף עב: תקי כ"ט דף ע"ב:

היכלא דאקרי בית לכתר אתחלף וכו'. ב נ"א לכתר אתחלף
וכיון. 1 נ"א כדן אקרי אלקים טמירן סתימין

דרך אמת פ] כיון שמרע לתקון הישוב.

זהר הרקיע

חסדים לאור החכמה, מ"מ אין הבית יכול
לעמוד בפני עצמו לבחינת ישובא דביתא
כנ"ל, משום חוסר התלבשות באור חסדים.
ולפיכך נבחן שהבית עוד כליל בא"א שנקרא
ראש, ונעשה על כך הצירוף בית-ראש
ביחד, שהוא אותיות בראשית, שזה יורה
שהבית אינו מאיר בפני עצמו, אלא עוד
כליל בהארט א"א.

ותדע, שהארה זו מכונה בשם מוחין
דו"ק. כי בעת שהי' היתה באור ההיכל,
היה ההיכל בבחינת אור, שענינו הוא חסדים
בלי חכמה, המכונה ו"ק בלי ראש. ועתה
כשהי' יצאה מאור ההיכל וחזר ההיכל
להיות אור החכמה, שהוא בחינת ג"ר, הרי
זה נחשב רק למוחין לבחינת ו"ק, כלומר,
אע"פ שיש מוחין מ"מ עוד הוא כמו ו"ק
בלי ג"ר. שהוא מטעם חסרון חסדים, שאין
אור החכמה יכול להאיר בלי התלבשות
באור החסדים. (ועי' לעיל בהקדמת הזהר דף
כ"ג ד"ה ו"ש).

וזה אמרו פד איהו פלא כהדא בכ"א
חדא עד לא הוי ישובא בביתא, שבית
ראש כלולים זה בזה כרזא בראשית, כל
עוד שהם כאחד, כל עוד שאין בחינת ישוב
בהבית, דהיינו שאין עוד התלבשות חכמה
בחסדים, המגלה ארבעה גוונים בהבית, שהם
ח"ב תו"מ, שהם מוחין דג"ר. אבל מטרים
זה נבחן רק למוחין דו"ק בלבד. כמבואר,
כי החכמה אינה מאירה בלי התלבשות
בחסדים.

כיון דאודרע לתקונא דישובא, כדן
אקרי אלהים טמירא סתימא: כיון שנודע
לתקון

הסולם

מאמר

נאמר, בחכמה יבנה בית. הרי מבואר
בהתקונים, שבעת שהי' יוצאת מאור וחוזרת
להיות אור, נשתנה שם ההיכל להקרא בשם
בית.

אמנם התקונים מדבר, אחר התלבשות
החכמה בחסדים, שעם התלבשות הזה
מתפשטים הארבעה גוונים חו"ב תו"מ, וזה
מכונה להלן בשם פשיטו דישובא בהבית.
אמנם כאן בזהר שלפנינו, עוד לא היה
התלבשות החכמה בחסדים, אלא רק אור
חכמה בלי חסדים, ונמצא רק שנתחלף גיון
החסדים לגיון החכמה, ואין כאן רק גיון
אחד לבד, גיון החכמה. ונבחן משום זה,
שהאור הוא סתום עוד, ואינו מאיר, כי
אין אור החכמה יכול להאיר בלי לבוש
של אור החסדים.

ומטעם זה, נקרא ענין יציאת הי' מאור
והתגלות אור החכמה, רק בשם פשיטו
דתקונא דביתא. התפשטות של תקון הבית,
לאפוקי שעוד אין כאן פשיטו דישובא
דביתא התפשטות לישוב הבית. כי כל עוד
שהאור סתום, אין בהבית בחינת ישוב לדור
בו, אלא שהוא תקון הראשון בלבד שאי
אפשר להשיג הג"ר זולת תיקון זה. ולכן
מכונה רק תקונא דביתא, ולא ישובא
דביתא.

וזה אמרו אתחלף גיון ההוא היכלא
ואקרי בית, שנתחלף גיון החסדים שבהיכל
לגיון החכמה ונקרא בשם בית, כמ"ש לעיל,
ונקודה עלאה אקרי ראש, ונקודה עליונה,
שהיא פרצוף א"א נקרא ראש, כ"א דא
בדא ברזא בראשית, נכללים זה בזה בסוד
בראשית. כלומר שאע"פ שנתחלף הגיון

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

יד

בראשית

(ח) זהר סתים וגניז, «עד דבנין בגויה לאולדא, וביתא קיימא בפשיטו דתקונא דאינון זרע קדש. ועד לא אתעדיאת, ולא אתפשט פשיטו דישובא»

חלופי גרמאות

א נ"א כד בנין, ב נ"א בגויה, ג נ"א בפשיטו דתיקונא דישובא.

מאמר

הסולם

זהר הרקיע

אתפשט פשיטו דישובא וכל עוד שלא נתעברה, ולא נתפשט התפשטות של ישוב בהבית, לא אקרי אלהים, אלא כלא בכללא בראשית, אינו נקרא עוד בשם אלהים. אלא הכל הוא עוד בכלל בראשית, כלומר, מטרם שנתפשטו ד' תקונים הללו האמורים, אינו נקרא עוד בשם אלהים, כי אינו מאיר עוד בשלמות. ונכתן שהכל כלול עוד בכלל א"א, הנקרא ראשית.

ויש כאן ד' תקונים, המכונים בספרים, עיבור א', מוחין דו"ק, עיבור ב', ומוחין דג"ר. וזה סדרם א) עד דבנין בגויה לאולדא, פירושו עיבור א', דהיינו כניסת ה' באור שנעשה לאויר. שאו יוצאים הו"ק של המדרגה. ב) וביתא קיימא בפשיטו דתקונא דאינון זרע קדש, פירושו, התקון דיציאת ה' מאויר, שזה מכונה מוחין דו"ק. ג) ועד לא אתעדיאת פירושו, עיבור ב' דו"ן, כי להיותם דבוקים באתון אל"ה מעת הקטנות, לפיכך כשיצאה ה' מאויר ועלו אתון אל"ה מן הזו"ן, עולים עמהן גם הזו"ן לישסו"ת, ונכתן לעיבור ב'. ד) ולא אתפשט פשיטו דישובא פירושו, התפשטות המוחין דג"ר, שאו נעשה בחינת ישוב בהבית כנ"ל.

וזה אמרו זהר סתים וגניז, א) עד דבנין בגויה לאולדא, ב) דביתא קיימא באינון פשיטו דתקונא דאינון זרע קדש, ג) ועד לא אתעדיאת, ד) ולא אתפשט פשיטו דישובא, הנה מטרם שעברו על ישסו"ת אלו ארבעה התקונים בזה אחר זה, לא אקרי אלקים אלא כלא בכללא בראשית, אין הישסו"ת נקרא עוד בשם אלהים, אלא הכל הוא עוד בכלל בראשית שהוא א"א. ומה שאומר בתקון הב', שנקרא בשם אלקים, הרי אומר שם שהוא בחינת טמירא סתימא, ואינו מאיר כלל, אבל בגמר אלו ד' התקונים נקרא בשם אלהים המאיר כל המוחין אל הזו"ן. (כמ"ש לפנינו).

לבתר

לתקון הישוב, נקרא אז, בשם אלהים נסתר וסתום. פירושו, כי בעת שה' נכנסה לאור ונעשה לאויר, נבקעה המדרגה לשני חצאים, אשר כתר וחכמה לבדם נשארו במדרגה, ובינה ותו"מ נפלו למדרגה שמתחתיה, כנ"ל. והנה ישסו"ת נקרא בשם אלהים, (כנ"ל באות ד') ונמצא אחר שנשאר בחצי מדרגה, נכתן אשר ב' אותיות מ"י דאלהים נשארו בהמדרגה דישסו"ת, וג' האותיות אל"ה, נפלו ממדרגת ישסו"ת להמדרגה שמתחתיה, והשם אלהים נעלם מהם לגמרי.

אבל אח"כ, שיצאה הנקודה מאויר ההיכל, ותור ההיכל להיות אור החכמה, כי ע"י מ"ן של הצדיקים נמשכה הארה עליונה מע"ב ס"ג דא"ק, המוציא את המלכות ממקום בינה ומחזירה למקומה כבתחילה, שאו חוזרים ג' הכלים בינה וזו"ן, המכונים כאן לבחינת ג' אותיות אל"ה, ומתחברים שוב עם ב' האותיות מ"י שנשארו בישסו"ת, הרי אז חוזר ומתגלה בישסו"ת השם אלהים כבתחילה, אלא שנכתן שהשם אלהים הוא נסתר וסתום בישסו"ת, משום חוסר התלבשות החסדים כנ"ל. וז"ש ביון דאזרע דתקונא דישובא, כדון אקרי אלהים טמירא סתימא, כלומר, אע"פ שעוד אין שם בחינת פשיטו דישובא, שהוא מוחין דג"ר המאירים, מ"מ, כיון שעכ"פ נעשה תיקון המכשיר את התפשטות הישוב, דהיינו יציאת ה' מאויר, שהעלה את ג' אותיות אל"ה בחזרה אל ישסו"ת, הרי נשלם בהם השם אלהים, אלא שהוא בחינת אלהים טמירא סתימא, כל עוד שאין שם התפשטות לישוב הבית. וע"י לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף כ"ב בהסולם ד"ה קיימא) שמכנהו שם בשם, אלהים עמיק וסתום בשמא. עיין שם היטב.

(ח) זהר סתים וגניז, עד דבנין בגויה לאולדא, וביתא קיימא בפשיטו דתקונא דאינון זרע קדש: הוזהר הוא סתום וגנוז, מטרם שהבנים באו בתוכו להוליד, והבית עומד בהתפשטות התיקון דזרע קדש. ועד לא אתעדיאת ולא

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

זו

בראשית

לא אקרי אלהים, אלא א בלא בכללא בראשית, ב לבתר דאתתקן בשמא
דאלהים, אפיק אינון תולדין דמהוה זרעא זרעא דאזרע ביה. מאן מהוה זרעא,
אינון אתון גליפן, י רזא דאורייתא, דנפקו מההיא נקודה.
ז וההיא נקודה זרע בגו מהוה היכלא א זרעא ח דתלת נקודין:

מסורת הזהר

(א) ח"א זי.

חלופי גרסאות

א נ"א כלל בכללא זכר, ב לבתר דאתתקן בשמא דאלקים
(זנ"א אלקים) אתפשט זרעא דאזרע ביה זכר, ג נ"א אלקים. ד נ"א מן ההוא. ה נ"א (מהרמ"ק) רזא דאורייתא דנפקו
מההוא נקודה ההיא נקודה זרעא דאזרע ביה והיא זרעא דתלת נקודין חל"ם שריק חיריק ואשתכלל ביה זרעא
דשמיה קול ונפיק בבת זוגה בשעתא חרא דכליל כל אתון דכתיב את השמים דבת זוגה דהאי קול אהיה בתראה
זכר, 1 זנ"א רזא דאורייתא דנפקו מההיא נקודה זרעא דאזרע ביה והיא זרעא דתלת נקודין חל"ם שורק חיריק ואשתכלל
בהריה זרעא דשמיה קול בשעתא חרא ונפיק בבת זוגה דכליל כל אתון דכתיב את השמים דבת זוגה דהאי קול
אקרי שמים ואיהו אהיה בתראה זכר (אה"ל). ז נ"א זרעא. ח נ"א בתלת.

דרך אמת צ מנחת יהודה דף קל"ו.

מאמר

הסולם

זהר הרקיע

ומאירים שניהם בכל שלמותם. ביאור הדברים,
כי תמצא כאן ג' זריעות, כי כל בחינת
סתימא הנעשה באור נבחנת לזריעה. א) בעת
יציאת ישו"ת מהראש ד"א, בסוד אשר,
ראש דנפיק מראשית, כנ"ל, ונתקנו בסוד
נקודה והיכלא כחדא, שנעלמו מהם הג"ר
דאורות ונשארו בו"ק חסר ראש. ובעת ההיא
נפלו ג' אתון א"ה שלהם למדרגת הזו"ן,
והישו"ת נשארת רק בב' כלים גז"ע, שהם
ב' אותיות מ"ל. (כנ"ל דף י"ד ד"ה פירוש).

ב) בעת דאתחילף גז"ע ההוא היכלא
מגוון חסדים לגוון חכמה, כי הנקודה שהיתה
במקום בינה חזרה למקום הפה, וג' כלים
בינה ותו"מ, הנקראים א"ה, עלו ונתחברו
לישו"ת, ויכלו לעלות לראש א"א ולקבל
גוון החכמה. אמנם נעשו לזהר סתימ, מטעם
חוסר חסדים כנ"ל. וזה זריעה שניה.
ג) אחר שהעלו הישו"ת ג' הכלים
א"ה שלהם כנ"ל, הנה גם הזו"ן עלו
עמהם, כי העליון היורד לתחתון נעשה
כמנהו ממש, וכיון שהכלים א"ה של
ישו"ת נפלו למקום הזו"ן נעשו דבוקים
בוז"ן כמו מדרגה אחת, ולכן עתה, שישו"ת
העלו בחזרה אתון א"ה למדרגתם, הנה
גם הזו"ן נמשכו עמהן למדרגת ישו"ת,
ונבחן זה שהישו"ת, כלומר התבונה, נתעברת
עם הזו"ן, כי באו בקרבה כדוגמת ולד
המונח במעי אמו, ואוכל מה שאמו אוכלת,
כלומר

**לבתר דאתתקן בשמא דאלהים, אפיק אינון
תולדין מההוא זרעא דאזרע ביה:** אחר
שנתקן בשם אלהים, דהיינו אחר שנגמרו ד' התקונים,
(הנ"ל בדיבור הסמוך), הוציא תולדות האלו מאותו
הזרע שנזרע בו. כלומר, אחר שעברו על
הישו"ת ד' התקונים הנ"ל, שהם, עיבור
לו"ק ומוחין דו"ק, ועיבור ב' לו"ק דגדלות,
ומוחין דג"ר דגדלות, (כנ"ל בדיבור הסמוך) אז
מאיר השם אלהים בשלימות בישו"ת,
ומאציל המוחין אל הבנים, שהם זו"ן שעלו
אליו בב' עיבורים הנ"ל. שהמוחין דזו"ן
הם הזרע שנזרעו בישו"ת, וז"ש מאן ההוא
זרעא, אינון אתון גליפן רזא דאורייתא
דנפקו מההיא נקודה, שואל, מי הוא אותו
הזרע שבישו"ת, ואומר שהוא אותיות
חקוקות האלו, שה"ס התורה דהיינו ז"א
הנקרא תורה, שהוא יוצא מאותו הנקודה,
שהיא א"א. כלומר, שבהיותו בעיבורים הנ"ל
בישו"ת, הוא מקבל מוחין דחכמה מא"א.

ט) ההיא נקודה זרע בגו ההוא היכלא
רזא דתלת נקודין חל"ם שורק חיריק: ההיא
נקודה עלאה שהיא א"א זרע בתוך היכל זה, שהוא
ישו"ת סוד ג' נקודות: חל"ם, שורק, חיריק.
חל"ם פירושו גוון חסדים, בסוד נקודה
והיכלא כחדא. שורק פירושו גוון חכמה
בבחינת אור סתום. חיריק פירושו לבוש יקר
דחסדים היוצא על מסך דזו"ן, שהוא מלביש
גוון החכמה בגוון החסדים זה בתוך זה
(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

בז

חל"ם ק' שורק, חירק, ואתקלילו דא בדא, ואתעבידו רנא תדא א קול

חלופי גרסאות

א ניא ואתעבידו דא דא קול קול דנפיק וכו'.

מסורת הזהר

א) ת"ז בהקדמה דף ז. תקי ס"ט דף קד: ז"ח שה"ש דף עג. ב) ח"א יג. נ: רי. ח"ב פא. רלא. רג. ח"ג לח: קלה. רכח: רנה. רנו. ת"ז תקי ניא דף פו:

דרך אמת ק' חל"ם חסר המחלים גופו של אדם. חיריק הוא הפחד המחריק שיניהם של רשעים. שורק הוא הת"ת מקום המדות, חייט קל"ו א.

זהר הרקיע

לנקודת חירק העומדת מתחת האותיות, וע"כ נקראת זריעה זו בשם חירק (וע"י היטב ב"ח שה"ש אות תר"ו).

זה אמרו הריא נקודה זרע בנו הריא היכלא, רזא דתלת נקודין: הול"ם, שורק, חירק, ואתכלילו דא בדא, ואתעבידו רזא דא. קול דנפיק בחבורא דא הריא נקודה עלאה שהיא א"א, זרעה בתוך אותו היכל, שהוא בינה, סוד ג' נקודות: חול"ם, שורק, חירק. ונכללו זו בזו, ונעשו סוד אחד, קול היוצא מחבורן של ג' נקודות יחד. פירוש, כי אחר שהנקודה שהיא א"א זרע בישסו"ת הנקרא היכלא, ג' זריעות הנ"ל, המכוננות הול"ם שורק חירק, היו ישסו"ת בבחינת אלהים ממירא וסתיומא, עד שיצאה קומת חסדים על בחינת המסך דחירק, שהוא מסך דבחי"א שבזו"ן, המזדווג עם אור העליון ויוצאת עליו קומת נפש רוח, שהיא קומת חסדים. ואז נתלבש אור החכמה בלבוש יקר דנהיר, וברא אלה"ה, ואשתלים שמה דאלהים, כי קומת חסדים הנ"ל נעשה לבוש יקר לאור החכמה, ואז המ"י שה"ס החול"ם, נתחברה עם אתון אלה"ה שעלו ונתחברו בה בסוד נקודת השורק, ונתגלה השם אלהים ע"י הלבוש יקר דחסדים שיצא על ידי המסך שבבחינת החירק. והנה נבחן עתה שכל ג' הזריעות נשלמו יחד על ידי המסך של החירק דהיינו ע"י קומת חסדים שיצאה על ידו. וז"ש ואתכלילו דא בדא, כי קומת החסדים השלימה כולן, וכולן נקשרו עי"ז, ונכללו זו בזו כמו בחינה אחת, שהרי בחוסר בח"י אחת מהן היתה נמנעת שלימות הזו. ועתה יש להן כל ארבע גזונית המובאים בת"ז (שנתבאר לעיל אות ז' ד"ה ובתקוני) שהן חר"ב חו"ג, כי חכמה ובינה יצאו ע"י מ"י אלה

המול"ם

מאמר

כלומר, שהמה מקבלים שם מכל האורות שבתבונה, כמו שהיו באמת מעצמות התבונה. וכלפי ישסו"ת נחשב ביאת זו"ן אליהם לבחינת זריעה, להיותם בחינה שפלה מהם, והם נעכרים באיזה שעור בסבת התכללותם בהם. וזהו זריעה שלישית.

ותדע שג' זריעות אלו, נקראות הול"ם שורק חירק, שזריעה א): בסוד אש"ר, ראש דנפיק מראשית, נקראת הול"ם. זריעה ב): דאתה"ף גוון דההוא היכלא, מגוון אור חסדים לגוון אור החכמה, ונעשה לזהר סתים, נקראת שורק. זריעה ג): שעלו לתוכם הזו"ן עם אתון אלה"ה שלהם, ונתמעטה התבונה מתוך שנתעברה עם הזו"ן, נקראת חירק. וטעם הדברים, כי האותיות ה"ס כלים ונקודת חול"ם עומדת ממעל לאותיות שהן הכלים, וכן בעת יציאת הבינה מראש דא"א לבחינת ו"ק נמצא אור ג"ר דישסו"ת נשאר תוך הראש דא"א, ואינו מתלבש תוך הכלים דישסו"ת, בדומה לנקודת החול"ם שאינו בתוך האותיות אלא למעלה מהן. ולפיכך מכונה זריעה זו בשם חול"ם. ונקודת שורק היא מה שאנו קוראים מלאפוס, דהיינו ו' ונקודה בתוכה, כזה ו', שהנקודה מלובשת תוך האותיות, שהן הכלים, כן בעת שישסו"ת החזירו אליהם אתון אלה"ה ועלו לראש דא"א, הנה שוב בא אור הג"ר דא"א תוך הכלים שלהם, שהוא כדמיון נקודת השורק המלובשת תוך האותיות, וע"כ מכונה זריעה זו בשם שורק. ונקודת החירק עומדת מתחת האותיות שהן הכלים, וכן המיעוט הזה שישסו"ת משיגים מכת הזו"ן שנתחברו בהם, אינו ממדרגת הכלים שלהם עצמם אלא ממדרגה שמתחת הכלים שלהם, שהם הזו"ן שמתחתיהם, דהיינו בדומה (דפויי דף ט"ז ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

זו

בראשית

דְּנַפִּיק בְּחִבּוּרָא תְּדָא. בְּשַׁעְתָּא דְּנַפִּיק, נַפְקַת בַּת זִוְגִיָּה בְּהַדְיָה, דְּכָלִּיל כָּל אַתְוּוֹן,
דְּכְתִיב ׀ אֵת הַשָּׁמַיִם, קוֹל וּבַת זִוְגוֹ. הָאֵי קוֹל ׀ דְּאֵיהּ בִּשְׁמַיִם. אֵיהּ אֶהְיֶה
בְּתַרְאָה. ׀ זֶהר דְּכָלִּיל ׀ כָּל אַתְוּוֹן וְגוֹנוּן ׀ כְּגוֹנוֹנָא דָּא.

מסורת הזהר

(א) ח"א ל. נ. ח"ב פא: פג: רעא. רעה. ת"ז תקי נ"א
דף פה. ז"ח שה"ש פו.

חלופי גרסאות

א נ"א דאקרי. ב נ"א שמאי. ג נ"א זוהר הכליל כל
גונוין כגונוא חר עד הכא וכו'. ד נ"א כל גונוין כגונוא
וכו'. ה נ"א זרעא.

מאמר

הסולם

זהר הרקיע

של המוחין דישסו"ת לאשלמא שמא קדישא
אלהים, הוא ע"י בחינת הדיק שבזו"ן,
שעלו עם אתוון דאל"ה כנ"ל, דהיינו ע"י
קומת החסדים וגבורות שיצאו שם על מסך
שלו, כנ"ל, לפיכך משאיר שם הזו"ן את
בחינתו בהכרח גם אחר יציאתו ולידתו
למקומו, כי זולת לבוש יקר דחסדים שלו,
לא אשתלים שם שמא דאלקים. כנ"ל,
ובחינת הזו"ן שהשאיר בישסו"ת להיות שם
לקומת חו"ג להלביש תמיד אור החכמה
בלבוש שלו דנהיר, הוא הנקי ספירת הדעת.
הרי שספירת הדעת הוא ז"א עצמו שנשאר
להאיר בישסו"ת. אלא כיון שהנוקבא כלולה
בגופו של הז"א תמיד, לכן יש בדעת ב'
בחינות: ימין, ושמאל. שהימין נקרא חסדים,
והוא בחינת הזכר שבדעת. והשמאל נקרא
גבורות והיא בחינת הנוקבא שלו. אמנם
שניהם הם בחינת הז"א עצמו. וז"ש האי
קול דאיהו שמים איהו אהיה בתראה,
דהיינו הדעת שבבינה. אבל אין לפרשו על
בחינת הזו"ן ממש, כי השם אהיה אינו
אלא בבינה לבדה ולא בז"א, אלא קאי על
הדעת.

זהר דכ"ל כ"א אתוון וגונוין כגונוא
דא: זהר, הכולל כל האותיות והגוונים באופן הזה.
גוונים הם, חו"ב תו"מ כנ"ל. ואותיות הם
הכלים. פירוש, האי אהיה בתראה שהוא
בחינת הז"א הנקרא שמים, שה"ס אור
החסדים, היוצא ומלביש על החכמה, ומ"י
אל"ה מתחברים בשמא אלהים, הנה הזהר
שלו כולל כל אתוון שהן הכלים, וכל גונוין
שהם האורות, כי לא יצאו אלא בכח מסך
הדיק שבו, (כנ"ל בדיבור הסמוך) שכל הזויעות
דהול"ם שורק הירק נכללות בהז"א, ע"ש.
וע"כ האי קול כולל כולם, באופן הזה
שהולך ומבאר לפנינו.

עד

אל"ה שהן הול"ם שורק, וחז"ג ע"י המסך
שבחירק, והן משלימות זו על זו כמבואר.
וזה אמרו ואתעבידו רזא חדא קול, הז"א
נקרא קול, שה"ס הדיק, שעליו יצאה קומת
חסדים, שחברו מ"י אל"ה בשמא קדישא
אלהים, והתחנן המשלים לעליון זוכה באותו
שיעור המוחין שהשלים לעליון. ונמצא שכל
אלו הארבע גוונן חו"ב חז"ג שיצאו ע"י
השלמת ג' הזויעות הול"ם שורק וחירק,
זכה בהן הז"א, כי לא יצאו שם אלא על
ידו. וז"ש ואתעבידו רזא חדא קול דנפיק
בחיבורא דדא, כי ההול"ם שורק הירק נתחברו
כולם ברזא דמוחין של הז"א, ונולד ויצא
מיסו"ת ולחו"ן, ובא למקומו באותם המוחין
חו"ב חז"ג שנתחברו בו בחבורא דדא.

בשעתא דנפק, נפקת בת זוגיה בהדיה
דכ"ל כ"א אתוון דכתיב את השמים קול
ובת זוגו בעת שהקול יצא, יצאה בת זוגו עמו,
שהיא כוללת כל האותיות, שנאמר את השמים, שהן
קול ובה זוגו. פירוש, כי ענין זכר ונקבה
הוא, שבחינת האור מיוחסת לזכר, ובחינות
הכלים שהן אותיות הן להנקבה. וע"כ נקראת
הנוקבא בשם א"ת, להורות שבה נכללות
כל האותיות מא' עד ת'. וז"ש בעת שיצא
הז"א ונולד מבינה ובא למקומו יצאה גם
הנוקבא עמו, שהיא כוללת כל הכלים
הנקראים אותיות, דכתיב את השמים, אשר
השמים הוא ז"א הנקרא קול, א"ת היא
שם הנוקבא. הרי שיצאו קול ובה זוגו,
שהם זו"ן.

האי קול דאיהו שמים איהו אהיה
בתראה: קול זה שה"ס שמים, הוא שם אהיה
האחרון. פירוש, כי אהיה אשר אהיה, הן
חכמה בינה דעת, שאהיה קדמאה היא
חכמה, ואשר היא בינה. ואהיה בתראה,
היא דעת. וסוד ספירת הדעת היא בחינת
זו"ן שבמוחין דבינה, כי כיון שכל עיקרם
(דפו"י דף ט"ז ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

יה

בראשית

י) ׀ עד הקא ׀ ידוד אַלְדִּינוּ ידוד, אַלִּין ׀ תַּלְתָּא דְרִגִין, לְקַבֵּל רְזָא דָא
עֲלָאָה, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית, רְזָא קְנֻמָּאָה. בְּרֵא, רְזָא סְתִימָא
לְאַתְפְּשֻׁטָא מִתְמָן כְּלָא. אֱלֹהִים, רְזָא לְקִיּוּמָא כְּלָא לְתַתָּא. אֵת הַשָּׁמַיִם, דְּלָא
לְאַפְרָשָׁא לֹון, דְּכַר וְנוֹקְבָה ׀ פְּחָדָא.
יא) א׀ ת, פֵּד נְטִיל אַתּוֹן כְּלֵהוֹן, כְּלָלָא דְכְּלֵהוּ אַתּוֹן אִינוֹן רִישָׁא ׀ וְסִיפָא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א דברים ו' ח"א יח: קא. ח"ב מג: קלג: קנט: קס: א נ"א חר. ב נ"א תלת. ג נ"א דאתפשט. ד נ"א כחדא
רטז: ח"ג קסב. רסד: רג: ת"ז בהקדמה דף ד: ז"ח ל"ג. ה ונ"א וסופא.
בראשית ד' א' טור ג' שורה לד יתרו לד ט"ג שא.
תרומה מג טא שח. בלק נו טד שכב שמג. ואתחנן נו טא שח. נח טא שטז. רות דף עז טג של. עז טד שטט.
תק"ח צח טג שכה. צט טד שלג. שנא. קב טג שז. קג טד שכא קה טב שכא. קיא. טב שמה: קיג טב שלג. קיט
טג שכה. (ב) ח"א ל. רמז:

דרך אמת ר' תרומה קסא ע"ב ומנחת יהודא ר"ז ע"ב וע"ג וע"ד.

מאמר

הסולם

זהר הרקיע

בראשית היא סוד הקדמון. דהיינו חכמה הנקראת ראשית. ברא רזא סתימא לאתפשטא מתמן כלא, המלה ברא, יורה על סוד סתום, כדי שיתפשט הכל משם. פירוש כי מלת ברא יורה סתימא ומיעוט, וה"ס הזריעה, דהולם שורק חירק, שהכל מתפשט ומתקיים ע"י הזריעה הזאת (כמ"ש לעיל). אלהים רזא לקיימא כלא לתתא, השם אלקים, סודו הוא, לקיים הכל למטה. פירוש, כי ע"י חיבור מ"י אלה לאשלמא שמא דאלהים, שהוא ע"י לבוש דחסדים דנהיר בסוד הדעת, ממנו מתקיימים כלא, הן החו"ב והן הו"ן שלמטה. כנ"ל. את השמים, דלא לאפרשא לון דכר ונוקבא כחדא, המלות את השמים יורה על דכר ונוקבא כאחד, שאסור להפריש אותם. פירוש, הו"א נקרא שמים, כנ"ל. והנוקבא שלו נקראת א"ת, נמצא כי את השמים יורה על ז"א ונוקבא ביחד. וע"כ נרמזת גם הנוקבא בז"א, להורות שאסור להפריש ביניהם אלא ליחד אותם כחדא, שהם סוד קול ודיבור, הו"ה אדני, וקול ודיבור מיוחדים כאחד.
יא) א"ת, כד נטייל אתוון כלהון, כלא דכלהו אתוון אינון רישא וסיפא: את, כשנוטלת כל האותיות היא הכלל של כל האותיות, ראש וסוף. פירוש, הנוקבא נקראת את בעת שנוטלת כל האותיות, מטעם שהאותיות הן כלים, וכלים נכללים רק בנוקבא, והיא כלא מרישא שהיא א' עד סיפא שהיא ת' ולכן הנוקבא

י) עד הכא ה' אלהינו ה', אלין תלתא דריגין לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהים: עד כאן ה"ס ה' אלקינו ה', וגי מדרגות האלו הן כנגד סוד העליון הזה. שבכתוב בראשית ברא אלקים. פירוש, כי ה' אלהינו ה', הם חכמה בינה דעת, ה' הוא חכמה, אלהינו הוא בינה, ה' הוא דעת. וכן בראשית ברא אלהים נתבאר לעיל בסוד השמות אהיה אשר אהיה, שהם ג"כ חכמה בינה דעת. וז"ש עד הכא כל המתבאר עד כאן, ה"ס ה' אלהינו ה', אלין תלתא דריגין אלו שלש המדרגות שבגי' שמות הללו, שהם חב"ד, הם לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהים, הם כנגד סוד עליון הזה המרומז בכתוב בראשית ברא אלהים, כי בראשית שמיה אהיה כנ"ל, והיינו אהיה קדמאה, חכמה. וברא ה"ס אשר דנפק מראש, וכן חזרתו לראש בסוד זהר סתים, שהוא בינה. והוא בחינת אלהים טמירא סתימא, כי עמיק וסתים בשמא ואינו יכול להתגלות בלי חסדים. ואלהים הנגלה ה"ס אהיה בתראה דהיינו דעת, כי אחר שיצאה קומת חו"ג על מסך דו"ן ונתלבשה החכמה בחסדים, אז נתחברו מ"י אלה ואשתלים שמא דאלהים, כי הגילוי של שם אלהים בא רק בסוד אהיה בתראה שהוא הדעת, ובחינת הו"ן. הרי שבראשית ברא אלהים הם ג"כ חב"ד כמו אהיה אשר אהיה וכמו ה' אלהינו ה'.
וזה אמרו בראשית רזא קדמאה המלה (דפויי דף ט"ז ע"ב)

בראשית
יב
 לְבַתֵּר אֶת־וֹסֵף הַ"א, לְאֶתְחַבְּרָא כְּלֵהוּ אֶתְוֹן בְּה"א, אֶ וְאֶתְקַרֵּי אֶ אֶתְ"ה. וְעַל דָּא
 אֶ וְאֶתְ"ה מְחִיָּה אֶת כְּלָם. אֶ"ת, רְזָא אֶ אֶדְנִי, וְהִכִּי אֶקְרִי. הַשְּׁמַיִם דָּא יְהוּ"ה, רְזָא עַלְאָה.
 (יב) אֶ וְאֶ"ת, תְּקוּנָא דְכַר וְנוֹקְבָא. וְאֶ"ת, רְזָא אֶ וְהוּ"ה, וְכֻלָּא חַד. בֶּ הַאֲרֵץ, דָּא

מסורת הזהר
 א ח"ב קד. ב נחמיה ט. ג ח"א ק: ח"ב קא. קיה
 קעת. רל: רלה: רט. ח"ג יא: טז: לג. סה. פא: קלת:
 רכז: רכה: רכט. רל: רמד: רנב: רנז: רסט. רפא. ת"ז
 תקי ט"ט דף קא. ז"ח ואתחנן דף נ. ט. T ת"ז תקי נ"א
 דף פז: ז"ח שה"ש טו. ה (הוא ובית דינו) ח"א סד:
 ח"ב לז: לח. רכז: ח"ג קמט. ת"ז תקי י"ח דף לג: לד: תקי כ"א דף מה.

חלופי גרסאות
 א נ"א ואקרי. ב נ"א (מהרמ"ק) ואת הארץ דא אלקים
 בגוונא עילאה למעבד פירין ואת שמא ראש ותכלית בתלת
 דוכתי ומתמן וכי. ונ"א וכן את הארץ דא אלד"ם כגוונא
 עלאה למעבד פירין, ואת שמא דאשתכללת בתלת דוכתי
 ומתמן וכי.

מאמר
הסולם
זהר הרקיע
 הנוקבא נקראת א"ת. לְבַתֵּר אֶת־וֹסֵף הַ"א
 לְאֶתְחַבְּרָא כְּלֵהוּ אֶתְוֹן בְּה"א אה"כ נתוסף
 על א"ת אות ה', כדי לחבר כל הכ"ב
 אותיות עם ה'. פירוש, כי אחר שכבר נכללו
 מכלהו אתוון דו"ס תחתונות, נתוסף עליה
 ה' ראשונה מבחינת אמא, ואז היא ראויה
 לזווג עם הו"א ואתקרי אַתְה, ועל דא
 ואתה מחיה את כָּלָם ואז היא נקראת אתה,
 וזה שאומר הכתוב ואתה מחיה את כלם.
 כי ע"י זיווגה עם הו"א יכולה להחיות כל
 צבאיה שבג' העולמות ב"ע ולהשפיע להם
 בכל צרכם. א"ת רזא אֶדְנִי וְהִכִּי אֶקְרִי,
 השמים דא הוּ"ה רזא עֲלֵאָה אֶ"ת ה"ס
 אֶדְנִי, וכן היא נקראת, השמי"ם הוא הוּ"ה,
 שה"ס העליון לשם אֶדְנִי, כי הו"א הנקרא
 השמים ונקרא קו"ל, ה"ס שם הוּ"ה.
 והנוקבא שלו, הנקראת אַתְ ונקראת דיבור,
 ה"ס שם אֶדְנִי.
 (יב) ואת תקונא דכר ונוקבא, ואת רזא
 והו"ה וכלא חד: וא"ת יורה על התיקון דכר
 ונוקבא, בסוד והו"ה, והכל אחד. פירוש, כי כמו
 שהשמים כולל דכר ונוקבא, בסוד אַתְ
 השמים, כן הנוקבא שהיא ארץ כוללת ג"כ
 דכר ונוקבא, וזה נרמו במלת וא"ת. כי
 א"ת היא הנוקבא, והו' דוא"ת ה"ס הדכר
 שבנוקבא. ואם תאמר, מה ההפרש בין
 השמים שהוא ז"א העליון, הנקרא קול,
 ובין הו"א התחתון הכלול בו שבוא"ת, ע"ז
 מביא רזא והוּ"ה, שהו' היא לרבות בית
 דינו שהוא הנוקבא הכלולה עמו יחד, כי
 בכל מקום שנאמר והוּ"ה פירושו הוא ובית
 (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

ב אלהים, א בגוונא עלאה למעבד ט פירין ואיבין. א שְׁמָא דָּא פְּלִילָא בְּתַלְתָּ דּוּכְתִי, ומתמן אתפרש שְׁמָא דָּא לְכַמָּה סְטָרִין. עד הַכָּא רְזָא דְּסַתְרָא דְּסַתְרִין, דְּגַלְיָף וּבְנֵי וְקַיִים בְּאַרְחַ סְתִים, דְּבַסְתְּרָא דְּחַד קְרָא. (ג) מְכָאן וְלַהֲלָאָה בְּרֵאשִׁית א בְּרָא שֵׁי"ת, מְקַצָּה הַשְּׁמַיִם וְעַד קְצָה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר א (בג' דרגין) ח"ג סה, ו) ח"א כד, לט: נו, פט. א נ"א בגוונא ונ"א כגוונין, ב נ"א דגלד, ונ"א שמא דגלף, ונ"א שמא דגלף, ג נ"א ובנא, ד נ"א בסתרא דקרא וכו', ה נ"א (מהרמ"ק) כאן ולהלאה בראשית ברא אלקים בראשית וכו'.

דרך אמת ש פירות ורעים רמו על הנשמות הנאצלות מתחת כסא הכבוד כמ"ש ממני פריך נמצא.

מסורת הזהר

זהר הרקיע

ונחשב שנעשה בה חקיקה וחסרון, כי נאברו לה אתונן א"ה. ובג' ה"ס החזרתה את אתונן א"ה אליה, וחזרתו לראש א"א למקום חכמה, שזה נחשב לבנין שלם של ע"ס שלה מבחינת הכלים, כי עתה השיגה אתונן א"ה ונשלמו ע"ס שלה, וכן עלתה למקום החכמה. אמנם עוד אין לה בחינת קיום שם לקבל החכמה מא"א מחמת חוסר חסדים, וע"כ לקיום היא צריכה. וזהו וקיים, כי בזווג על מסך דהירק, שהשיגה לבוש דחסדים, אז נתלבש אור החכמה תוך החסדים, ונתקיימו המוחין שלה בסוד ארבע גוונין חב"ד כנ"ל. וכל זה הוא באורה סתים בסתרא דחד קרא, היינו באורה סתים בסוד ג' זריעות דהול"ם שורק הירק, (כמ"ש לעיל). וכל זה מרומז בסתרא דחד קרא, שה"ס הכתוב והמשכילים וזיהירו בזהר הרקיע.

(ג) בראשית, ברא שית, מקצה השמים ועד קצה השמים שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה: בראשית נטרין ברא שית, מקצה השמים ועד קצה השמים, יש שש קצוות המתפשטים מסוד העליון. פירוש, כי בראשית ה"ס א"א, והוא נטרין ברא-שית, להורות שא"א הוא שורש השית סטרין דו"א, שהו"א נקרא שמים, מקצה השמים ועד קצה השמים, הוא כולל כל הספירות שבו"א דהיינו כל ה' קצוות שלו, אשר כולם לקח משית סטרין עלאין הנמשכים מא"א. דמתפשטן מרזא עלאה באתפשטותא דבר"א, המתפשטות מסוד העליון, בהתפשטות של ברא. פירוש, כי ע"י אשר דנפיק מראש דבראשית

הסולם

מאמר

בפקודא תליתאה ורביעאה) דמה דהות יבשה אתעבדת ארץ למעבד פירין ואיבין. ע"ש.

שְׁמָא דָּא כְּלִילָא בְּתַלְתָּ דּוּכְתִי, ומתמן אתפרש שְׁמָא דָּא לְכַמָּה סְטָרִין: השם הזה כלול בשלשה מקומות ומשם מתבאר שם הזה לכמה בחינות. כלומר, השלימות של שם אלהים בא ע"י חיבור דתלת דוכתי, שהם: א) מ"י בסוד אשר דנפיק מראשית, כי מקומה היתה בראש א"א ויצאה למקום גוף שלו, כנ"ל. ב) הם אתונן א"ה, שהן אח"פ שלה שנפלו למקום זו"ן, ושוב קנו מקום חדש, ואח"כ בעת הגדלות חזרו למקומם. ג) הוא אחר חזרת אתונן א"ה עם הו"ן למדרגתה, והיא מקבלת קומת חו"ג היוצאת על המסך דו"ן הרבוקים באתונן א"ה שלה, שאז מתלבש אור החכמה בקומת החסדים והמ"י מתחברת באתונן א"ה ואשתלים שמא דאלהים. הרי דשְׁמָא דָּא כְּלִילָא בְּתַלְתָּ דּוּכְתִי, שאין השם אלהים מתגלה רק בקיבוץ של ג' מקומות הנ"ל. ומתמן אתפרש שְׁמָא דָּא לְכַמָּה סְטָרִין, כי משם יש להשם הזה אלהים צרופים רבים, כי יש ק"כ צרופי אלהים, שהוא לפי תמורת השליטה של אותם הג' מקומות הנ"ל.

עד הַכָּא רְזָא דְּסַתְרָא דְּסַתְרִין גַּלְיָף וּבְנֵי וְקַיִים בְּאַרְחַ סְתִים בַּסְתְּרָא דְּחַד קְרָא: עד כאן הוא סוד סתר שבסתרים, שחקק ובנה וקיים בדרך סתים, בסוד פסוק אחד. פירוש, כי גלף ובני וקיים, ה"ס תלת דוכתי (הנ"ל) בדיבור הסמוך. כי גלף ה"ס נקודת ההול"ם שהוציאה הבינה מראש לבחינת ו"ק כנ"ל, שע"י נפלו אתונן א"ה שלה למקום זו"ן, (דפו"י דף ט"ז ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

כא

בראשית

השמים שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה א באתפשטותא דברא, מגו נקודה
קדמאה ברא אתפשטותא ב דחד נקודה דלעילא והכא אגליף רזא אשמא
א דארבעין ותרין אתון.

(ד) א והמשכילים יזהירו, כגונא דטעמי דמנגני, וכגונא דלהון

חלופי גרמאות

א נ"א דאתפשטות דברא משלש נקודות נהורא קדמאה
וכו'. ונ"א באתפשטותא דברא מגו נקודות נקודה קדמאה
וכו' ב נ"א מגו ג נ"א דשמא. ד נ"א והמשכילים יזהירו
דטעמי דמנגני וכו'. ו נ"א כגונא ניגוני דטעמא דמנגני.
ז נ"א דתנוצי.

מסורת הזהר

א ח"ב קר. ח"ג לר. רסג. לעיל בהקדמת הזהר דף ג'
צ"ד ושם נסמן. ב לעיל דף ז' צ"א ושם נסמן.
כזהר כגונא דתנוצי דמנגני וכו'. ה נ"א כגונא דתנועה
ז נ"א דתנוצי.

זהר הרקיע

כנ"ל. מתוך שבעת יציאתה מראש נפלו
אל"ה שלה לזו"ן, ע"כ בעת שמעלה בחזרה
את אתון אל"ה נמשכים עמהן גם הזו"ן
להראש והן כדוגמת ידים המעלות את הזו"ן
ממקומם התחתון למקומה עצמה. וג"פ י"ד
הם בגימטריא מ"ב, וז"ס שהשם מ"ב נקרא
שם המעלה. אמנם בחינת שם מ"ב עצמו
ה"ס מתזה ולמעלה דא"א, ששם ג' פרצופין:
עתיק א"א ואו"א, שה"ס הו"ו"ה פשוטה
שהיא ד' אותיות, והו"וה במילוי שהן עשר
אותיות, והו"ו"ה במילוי המילוי, שהן כ"ח
אותיות. אשר הו"וה פשוטה ה"ס פרצוף
הכתר, שהוא עתיק כתר דמ"ה, והו"ו"ה
במילוי, ה"ס פרצוף החכמה, שהוא א"א
ע"ב דמ"ה. והו"ו"ה במילוי המילוי, ה"ס
פרצוף הבינה, שהוא או"א בקומת ס"ג
דמ"ה, שהן ביחד מ"ב אותיות. ד' י' וכ"ח.
וכיון שהז"א עולה אל הבינה משיג שם
בחינת ג"ר שמתזה ולמעלה דא"א, שהם ג'
פרצופין כח"ב. שהם מ"ב אתון.

מאמר טעמי נקודי ואתון

(ד) והמשכילים יזהירו כגונא דטעמי דמנגני
ובגונא דלהון אזלין אבתרייהו אתון ונקודי:
והמשכילים יזהירו כמו הטעמים המנגנות, ועל פי
הנגינה שלהן הולכות אחריהן האותיות והנקודות.
בכדי להמשיך הביאור של דברי הזהר,
מוכרחים אננו להעמיק יותר בדברי הזהר
מתחילת המאמר עד הנה. ונחזור על התמצית
מכל המתבאר בזהר במאמר זה. ויש לדעת
שעשר הספירות נחלקות לג' עיקרים, הנקראים
טעמים, נקודות, אותיות. הטעמים הם סוד
כתר

הסולם

מאמר

דבראשית שה"ס אתפשטותא דבר"א, שה"ס
זהר סתים הנ"ל הכולל הולם שורק הירק,
(כנ"ל באות י' ובהסולם שם). עי"ז השיג הז"א
שית סטרין עלאין מא"א. דהיינו ו"ק דחכמה
בסוד קול ודיבור, (כמ"ש לעיל) מגו נקודה
קדמאה ברא אתפשטותא דחד נקודה
דלעילא, מתוך נקודה הראשונה שהיא א"א
ברא התפשטות נקודה אחת שלמעלה. פירוש,
מתוך שא"א הוציא הבינה לחוץ ברא
אתפשטותא דחד נקודה שבהוציאה לחוץ
נכנסה נקודה באור הבינה ונעשה אויר,
שה"ס ברא, והנה עי"ז נברא גם התפשטות
דנקודה מתוך האויר והחזרתה לאור, שמכאן
כל המוחין דזו"ן כנ"ל. הרי שמגו נקודה
קדמאה, שהיא א"א, ברא התפשטות הנקודה
מאויר, שמכאן השית סטרין דז"א המרומזים
כבראשית, בר"א שי"ת כנ"ל. ומ"ש דחד
נקודה דלעילא, הוא רומז על ב' נקודין
שיש בהמסך דאו"א עלאין, הנקראות מנעולא
ומפתחא, והתפשטות ה' מאויר הוא רק על
נקודה אחת מהן, שה"ס המפתחא, אבל
נקודה דמנעולא נשארת באו"א עלאין. ואינה
יוצאת מאויר דאו"א עלאין. כמו שהאריך
לבאר זה לעיל (בהקדמת ספר הזהר דף נ"ט
אות מ"ד ועי' בסולם שם).

והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותרין
אתון; וכאן נחקק סוד השם של ארבעים ושתיים
אותיות. פירוש, סוד הגליפו דשם מ"ב, הוא
ג' ידין דאמא שנתחדשו מכח שהוציא א"א
את הבינה לחוץ, שהן אתון אל"ה דאמא,
הנבחנות לחג"ת דאמא הנקראות ידים, כי
בידים אלו היא מעלה את הזו"ן אליה
(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

כב

בראשית

אָזְלִין אַבְתְּרִייהוּ אַתְּוֹן וְנִקְדִי, * וּמִתְנַעֲנֵן אַבְתְּרִייהוּ פְתִילִין בְּתַר

חלופי גרסאות
א נ"א ואתנענען.

מאמר

הסולם

טעמי נקודי ואתון

ושלמטה מאותיות כמו הירק. ועד"ן באותיות שהן זון, כמו שיתבאר. ותחילה מביא ג' בחינות הטעמים, שהן ג' מיני הזהר: א) זהר פתים דסתימין, שהוא זהר עתיק, כי עתיק הוא כתר דאצילות, וע"כ הוא בחינת טעמים דטעמים. ב) זהר ראשית שהוא א"א, שהוא טעמים אמצעים, נקודות דטעמים. ג) זהר פתים שהוא ישור"ת, טעמים תחתונים, ובחינת אותיות דטעמים. וכאן הוא מתחיל מעתיק שהוא כתר בהיותו מדבר מבחינת פרצופין וכלים שהם נמשכים מפרצוף כתר דא"ק כנ"ל. ואח"כ מביא שוב ג' מיני זהר, שהוא מפרש אותם על השמות אהיה אשר אהיה, שהם המוחין חב"ד בסוד בראשית ברא אלהים, ושם משנה הסדר, כי זהר א' חושב את זהר בראשית שהוא א"א, ואינו חושב את עתיק, כי המוחין נמשכין מע"ב דא"ק, שבו אור חכמה בכלי דכתר, ונמצא הטעמים הם חכמה שהיא א"א ואו"א עלאין, שהם טעמים דטעמים וסוד אהיה קדמאה. וזהר ב' חושב את הזהר פתים, שהוא ישור"ת ובינה, שהוא כאן נקודות דטעמים, וטעמים אמצעים. וזהר ג' חושב זהר דכ"ל כ"ל אתון וגוונין שהוא זון בסוד הדעת והוא אהיה בתראה. דהיינו אותיות דטעמים.

והנה הנקודות ה"ס ישור"ת, שהם אשר דנפק מראשית. והן עצמן נחלקות לעליונות אמצעות, תחתונות, ראש תוך סוף, דהיינו טעמים נקודות אותיות נקודות. כי החולם שה"ס מ"י היא נקודות עליונות, טעמים נקודות. והשורק שה"ס א"ה היא נקודות אמצעות, נקודות נקודות. והחירק שהיא מבחינת זון הרבוקים בא"ה, היא נקודות תחתונות, אותיות נקודות. וכל אלו נכללות במלת ברא כנ"ל.

והאותיות ה"ס זון, הנחלקות לב' בחינות זון, בסוד את השמים ואת הארץ, וגם האותיות נחלקות לג' בחינות ראש תוך סוף, שהן טעמים נקודות אותיות שבאותיות, כי זון הגדולים הנכללים באת השמים הם בחינת טעמים דאותיות, וה"ס אתון רברבן, ו"ק גדולים. וז"א הקטן, הנקרא יעקב, ה"ס אותיות אמצעות, נקודות דאותיות. ונקבא הקטנה

כתר, הנקודות הן חכמה, והאותיות הן ישור"ת וזון, וזהו רק מבחינת הכלים. אמנם מבחינת המוחין, נבחינים הטעמים לחכמה, הנקודות לבינה, והאותיות לזון. וענין הפרש הזה מבין המוחין אל הכלים הוא נמשך מב' הפרצופין דא"ק, כי הכלים נמשכים מפרצוף הכתר של א"ק, ששם האורות מלובשים בכלים שלהם כהלכתן. אמנם המוחין נמשכים רק מפרצוף ע"ב דא"ק, ששם נתחלפו האורות בסדר התלבשותם בהכלים, שהוא מטעם שהוא חסר ממלכות דכלים ומכתו דאורות, וע"כ נתלבש שם אור חכמה בכלי דכתר שלו, ואור בינה בכלי דחכמה, ואור ז"א בכלי דבינה, (כמ"ש כל זה באורך בתלמוד ע"ס חלק ה' ואין כאן המקום להאריך). וע"כ מבחינת הפרצופין וכלים הנמשכים מפרצוף כתר דא"ק, נבחינים הטעמים בכתר, והנקודות בחכמה, והאותיות בבינה. אמנם מבחינת המוחין הנמשכים רק מע"ב דא"ק לבד, שאור חכמה מלובש בכתר שלו, ואור בינה בחכמה שלו, ואור ז"א בבינה שלו, הרי הטעמים הם מאור החכמה, והנקודות הם מאור הבינה, והאותיות הן בון"ן.

והנה הטעמים הם סוד זהר הרקיע שמביא הזהר בתחילת המאמר, והנקודות הם ג' הנקודות: חולם שורק חירק שמביא בבינה, והאותיות הן בב' פרצופי הזון שמביא בסוד את השמים ואת הארץ. גם תדע שכל אחד מהטעמים הנקודות והאותיות, מתחלק בעצמו לג' בחינות טעמים נקודות ואותיות. כי יש טעמים נקודות אותיות בטעמים לבד, וכן בנקודות לבד, וכן באותיות לבד. והם ג' בחינות ראש תוך סוף, בכל אחת מהטעמים ומהנקודות ואותיות. וראש תוך סוף טעמים, הם טעמים עליונים, טעמים אמצעים, וטעמים תחתונים. דהיינו טעמים ממעל לאותיות כמו פשטא רביעי, ושבתוך האותיות הם פסיק ומקף, ושלמטה מאותיות שהם כמו מרכא טפחא. ועד"ז בנקודות יש נקודות שלמעלה מאותיות כמו חולם, ושבתוך האותיות כמו שורק דהיינו מלאפוס, שהנקודה תוך אות הו' כזה ז, (דפו"י דף ט"ז ע"ב) * ע"י ברכת שלום בסוף הספר

כג

בראשית

מלכיהון. א גופא אתון ורוחא נקודי, ב פלהו ג נטלו ד במטלגיהון בטר
ד טעמי ונקיימי בקיומיהו. ד נגופא דטעמי נטיל, ט טלי אתון ונקודי
אבתריהו. ד איהו פסיק, ו אינון לא נטלין ונקיימי בקיומיהו.

חלופי גרסאות

א נ"א גופא דאתון ורוחא דנקודי כלהו וכו', ב נ"א
כלהון, ג נ"א במטלגון בטר תנועי. ד נ"א תנועי. ה נ"א
קיימי. ו נ"א ואינון. ז נ"א וקיימי.

מסורת הזהר

(א) ת"ז בהקדמה דף ח' תקי י"ח דף לג.

דרך אמת תן כל האותיות עם הנקודות אשר להם הם מתנענעים בהיותך מנענע אותם ע"י נגון הטעמים שיש
לאותיות, ודבר זה מבורר בפרדס בשער הטעמים.

טעמי נקודי ואתון

כחייילין בטר מלכיהון. פירוש, המשכילים
הם האותיות, יזהירו עם נקודותיהם, כמו
הטעמים המנגנים, ועל פי הנגינה של הטעמים
נמשכות והולכות אחריהם האותיות
ונקודותיהן, כמו חיילות אחר מלכיהם. וכבר
ידעת פרושם, שהטעמים הם או"א עלאין,
ונקודות הן ישו"ת, ואותיות הן זו"ן. ואומר,
שו"ן הנקראים משכילים, מזהירים עם
המוחין שמקבלים מישו"ת הנקראים נקודות,
כפי אור הטעמים, שהם או"א עלאין, אשר
ישו"ת זו"ן נמשכים והולכים אחר או"א
כמו חיילות אחר מלכם, וזהו בדרך כלל,
ואח"כ מפרש בפרטות כדלהלן.

גופא אתון ורוחא נקודי וכו' וקיימי
בקיומיהו: האותיות הן גוף, ונקודות הן בחינת
רוח אליהן וכולן נוסעים במסעיהם אחרי הטעמים,
ומקבלים הקיום שלהן. פירוש, כי מפרש שענין
נקודין ואתון, דומה לגוף עם רוח החיים
שבו, כלומר, שאותיות בלי נקודות הן כגוף
בלא רוח, וכן הזו"ן שהם אותיות, הנה
כל רוח החיים שבהם נמשך מישו"ת,
שוולת הישו"ת המאיר בהם לא היה בהם
רוח חיים כלל. אמנם גם הישו"ת שהם
רוח החיים של הזו"ן מקבלים את קיומם
וחיותם מן או"א עלאין שהם הטעמים. וז"ש
כלהו נטלו במטלגיהון בטר טעמי וקיימי
בקיומיהו, שכלהו, הן האותיות והן הנקודות,
נוסעות במסעיהם אחר הנגינה של הטעמים,
ומקבלות מהם את כל חיותן ושעור קומתן.

כד נגוני דטעמי נטיל, נטלי אתון
ונקודי אבתריהו, כד איהו פסיק אינון לא
נטלין: כשהנגינה דטעמי נוסעת, נוסעות האותיות
והנקודות אחריה. כשהנגינה דטעמי נפסקת, הן אינן
נוסעות

הסולם

מאמר

הקטנה שה"ס רחל, ה"ס אותיות ועירין,
אותיות דאותיות.

ונמצא כי מלת בראשית ה"ס טעמים
שהם: א"א ואו"א עלאין, ויש בהם ג'
בחינות זהר, בסוד טעמים נקודות אותיות
דטעמים, שהם: בחינתם עצמם הוא טעמים
דטעמים, ומה שמאירים אל ישו"ת בסוד
זהר פתים, הם נקודות דטעמים, ומה
שמאירים לזו"ן בסוד זהר דכליל כל אתון
וגזו"ן, הם אותיות דטעמים.

ומלת ברא ה"ס נקודות, שהן ישו"ת,
הנחלקות לפי עצמן לג' בחינות, טעמים
נקודות אותיות שבנקודות: כי מה שמקבלות
מאו"א, נבחן לנקודות עליונות, סוד הולם,
וטעמים דנקודות. ובחינתן עצמן ה"ס נקודות
אמצעות, סוד שורק, ונקודות דנקודות. ומה
שמאירות אל הזו"ן ה"ס אותיות דנקודות,
סוד חירק.

והמלות את השמים ואת הארץ, הן
כולן בחינות אותיות, וגם הן נחלקות
לטעמים נקודות אותיות דאותיות, דהיינו
ראש תוך סוף דאותיות. כי זו"ן הגדולים,
שהם את השמים, ה"ס טעמים דאותיות
אשר מקבלים מאו"א. וז"א הקטן יעקב,
הוא נקודות דאותיות אשר מקבלים מישו"ת,
והוא הו' אשר בואת הארץ. ונוקבא הקטנה
רחל, ה"ס אותיות דאותיות, דהיינו בחינת
עצמן של האותיות. וזכור ההבחנות הנ"ל,
כי הם מפתח גדול להבין בו כל דרכי
המוחין. ועתה נבאר המשך דברי הזהר.

וזה אמרו והמשכילים יזהירו, כגוונא
דטעמי דמנגני, ובנגוונא דלהון אזלין
אבתריהו אתון ונקודי ומתנענען אבתריהו
(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

כד

(טו) והמשכילים א זיהירו, אתון ונקודי. כזהר, א נגונא דטעמי. הרקיע, אתפשטותא דנגונא, כגון אינון דמתפשטי בפשיטו, ואזלו בנגונא. ומצדיקי הרבים, אינון פסוקי דטעמי, דפסקי במטלניהון, א דכג"כ אשתמע מלה.

מסורת הזהר

(א) (רא אתון) ת"ז בהקדמה ד. יב. ב) (נקודין) ת"ז בהקדמה ד' ג) (תנוצי דטעמי) ז"ח שה"ש עג: ער. ז) ח"ג רלח: תק"ח קה.

דרך אמת א) פסיק שיש בטעמים שמפסיק בין חיבה לתיבה. ב) ע"י כך נשמע החיבור.

הסולם

מאמר

טעמי נקודי ואתון

הזה על תכונתו. ואומר והמשכילים זיהירו, הם אתון ונקודי כי והמשכילים הם אתון דהיינו זון, שכל זהרם וחיותם הם מהנקודות, שהן ישסו"ת, כנ"ל. ואומר כזהר נגונא דטעמי שזהרן של הנקודות שהן ישסו"ת, הוא ע"פ הזהר שמקבלים מהטעמים שהם או"א. והנה בניגון של הטעמים יש שני עיקרים כוללים, כי יש טעמים המורים קיום ונתינה או שמורים על שלילה והפסק נתינה. והנה הרקיע, אתפשטותא דנגונא, כגון אינון דמתפשטי בפשיטו ואזלו בנגונא, השם רקיע יורה על אותם הטעמים המורים התפשטות ונתינה, דהיינו שאומר המשפט בניגון של ניותא, (כנ"ל בדבור הסמוך). דהיינו דאזלי בנגונא של התפשטות להמקבל. ומצדיקי הרבים אינון פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון והשם מצדיקי הרבים יורה על אותן נגיות של טעמים המורות שלילה והפסק השפע, שמפסיק התפשטות השפע אל המקבלים. דהיינו כהאומר בניגון של תמיהא, (כנ"ל בדבור הסמוך) ונמצא שאלו הטעמים פסקי למסעיהן של הנקודות ואותיות, כי מפסיקין להן שפען וחיותן, וע"כ יש בדרך כלל ב' בחינות של טעמים: הא' נקראת אתפשטותא דנגונא, שהוראתה נתינה והתפשטות השפע, ונקראת בשם זהר הרקיע. והב' נקראת פסוקי דטעמי, שהוראתן הפסק השפע ושלילה, ונק' בשם מצדיקי הרבים (הטעם מובא בתק"ח דף קה. וז"ל "מצדיקי הרבים ולא לכלא" ע"ש) ואומר, שגם אלו הפסוקי דטעמי מוכרחים כמו האתפשטותא דנגונא, כי ע"י הפסוקי דטעמי נשמעות המלות, כדמיון הפסיק והמקף שבטעמים, שנותנים אותם בין מלה למלה, שזולתם היו המלות מעורבות ולא היו מובנות, כמו שמפרש והולך.

אתון

נוסעות. פירוש, כי ה"ס על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. אם יסעו הטעמים, דהיינו שישפיעו אורותיהם אל הנקודות ואותיות, הן נוסעות. ואם יחנו הטעמים, דהיינו שמפסיקים מן הנקודות ואותיות את השפעתן, אז יחנו הנקודות והאותיות.

ופנימיות הדברים, כי כמו שאנו מוצאים בניגון הטעמים שמהפך המלות, שהן אותיות המנוקדות, מהקצה אל הקצה, כן השפעת או"א שהם טעמים, שולטים על המוחין דישסו"ת וזון להפכם מקצה אל הקצה. כי למשל, כאדם האומר לחברו, ספר חשוב כזה אתן לך. הנה יכול להיות בזה מובן של נתינה והתפשטות ממנו לחברו, דהיינו אם הם בניגון של ניותא. ויכול להיות בהם מובן הפכי, דהיינו של שלילה והפסק נתינה, דהיינו אם יאמר בניגון של תמיהא, הרי שהמלות אין להן שום עמידה והוראה לפי עצמן רק לפי הניגון והטעמים שלהם, כן ערך השפעת מוחין דאו"א על ישסו"ת וזון, שאין בהמוחין שום משמעות לא של קיום ולא של שלילה, אלא רק לפי הארת או"א אליהם.

(טו) והמשכילים זיהירו אתון ונקודי וכו' הרקיע אתפשטותא דנגונא וכו' ומצדיקי הרבים אינון פסוקי דטעמי וכו' אשתמע מלה: הכתוב והמשכילים זיהירו פירוש, אותיות ונקודות המאירות. כזהר פירוש, ניגון הטעמים. הרקיע פירוש, התפשטות בקול הניגון. דהיינו כל אלו הטעמים שמתפשטים והולכים בהתפשטותו של הניגון. ומצדיקי הרבים הם טעמים מפסיקים. הפוסקים את מסעיהם של ניגוני הטעמים, שמשום זה נשמע היטב מובן המלה. פירוש, כי עכשיו מפרש הכתוב הזה אשר התחיל בו לעיל (באות ג) בתחילת המאמר. אשר לפי כל הענינים שנתבארו עד הנה מבואר הכתוב (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

כה

בראשית

א זְהִירוֹ, אֲתוּוֹן וְנִקְדוּי, וְנִהְרִין כְּחָדָא בְּמַטְלָנִין בְּרִזָּא דְסְתִימוֹ, ג' בְּמַטְלָנוּתָא

חלופי גרמאות

א נ"א ככבים לעולם ועד. ז'הירו וכו'. נ"א ז'הירו ככבים אתוון לעולם ועד ונקודי ונהרין כחדא וכו'. ב נ"א במטלון. ג נ"א דמטלנותא.

מאמר

הסולם

טעמי נקודי ואתוון

בשם קו"ף, כי מטרם שנעשה הוונג על נקודת החירק של הז"א, לא נשמעו המוחין, כלומר שלא היו נודעים לתחתונים, והיו גנוזין בהול"ם שורק חירק של בינה בבחינת זהר פתיב, בסוד דעמיק ופתיב בשמא, אמנם אחר שנעשה הוונג על הסתימא דחירק שה"ס מסך דוונ"ן, ונגלה קומת חסדים, הנה אז נתלבשה החכמה בחסדים, ונגלו המוחין דג' הנקודות בשלימות, וזה נבחן דאשתמע הקול. וע"כ נק' הוונ"ן בשם קו"ף, כי זולת המסך שלהם שנדבק באתוון אל"ה דבינה, היו נשארים כל המוחין דבינה בלחישו, שפירושו בלתי נודעים לעולמות. וע"כ נקרא זהר זה של הדעת בשם זהר דכ"ל"ף כ"ף אתוון וגוונ"ן, כי אחר שהחכמה מתלבשת בקומת החסדים של הדעת, אז נעשה בה ד' גוונ"ן, שהם חכמה בינה חסדים וגבורות, הת"ת מכונה חסדים להיתו גבורות האור דחסדים, והמלכות נקראת גבורות להיותה בחי' המסך. הרי שהקול שה"ס זו"ן ודעת, כ"ל"ף כ"ף גוונ"ן, כי זולתו לא היו אלו ד' גוונ"ן. וכן כ"ל"ף כ"ף אתוון, כי בחינת זו"ן עצמו נקראת אותיות, ומתוך שהוא השלים ד' גוונ"ן לבינה, הוא נוטל לתוך האותיות שלו כל אלו הד' גוונ"ן חו"ב חו"ג, נמצא הוונ"ן כ"ל"ף כ"ף אתוון וגוונ"ן. והנה אחר כך הוונ"ן יוצאים מהיכל הבינה ובאים למקומם עצמם. והנה נתבאר ג' בחינות זוהר, אשר זהר בראשית, ה"ס טעמים. וזהר פתיב ה"ס נקודות. וזהר דכ"ל"ף כ"ף אתוון ה"ס אותיות.

וג' בחינות זהר הללו, ה"ס אהיה אשר אהיה, וה"ס חכמה בינה דעת, וה"ס ה' א"הינו ה', וה"ס בראשית ברא אלהים. כי א"א ואו"א עלאין הם זהר בראשית, והם הטעמים, שכל המוחין הן דחכמה והן דחסדים נמשכים מהם וה"ס: אהיה קדמאה, חכמה, הוי"ה קדמאה. והבינה, שה"ס ישסו"ת, ה"ס זהר פתיב, וה"ס ברא, אשר א"הינו, וג' הנקודות הול"ם שורק חירק, והזו"ן, שהוא זהר הג' דכ"ל"ף כ"ף אתוון וגוונ"ן

ז'הירו, אתוון ונקודי ונהרין כחדא במטלנין ברזא דסתימו, במטלנותא באינון שבילין סתימין: "ז'הירו" היינו האותיות והנקודות המאירות כאחת במסעות בסוד הסתימה, במסע באותם שבילים הסתומים. אותיות הן זו"ן, נקודות, הן ישסו"ת. מסעות, פירושו דרכי התפשטות השפע. בסוד הסתימה, היינו ישסו"ת המכונה זהר סתום. שבילין סתימין, פירושו ג' הזריעות, חולם שורק חירק. ולהבין זה צריכים לזכור כל המתבאר עד הנה במאמר שלפנינו. כי נתבאר ג' בחינות של זהר: א) זהר רזא דבראשית שה"ס א"א ואו"א עלאין, שעליהן רומזת מלת בראשית, ונקראים טעמים. ב) זהר פתיב וגניז, וה"ס אשר דנפק מבראשית, הנבחן לסוד ג' נקודות, שהן הול"ם שורק חירק, שפירושו ג' זריעות וסתימות. כי הול"ם ה"ס הבינה שיצאה מראש דבינה דא"א לבחי' ו"ק בלי ראש, שה"ס אשר דנפק מבראשית, שלא נשאר בה רק מ"ן, וג' אתוון אל"ה ירדו לזו"ן. ושורק ה"ס החזרתה את אותיות אל"ה למדרגתה עם הזו"ן הדבוקים בהן, ושיבתה לחכמה, לראש דא"א, שמשגת שם סתימא מחוסר אור חסדים, מפאת היות א"א כולו חכמה. ואפילו החכמה לא תוכל לקבל ממנו, מטעם חוסר לבוש החסדים, וע"כ נבחנת הבינה שם בסוד אלהים טמירא וסתימא. ודחירק הוא המיעוט של הבינה מכח הזו"ן הדבוקים על אתוון אל"ה שלה, להיותם פחותי ערך כלפי הבינה וממעטים אותה. ומחמת ג' הזריעות הללו, נבחנת הבינה הזו, דהיינו היססו"ת, בשם זהר פתיב, וכן נקראים משום זה נקודות. ג) הוא זהר דכ"ל"ף כ"ף אתוון וגוונ"ן, שהוא קומת הוונג הנמשך מאו"א עלאין אל הבינה על המסך הנקודת החירק שלה, אשר אז נפיק קו"ף שה"ס הדעת, ונשלמים עמו ג' הנקודות בתכלית השלימות, כי ע"י קומת החסדים שיצאה על המסך דחירק נתלבש אור החכמה בהאי לבוש דנהיר, ויכולים עתה ישסו"ת לקבל האור מא"א, ואשתלים שמא דאלהים. ונבחן הדעת

(דפו"י דף ט"ז ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

כו

בראשית

א באיגון שבילין סתימין. מהאי אתפשט כללא. ויהמשכילים יזהירו כזהר הרקיע,

חלופי גרמאות

א נ"א כיוון. ב נ"א תנון, כל שלמה האמור בשיר השירים במלכא דשלמא דיליה, במלך סתם בנוקבא מלכא (נ"א מלך נ"א מלה) תתאה בעלאה. ורזא דמלה (נ"א דמלה ל"ג) דירתא תתאה לעלאה תרוייהו.

מאמר

הסולם

טעמי נקודי ואתון

עליונים שעל האותיות כנ"ל. (ב) הרקיע, אתפשטותא דנגונא, הרקיע, פירושו טעמים המתפשטים בניגונים, כגון איגון דמתפשטי בפשיטו, ואזלו בנגונא, דהיינו הטעמים האלו המתפשטים והולכים בהתפשטות הנגינה. והם טעמים תחתונים שמתחת לאותיות, דהיינו קומת החסדים להתלבשות החכמה כנ"ל. שאז המוחין מתפשטים לתחתונים בכל שלמותם. (ג) ומצדיקי הרבים איגון פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון דבג"כ אשתמע מלה, ומצדיקי הרבים, פירושו, אותם פסוקי הטעמים הנקי פסיק ומקף, המפסיקים הנגון עם נסיעתם, שה"ס טעמים אמצעים שבתוך האותיות, כי הפסיק ומקף בתוך השורה נמצאים. שה"ס התכללות ג' הוריעות בהם כנ"ל, שמשום כך נשמעת המלה. כלומר, שהמוחין נשמעים ומושפעים לתחתונים.

ואחר שביאר ג' מיני הטעמים שבכתוב: כזהר הרקיע, ומצדיקי הרבים, שהם משפיעים המוחין דישסור"ת וזו"ן לכל בחינותיהם, תזור הכתוב לבאר את עצם המוחין דישסור"ת וזו"ן. ואומר יזהירו, אתון ונקודי ונהרין כחדא במטלנין ברזא דסתימי שהאותיות והנקודות, שהן זו"ן וישסור"ת, מאירים כאחת, במסעיהם בסוד הסתימה. כי מתוך פעולת הסתימה דטעמים האמצעים, פסיק ומקף, קונים הזו"ן כח להאיר עם היססור"ת כאחד, כי ע"י הפסיק, יורדות אתון אל"ה דישסור"ת לזו"ן, ומתדבקות עמהם במקומם למדרגה אחת, לפיכך בעת שהמקף, מחזיר אתון אל"ה למדרגת ישסור"ת, עולים עמהם גם הזו"ן למקום ישסור"ת, ומאירים עמהם כאחד. וזה שאומר במטלנותא באיגון שבילין סתימין במסע בתוך השבילים הסתומים, כלומר שכל אלה מוחין הגדולים יוצאים בסוד ג' הוריעות דחולם שורק חירק, שהם שבילים סתומים, שלולא ג' זריעות הללו לא יצוייר כלל שזו"ן והתחתונים ישיגו מוחין.

מהאי אתפשט כללא הכל נתפשט מזה,

כלומר

וגונונין, ה"ס אהיה בתראה, דעת, הוי"ה בתראה, אל"הים דבראשית ברא אלהים, כי על ידי זהר הג' אשתלים בבינה השם אל"הים וכשהזו"ן יוצאים מבינה וכאים למקומם עצמם או הם נקראים את השמים ואת הארץ, שה"ס אותיות.

ותדע שכל המוחין הנ"ל נכללים בהטעמים שהם זהר א' דבראשית, שהם א"א ואו"א עלאין. כי הם המוציאים את הבינה לתוך בסוד זהר סתים בג' הנקודות חולם שורק חירק, וכן הזווג הנעשה על נקודת חירק שהוא מסך דזו"ן, נמשך גם הוא מקומת חסדים דאו"א עלאין שהם טעמים.

ולפיכך נכללים הטעמים, מג' בחינות, הנקראים עליונים אמצעים ותחתונים, טעמים עליונים, כמו פשטא רביעי שעל האותיות, הם בחינת או"א עצמם. וטעמים אמצעים, שהם פסיק ומקף, הבאים תוך האותיות הם מבחינת התכללות היססור"ת באו"א, דהיינו הוצאת הבינה בסוד ג' הוריעות. הפסיק, ה"ס התכללות מנקודת החולם, שה"ס הוצאת הבינה לתוך, שנשארת בו"י ואתון אל"ה יורדות לזו"ן, וע"כ נקרא פסיק, כי פוסק מדרגת הבינה לב' חצאים מ"י אל"ה. והמקף, ה"ס התכללות מנקודת השורק, דהיינו אח"כ כשמאירים הטעמים ומחזירים אתון אל"ה אל הבינה שע"ז נעשה נקודת השורק בבינה. והטעמים התחתונים שמתחת האותיות כמו תביר ואתנהתא, ה"ס התכללות דנקודת החירק, מכח הזו"ן שנמשכו עם אל"ה בעת חזרתם לבינה. וגם הזווג הנעשה על המסך דזו"ן נמשך ג"כ מטעמים התחתונים.

וזה אמרו והמשכילים יזהירו, אתון ונקודי, והמשכילים שאומר הכתוב, הם אותיות ונקודות, דהיינו זו"ן וישסור"ת. והם מאירים מג' בחינות הטעמים: עליונים, אמצעים, תחתונים. (א) כזהר נגונא דטעמי, כזהר נגונים של הטעמים, שהם טעמים

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

כז

בראשית

אינון קיימין וסמכין א דההוא א אפריון. המשכילים, אינון קיימין וסמכין עלאין, דאינון מסתפלי בסכלתנו, בכל מה דאצטריך ההוא אפריון וסמכין ב דיליה. סתרא דא, כד"א א אשרי משכיל אל דל. יזהירו, דאי לא יזהירו ולא נהרין, לא יכלין לעיינא ולאסתפלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריך.

חלופי גרסאות

כחד, והיינו ב', וכתוב בחכמה יבנה בית. כתיב (נ"א וכתוב) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון, אפריון, דא תקונא דעלמא תתאה מעלמא עלאה, דעד לא ברא קב"ה עלמא, הוה הוה ושמיה (נ"א הוה שמיה) סתום בגויה חד, ולא (נ"א שמיה ביה) קיימא מלה, והוא הוה בלחורוי (נ"א והוא הוה בלחורוי ל"ג) עד דסליק ברעותא דמחשבה (נ"א דמחשבה ל"ג) לקיימא כלא במטון דסמטורא (נ"א דסמטורא) (נ"א דמחשבה לקיימא כלא במטון דסמטורא ל"ג) ולמבני (נ"א למברין) עלמא והוה רשים ובני ולא קאים (נ"א קיימא), עד דאתעטף בעטירו (נ"א בעטופא) דחד זיהרא (נ"א זוהר) ימינא עלאה דמחשבה (נ"א דמחשבה ל"ג) לברא (נ"א וברא) שמים, ובהאי דאיהו זוהר קדמאה לשאר נהורין (נ"א לשאר נהורין ל"ג) ברא שמים, ודא רזא דהאי קרא (נ"א ורזא דא האי קרא) דכתיב בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, והמשכילים יזהירו וכו'. (כל זה הוא חסר כאן ותמצאהו להלן ברף כ"ט ברפויי בשינוי לשון במעט.) (אה"ל). א נ"א רבים דההוא. ב נ"א דביה. ג נ"א וסמנך רבים סתרא דא. ונ"א וסתרא.

מסורת הזהר

א ח"א כט. ח"ב קכז: קכה. ז"ח חוקת נא טור א' שורה נו. ב) תהלים מ"א ח"א יד: טו: ח"ב סא: רלג: רנ: ח"ג רצט. שו. ת"ז בהשמטות תקי ה' קמב: ז"ח אחרי מ"ז ט"ב שליה. מט. ט"א ש"ב. שכו. רות עה ט"ג שמא.

דרך אמת ג] עמודים ואדנים. ד] פירוש אפריון דא היכלא דלתתא. ועי' תירוה קכ"ז א'.

טעמי נקודי ואתון

מהוהר הוה שה"ס חכמה, כי הם מקבלים רק אור חסדים בלבד, אלא בכדי להשפיע כל הצורך אל הנוקבא, הנקראת אפריון, שהיא צריכה להארת החכמה, הם מקבלים זוהר הוה לצרכה, אע"פ שהם עצמם אינם צריכים לו. וז"ש דאינון מסתפלי בסכלתנו בכ"א מה דאצטריך ההוא אפריון, שאע"פ שהם עצמם אינם צריכים לזוהר הוה, מ"מ הם מקבלים אותו לצורך האפריון, כי אין האפריון נשלם רק באור חכמה הוה. סתרא דא כד"א אשרי משכיל אל דל, סוד הוה מרומז בכתוב אשרי משכיל אל דל. משכיל הוא דו"א ודל הוא הנוקבא שלו, שהוא מקבל הזוהר, בשביל הדל הצריך לו. יזהירו, דאי לא יזהירו ולא נהרין, לא יכלין לעיינא ולאסתפלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריך, יזהירו, הו"ק העליונים דו"א, כי אם לא יזהירו ולא יאירו, הרי לא היו יכולים לעיין ולהסתכל באותו האפריון לתקן אותו בכל מה שצריך. דהיינו כנ"ל, כי לולא היו להם הצורך לתיקון האפריון, לא היו מקבלים כלום אור הזוהר הוה, משום שאינם מקבלים לעצמם רק אור חסדים לבד, כמו הג"ר דבינה.

הסולם

מאמר

כלומר שברוך זה, דג' שבילים סתומים, יוצאים כל המוחין שבזו"ן ושבעולמות.

ודע שאלו ג' חלקי הזוהר שאמרנו בטעמים, שהם או"א, בסוד: זוהר, רקיע, ומצדיקי הרבים. הנה הם באו"א רק בבחינת העברה והשפעה לישט"ת וזו"ן, ולא כלום לצורך עצמם, כי או"א הם תמיד בבחינת אורא דכיא הנקרא אור או אור ולא זוהר. (עי' בזוהר וארא אות כ"ה, ההפרש מאור המאיר אל אור דזיהרא).

קיימין וסמכין דההוא אפריון. המשכילים אינון קיימין וסמכין עלאין וכו': המשכילים יזהירו לעמודים ואדנים שלאותו אפריון. המשכילים עצמם הם עמודים ואדנים העליונים, שהם מסתכלים בתבונה להשפיע כל מה שצריך אפריון ההוא, והאדנים שלו. קיימין, פירושו חג"ת, וסמכין, פירושו נה"י. (כמ"ש בתק"ז בהקדמה דף יב:) פירוש, כי ידעת שזוהר ה"ס אור הארת חכמה, ואומר, אשר זוהר זה מקובל רק לקיימין וסמכין של הנוקבא דו"א, הנקראת אפריון, ולא כלל אל המדרגות שלמעלה הימנה. והמשכילים עצמם הם קיימין וסמכין העליונים, דהיינו הספירות שמחזה ולמעלה דו"א, שהם עצמם אינם מקבלים כלום

(רפויי דף ט"ז ע"ב)

כזהר

כה

בראשית

(טז) כִּזְהַר הַרְקִיעַ, הַהוּא דְקַיִמָא * עַל גְּבֵי אֵינוֹן מְשָׁפִילִים, דְּכְתִיב בֵּיהּ
 אֲדַמּוֹת עַל רֵאשֵׁי הַחַיָּה רְקִיעַ כְּעֵין אֲהַקְרַח הַנּוֹרָא. זֶהר אֲדַהוּא, אֲנַהִיר
 לְאוֹרֵייתָא. זֶהר, אֲנַהִיר לְאֵינוֹן רֵאשֵׁי דַהֵיא חַיָּה, וְאֵינוֹן רֵאשֵׁי אֵינוֹן מְשָׁפִילִים
 דְּנַהֲרִין תְּדִיר, וְמִסְתַּפְּלֵן לַהֵוּא רְקִיעַ לַהֵוּא נַהִירוּ דְנַפִּיק מִתַּמְן. וְדָא אֵיהּ
 וְנַהִירוּ דְאוֹרֵייתָא דְנַהִיר תְּדִיר וְלֹא פְסִיק י.
(יז) אֲהַקְרַץ הֵתָה תַהוּ וְבַהוּ וְגו', הֵתָה בְּדִיקָא. מִקְדַּמַּת דְנָא הַתִּיט תְּלַגָּא גּוּ מִיָּא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א נ"א דהוא. ב נ"א זהיר. ג נ"א דהיר. ד נ"א דהירין ונהירין. ונ"א זהירין. ה נ"א ומסתכלין. ו נ"א נהורא. ז חסר הרבה ותמצאהו להלן ברף כ"ט מד"ה מטון דסמיטרא עד המלות ואינון הוו שלמא דעלמא בסוף דף ל' ע"א ברפויי (אה"ל). ח נ"א דיקא. ט נ"א פלגא, ונ"א הנה פלגא, ונ"א הנה תלגא.
 א (יחזקאל א) ח"א כא. ריא. ח"ב נו: קעו: ריא. ת"ז סוף תקי' ה' כ: תקי' מ' פ. תקי' ע' קכו. ז"ח בראשית ט טור ד' שלג. יוד ט"א שלח. יוד ט"ב ש"ה. יתרו מ. ט"ג שכיח. איכה צא ט"ד שיט תקי"ח קא ט"א שמיז ב (דמתקרא) ח"א לב: (קפאון) ח"ב ל. ת"ז תקי' ל' ער. ז"ח בראשית יוד ט"א ש"מ. ג ח"א יא: כה: ל. לט: מ. רוב: רסב. רסג. ח"ב לד: קעו: ח"ג קסה. רלג: רעט. שה: ת"ז בהקדמה ו'. יא. יב. תקי' ו'. כג: ריש תקי' כ"ז עא. תקי' ל' עג: ריש תקי' לו עז: תקי' ל"ז עח. תקי' נ"ד פז: תקי' ס' צג. תקי' ע' קלו. ז"ח בראשית ו' ט"ג שיג. יג ט"ד שכי"ג. בלק נ"ה ט"א שמי"א. ט"ב שי"א שיט שטי"ו. תקי"ח ק"ז ט"ד של"ג שלו. קי. ט"א שכי"ה ט"ב של"ז שמ"ד. ט"ד ש"ר. קיט ט"א שיי"ב. ד ז"ח שה"ש סא וות ע"ו.

דרך אמת ה' שלג בתוך המים.

מאמר

הסולם

מעמי נקודי ואתון

(טז) כִּזְהַר הַרְקִיעַ, הַהוּא דְקַיִמָא ע"ל
 גְּבֵי אֵינוֹן מְשָׁפִילִים וכו': והם מאירים כוזהר
 אותו הרקיע העומד על המשכילים האלו, שכתוב
 בו ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא.
 והוא רקיע דישט"ת, זהר דההוא נהיר
 דאורייתא זהר דנהיר לאינון ראשי דההיא
 חיה, שזהר הרקיע זה הוא המאיר לז"א בכללו
 הנק' אורייתא, וכן מאיר לראשים של אותה החיה,
 הנקרא אפריון. דהיינו שמאיר לקיימין וסמכין
 שמחזה ולמעלה דז"א. שהם הראשים, כלומר
 המשפיעים את הארת החכמה הנק' זוהר,
 אל האפריון.
ואינון ראשי אינון משכילים דנהירין
 תדיר: ואלו הראשים, שהם קיימין וסמכין
 עלאין דז"א, שהם נקראים משכילים, מאירים
 תמיד בלי הפסק. ומסתכלין לההוא רקיע לההוא
 נהירו דנפיק מתמן, שמסתכלים לרקיע ההוא
 לקבל האור היוצא משם. פירושו, ב' מיני אורות
 נבחנוים באותו הרקיע, הא' הוא הארת
 החכמה הנק' זוהר, והב' אור דחסדים
 מבחינת אוריא דכ"א עלאין, שהזווג
 שלהם ז"א פסיק לעלמין, אבל אור הא'
 הנק' זוהר הוא זווג דפסיק ואינו מאיר
 (דפויי דף ט"ו ע"ב * דף ט"ז ע"א)

מאמר והארץ היתה תהו
(יז) היתה דייקא מקדמת דנא תלגא גו
 מי"א נפקא מנה וכו': המלה היתה שבמקרא,
 הוא בדיוק, שיוורה על מקודם לכן, בעת שהיתה
 שלג תוך מים ויצא ממנה הזוהמא וכו'. הוקשה
 לו כי הפסוק בראשית כבר מדבר בתיקון
 דשמים וארץ, כמ"ש לעיל בסוד המשכילים
 וזהירו

כ"ב

בראשית

נִפְקָא מִנָּה זֹהֲמָא בְּהוּא חֵילָא דְתִלְגָּא בְּמִיָּא, א וְאֶקִּישׁ בְּהָ אֶשָּׂא פִקִּיפָא, ב וְהוּהוּ
בְּהָ א פְּסוּלָת, ג וְאֶתְעַדִּיאת וְאֶתְעַבִּידַת תְּהוּ. ד וּמֵאֲתֵר וְדִזְוֵהֲמָא, קִינָא דְפְּסוּלָת.

ח'לופי גרסאות

א ני"א ואקריש. ב ני"א והות. ג ני"א ל"ג ואתעדיאת רק
ואתעבידת. וני"א ל"ג ואתעבידת רק ואתעדיאת. ד ני"א
מדורא.

מסורת הזהר

(א) ח"ב קסו.

דרך אמת ון מדור הזהמא שהם הקליפות.

והארץ היתה תהו

הסולם

מאמר

והנה שורש המלכות הוא בסוד מים
תחתונים. וכאשר עבר עליה הצמצום א'
נעשו המים לשלג, בסו"ה כי לשלג יאמר הוּא
ארץ. וו"ש היתה מקדמת דנא תִלְגָּא גו
מִיָּא, כי צורת תיקון הא' שעבר עליה,
היה התהוותה לבחינת שלג, שהוא כח
הצמצום א', נִפְקָא מִנָּה זֹהֲמָא בְּהוּא חֵילָא
דְתִלְגָּא בְּמִיָּא יצאה ממנה זוהמא בכח ההוא,
דהתהוות השלג במים. כלומר, שמתוך שנקפאו
המים ונעשו לשלג, יצא בה זוהמא. כי כל
חסרון נבחן לזוהמא ולפסולת ולקליפות.
אלא בתחילת התהוות החסרון מטרם שניכר
עוד לחסרון של משהו, נבחן בשם זוהמא,
שהוא נוטריקון זו מה היא, כי יש איזה
השתנות ועוד לא נודעת לחסרון. וכשנתגלה
לחסרון נקראת פסולת וקלי'. וזה שאומר,
שבהתהוותה לשלג עוד לא ניכר זה לחסרון
במים אלא רק לזוהמא לבד. ואחר זה וְאֶקִּישׁ
בְּהָ אֶשָּׂא תְּקִיפָא וְהוּהוּ בְּהָ פְּסוּלָת וְאֶתְעַדִּיאת
וְאֶתְעַבִּידַת תְּהוּ הכה בה אש חזקה, ונתהווה
בה פסולת ונתעברת ונעשית תהו. ואתעדיאת
פירושו ונתעברת, ואומר, שאחר זה, הכה
בה כח דין חזק הנקרא אש תקיף, ועשה
את הזוהמא לפסולת, ונתעברת הזוהמא עם
פסולת ההיא ונעשה לתהו. ואומרו ונתעברת,
הוא, כי המלה עיבור יורה, שאין הצורה
ניכרת אלא ע"י שהיות זמן וחזרת הפעולה
הרבה פעמים עד שנגמרת. כן כאן לא נעשה
הזוהמא לפסולת תיכף בהכאה הראשונה של
האש החזקה, אלא הכאות ההם חזרו עליה
הרבה פעמים עד שנפעלה ונעשה לבחינת
תהו. וו"ש וְאֶתְעַדִּיאת וְאֶתְעַבִּידַת תְּהוּ
שנתעברת ונעשית לתהו, כי ע"י העיבור
היא נעשית לתהו. ומאֲתֵר דִּזְוֵהֲמָא קִינָא
דְפְּסוּלָת וממקום שהיתה מתחילה רק זוהמא
בלבד, נעשתה עתה לקן של פסולת הנקרא
תהו. והרי עברו ד' פעולות עד שנעשית
לתהו

יזחירו וכו'. ולפי"ז קשה למה חוזר כאן
לדבר מתוהו וכוהו בפסוק והארץ היתה
תוהו וכו', שבהינות אלו היו בארץ רק
מלפני התיקון. ולתריך זה אומר היתה דייקא
מקדמת דנא שהכתוב באמת רוצה להשמיענו
מה שהיה מקודם התיקונים המבוארים בכתוב
דבראשית ברא. ואומר שהיתה מקדמת דנא
תִלְגָּא גו מִיָּא שהיתה מקודם לכן שלג בתוך
מים, פירוש, כי נתבאר (לעיל באות א'),
שבתחילה כשעלה ברצונו לברוא העולמות,
יצא בחינת צמצום אור העליון המכונה
חקיקה, ואח"כ נתקן בחינת מסך לזווג
דהכאה להעלות אור, הנקרא בשם נביע.
וב' בחינות הללו היו במדת הדין לבד.
ואח"ז שיתף עמו מדת הרחמים, שהעלה
המלכות עד הבינה, ונעשה צמצום ב' במקום
בינה שהיא רחמים, ואח"כ נתקן שם בחינת
המסך לזווג, והאציל א"א דאצילות, וכן כל
העולמות, במדת הרחמים. (כמ"ש לעיל אות
ב' ד"ה סתים) ונמצא שיצאו ב' בחינות, שהם
צמצום ומסך במדת הדין, וכן ב' בחינות,
צמצום ומסך במדת הרחמים. והנה כן הסדר
ממש בכל הבירורים שנעשו בעולם התיקון
אחר שבירת הכלים, אשר כל ספירה וספירה
שנבררה מז' מלכין דמיתו, עובר עליה
מתחילה ענין צמצום א' שה"ס החקיקה,
ותיקון המסך שה"ס הנביע. אח"כ נעשה
בו צמצום ב' בסוד השיתוף דמדת הרחמים
בדין, וכן נתקן שם מסך בסוד נביע. והם
ד' בחינות: צמצום א' ומסך, וצמצום ב'
ומסך. והנה כאן הכתוב מדבר מבירור ספירת
המלכות דאצילות הנקראת ארץ, ואומר בה
ד' בחינות הללו שעברו עליה עד תיקונה
השלם, אשר אצלה הן נקראות: תהו, בהו,
חושך, רווח אלהים. צמצום א' ה"ס תהו
והמסך שבו ה"ס בהו. וצמצום ב' ה"ס
חושך, והמסך שבו ה"ס רווח אלהים מרחפת
על פני המים, כמ"ש לפנינו.

(דפו"י דף ט"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

¶

בראשית

וְבָהּ, בְּרִירוֹ אֲדַתְבְּרִיר מְגוֹ פְּסוּלָת, וְאֲתִישָׁב בָּהּ. חֲשֵׁךְ, רָזָא דְאֲשָׁא תְּקִיפָא.
וְהָהוּא חֲשֵׁךְ אֲתִישָׁב עַל גְּבִי הָהוּא תַּהֲרִי עַל גְּבִי הָהוּא פְּסוּלָת, וְאֲתִישָׁב מִינִיָּה.
יח) וְרוּחַ אֱלֹהִים, רִוַח וְקוֹדֶשָׁא דְנַפְיָא מְאֵלֵהִים יְחִים, וְדָא מְרַחֶפֶת

מסורת הזהר

א) ח"ב קסח. רנד: ז"ח שה"ש סא. ב) ח"א קצב. רמ. ח"ב כד. לד: ח"ג שה: ת"ז תקי כ"א סג. תקי כ"ה ע: תקי כ"ז עא: תקי ל' עג: תקי ס"ט קד: ז"ח בראשית ב' טד שכ"ח תק"ח צו ט"א שיר. קיט ט"ג שמ"ג. קי ט"ד שט. קיב ט"ג שכ"ב.

חלופי גרסאות

א) ח"ב קסח. רנד: ז"ח שה"ש סא. ב) ח"א קצב. רמ. ח"ב כד. לד: ח"ג שה: ת"ז תקי כ"א סג. תקי כ"ה ע: תקי כ"ז עא: תקי ל' עג: תקי ס"ט קד: ז"ח בראשית ב' טד שכ"ח תק"ח צו ט"א שיר. קיט ט"ג שמ"ג. קי ט"ד שט. קיב ט"ג שכ"ב.

דרך אמת ז' מכסה על התהו. וכתב הריקאנטי שמלת תהום נגזר ממלת תהו, והם נוספת כפי של חנם, ריקם. והוא רמז לשכינה. ושם היו הקליפות מקיפות עד שנתברר המוח מהקליפות. עיין ויקהל רח, ופקודי רלג ע"ב, ותיקונים סוף תקון יח והכל היה נגזר בארץ עד שנתברר כל אחד להיותו. ע"י פנתס רכ"ז ע"א. חן נכנס אותו פסולת שהוא הקליפה.

מאמר

הסולם

והארץ היתה תהו

העדרו של האור בלבד, דהיינו ריקנות אלא הוא בחינה הפועלת ריקנות, כמו אש חזקה השורפת ומכלה כל ישות שנוגעת בו ומניחה מקומו ריקן. וז"ש חשך רזא דאשא תקיפא, חשך ה"ס אש חזקה ששורפת ומכלה כל, כן הוא מכלה ומשכיב את האור שבמקומו. וההוא חשך חפי על גבי ההוא תהו, ואותו החשך חופה על תהו ההוא. ומה שנקרא בשם חשך ואינו נקרא בשם אש, הענין הוא, כי כח השריפה שבו אינו מעצמו אלא מתוך שהוא שורה על ההוא פסולת הנקראת תהו ומקבל ממנה. כי ז"ס שיתוף מדת הדין במדת הרחמים שהמלכות עלתה למקום בינה להתתקן שם עם בחינת המסך שבה, וכיון שאין שם בבינה שום דין ואש שתוכל המלכות להתתקן במסך כמו שנתקן הבהו כנ"ל, לפיכך שורה החשך הזה על התהו ששם אש החזקה שהפך את הוזהמא לפסולת ותהו, ומשם מקבל ההוא חשך כח של אש שורפת כמו האשא תקיפא שבתהו. וז"ש וההוא חשך חפי על גבי ההוא תהו וכו' ואתתקנת מינייה כי מקבל מהתהו אותו כח של אש חזקה ושורפת. וע"כ הוא מכונה צמצום ב', כי הוא אינו כח חדש אלא שמקבל כח מצמצום א', ואין כאן חידוש אלא במה שעלתה למקום הרחמים, ונעשה אותה הצמצום שבמלכות, במקום הרחמים שהיא בינה. וע"כ נק' צמצום ב'.

יח) ורוח אלהים רוח קודשא דנפיק מאלהים חיים: ורוח אלקים פירושו, רוח הקודש שהוא יוצא מאלקים חיים. כי אחר שנתתקן המסך

לתהו: א) האור נעשה למים. ב) המים לשלג. ג) ע"י הכאת אש נעשה השלג לפסולת. ד) שהיית זמן עד שהפסולת ניכרת לקרוא אותה תהו.

וְבָהּ בְּרִירוֹ דַּתְבְּרִיר מְגוֹ פְּסוּלָת וְאֲתִישָׁב בָּהּ: ובהו, פירושו בירור שיצא ונברר מתוך הפסולת ונתתקן בה. ובירור הזה ה"ס מסך, כי אחר זה נתקן הפסולת ההיא לבחינת מסך במלכות, לעכב על אור העליון שלא יתפשט דרך בו ולמטה, ומחזיר את אור העליון לאחוריו, כעין אור השמש המכה בעששית שחוזר לאחוריו מחמת עוביות העששית. ואור החוזר הזה נעשה ללבוש על אור העליון, (כנ"ל באות א') שהוא הנקרא בשם נביע. וז"ש ובהו, ברירו דאתבריר מְגוֹ פְּסוּלָת, כי מתוך הפסולת הזה נעשה מסך הרוחה ומחזיר אור עליון לאחוריו שלא יעבור ממנו ולמטה, ואותו חלק האור החוזר ממנו ולמעלה, נעשה ללבוש על האור העליון, באופן שנעשה כלי ובית קבול על אור העליון כמ"ש שם. ונקרא ברירו משום שעל ידו נתברר הפסולת לבחינת טוב ומעלה חשובה, שלולא הפסולת לא היה נעשה המסך, ולא היה כלי לבית קבול על אור העליון, ואתיישב בה שנתישב ונתקן בה לקביעות שתשמש בה בבחי' נביע ובית קבול על האור.

חשך, רזא דאשא תקיפא וההוא חשך חפי על גבי ההוא תהו על גבי ההוא פסולת ואתתקנת מינייה: חשך ה"ס אש חזקה. וחשך הזה חופה על התהו, על גבי אותו פסולת, והוא נתתקן ממנה. כלומר, שחשך אין פירושו (דפו"י דף ט"ז ע"א)

לא

בראשית

על פני המים. בתר דהאי רוח נשיב, אבריר דקיקו תד מגו ההוא פסולת, כפיטסא דזוהמא. פד אבריר אצניף ואצניף זמנא ותרין, עד דאשתאר ההוא זוהמא, דלית ביה זוהמא פלל.
(ט) פד האי תהו אבריר ואצניף, נפק מיניה רוח גדולה וזקק מפרק

חלופי גרסאות

א נ"א ואצניף ל"ג רק ואצניף, ב נ"א ואצניף ל"ג רק ואצניף, ג נ"א עד ולא אשתאר מההוא זוהמא כלל, ד נ"א כך, ה נ"א ונפק, ו נ"א ונפקא נ"א נפק ל"ג רק ואצניף מיניה, ז נ"א גדולה ל"ג רק וזקק, ח נ"א וזקק ל"ג רק גדולה.

מסורת הזהר

(א) (מלכים א') יט ח"ב רג, ח"ג ל, רכו, ת"ז תקי ס"ט קח: ז"ח יתרו ל"ח ט"א של"ז תק"ח צ"ח ט"ד ש"י קא ט"ג שיט. קז ט"ב שניא.

דרך אמת טן לשון בורר חסדים מן הדינים, ון דקות אחד, כן כעפית הזוהמא שהוא שט ומעופף וצף על פני הקדורה, שמבשלים בו אצל האש, ואותו זוהמא מסלקים מהקדורה מעט מעט עד שלא נשאר בו זוהמא כלל. אף כן הענין בקליפות החיצוניות.

והארץ היתה תהו

שארית הזוהמא כולה, ויכלה לקבל קומת גדלות בסוד המאמר ויהי אור, כמ"ש להלן. אבריר פירושו שנברר לתיקון של מסך. אצניף פירושו שמעלה האור למעלה בסוד אור"ח ומכסה ועוטף ומלביש על אור העליון, כי צנפא פירושו כנפים, כי על כנפי בגדיהם מתרגמין ריש צנפא. וכן האור"ח מעלה כנפים ומלביש על אור"ח. ואצניף, פירושו נזדכך, כי האורות מזככים ושואבים את הפסולת שבמסך, עד שהמסך יורד למקומו ויוצא עליו קומת אור גדלות, כמ"ש להלן.

והנה נתבאר ד' הבחינות שעברו על המלכות הנק' ארץ עד שנתקנה לקבל הגדלות והמאמר דיהי אור. א) הוא השלג, שנעשה לפסולת ותהו. ב) המסך שנתקן, וקומת אור שנמשך על המסך, הנקרא בהו. ג) צמצום ב' במקום הרחמים שהיא בינה, הנק' חשך. ד) הוא קומת נפש רוח שיצא על המסך הזה דחושך, הנק' רוח, שה"ס ורוח אלהים וכו'. ואח"ז נאמר, ויאמר אלהים יהי אור וכו', שה"ס קומת הגדלות.

(ט) כד האי תהו אבריר ואצניף נפק מיניה רוח גדולה וזקק: כשהתהו הזה נברר ונצרך, יצא ממנו רוח גדולה וזקק. עתה מבאר אותם ד' בחינות הנ"ל באלו הד' מראות שראה אליהו. ואומר, שבעת שהתהו נברר ונצרך, דהיינו ענין העיבור שאומר לעיל בזהמא דתלגא, דאתעדיאת ואתעבידת תהו, הנה בעת ההוא, יצא ממנו אותו הרוח גדולה

הסולם

מאמר

המסך שבמלכות מבחינת החשך, שה"ס הצמצום ב' שבמקום בינה, כנ"ל, יצא על המסך הזה זווג דהכאה והמשיך קומה חדשה דבחינת ו"ק, הנקראת קומת רוח. וקומת רוח זו נמשכת מאלהים חיים, שהיא הבינה הנקראת אלהים חיים, כי עתה המלכות היא במקום בינה. וז"ש רוחא קודשא דנפיק מאלהים חיים.

בתר דהאי רוח נשיב, אבריר דקיקו חד

מגו ההוא פסולת כפיטסא דזוהמא: מרחפת על פני המים, פירושו, אחר שנשב הרוח הזה, נברר דקות אחת מתוך אותו הפסולת כמו התעופפות וזוהמא. דקיקו, פירושו, דקה מן הדקה. טיסא פירושו התעופפות. ואומר, אחר שרוח זה נשיב, שהוא קומת רוח שהלביש ע"י האור"ח של המסך הנק' חשך, שהוא רוח אלהים חיים כנ"ל, נברר בזה כח התהו שבמסך לבחינת פסולת דק מן הדק, כמו התעופפות של זוהמא, דהיינו רק בשיעור מספיק לעכב על אור העליון כדי להעלות אור חוור. משא"כ כשהיה המסך במקום המלכות, היה ניכר שם התהו לבחי' פסולת עבה. באופן שאח"כ כד אבריר ואצניף ואצניף זמנא ותרין עד דאשתאר ההוא זוהמא דלית ביה זוהמא כלל בירר ועטף וזיקק פעם ופעמים עד שנמצא אותה הזוהמא שאין בה שום זוהמא כי בהיות המסך הזה דחשך בתחלה רק פסולת דקיק, ע"כ אחר שיצא עליו קומת אור הראשון הנקרא קומת נפש, ואח"כ קומה השניה הנקרא רוח, כבר נזדכך משם (דפויי דף ט"ז ע"א)

ל"ב

בראשית

הרים ומשבר סלעים, שהוא דחמא אליהו. אבריר בהו, ואצריף, ונפק מיניה רעש, דכתיב א ואחר הרוח רעש. וְאֶבְרִיר חֶשֶׁךְ, וְאֶכְלִיל בְּרֹזָא דִּילִיָּה אֵשׁ, דכתיב א ואחר הרעש אש. אבריר רוח, ואתכליל ברזא דיליה א קול דממה דקה. (כ) וְתַהֲוֵי אֶתֶר דְּלִית בֵּיהּ גְּזוּן וְלֹא דִּיוֹקְנָא, וְלֹא אֶתְכְּלִיל בְּרֹזָא דְּדִיוֹקְנָא, הַשְׁתָּא אִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא, פִּד מְסַתְּפֵלָן בֵּיהּ לִית

מסורת הזהר

חלופי גרמאות

(א) ת"ז תקי י"ה לה: (ב) ח"א רט. ח"ג ל. רכז: ת"ז בהקדמה ג: (ג) ח"א רט. ח"ג ל: רכג: רכז: ת"ז ג: ז"ח יתרו ל"ח ט"ג שיב. (ד) ח"א יא: לח: מ. רנב: רסב: רטג. ח"ב לד: ח"ג רכו. רעט. שה: ת"ז כו: תקי ל' עג: תקי ל"ז עה. תקי נ"ד פז: ז"ח בראשית ג. יתרו לב: בלק נה. תקיח קיט. קז:

דרך אמת לן פי' תהו בינה, דבר המתהא בני אדם שאין בו ממש בהו בחסד, דבר שיש בו ממש. בי' ה"ו, דבר המלביש את התהו.

מאמר

הסולם

והארץ היתה תהו

כלל, הולך ומבאר אותן בדרך פרט. ואומר שבחינת תהו אין לתפוס בו לא גוון ולא צורה. כי תהו ה"ס צמצום א', ובהו הוא המסך שנתתקן לסוד הזווג, כנ"ל. גם נתבאר לעיל באות א' שבעת שיצא צמצום א' היה בסוד קוטרא בגולמא דהיינו בחינה גלמית, שלא היה עוד נכרת בה שום צורה, ולא היה בה שום גוון, לא חיות ולא אוכם וכי' ע"ש בסולם. ולפיכך כאן בתהו שנמשך מכת הצמצום הא' הזה כנ"ל, הנה גם בו לית גוון ולא דיוקנא, כי גם הוא בחינת קוטרא בגולמא וכי'. גוון ה"ס השינוי שבין המדרגות היוצאות על ד' בחי' העוביות שבמסך, הנק' חו"ב תו"מ. ודיוקנא הוא צורת הדין עצמו, שגם הוא היה עוד בצורה גלמית ולא אתכליל ברזא דדיוקנא כלומר, כי אפילו צורת הדין שיצא ממנה אחר שנתקן המסך בסוד נביע, הנקרא בהו, הנה אפילו צורה זו לא היתה נכללה בגולם דתהו.

השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלין ביה לית ליה דיוקנא כלל: עתה הוא עם צורה, וכשמעיינים בו אין לו צורה כלל. כלומר שאי אפשר לומר שצורת הדין לא נראה כלל בתהו, שהרי כבר אמר לעיל שהיא בחינת זוהמא שנעשה לפסולת מכת הכאה דאשא תקיפא, אלא הפירוש הוא שלא ניתנה להסתכלות ולהכרה, כי כרגע נראה צורת פסולת הנ"ל, וכשפונה שוב לראות הצורה, כבר

גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים שראה אליהו. אבריר בהו ואצריף ונפק מיניה רעש: נברו הבהו ונצרו, ויצא ממנו רעש. כי בעת שנברר הבהו לבחינת מסך כנ"ל, כבר נתמעט כח הדין שבו, שאינו עוד מפרק הרים ומשבר סלעים, אלא הוא נבחן בו לבחינת רעש לבד.

ואבריר חשך ואתכליל ברזא דיליה אש: וכשנברר החשך, נכלל בסוד שלו אש. כי בעת שהמסך עלה ונתתקן במקום הבינה, נכלל החשך בסוד האש דתהו כנ"ל, ואז נתמעט כח הדין דבחינת רעש ונשאר בבחינת אש לבד. דכתיב ואחר הרעש אש.

אבריר רוח ואתכליל ברזא דיליה קול דממה דקה: נברו הרוח, ונכלל בסוד שלו, קול דממה דקה. כי בעת שהמסך דחשך קבל קומת הרוח, כבר נתמעט כח הדין שבו לבחינת קול דממה דקה כנ"ל, דאבריר דקיקו חד מגו ההוא פסולת. וה"ס הקול דממה דקה הכתוב באליהו. והנה נתבארו ד' המראות דאליהו, שהם בחינת תהו ובהו וחשך ורוח, הנאמר כאן בכתוב והארץ היתה תהו. כי תהו ה"ס רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים. ובהו ה"ס רעש. וחשך ה"ס אש. רוח ה"ס קול דממה דקה.

(כ) תהו, אתר דלית ביה גוון וליא דיוקנא וליא אתכליל ברזא דדיוקנא: תהו הוא מקום שאין בו שום צבע ושום צורה, ולא נכלל כלל בסוד הצורה. אחר שביאר לנו סוד ד' הבחינות תהו ובהו וחשך ורוח בדרך (דפו"י דף ט"ז ע"א)

לג

בראשית

א ליה דיוקנא כלל. לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי.

כא (כא) בה"ו, להאי אית ליה ציורא ודיוקנא: אבנין משקעין גו גליפא דתהו, נפקי גו גליפא דמשקעין תמן. ומתמן משכי תועלתא ולעלמא, בציורא דלבושא, משכי תועלתא מעילא לתתא וסלקא מתתא לעילא.

חלופי גרסאות

א נ"א ביה. נ"א דאתחזי ביה, וליתיה כלל, ולא חיי. ב נ"א דמשקעין. ג נ"א קליפה. ד נ"א קליפה. ה נ"א דמשקעין. ו נ"א בעלמא.

מסורת הזהר

א ח"א יא: ל. לט: מ. רנב: רסב: רסג: ח"ב לר: ח"ג רכז. רעט. שה: תק"ז תקי ל' עג: תקי ל"ז ע"ה. ז"ח בראשית ו: יתרו לב: בלק נה. תק"ח קז: ק"ט.

והארץ היתה תהו

בבהו. והוא מטעם שבתחילה בהגליפא דתהו, שה"ס צמצום האור כנ"ל, הנה נסתלק האור מכל העשר ספירות, ולא היה ניכר כח הדין במלכות יותר מבשאר הספירות, שהרי האור נסתלק מכולן בשוה. אלא אח"כ בתיקון הבהו שה"ס המסך שנתקן במלכות, שעשה זווג דהכאה עם אור העליון, שלא הניחו לבא לתוך המלכות והמשיך האור רק בט' ספירות עליונות בלבד, הרי נגלה כח הדין במלכות, כי נשארה בלי אור ישר, ונמצא שנשארה המלכות שקועה עוד בגליפא דתהו, שה"ס הצמצום. הרי שבתהו עוד לא היה שום דיוקנא של דין, אלא רק אחר תיקון הבהו נגלה דיוקנא של דין, דהיינו צורת אבנין שקועות תוך גליפא דתהו, שהוא חלל ריקן בלי אור.

נפקי גו גליפא דמשקעין תמן, ומתמן משכי תועלתא לעלמא בציורא דלבושא: האבנים יוצאות תוך החקיקה שמושקעות שם, ומשם מושכות תועלת לעולם, בציור של לבוש. אחר שביאר הדיוקנא שיצאה בתיקון בהו מבאר עתה הציור שנעשה. ואומר שאלו האבנים שה"ס כח הדין שבמסך, שיצאו ונתקנו תוך החקיקה שבמלכות, מושכות אורות לתועלת העולם בציור של לבוש, כלומר שמושכות אור ישר, וע"י הכאה הם מעלים אור תוור המלביש לאור ישר בציור של לבוש. ו"ש **משכי תועלתא מעילא לתתא וסלקא מתתא לעילא,** שמושכים אור ישר לתועלת העולם ממעלה למטה, ומעלים אור"ה ממטה למעלה ומלבישים האור ישר. והוא המכונה בשם ציור.

ועל

הפולם

מאמר

כבר אינו רואה אותה ואינו מוצאה, והביט על מקומה ואיננה, וו"ש השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלין ביה לית ליה דיוקנא כלל.

לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי:

לכל יש לבוש להתלבש, מלבד לתהו. כי מטבע הדברים הרוחניים הוא, שכל סבה מתלבשת בדבר המסובב ממנו, דהיינו שמקיים אותו. ואם המסובב הזה נעשה סבה למסובב שני, כן גם הוא מתלבש בו, ונותן לו כח הקיום, וכן הלאה. באופן שאין שום סבה מתבטלת. ואם היתה מתבטלת איזה סבה, היו נאבדות תיכף עמה כל המסובכות שנשתלשלו ממנה. וענין זה נבחן להתלבשות, שכל סבה מתלבשת במסובב ממנו כדי לקיימו. וזה אמרו "לכלא אית לבושא" דהיינו שמתלבשים זה בזה עליון בתחתון, דהיינו כל סבה במסובב, "בר האי" חוץ מתהו הזה שאין לו שום לבוש, כי אינו מתלבש בתחתון שלו המסובב ממנו. אלא הוא כמו עומד בפני עצמו, בלי שום קשר עם האחרים המסובבים ממנו.

כא) בהו להאי אית ליה ציורא ודיוקנא:

אבנין משקעין גו גליפא דתהו: לבהו כבר יש לו ציור וצורה, שהוא האבנים המשוקעות תוך החקיקה דתהו. פירוש, כי בוהו ה"ס המסך שנתקן במלכות לזווג דהכאה כנ"ל. וכח הדין שנתגלה במלכות עם תיקון המסך, מכונה בשם אבנים. להיותו קשה כאבן כלפי אור העליון ולא יניחהו לעבור לכלי המלכות. וצורה זו עוד לא נתגלה בתהו אלא רק

(דפו"י דף ט"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

כ"ד

בראשית

(כב) ועל דא נקיבן ומפולמין, הני תליין באורא. לזמנין תליין באורא דסלקי מתמן לעילא, לזמנין מטמרין ביומא דדעיבא, ומפיקי מיין מגו תהומא לאתנא תהו מתמן, דהא פדין חדרה ופשטתא דקא אתפשט תהו בעלמא.

מסורת הזהר

(א) ח"ב קה, ח"ג רכו, רעט, רמו: שה: ז"ח בלק נה. א נ"א נקובין, ב נ"א הני תליין, ג נ"א באורא דסלקי מתמן לעילא ל"ג רק לזמנין תליין ולזמנין אטמון. ד נ"א אטמון נ"א אטמון נ"א מתמרין, ה נ"א ומפקא, ו נ"א ושעתא, ז נ"א דלא.

דרך אמת א] נקובים שיכולים המים העליונים לילך דרך נקיבתו. וע"י תמידת הליכות המים דרך שם. נעשים האבנים ההם בריאים וחזקים. ב] וחזקים. ג] ביום המעונן ורמו ליום שהדין שולט בו.

מאמר

הסולם

והארץ היתה תהו

שהן המלכות המתוקנת במסך כנ"ל, נתרוממו משקיעת התורה ונחלו באויר. שפירושו שיצאו מהחשך וקבלו אור חסדים. וז"ס עשר ולא תשע האמור בספר יצירה, שלא יעלה על דעתך, שמכח הצמצום והמסך שנתקן במלכות נשארה המלכות ריקנית מאור לגמרי, ואינה בכלל ע"ס, כי אינו כן, משום שמקבלת הארתה מן האו"ח שהיא מעלה מתתא לעילא, שאו"ח הזה נמשך ג"כ לתוך המלכות. והוא מטעם שהאו"ח הוא בחי' אור חסדים, שעליו לא היה הצמצום. וע"כ נבחנת גם המלכות לספירה שלמה כמו הט"ס ראשונות, והן עשר ולא תשע.

לזמנין תליין באורא דסלקי מתמן לעילא, לזמנין מטמרין ביומא דעיבא וכו' לאתנא תהו: לפעמים הן תלויות באויר, כי עולות משם, מגליפא דתהו, למעלה, ולפעמים, ביום המעונן הן מסתתרות ומעלות מים מתהום להזין מהם את התהו, פירוש, כי בעת שהתחתונים זכאים ועוסקים בתורה ומע"ט להעלות מ"ן, הם מתקנים את המלכות בסוד המסך וזווג דהכאה, שהיא ממשכת או"י ממעלה למטה ומלבשת האו"י עם האו"ח שלה מתתא לעילא. ואז נבחן שהבהו, שה"ס אבנים המפולמות, תליין באורא דסלקא מתמן לעילא כי האו"ח, שהאבנים מפולמות מעלות, מעלה אותן מגליפא דתהו, ומרומם אותן לבחינת אורא, שהוא אור דחסדים, כנ"ל בדיבור הסמך. אמנם בעת שהתחתונים מקלקלים מעשיהם, מתקלקל אז תיקון המסך שנעשה במלכות, ואינה ראויה לזווג דהכאה עם

(כב) ועל דא נקיבן ומפולמין: ועל כן האבנים נקובות ומפולמות. אבנים הנמצאים במערות, שמים נובעים מהן תמיד, כמו ממעין הנובע, נקראות אבנים מפולמות. שהוא מטעם, שהמה שוכבות על מעין וסותמות אותן, וע"כ בוקעים המים דרך הנקבים הנמצאים באבנים האלו, ומטפטפים ויוצאים על פניהן תמיד. ואומר שאלו האבנים הנקראות בהו, הן ג"כ נקובות ומפולמות, להיותן מתוקנות בסוד המסך המעלה או"ח תמיד, כמו אבנים המפולמות המוציאות מעצמן מים תמיד. וכן אומר בזהר כי תצא (אות ס"ג), **בהו, אבנין מפולמין, דאינון סלעים תקיפין וכו' ובגין דין אתקריאו אבנים מפולמות, דמנייהו מיין נפקין.** בהו, פירושו אבנים מפולמות, שהן סלעים חזקים וכו', ועל כן נקראות אבנים מפולמות, משום שמים יוצאים מהן. וע"כ מכנה הזהר לעיל את המסך בשם נביע, (באות א' ועיין בהסולם שם).

הני תליין באורא: אבנים אלו תלויות באויר. פירוש, כי בעת שאין הבהו מתוקן בסוד מסך לזווג דהכאה, נבחנות האבנים, שיורדות ונשקעות תוך התהו, דהיינו תוך הגליפא דתהו, שהיא הצמצום וכח הדין, כמ"ש להלן. אמנם האי בהו שבכאן הוא, כשהוא מתוקן בסוד זווג דהכאה, ומחמת זה נבחן שהוא מרומם מהגליפא דתהו, ונמצא באורא, שפירושו אור חסדים הנק' אויר. כי אע"פ שאין המלכות יכולה לקבל האו"י, אמנם בחינת או"ח היא יכולה לקבל. ואו"ח הזה מעלה אותה לבחי' אורא. וז"ש **הני תליין באורא,** שאלו אבנים המפולמות, (דפוי' דף ט"ז ע"א)

לה

בראשית

כג חֶשֶׁךְ, הוּא אֵשׁ אֲשֶׁר אֹכְמָא תְּקִיף בְּגוּן, אֵשׁ אֲשֶׁר אֹכְמָא תְּקִיף בְּחִיזוּ, אֵשׁ אֲשֶׁר יְרוּקָא תְּקִיף בְּצִיזוּ, אֵשׁ אֲשֶׁר תִּיּוּרָא אֲדְכָלִיל כְּלָא. חֶשֶׁךְ תְּקִיף בְּכָל

חלופי גרסאות

א ח"א יא: לט: מ. רנב: רסב: רסג. ח"ב לר: ח"ג רעט. שה: תקיז תקי לי עג: תקי לו עח. תקי סי צג. תקי ס"ג צה. ז"ח בראשית ו: יתרו לב: ז"ח בלק נה. תקי"ח קו: קיט. ב ח"ב קמ. רמא. ח"ג לג: קנד: תקיז תקי כ"א נב: ז"ח בראשית ג. יתרו לט. ג ח"א רמד. ח"ב ק"מ קמת. ח"ג קנד: תקיז תקי נ"ב פז. תקי נ"ו צ: תקי ע' קלר. ז"ח יתרו לא: לב. לג: ז"ח שה"ש סח: סט: ד ח"ב רמד. ח"ג רפב. (לעיל צ"ב ושם נסמן). ה (ע"י לעיל צ"ב). ו ח"ג קנד. רפב. לג. (לעיל צ"ב).

מסורת הזהר

והארץ היתה תהו

ב' הבחינות תהו ובהו, בא לבאר עתה את בחינת החשך מה הוא. וצריך שתדע שיש כמה כינויים לעשר ספירות שהם תו"ב תו"מ. כי שמותיהן משתנות לפי ענין ולפי פעולתן. ומבחינת יסודות הספירות מכונים תו"ב תו"מ: מים, אש, רוח, עפר. ומבחינת המסך והמלכיות שבספירות מכונים תו"ב תו"מ ד' גוונים: לבן, אדום, ירוק, שחור. ומבחינת יחס שאר הספירות אל הגוונים הבאים ממלכיות, מכונים תו"ב תו"מ: כולל, חיון, ציור, גוון.

גם תדע, שבדרך כלל, מיוחס צמצום א' לספירת החכמה, וצמצום ב' לספירת הבינה. והוא מטעם, כי צמצום ב' לא עלה אלא עד מקום בינה, ולא כלום לחכמה שלמעלה הימנה, וע"כ נשארה החכמה בבחינת צמצום הא'. ומבחינה הזו נבחן יסוד ספירת החכמה למים, שרומז שאין שם שום כח צמצום ודין. ויסוד ספירת הבינה נבחן לאש, שכל הדינים מתעוררים הימנה. ולפיכך מבאר הזהר את בחינת התהו שהוא מים ושלג, מטעם היותה בחינת צמצום א' המיוחס לתהו, שה"ס מים. ואת החשך שהוא צמצום ב', מבארו הזהר שהוא אש, להיותו מיוחס לבינה שה"ס אש. והנה נתבאר למה נבחן החשך בשם אש.

ועתה נבאר תו"ב תו"מ המכונים ד' גוונים, ותו"ב תו"מ המכונים כולל וחיון וציור וגוון. וכבר ידעת שהגוונים באים מהמסך שבמלכות, מסוד זוג דהכאה שבה, המעלה

הסולם

מאמר

עם אור העליון, ואז נבחן שנסתלק האור, ונעשה כיום המעונן שהשמש אינו מאיר, והאבנים המפולמות תזרות ומתעלמות תוך הגליפה דתהו. וז"ש מטמרין ביומא דעיבא ומפיקי מיא מוגו תהומא לאתזנא תהו מתמן שהמלכות יורדת לבחינת גליפה דתהו, והיא מסתתרת כיום המעונן שהוא ומוציאה מים מתוך התהום, שהם דינים, ומפרנסת עם המים הללו את התהו, כלומר שהיא מחזקת את התהו שיתראה גבורותיו, שע"ז תזורים התחתונים בתשובה ומטיבים מעשיהם, שה"ס והאלהים עשה שיראו מלפניו. וז"ש דהא כדין הדוח ושטותא, דקא אתפשט תהו בעלמא והרי אז יש שמחה, ויש שטות, שהרי התהו נתפשט בעולם. כלומר, שמצד אחד יש חדוה, שהרי ע"י כן התחתונים תזורים בתשובה, ונמשכים המוחין, ויש שמחה בעולמות. אמנם מצד הב' יש שטותא, כי התהו נתפשט בעולם, ומתרכה רוח שטות, שהוא רוח הקליפות והדינים, ע"י התפשטות התהו שנעשה.

כג חֶשֶׁךְ הוּא אֵשׁ אֲשֶׁר אֹכְמָא תְּקִיף בְּגוּן, אֵשׁ אֲשֶׁר אֹכְמָא תְּקִיף בְּחִיזוּ, אֵשׁ אֲשֶׁר יְרוּקָא תְּקִיף בְּצִיזוּ, אֵשׁ אֲשֶׁר תִּיּוּרָא אֲדְכָלִיל כְּלָא. חֶשֶׁךְ תְּקִיף בְּכָל אֵשׁ שְׁחוּרָא חֲזוּרָא וכו'. חושך. הוא אש שחורה החזקה בצבע. כי שום צבע לא ישלוט לשנות את צבע השחור. והוא אש אדומה החזקה במראה. כי צבע האדום בולט למראה העין יותר מכל הצבעים. והוא אש ירוקה החזקה בציור. ששלימות כל ציור הוא ע"י צבע הירוק. והוא אש לבנה, שהוא צבע רשמי לכל הצבעים. פירוש, כי אחר שביאר (דפו"י דף ט"ז ע"א)

ל

בראשית

אֲשֵׁן, וְדָא אַתְקִיף לְתַהוּ. חֲשֵׁךְ הוּא אֲשָׂא, וְלֹא אִיהוּ אֲשָׂא אַתְּ חֲשׂוֹכָא, בְּר
כַּד אַתְקִיף לְתַהוּ, וְרָזָא דָא וּתְקַהֵנָּה עֵינֵי מְרֵאוֹת וַיִּקְרָא אֶת עֶשׂוֹ וְגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ח"א לא. ח"ב רמג. ז"ח בראשית ג. ב) ח"א כז: א נ"א תחלף לתהו. ל: לב. קמב. רנב: רסג. ח"ב קכז: קמט: רכב: ח"ג קכג: קלב: קנד: רמו. רמח: שה: תקיז תקי סיט קטו: תקי עי קלו. ז"ח יתרו לב. לג: לו: תקיח קו: ג) בראשית כז: ח"א קמא: רנב: רסג. ח"ב מו: ח"ג צט: קצו ז"ח יתרו לה. תקיח קטו. ד) ח"א קמב. ח"ב קפח: ח"ג קצו.

מאמר

הפולם

והארץ היתה תהו

דגוף שהיא בצבע לבן, כליל כלא, כי מקבל שליטה מבחינתו בחו"ב תו"מ דראש, והוא נעשה ג"כ בגוף לבחינת שורש לכל הצבעים. חשך תקיף בכל אשין ודא אתקיף לתהו: חשך הוא חזק בכל מיני האש, והוא מתקיף את התהו. כלומר, שהוא הכולל של כח הדין של כל ד' אשין שבבינה, וע"כ החשך מתקיף ומתגבר על המלכות דתהו, כי מעביר כח הדין דתהו מהמלכות, וממתיקה במדת הרחמים שבה. כי מתחילה הבינה קולטת בתוכה את המלכות דתהו, ואח"כ היא מהפכת המלכות הזו למדת הרחמים שבה. אתקיף, פירושו שלוחם עמו כדי להכריעו. והוא מלה"כ ואם יתקפו האחד (קהלת ד' י"ב) וכן מתקיף לה הנמצא בגמרא. וז"ש ודא אתקיף לתהו כלומר שמתגברת על התהו ומעבירה כח הדין ממנו.

חשך הוא אשא, ולאו איהו אשא חשוכא בר כד אתקיף לתהו וכו'. חשך הוא אש הנושא ד' גוונים הנ"ל, ואינה אש חשכה רק בעת התקפתה את התהו. כלומר כי חשך בעצם הוא הבינה הנקראת אש, וחו"ב תו"מ שבה הם מלובשין בד' גוונים כנ"ל: לבן אדום ירוק ושחור, שהם אינם אשא חשוכא. ומה שנק' חשך, שהמשמעות הוא אשא חשוכא, ואומר שהיא נקראת בשם זה, רק בעת פעולתה להתקיף את התהו ולהמתיקו במדת הרחמים שבה. וז"ש ולאו איהו אשא חשוכא בר כד אתקיף לתהו. שאינה אש חשכה, רק כשמתקפת את התהו. והיינו רק בעת שמעבירה מדת הדין של התהו. וז"ש ורזא דא ותכהנה עיניו מראות ויקרא את עשו וכו' כי יצחק ה"ס הבינה, כי האבות הם חכ"ד, ובעת

שרצה

המעלה ע"ס חו"ב תו"מ ממהה למעלה הנקרא ראש, וע"ס חו"ב תו"מ ממהה למטה הנקרא גוף. וכמו שביאר הזוהר (לעיל דף ד' אות א) דאצטבעו גוונין לתתא שרק בע"ס שממעלה למטה הנק' גוף, יצאו ד' גוונים חו"ב תו"מ, ולא בע"ס דראש, מטעם שהגוונים ממלכות באים, ולהיותה הסבה לתו"ב תו"מ דגוף, לכן נצטבעו בגוונים, משא"כ בראש, שהיא למטה ממנו, אין הדין שבה יכול להתעלות למעלה ממקום מציאותו ע"ש.

ולפיכך חו"ב תו"מ דע"ס דראש מכונים בשם: כולל, חיזו, ציור, גוון. החכמה היא בחי' כולל ושורש לבד, ואין בה אפילו חיזו מהגוונים, וכבינה יש עכ"פ בחינת חיזו, ובת"ת יש בחינת ציור הקרוב יותר לבחינת גוון, וגוון ממשי הוא רק במלכות של ראש, כי בחינת הגוון להיותו דין אינו יכול לעלות למעלה ממקומו.

והנה ד' הבחינות האלו שבחו"ב תו"מ דראש, מראות כחן ושליטתן גם בד' גוונים לבן אדום ירוק ושחור, שבחו"ב תו"מ דגוף. וז"ש אשא אוכמא תקיף בגוון כי המלכות דגוף נבחת לגוון שחור, ונמשך לה כח מיוחד מבחינת גוון שלה, בבחינתה בחו"ב תו"מ דראש, ע"כ שליטתה גדולה בבחינת הצבע, שאינה מקבלת שינוי ע"י שאר הצבעים. אשא סומקא תקיף בחיזו הבינה דגוף שהיא בגוון אדום, שליטתה גדולה בבחינת החיזו שמקבלת מבחינתה בחו"ב תו"מ דראש. אשא ירוקא תקיף בציור הת"ת דגוף שהוא בגוון ירוק, שליטתו גדולה בבחינת הציור שמקבל מבחינתו בחו"ב תו"מ דראש. אשא חוורא דכ"ל"י כ"א החכמה

(דפו"י דף ט"ז ע"א)

לז

בראשית

חֲשֵׁךְ פָּנֵי רַע אֶסְבֵּר אֲנִפִּין לְרַע, וְכִדְיִן אֶקְרִי חֲשֵׁךְ, דְּשָׂרֵי עֲלִיָּה לְאַתְקַפָּא לֵיָּה, וְנִזְא דָא אֶחֱשֵׁךְ עַל פָּנֵי אֶתְהוּם.

כד רַו"ח הוּא קוּל דְּשָׂאֲרֵי עַל בְּהוּ וְאַתְקִיף לֵיָּה וְאַנְהִיג לֵיָּה בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיף. וְנִזְא דָא אֶקוּל יְיָ עַל הַמַּיִם. וְכֵן אֶרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פָּנֵי

חלופי גרסאות

א נ"א וכד אסבר פנים לרע אקרי חשך. נ"א וכד אסבר פנים לרע וכדן. נ"א וכד אסבר אנפין לרע וכדן. ב נ"א פני המים, אבנין משקען וכו.

א נ"א וז"ח וז"ח רוח ענ. תק"ח קו: קיט: ט ד' ח"א יא: לט: מ. ח"ג שה: תקי"ז תקי"א סג. תקי"ח ע"ה (התלים כט). ח"א לא. קיח. ח"ב קס. רע: ח"ג לא: קעב. רכו. ז"ח בראשית ג. לעיל ל' אות ב.

מסורת הזהר

(רחים לחייבא) ח"ב מו: ו (בראשית א. ח"א ריג: ח"ב קמט: קס. ז"ח בראשית ו' טד שיג. יג טד שכג. תק"ח קו טד שלג. קי טא מזו. טב כח. טד. קיט. טא שתי. ג) ח"א רסג. ח"ב לה. ח"ג רכו: רעט. תקי"ז תקי" כ"ו עא: תקי' ל' עג: תקי' ס' צ"ג. תקי' ס"ג צה. ז"ח יתרו לב: ז"ח וזח ענ. תק"ח קו: קיט: ט ד' ח"א יא: לט: מ. ח"ג שה: תקי"ז תקי"א סג. תקי"ח ע"ה (התלים כט). ח"א לא. קיח. ח"ב קס. רע: ח"ג לא: קעב. רכו. ז"ח בראשית ג. לעיל ל' אות ב.

והארץ היתה תהו

רוח, שבכתוב ורוח אלהים, הוא קול, השורה על בה"ו ומנהיג אותו בכל מה שצריך. פירוש, כי תיקון המסך בסוד צמצום ב' נק' בשם רוח. (כנ"ל באות י"ז ע"ש בהסולם). כי המסך הזה מעלה אר"ח וממשיך קומת ע"ס באור של קומת רוח, וכיון שבא מן הבינה הנקראת בשם אלהים, ע"כ נק' קומה זו שיצאה על המסך הזה בשם רוח אלהים. כי הוא רוח קודשא דנפיק מאלהים חיים שהוא הבינה, ע"ש. וקומה זו של רוח נכתן לאור הו"א, כי רוח הוא בחינת ז"א, והוא נק' קו"ל, כנ"ל.

זוה אמרו רז"ח, הוא קו"ל דשארֵי ע"ל בהו כי יש כאן ענין צמצום לחוד, שהוא הנק' חשך. ויש כאן ענין מסך לחוד הנק' רוח. וכן לעיל אומר ענין צמצום א' לחוד הנק' תהו, וענין מסך לחוד הנק' בהו. ולפיכך בחינת צמצום ב' הנק' חשך, שורה על התהו ואתקיף ליה ומכניעו, כנ"ל בסמוך. והמסך דצמצום ב' הנק' רוח, שורה על המסך דצמצום א' הנק' בהו ואתקיף ליה, לכלול אותו בתוכו, בכדי שיוכל להמשיך רוח אלהים חיים מן הבינה. וז"ש רז"ח, הוא קו"ל דהיינו קומת ז"א הנמשך מאלהים חיים הנקרא קו"ל, דשארֵי ע"ל בהו שהוא רוכב על המסך דצמצום א' הנק' בהו, ואתקיף ליה וּאֲנִהֵיג לֵיָּה בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיף

והוא

הסולם

מאמר

שרצה להכניע את עשו, הוכרח להשתתף אז עם בחינת המלכות, שעיי"ז ותכהנה עיניו מראות, דהיינו שהבינה עצמה נתמעטה מכח השתתפותה עם המלכות, בסוד אשא חשוכא, ואז קרא את עשו שהוא כח הדין שבתהו כדי להכניעו תחת הקדושה, הרי שבעת פעולת הבינה להכניע את התהו, היא נבחת לאשא חשוכא.

חשך פני רע, דאסבר אנפין לרע, וכדן אקרי חשך, דשרי עליה לאתקפא ליה:
הפנים של רע הוא חשך, ויצחק שהסביר פנים לרע, לעשו, נקרא אז חשך, ששורה עליו בכדי להתקיף אותו. פירוש, הוא מבאר הכתוב ותכהנה עיניו מראות, מפני שיצחק הסביר פנים לעשו שהוא רע, ע"כ קפץ עליו פני רע, שהוא חושך. ולמה הסביר פנים לעשו, הוא משום דשרי עליה לאתקפא ליה, ששרה עליו כדי להתקיפו. כי בהשראתו עליו נמצא מתקיף אותו ומכניעו. וכיון שהוא שורה על הרע כדן אקרי חושך. ומכאן ראייה שאין הבינה נק' בשם חשך, אלא בעת שפועלת להמתיק כח הדין דתהו מהמלכות, כי אז בהכרח היא נמצאת שורה על התהו כדי להכניעו, שמשום זה היא נחשכת ונעשית לאשא חשוכא.

כד רז"ח, הוא קו"ל דשארֵי ע"ל בה"ו, ואתקיף ליה וּאֲנִהֵיג לֵיָּה בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיף:

(דפוי" דף ט"ז ע"א)

בראשית

לח

הַמַּיִם. אֲבָנִין מְשַׁקְעֵן גּוֹ תְהוֹמִי, דְּנַפְקֵי מִיַּיא מְנַהוֹן, וְעַל דָּא אֲקָרוּן אַ פְּנֵי
הַמַּיִם. רוּחַ אֲנַהֲיג בְּאֲתַקִּיף לְאִינוּן פְּנִים פְּנֵי תְהוֹם, דָּא כְּמַה דְּאֲצְטְרִיף לִיהּ
דְּדָא כְּמַה דְּאֲצְטְרִיף לִיהּ.

חלופי גרמאות

א נ"א פני המים ל"ג. נ"א פנים. ב נ"א ואתקיף. ג נ"א דא כמה דאצטריך ודא תהו. נ"א דא ודא כמה דאצטריך
ליה. ד נ"א דא ודא כמה דאצטריך ליה ל"ג.

הסולם

מאמר

והארץ היתה תהו

גְּלִיפָא דְתַהוּ נַפְקֵי גּוֹ גְּלִיפָא דְמִשְׁקַעֲנָן תַּמּוּן
(אות כ"א ע"ש) וכאן במסך דרוח אומר "אבנין
משקען גו תהומי דנפקא מיא מנהון" ויש
להבין ההפרש בין גְּלִיפָא דְתַהוּ ובין גּו
תְהוֹמִי והענין הוא, הצמצום א' נק' תהו
ולא תהום, אלא הצמצום ב' נק' תהום,
כמ"ש וחשך על פני תהום, שפירושו מוצא
המים בלבד, כי בחינת התהו שבו, כבר
נמתק עם עליתו לבינה, ולא נשאר ממנו
אלא בחינת מוצא מים בלבד.

וזה אמרו רוח הוא קול דשארי על
בהו וכו' ורזא דא קול דה' על המים, וכן
ורוח אלהים מרחפת על פני המים ומשמיענו
שמסך הזה דצמצום ב' הנק' רוח אלהים,
אין בו מבחינת גליפא דתהו כמו במסך
דבהו, משום דשארי על בהו ואתקיף ליה
ואנהיג ליה וכו', וע"כ אין בו אלא מבחי'
צמצום ב' הנק' תהום, שהוא מוצא מים
לבד, דהיינו מוצא למוחין, כי כח הדין
דתהו חלף ועבר משם. ולפיכך מכנהו הכתוב
בשם מים, כמ"ש ורוח אלהים מרחפת על
פני המים, כי אבנין משקעין גו תהומי
דנפקא מיא מנהון כי המלכות לא נתאבנה
שלא לקבל האור מטעם תוקף הדין של
גליפא דתהו, אלא, היא נתאבנה שלא לקבל
האור ולדחתו בזווג דהכאה, רק מטעם כדי
לאפקא מיא, דהיינו כדי להמשיך קומת
אור ממעלה למטה ולהלבישו עם האו"ח
שלה ממטה למעלה. ולפיכך אקרוּן פְּנֵי
הַמַּיִם כי בחינת הצמצום נק' פְּנֵי תְהוֹם,
בסוה"כ וחשך על פני תהום, ובחינת המסך
נק' פְּנֵי הַמַּיִם, כי הן הצמצום והן המסך
לא באו כאן משום דין, אלא להוציא מים
בלבד. כי רוח אנהיג ואתקיף לְאִינוּן פְּנִים
פְּנֵי תְהוֹם הרוח הנהיג והתקיף לפני האלו
הנקראות

והוא מתקיף אותו ושולט עליו כדי להנהיג
אותו בכל מה שצריך. כלומר שיוכל להמשיך
עליו כל המוחין שצריך, שמתחילה ממשיך
עליו קומת רוח חיים מבינה ואח"כ גם
בחינת ג"ר מבינה, כמ"ש להלן במקרא דיהי
אור. וכל כמה שכת המסך דבהו שולט,
לא יוכל להמשיך מבחינת בינה כלום, כי
כל בחינה מקבלת רק מבחינה שכנגדה ולא
כלום מלמעלה מבחינתה, וע"כ כל עוד
שכת המסך דבהו שולט על המלכות, שהיא
בחינתה עצמה, לא תוכל המלכות לקבל
מהבינה כלום. אלא אחר שהשיגה כח המסך
דצמצום ב' הנק' רוח, שהוא בא מן המלכות
שנכללה בבינה עצמה, ונעשתה מחמת זה
כמו עצם הבינה, ע"כ יכולה לקבל מהבינה,
כי נעשת בזה כמו בחי' שכנגדה משם.
ולפיכך אומר, שהמסך דרוח שורה על המסך
דבהו, ואתקיף ליה כדי לבטלו, ויוכל להמשיך
כל מה דאצטריך אל המלכות, שהם ו"ק
ומוחין מהבינה, כי אין תיקון למלכות זולת
ע"י המוחין מן הבינה כנודע.

אבנין משקען גו תהומי דנפקא מיא

מְנַהוֹן, וְעַל דָּא אֲקָרוּן פְּנֵי הַמַּיִם: האבנים
משוקעות תוך התהומות שמים יוצאים מהם, ועל
כן נקראות פני המים. פירושו. כבר נתבאר לעיל,
שתיקון המסך במלכות נק' בשם אבנין,
משום שעל ידו מתאבנית המלכות שלא
לקבל לתוכה את אור העליון, שע"י נעשה
עליה זווג דהכאה. ואומר שמשום שהמסך
משוקע ומתוקן תוך התהומות, דהיינו
במלכות. שע"י זווג דהכאה יוצא מים משם,
לכן אומר הכתוב ורוח אלקים מרחפת על
פני המים. כי האבנין שהם המסך נקראות
פְּנֵי הַמַּיִם כי מזווגם יוצא המים שהם
המוחין. והנה לעיל אצל המסך דצמצום א'
הנק' בשם בהו, אומר אבנין משקעין גו
(דפו"י דף ט"ז ע"א)

ל"ט

בראשית

כה) תה"ו, עליה שרָאָא שם (א) שד"י. בה"ו, עליה שרָאָא שם (א) צָבָאוֹת. חֲשֶׁךְ עליה שרָאָא שם אלהים. רוח, עליה שרָאָא שם ידו"ד.
כו) רוח חֲזַק מְפָרֵק הַרִים לֹא בְרוּחַ ה' וְגו', שְׁמָא דָא לֹא בְתוֹי בְּיָה, דְּהָא שְׁד"י שְׁלֵטָא גְּעֵלְיָה בְּרָזָא דְּתַתְּהוּ. וְאַחַר הַרוּחַ רַעַשׁ לֹא בְרַעַשׁ ה', דְּהָא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
(א) ח"ב רנו. ח"ג יא: קיט: ולא. ז"ח בראשית ט: (ב) ח"א רטב. ח"ב רנח: וסא: רלב. ח"ג יא: ז"ח בראשית ט.

דרך אמת א] ואלו השמות שולטות על הקליפות. וענין השמות. ויקרא יא:

והארץ היתה תהו

שבהו ה"ס תיקון המסך בסוד הזווג כנ"ל, נמצא שקנתה המלכות בחינת יסוד הנק' צבאות.

חֲשֶׁךְ עֲלִיָּה שְׁרִיאָא שֵׁם אֱלֹהִים: על חושך שורה השם אלהים. כי חשך, ה"ס צמצום ב', דהיינו עלית המלכות למקום בינה כנ"ל, והבינה נק' אלהים, נמצא שהארץ שהיא המלכות שנכללה בחושך הזה, הרויחה בזה שם אלהים מבינה.

רוח, עֲלִיָּה שְׁרִיאָא שֵׁם הוֹי"ה: על הרוח שורה השם הויה. כי רוח ה"ס תיקון המסך דצמצום ב' במלכות, שהמשיכה קומת ז"א הנק' קול מבינה, בסוד "קול דרכיב על בהו וננהיג ליה בכל מה דאצטרין", כי מבחי' המסך דבהו לא היתה ראויה המלכות למוחין דג"ר, הנקראים בשם הויה, משום שכח הדין דגליפא דתהו שורה עליו, כנ"ל, אבל אחר שהשיגה מסך מבחינת בינה, בסוד אבנין משקען גו תהומי דנפקי מניה מיא, שפירושו, שאין במסך שום דין, אלא שהמסך נתאבן לעכב על אור העליון בכדי לעשות זווג דהכאה להמשיך קומת החסדים מבינה, הרי יכולה המלכות לקבל עתה גם מוחין דג"ר הנקראים הויה, בסוד יהי אור, שה"ס שם הויה, וז"ש רוח, עליה שריא שם הויה.

כו) רוח חֲזַק מְפָרֵק הַרִים לֹא בְרוּחַ הוֹי"ה וכו': ברוח אינו שורה השם הויה וכו'. כי רוח חזק זה הוא יוצא מבחינת תהו (כנ"ל באות י"ט) ועל כן אומר הכתוב לא ברוח ה', כי בתהו רק שם שדי שורה עליו. וכן ברעש, שמבואר שם, שהוא יוצא מבהו

המולם

מאמר

הנקראות פני תהום. פירוש, כי קומת הרוח שיצא על המסך, הנהיג וקיים את הפנים של פני תהום, וכן אתקיף את הפני תהום. כלומר, כי תחילה אנהיג וקיים את פני תהום כדי להוציא מים בזווג דהכאה. ואח"כ גם אתקיף ליה לבטלו לגמרי כנ"ל (באות י"ח) **דישתאר ההוא זוהמא דלית ביה זוהמא כנ"ל.** עשה. והיינו בעת שרוצה להמשיך מוחין דג"ר בסויה יהי אור, כמ"ש להלן. **וז"ש דא כמה דאצטרין ליה ודא כמה דאצטרין ליה** זה כפי מה שצריך לו, וזה כפי מה שצריך לו. כי בעת שצריך לקומת חסדים מבינה הנק' מים הוא מנהיג ומקיים את הפני תהום ובעת שצריך להמשיך מוחין דג"ר, הוא מבטל אותו לשעתו, כדי שיוכל להמשיך מוחין דג"ר מבינה.

כה) תהו, עליה שריא שם שדי וכו': על תהו שורה השם שדי. סוד שם שדי, ה"ס הגבול והסיום של התפשטות האור. בסוד שאמר לעולמו די ולא יתפשט יותר. ובהיות הארץ, שהיא המלכות בבחינת תהו, שריא עלה השם שדי, דהיינו לבחינת גבול וסיום האור בלבד. כי האור לא היה יכול להתפשט לתוכה מכח הצמצום הרוכב עליה כנ"ל, ונמצא, שנשתיים האור ממעל לה והיא עשתה סיום עליו, שהוא סוד שם שדי.

בהו, עליה שריא שם צבאות: על בהו שורה השם צבאות. סיום כל פרצוף מבחינת המסך דיסוד, נק' צבאות, בסוד אות הוא בצבאות שלו, כי הוא רומז על בחינת הזווג שאינו נעשה רק על המסך הזה, ומשם נולדים ויוצאים כל צבאות ה'. וכיון (דפו"י דף ט"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

בראשית

מ

שם צבאות שלטא ביה, ברזא דבהו. ועל דא אקררי בהו, רעש, דלאו איהו בלא רעש.
כז ואתר הרעש אש לא באש ה', דהא שמה א דאלהים שלטא ביה מסטרא
דחשף. ואתר האש קול דממה דקה, אהא אשתכח שם ידו"ד. אךבע פרקין
הא, דאינון א פקקי גופא ואקרין דיען, דאינון אנבעה, ואינון תריסר. והא
שמה גליפא א דתריסר אתון. דאתמסר א לאליהו במערה ב.

כח * א ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. מהא איהו שירותא א לאשכחא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א ח"א יב. לא: סד: קא. קמר: קער. ח"ב מב: קמ. א נ"א דהא הכא. ב חסר כאן ותמצאהו ברף ל' ע"א
קנט: רנח: רסא. רסב. ח"ג יא: תקיז בהקר' יג. יד: (ברפוי") בד"ה והארץ היתה תהו ובהו סוספיתא עד המלות
ז"ח בראשית ט. תקי"ח צו: ב) ח"ב רא. ח"ג רעב: סתימין ולא אתגליין. (אה"ל).
ג) ח"א יט. ע: רסב. ח"ב נח. רא: ח"ג רנב. תקי"ז
(ביאור על שם י"ב) בהקדמה יור. ז"ח רות פו. ד) בראשית א. ח"א יא: כב: ל: לא: מה: מו. קמה. קסג. רנב:
רסג. רסד. ח"ב ל: קר. קכו: קמח: קמט: קס. קסא. קסו. קסז: קעו: ח"ג יא: כח: קסה. ריט: רמה: ת"ז תקי' ה'
יט. סוף תקי' י"ח לז: ריש תקי' כ"ו עא. תקי' ל"ג עו. תקי' ל"ו עז: תקי' ל"ז עח: תקי' ל"ט עט: תקי' מ"ב פא:
תקי' ס"ט קח: ז"ח בראשית א. טא שא. ז טר שיא. ח טא שא. ח טר שב. שמ. יתרו לב טא שכת. לר טב
שמו. לז טר שו. שהיש עג טג שלה שמג. תקי"ח קט טג שמד. קיב טג שיב שכג. קטו טב שכה. קטו טג שד.
קטו טב שב.

דרך אמת א) אברי הגוף. ב) שם זה שולט באויר. ובו היה אליהו ז"ל טס. עיין ויקהל ר"א ע"א. ושם זה הזכיר
משה רבינו ע"ה. בתוך הענן להבריא את קמואל. כנוכר פ' בשלח נה, א, ושלה לך קמ"ב ע"ב. ג) למצוא
אוצרות וסודות עליונים.

והארץ היתה תהו

הסולם

מאמר

בגוף האדם: כי בו ג' הויות, א' בראש
שלו, הנק' חב"ד. ב' בגוף שלו עד הטבור,
הנק' חג"ת. ג' מטבור ולמטה שלו הנק'
נה"י. והם בו בכחית נקודת הסגול, חו"ב
בימין ושמאל, והדעת באמצע, חו"ג בימין
ושמאל, והת"ת באמצע. ונ"ה ימין ושמאל,
והיסוד באמצע. וג' הספירות האמצעיות,
שהם דעת ת"ת יסוד, נבחנת כל אחת מהם
בב' בחינות, שהם דכר ונוקבא, וע"כ יש
ג' חלקים בגוף האדם, שהם ראש גוף
רגלין, ובכל חלק ד' אברין: ד' אברי הראש
הם חב"ד, שתו"ב הם י"ה. והדעת ו"ה.
וכן בחלק הגוף ד' אברים, שתו"ג הם י"ה,
והת"ת ו"ה. וכן ברגלין ד' אברים: שנצח
והוד הם י"ה, יסוד ועטרה הם ו"ה. שז"ס
שם בן י"ב המרומו בגוף האדם.

מבהו. אומר הכתוב לא ברעש ה', רק השם
צבאות שורה עליו. וכן באש היוצא מהחשך,
אומר הכתוב לא באש ה', כי רק שם
אלהים שורה עליו. אבל בקול דממה דקה,
שהוא בא מבחינת רוח אלהים שעליו שורה
השם הויה, אומר הכתוב, ויהי כשמע אליהו
וכו' והנה אליו קול ויאמר מה לך פה
אליהו. והנך מוצא, שבג' בחינות הראשונות
לא יצא מהמערה, רק בעת ששמע קול
דממה דקה, יצא תיכף מהמערה וקבל פני
ה', שהוא מטעם כי **הכא אשתכח שם**
הויה, וידע שהויה מדבר אליו.

כז ארבע פרקין הכא דאינון פרקי
גופא ואברין ידען, דאינון ארבעה ואינון
תריסר: בהשם הויה יש ארבע פרקין, דהיינו ד'
אומיות, הומוזים לפרקי גופא דאדם ואברים ידועים,
שהם ארבע והם שנים עשר. **והכא שמה גליפא**
דתריסר אתון דאתמסר לאליהו במערה.
וכאן ה"ס שם בן י"ב אותיות, שנמסר
לאליהו במערה. דהיינו ג' הויות שבכל אחת
ד' אותיות שהם י"ב. וכן השם י"ב מרומו
(דפו"י ט"ז ע"א * ט"ז ע"ב)

מאמר הי אור

כח מהכא איהו שירותא לאשכחא
גניזין, היך אתברי עלמא בפרט: מכאן מהמאמר
יהי אור, הוא התחלה למצוא הסודות, איך נברא
העולם, בדרך פרט, דעד הכא הוה בפלג,
שעד

מא

בראשית

גניזין, היך אתברי עלמא בפרט. דעד הקא תנה בכלל, ובתר, אתהדר כלל למתוי ככלל ופרט וכלל.

כט עד הקא תנה כלל תליא באורא מרזא דאין סוף. כיון דאתפשט תילא בהיכלא עלאה נזא דאלהים, פתיב ביה אמירה, ויאמר אלהים. דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה בפרט, ונאע"ג דבראשית מאמר הוא, אבל לא כתיב ביה ויאמר.

חלופי גרסאות

א נ"א דכתיב ויאמר. ב נ"א אע"ג.

מסורת זוהר

א ח"א רמז: ח"ב ג. ח"ג רסא. ת"ז תקי מ"ז פד.
ז"ח בראשית ו ט"ב ש"ט. ב ח"ב ע"ט: ח"ג פ"ח קלב:
ג ח"א ל. ח"ב קעח:

דרך אמת א תקונים ת"ק מא. ובמנחת יהודה כב. וכ"ז סוף ע"א. זוהר ואתחנן רסד.

יהי אור

הסולם

מאמר

כיון דאתפשט הילא בהיכלא עלאה, רזא דאלהים כתיב ביה אמירה: כיון שנחפשט הכח בהיכל העליון, שה"ט אלהים, כתוב בו אמירה. היכל העליון הוא פרצוף ישסו"ת שהוא היכל הב' דא"א הנזכר לעיל בדף ט' אות ד'. ואומר שם שתחילה יצא ההיכל מראש דא"א בסוד אשר ראש דנפיק מראשית. ונתבאר שם בהסולם שישסו"ת ה"ס השם אלהים, שה' אותיות הם כת"ב תו"מ, וכשיצא מראש דא"א, לא נשאר בו אלא ב' אותיות מ"י דאלהים, שה"ס קומת אויר, בכלים דכתר חכמה שהם מ"י, ואז לא האיר בהיכל השם אלהים, שהיו חסרים לו האותיות אל"ה דאלהים, ואח"כ על ידי הארה עליונה הוחזרו ג' אותיות אל"ה אל היססו"ת, וחזר ונשלם השם אלהים והאיר בהיכל, ויצאה בו קומת ג"ר. עש"ה. וז"ש כאן כיון דאתפשט הילא בהיכלא עלאה, דהיינו שתזרו ג' אותיות אל"ה אל ההיכל, רזא דאלהים, שה"ס השלמת ה' אותיות דאלהים כנ"ל, כתיב ביה אמירה, אז כתוב בו המלה ויאמר, שמשמעותו, זווג להשפעת ג"ר, כמ"ש להלן. והוא פרט הראשון דבריאת העולם. דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה בפרט, שהרי מקודם לכן לא כתוב המלה ויאמר, שהוא פרט, ונאע"ג דבראשית מאמר הוא אבל לא כתיב ביה ויאמר, ונאע"פ שהכתוב בראשית הוא ג"כ מאמר, המשלים לעשרה מאמרות שבמעשה בראשית, אבל לא כתוב בו

שעד כאן נזכר בריאת העולם בדרך כלל, דהיינו בכתוב בראשית ברא אלהים וכו', ובתר, אתהדר כלא למהוי כלא ופרט וכלל. ואח"כ חזר הכלל להיות כלל ופרט וכלל. פירוש, כי תחילה נזכר בריאת העולם בדרך כלל, בכתוב הא' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ולא נזכרו שום פרטים איך נבראו שמים וארץ. אמנם אח"ז נזכרו כל פרטי מעשה הבריאה, ממאמר הא' יהי אור עד הכתוב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וכו' ויכולו וכו'. הרי עתה, נעשה הכלל דהיינו הכתוב הא', לכלל ופרט וכלל, כי הכתוב בראשית הוא כלל הא'. וממאמר יהי אור והלאה הם הפרט, והכתוב וירא וכו' הוא כלל האחרון.

כט עד הכא הוה כלא תליא באורא מרזא דאין סוף: עד כאן היה תלוי הכל באויר המושפע מסוד אין סוף. נשמר בזה שלא יוקשה, הלא כבר כתוב והארץ היתה תהו ובהו וכו', שהיא פרטיות הבריאה ולא כלא וע"כ אומר, שעד כאן היה תלוי הכל באויר, כלומר שלא היה בעולם, שהוא ז"א, רק קומת אויר, שהוא אור דנפש רוח בכלים דכתר חכמה. דהיינו כמ"ש לעיל בכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. כנ"ל בדף ל' ד"ה ורות. ולפיכך עוד אין זה נחשב לבחינת בריאת עולם בפרט, כי חסרה ג"ר, אלא נבחן שעוד הבריאה כלולה בסוד א"ס, שלא יצאה עוד לגילוי.

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

מב

ו) דא ויאמר, איהו קיימא ב למשאל ולמנדע. ויאמר, חילא ב דאתרם,
ב וארמותא ב ב בחשאי, מרנא דאין סוף ג ברישא דמחשבה. ויאמר ד אלהים,
השתא ה) אוליד ההוא היכלא, ממה ה) דאתעדיאת י מרעא דקדש, ואוליד

חלופי גרסאות

א נ"א דא ליג וגריס דויאמר. ונ"א דא ויאמר ליג. ב נ"א
ארמותא. ג נ"א ברנא. ד נ"א ליג אלהים. ה נ"א דאעדי
ונ"א דעאדי, ו נ"א דורעא ונ"א ברעא.

מסורת הזהר

א ח"ג קלב: ב) ח"א כד: נ: רט. רי. רלד: ח"ב קל:
קלג: קלד. רב. ח"ג לט. פח. קנה. קנו. קעז: רל: ת"ז
תקי יוד כה. תקי ל"ח עח: ז"ח בראשית ד ט"ג שכג.
ה' טב שטו. יתרו לח טג שיא. שטז. טד שכג. מא טב
שיג. מה טא שלג. שה"ש טג טא שיה. סה טד שלו שמכ. תק"ח קא טא שכא קר טג שמט. תק"ח קר טג שמו
קי ט"ג שיב.

דרך אמת אן אותיות מ"י אור. בן לישא וליתן ולחקור בו מן הבנין ולמטה. אבל משם ולמעלה אין דורשין
דכתיב הנסתרות לה' אלהינו, והיו כבוד אלקים הסתר דבר. גן שמשם מתחילות התרומות והמעשיות
השפע והברכה מלעילא. דן כל אמירה בחשאי. כר"א ואמרת בלבבך. הן טי לעיל דף ט"ז ע"ב.

יהי אור

הסולם

כאמר

לחון ממנו, אלא האור שתום במקומו. והוא
מטעם חוסר אור החסדים, שאין החכמה
מאירה בלי לבוש מאור החסדים כנ"ל בדף
ט"ז ד"ה וזה אמרו. **מרנא דא"ס ברישא**
דמחשבה, האור נמשך מסוד א"ס ברישא
דמחשבה, דהיינו בעצם הבינה בג"ר שלה
הנק' רישא דמחשבה, ולא לז"ס תחתונות
דמחשבה. והוא מטעם, כי הג"ר יכולות
לקבל אור החכמה בלי לבוש דחסדים, ולכן
מתפשט בהם האור אע"פ שאין שם חסדים.
משא"כ ז"ס תחתונות אינן יכולות לקבל
אור חכמה בלי התלבשות באור חסדים.
וע"כ כיון שחסר שם אור החסדים, אין
אור החכמה יכול להתפשט בהם.

בו ויאמר, להיותו בבחינת כלל, ויאמר הוא
פרט. הרי שהכתוב ויאמר אלהים יהי אור,
הוא התחלת הפרטים שבבריאת העולם.

ויאמר אלהים, השתא אוליד ההוא
היכלא ממה דאתעדיאת מרעא דקדש:
ויאמר אלהים משמעותו, כי עתה הוליד היכל ההוא
את הזרע קדש שהיתה מעוברת מהם. היכל הוא
בינה הנק' ישו"ת. זרע קודש הם זו"ן.
ואומר שעתה, אחר שאבא, שה"ס ויאמר,
הניף האותיות אל"ה והחזירם לאמא שה"ס
מ"י, ונשלם בה אותיות אלהים, (כנ"ל
בדיבור הסמוך) הוליד ההיכל, שה"ס אמא,
את הזו"ן הדבוקים באותיות אל"ה, שהיתה
מעוברת מהם.

ו) דא ויאמר איהו קיימא למשאל
ולמנדע: ויאמר זה, הוא עומד לשאלה ולדעת.
כי ויאמר, הוא אותיות **מי אור** שזה יורה
בחינת שאלה. והיינו פרצוף ישו"ת שאומר
עליו לעיל (בהקדמת הזהר דף י"ד אות
ז') שה"ס מ"י דקיימא לשאלה (ועשה
פירוש הדברים). והוא לאפוקי את אור"א
עלאין שמהם אינם נמשכים מוחין אלו, כי
הם אינם עומדים לשאלה, כי הם אור"א
דלא אתיידע, כמ"ש שם.

ויאמר הילא דאתרם וארמותא בחשאי:
ויאמר, יורה כח שהונף, והתנופה היא בלחש.
פירוש, ויאמר ה"ס אבא, אלהים ה"ס אמא,
והיינו אור"א תתאין הנק' ישו"ת וזכור זאת
לכל ההמשך. וכבר ידעת שענין יציאת
המוחין דגדלות, הוא ע"י החזרת האותיות
אל"ה דבינה ממקום זו"ן למקום בינה,
להשלמת השם אלהים. וז"ש ויאמר, **הילא**
דאתרם, ויאמר, יורה על הכח שהונף, דהיינו
שהניף האותיות אל"ה ממקום זו"ן למקום
בינה, כי תנופה זו נעשה על ידי הארת
אבא המרומז בויאמר. **וארמותא בחשאי**,
והתנופה, שהארת אבא עושה, הוא עושה
בלחש. כלומר שהארת החכמה אינה נודעת

פירוש, כי מתוך שהאותיות אל"ה היו
נפולים

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

מג בראשית
בְּחֵשָׁאֵי וְהָהוּא דְאֵתִילֵד אֲשַׁתְּמַע לְבַר, מֵאֵן דְּאוֹלִיד לִיָּה אוֹלִיד בְּחֵשָׁאֵי דְלֵא
 אֲשַׁתְּמַע כְּלָל, כִּיּוֹן דְּנַפֵּק מִגִּיהָ מֵאֵן דְּנַפֵּק אֲתַעְבִּיד קוֹל דְּאֲשַׁתְּמַע לְבַר.
(א) יְהִי אוֹר. כֹּל מַה דְּנַפֵּק אֲ בְרִזָּא דָא נַפֵּק. יְהִי, עַל רִזָּא דְאוֹרָא, דְאֵיהוּ
 יְהִי, וּלְבַתֵּר אֲתַהֲדֵר לְנִקּוּדָה קְדָמָאָה, לְמַהֲוֵי שִׁירוּתָא לְאֲתַפְשָׁטָא לְמַלְהָ אֲתַרָּא.

מסורת הזהר

(א) ח"א נ: ר"י ח"ג לט: ב) ח"א רלב: ח"ב קסו. קעו: תק"ז תקי' ל' ע"ד: תקי' ל"ו ע"ז: ז"ח ז' טד שכב. לד
 טב שמד. ג) (אחמשכו כל היות) ת"ז תקי' ל' ע"ד. ד) ח"א רלב: ח"ב קע"ז:

יהי אוֹר

המוחין נשמעים לחוץ, שיש להם התפשטות. וז"ש, **מֵאֵן דְּאוֹלִיד לִיָּה אוֹלִיד בְּחֵשָׁאֵי דְלֵא אֲשַׁתְּמַע כְּלָל**: מי שהוליד לזו"ן, הוליד אותו בלחש שלא היה נשמע כלל. וזה קאי על לידת המוחין לזו"ן בעודם תוך הבינה, שאז הם בחשאי כנ"ל. כיון דנפק מניה מאן דנפיק **אתעביד קול דאשתמע לבר**, כיון שיצא ממנו, מן הבינה. מי שיצא, דהיינו זו"ן, נעשה קול, שנשמע לחוץ. וזה קאי על יציאת זו"ן מבינה אל מקומם עצמם, שזה נעשה אחר יציאת קומת חסדים על המסך דזו"ן, שאז מתלבשת החכמה בחסדים, ויש לה התפשטות לחוץ להאיר לתחתונים.

ויש לדעת, שכל הגורם ללידת ז"א ויציאתו מבינה, הוא הזווג הנ"ל על מסך דז"א להמשיך קומת החסדים. באופן, שהתלבשות חכמה בחסדים ולידת הז"א באים כאחד. כי ע"י זווג הזה, ניכר מדרגת ז"א, שאינו שייך לבינה, והשינוי צורה נכתן ללידה. ואכמ"ל.

לא) יהי אוֹר, כֹּל מַה דְּנַפֵּק בְּרִזָּא דָא נַפֵּק: כל היוצא ונאצל בעולמות יוצא בסוד הכתוב הזה דיהי אוֹר. כלומר שדרכי פעולת הזווג המבוארים לפנינו בביאור הכתוב יהי אוֹר הם נוהגים כן באצילת המוחין של כל המדרגות כולן.

יהי עַל רִזָּא דְאוֹרָא דְאֵיהוּ יְהִי: המלה יהי רומזת על סוד או"א, שהם י"ה, דיהי. הי רומזת על אבא והח על אמא. והיינו או"א תתאין הנקראים ישו"ת. ולבַתֵּר, אחר אותיות י"ה שביהו, **אתהדר לְנִקּוּדָה קְדָמָאָה**, הוחזר לנקודה הראשונה. כלומר שחזר וכתב נקודה דהיינו

כאמר

הסולם

נפולים בתוך מדרגת הזו"ן במשך זמן יציאת הבינה מראש, נעשו למדרגה אחת עם הזו"ן. כי זה הכלל, העליון היורד לתחתון נעשה כמוהו, וכן התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ולפיכך בעת שהארת אבא הניף אתוון אל"ה למקום הבינה, הרי עלו עמהם הזו"ן הרבוקים בהם, כמדרגה אחת, וגם הזו"ן נתחברו לבינה. וזה נכתן שהבינה נתעברה עם זו"ן, כי זו"ן נתדבקו בה, ונעשו אליה סוד זרע קודש. * כי בהיותם דבוקים בה, הם מקבלים מוחין דקודש מאבא כמו הבינה עצמה. שז"ס העובר, האוכל ממה שאמו אוכלת.

וּז"ש וְאוֹלִיד בְּחֵשָׁאֵי וְהָהוּא דְאֵתִילֵד

אשתמע לבר: הבינה הולדה את הזו"ן בלחש וההוא שנולד, נשמע לחוץ. ולכאורה תמוה, והרי ואלויד הוא ענין אחד עם דאתילד, ואם הולדה בלחש הרי הולד לא נשמע לחוץ. אמנם יש כאן ב' לידות, א) לידת המוחין לזו"ן, בעודם תוך הבינה. ב) לידת הזו"ן, להוציאם ממקום בינה למדרגתם עצמם. והנה לידת המוחין, הנעשים ע"י תנופת אתוון אל"ה למקום בינה, שאז תורת בינה לראש דא"א, הם נבחינים להארה בחשאי, בלי התפשטות לחוץ, משום חוסר חסדים כנ"ל. וז"ש וְאוֹלִיד בְּחֵשָׁאֵי, דקאי על לידת המוחין. אבל לידת זו"ן עצמם ויציאתם ממקום בינה למקומם עצמם, זה נעשה, ע"י זווג הבינה על המסך דזו"ן, שמוציאה קומת חסדים להלביש אוֹר החכמה בחסדים. ואז היא מולידה הזו"ן, ומורידה אותם למקומם עצמם. ועתה אחר שנתלבשה החכמה בחסדים הרי (דפו"י דף ט"ז ע"ב) * ע"י ברכת שלום בסוף הספר

בראשית

מד

ל"ב) אור ויהי אור, אור דכבר הנה. אור דא קנא סתימא, אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא א דסתרא דאור עלאה סתימא. א בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה, דהא אין סוף בקע א מאורא דיליה, וגלי האי

חלופי גרסאות
א נ"א מאיר.

מסורת הזהר

א) ח"א ל: מה: ח"ג רמה: ז"ח בראשית א. יתרו ל"ז
ט"ד שי"ז. ב) יהי אור יהי אור ח"ג רמה: ת"ז סוף
תק' י"ח לז: תק' ס"ט קח: ג) ח"א טו.

יהי אור

הסולם

מאמר

אלא שחזר ונתגלה אותה השלמות שהיה מקודם שנתבקע, כמו שמבאר והולך, ופירושו של בקיעה, תמצא לעיל בדף ד' ד"ה סתים. בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה. דהא א"ס בקע מאורא דיליה וגלי האי נקודה י"ז בקע מתחילה, הע"ס דא"א, והוציא מסודו עצמו נקודה אחת סתומה, שהרי א"ס בקע, לע"ס דא"א, מאור שלו עצמו, וגילה נקודה הזו י"ז דהיינו ה"י שנתנה באור א"א. ונעשו גם הם לאור. פירוש, כי כבר ידעת שאור זה אינו אור חכמה דא"א, אלא אור הבינה דא"א, שבעת היותה בראש א"א היתה גם היא בחינת חכמה, ואחר שהחכמה דא"א הוציאה מראש לגוף שלו, נעשתה לבחינת ו"ק, בחוסר ג"ר, שה"ס חכמה. ונבחנו אז הבינה, שהע"ס שלה נתבקעו. כי הג"ר דאורות שלה נסתלקו מנרנח"י שלה, וכן הכלים התחתונים בינה ות"ת ומלכות נתבקעו ממדרגתה וירדו לבחי' זו"ן, ולא נשאר בה אלא כלים דכתר חכמה עם אורות דנפש רוח. וזה נבחן לבקיעה בבחינת הכלים, ולאור בבחי' האור שהיה בה. ובינה זו דא"א מלובשת תוך א"א, המרומים ב"ה דיה"י. באופן, שכל מה שא"א רוצה להשפיע לא"א, הוא עושה זאת תחילה בבינה שלו, והמושפע בבינה שלו, מושפע לא"א. וזה אמרו בקע בקדמיתא שבקע הע"ס דכלים שהיו לבינה בעת היותה בראש א"א, דהיינו שהעלה המסך לבחי' הכלי דחכמה ונודווג שם, שע"ז נתבקעו וירדו מבינה ג' הכלים בינה ות"ת ומלכות, אל מקום הזו"ן ואפיק

דהיינו י כמו הי הראשונה, שכתוב יה"י. למהוי שירותא לאתפשטא למ"ה אחרא, להיות התחלה להתפשט לדבר אחר, פירוש, כי הניתנה בסוף המלה יהי, אחר א"א שהם י"ה, רומזת שי' זו נכנסה באור א"א, ונעשו לקומת אור. כי אותיות אל"ה דאלהים, נפלו מהם וירדו למקום זו"ן, ונשאר בהם רק מ"י דאלהים, שה"ס רות. ואמר שע"כ נתמעטו א"א וקבלו י' באור שלהם, למהוי שירותא לאתפשטא למ"ה אחרא, שנעשה ע"ז התחלה, להתפשטות המוחין לפרצוף אחר, שהוא זו"ן. כי בסבת התמעטות שלהם, ירדו אותיות אל"ה לזו"ן. ואח"כ בעת שמתזירים אליהם אותיות אל"ה, עולה עמהם גם הזו"ן, ומקבלים מהם מוחין (כנ"ל בדף מ"ב ד"ה ויאמר אלהים) הרי שבסבת כניסת ה"י לאור י"ה שנעשה לאור, נעשה התחלה להתפשטות המוחין בשביל זו"ן, שעליו אמר הכתוב יהי אור.

ל"ב) אור ויהי אור אור דכבר הוה:

המלות אור ויהי אור, אינו התחדשות אור, אלא שחזר האור שכבר היה להם לא"א. פירוש, כי הי שמיעטה את האור דא"א לאור כנ"ל, חזרה ויצאה משם, וחזר האור לא"א כמו שהיה בהם מטרם שנתמעטו.

אור דא, רזא סתימא, אתפשטותא, דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא: התפשטות אור זה, דיהי אור, הוא סוד כמוס, כי הוא, התפשטות, שנתפשט ונתבקע בסוד ההסתר דאור העליון הסתום, שהוא א"א. באופן שאין כאן באמת שום חידוש הויה, (דפוי' דף ט"ז ע"ב)

מה

בראשית

נקודה י', פִּינָן אֶדְהָא י' אֶתְפֶּשֶׁט, מה (א) דְאֶשְׁתָּאֵר אֶשְׁתַּכַּח אור*, מִהֵהוּא רָזָא
דְהֵהוּא אָוִיר בִּסְתִימָאָה.

(ג) כִּד אֶשְׁתַּכַּח מְנִיה נְקוּדָה קְדָמָאָה י', אֶתְגַּלִּי לְבַתֵּר עֲלֵיהּ (א) מְטִי וְלֹא
מְטִי**, פִּינָן דְאֶתְפֶּשֶׁט נְפִק, דְאֵיְהוּ הוּא (א) אור דְאֶשְׁתָּאֵר מְאִוִיר, וְהֵינֵנו אור דְכָבֵר

מסורת הזהר

(א) (אתגליא אור) תקי ה' יט. (ב) תיז תקי י"ח לז: א נ"א דהא. ב נ"א סתימא. ג נ"ט י' ל"ג לבתר. ד נ"א ואיהו סתום ואיהו אור.

דרך אמת אן פירוש נקודת החולם שבמלת אור הנשארת מאויר, והיינו מטי ולא מטי דקא שריא על האור. נוגעת ולא נוגעת.

יהי אור

הפולים

מאמר

אור מההוא רזא דאוויר סתימאה כי אחר שיצא האי י' מאויר סתימאה חזר האויר להיות אור, שפירושו אור שלם בנרנח"י, שהוא אור חכמה. באופן שבעת שרועה א"א להשפיע הקטנות לאו"א מכניס ה' באור שלו ונעשה לאויר. ובעת שרועה להשפיע להם מוחין דגדלות חוזר ומוריד ה' מאויר ונעשה לאור.

(ג) כִּד אֶשְׁתַּכַּח מְנִיה נְקוּדָה קְדָמָאָה י' אֶתְגַּלִּי לְבַתֵּר עֲלֵיהּ מְטִי וְלֹא מְטִי. כִּיּוֹן דְאֶתְפֶּשֶׁט נְפִק וְכוּ': בעת שנמצא מא"א נקודה הראשונה שהיא י' נגלה אורו עליה בבחינת מגיע ואינו מגיע, כיון שנתפשט הנקודה, נגלה האור, וה"ס אור שנשאר מאויר. פירוש, כי אחר שביאר דרכי יציאת המוחין דקטנות וגדלות בבינה דא"א עצמו, חוזר לבאר כאן סדר השפעות המוחין לאו"א. ומחלק אותם על ג' בחינות, שהם ג' נקודות חולם שורק חירק. בחינה (א) ה"ס נקודת חולם. ואומר, כִּד אֶשְׁתַּכַּח מְנִיה נְקוּדָה קְדָמָאָה י' מטרם שיצאה ה' מאויר אֶתְגַּלִּי לְבַתֵּר עֲלֵיהּ מְטִי וְלֹא מְטִי היה א"א מאיר אל הבינה בסוד נקודת החולם שממעל לאותיות, שהם הכלים דבינה, וע"כ הגיע האור לבינה בבחי' מטי ולא מטי, שפירושו, מטי בחסדים ולא מטי בחכמה, כי אור החכמה נשאר בראש א"א, ולא מטי לבינה שיצאה לבחינת גוף א"א, שהוא רק ו"ק. בחינה (ב) היא נקודת השורק. וזה אמרו כִּיּוֹן דְאֶתְפֶּשֶׁט נְפִק אחר כך שה' נתפשטה ויצאה מאויר יצא אור החכמה,

ואיהו

* תוספת ב'אור בתע"ס חלק י'א עמ' איהו או"פ קלד

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

** ע"ע בתע"ס חלק ה עמ' שו אות כ

בראשית

מו

תָּהָה אֵיזָהָא בִּקְיָמָא. נִפְקֵי וְאַסְתַּלְקֵי וְאַתְגַּנִּיזֵי וְאַשְׁתָּאָר אֲחַד נְקוּדָה דְּמִנְיָה
לְמַתְוֵי מְטִי תְדִיר בְּאוּרְחָ גְנִיזוּ בְּהֵיָא נְקוּדָה. מְטִי וְלֹא מְטִי נְהִיר וּבֵיהּ בְּאוּרְחָ
נְקוּדָה קְדָמָאָה דְּנִפְקֵי מִנְיָה. וּבְגִין כֵּן כֻּלָּא אֲחִיד דָּא בְּדָא. נְהִיר בְּהֵיָא וּבְהֵיָא.
(ד) יְבַד סְלִיק כֻּלָּא סְלִיקִין וְאַתְאַתְדֵּן בֵּיהּ. וְאַיְהוּ מְטִי וְאַגְנִיזֵי בְּאַתְרֵי דְאַיִין

חלופי גרמאות

א נ"א והאי, ב נ"א קדמאה, ג נ"א ואתגניז, נ"א ואגניז, נ"א אתגניז, ד נ"א מינה ה נ"א בהווא ונ"א
בהאי, ו נ"א תדיר ביה, ז נ"א ליג כו, ח נ"א ל"ג כו, ט סליק, י נ"א ל"ג כו, יא סליק כלא סליק כלא, יב סליק
סליק, יג נ"א ואחיד.

דרך אמת א עי לקמן דף ט"ה ע"א.

הסולם

מאמר

יהי אור

הוונג שנעשה על נקודת החירק מוויין
הדבוקים באתון אל"ה כנ"ל באות ל' ד"ה
ויאמר ע"ש. אשר נקודת החירק זו מאירה
באורה נקודה קדמאה דנפק מניה שמושכת
קומת ו"ק בבינה, כדרך שהאיר בה א"א
בעת שהיתה נקודת י' באויר שלה, דהיינו
אור חסדים, ואז אחיד דא בדא אור חכמה
מנקודת השורק מתלבש באור חסדים מנקודת
החירק, ומאירים יחד, נהיר בהאי ובהאי
ונמצא שישסו"ת מאיר בב' האורות יחד,
הן באור חכמה והן באור חסדים, ונשלמו
הישסו"ת במוחין שלימים בד' גוונין חו"ב
חו"ג, כי מראש א"א קבלו חו"ב, וע"י
הוונג על נקודת החירק קבלו חו"ג.

(ד) כד סליק כלא סליקין ואתאחדן
ביד: בעת שפרצוף או"א עולה לראש א"א, ומקבל
שם המוחין דג' הנקודות כנ"ל כולם עולים
ומתיחדים עמו. כלומר, שבא לרבות, שגם הוויין
הדבוקים באותיות אל"ה דאו"א, עולים עם
או"א ומקבלים מהם המוחין הללו כנ"ל (דף
מ"ב ד"ה ויאמר אליקים עש"ה).

והנה הוורר בא לבאר כאן סוד תיקון
קוין בכלים של זו"ן. כי אחר שביאר סדר
התפשטות המוחין ביחס האורות בג' התיקונים
המכונים חולם שורק חירק (כנ"ל באות
ל"ג) בא לבאר עתה סדר התפשטות המוחין
ביחס הכלים המכונים ג' קוין, ימין ושמאל,
ואמצעי המכריע ביניהם.

והנה יש הרבה כינוים לעשר הספירות
דהיינו על פי היחסים שלהם, כנודע. ומבחינת
התלבשות האורות בכלים, הן נקראות כח"ב

תו"מ

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

מז

בראשית

סו"ף. וְכֵלָא חַד אֲתַעְבִּיד. הוּא נְקוּדָה דְאֹר אֹר אִיהוּ. וְאֲתַפְּשֵׁט וְנִהֲרֵוּ בִיה
שְׁבַע אֲתוּן דְאֲלָפָא בֵיתָא, וְלֹא « אֲקָרִישׁוּ » וְלַחִים הֵווּ, נֶפֶק חֲשָׁן לְבַתֵּר וְנֶפֶקוּ
בִיה « שְׁבַע אֲתוּן אֲתֵרֵן דְאֲלָפָא בֵיתָא, וְלֹא « אֲקָרִישׁוּ וְקִיִּמוּ לַחִים. נֶפֶק » רְקִיעַ

חלופי גרסאות

א נ"א איקרישו. ב נ"א לחין.

מסורת הוהר

א) ח"א כט: נב. קסא: ז"ח תשא מה ט"א ש"ד. [אנגליד].
ב) ת"ז תקי ח' יט: תקי מ' פ. תקי מ"א פא:

דרך אמת אן מנחת יהודה דף ע"ב. והויקאנטי ביארו בענין אחר.

יהי אור

הסולם

מאמר

הנקודות חולם חירק שהיו מתחילה במטי ולא מטי שפירושו ו"ק כנ"ל (דף מז ד"ה כד) נעשו עתה לבחינת ג"ר. מסבת התיחדותן לאחד עם נקודת השורק כנ"ל.

לפיכך, **ההוא נקודה דאור, אור איהו,** נקודה ההיא שהיתה באור, ועשתה אותו לאויר דהיינו נקודת החולם, הוא עתה אור גמור. כלומר, שנעשה לג"ר מטעם התאחדותה עם השורק, כנ"ל. **ואתפשט, ונהירו ביה, שבע אתוון דא"פא ביתא,** ונתפשט אור ז"ס תחתונת הג"ת נהי"מ דא"א מסוד נקודת החולם, ומאירים בהתפשטות זו שבע אותיות דאלף בית. פירוש, כי האותיות הם הכלים, ומתפשטות ז"ס חג"ת נהי"מ דא"א מצד נקודת החולם, ונתקנו ז' כלים בקו ימין דזו"ן המכונים ז' אותיות, ונבחנו לימין, מטעם שנקודת החולם הוא תמיד בבחינת אור, להיותה בחינת חסדים מעיקרה, וכל אור ה"ס ימין, **ו"א אקרישו ולחים הוו.** הכלים לא נקראו והיו עוד לחים. פירוש, כי תומר לח יורה שאין בו גבול חזק, כי דברים לחים שנפגשים, נכנס ומתערב כל אחד בגבול של חברו, אבל כשהלח נקרא נעשה למוצק, נעשה גבולו חזק ומוגן, שאם יפגוש בדבר מוצק שני, הוא לא יכנס בגבולו אף משהו, וכן חבירו בו. וז"ש שהכלים לא נקראו עוד אלא שהיו לחים, שפירושו, שלא היו נשמרים בגבולם שהוא גבול הימין, אלא שהיו עוד מתערבים בקוין האחרים כמ"ש להלן.

נפק הושך לבתר ונפקו ביה שבע אתוון אהרן דא"פא ביתא: אח"כ יצא הושך ויצאו בו שבע אותיות אחרות של הא"ב. פירוש, כי התפשטות הארת ז' ספירות תחתונות דא"א מנקודת

תו"מ, או חג"ת נהי"מ. ובעת שהמדובר הוא מבחינת הכלים בדיוק הן נקראות כ"ב אותיות. ואין לשאול, שלפי"ז היה צריך להיות ה' אותיות כמו כח"ב תו"מ או ז' אותיות כמו חג"ת נהי"מ ולמה הן כ"ב אותיות. והענין הוא * כי האותיות נמשכות מז"ס * חג"ת נהי"מ דא"א, ולפי שיש ג' בחינות במוחין שלהם שהן חולם שורק חירק, לכן נמשך מהם ג' מיני התפשטות של ז' כלים, שנמשכים ז' כלים מנקודת החולם, שנבחנו לקו ימין. ונמשכים ז' כלים מנקודת השורק שנבחנו לקו שמאל. ונמשכים ז' כלים מנקודת החירק, שנבחנו לקו האמצעי. והם ביחד כ"א כלים. אמנם בנקודת החירק יש בחינה נוספת על ז' הספירות חג"ת נהי"מ דא"א, והוא בחינת המסך של הזו"ן, ולכן נבחנו בחינה נוספת זו ג"כ לבחינת כלי, ולפיכך הם כ"ב כלים, והם המכונים כ"ב אותיות. הרי שכ"ב אותיות הן ענין אחד עם ז"ס תחתונות, אלא ביחס הכלים לפי עצמם נקראות הספירות בשם אותיות, והם במספר כ"ב, מכת תיקון ג' הקוין שבהם. ובדברים הללו יובן כל ההמשך שלפנינו, וזכור אותם.

ואיהו מטי ואגניו באתר דא"ס וכ"א

חד אתעביד: ואז הוא בבחינת מטי, שהוא ג"ר, והוא נגנו במקום א"ס, שהוא א"א, והכל נעשה אחד. פירוש, כיון שעלה פרצוף א"א לא"א, נעשה מטי באור החכמה כמו א"א, אמנם האור אינו מתפשט למטה אלא שנגנו במקום א"א, שהוא מטעם חוסר לבוש החסדים, וז"ס נקודת השורק, כנ"ל. **וכ"א חד אתעביד** ונעשו כל ג' הנקודות לאחד, וגם ב' (דפו"י דף ט"ז ע"ב) * עי' ברכת שלום בסוף הספר

בראשית

מה

דאפריש « מחלוקת דתריין סטריין, ונפקו ביה תמניא אתוון אהרניין. כדין כ"ב.
« דלגו שבע ב אתוון דהאי סטרא ושבע דהאי סטרא « ואתגליפו כלהו בההוא רקיע,

מסורת הזהר

א) ח"א יז: ת"ז תקי ה' יט. ב) (רקיע דאיהו גליפא ודגליפו) ח"ב קסז:
חלופי גרסאות א) נ"א הגלוי ונ"א ל"ג דלגו. ב) נ"א אתוון ל"ג. ג) נ"א רקיעו.

דרך אמת א) קפצו אל הגלוי כ"ב קפיצות. שהם כ"ב אותיות התורה, ובהם נתיסר העולם.

הסולם

מאמר

יהי אור

מ"ג ד"ה וז"ש) וז"ש דאפריש מחלוקת דתריין סטריין, שקומת הרקיע הכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל. כי תחילה התחבר ונתוסף על אור החסדים שבקו ימין והכריע את השמאל, ואח"כ המשיך ג"כ את הארת קו השמאל והלבישו תוך קו ימין ונתקיימו הארת שניהם ובטלה מחלוקת. ולפיכך נבחנת התפשטות זאת בבחינת קו אמצעי. להיותו המכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל.

ונפקו ביה תמניא אתוון אהרניין כדין כ"ב: ויצאו בו שמונה אותיות אחרות ואז נעשו כולן במספר כ"ב. דהיינו י"ד אותיות דב' הקוין ימין ושמאל, ושמונה דקו אמצעי המכונה רקיע, הרי כ"ב. פירוש, כי התפשטות זו המכונה רקיע, נמשכה ג"כ מז"ס שבמוחין דאו"א מבחינת נקודת החירק שבהם כנ"ל, וע"כ יש כאן ד' אותיות מתג"ת נהי"מ שלהם. ויש כאן עוד בחינה נוספת על חג"ת נהי"מ דאו"א. והיינו מבחינת עביות של הז"א, כי נקודת חיריק ה"ס מסך דז"א, כנ"ל (דף מ"ה ד"ה כד) ועביות זו ה"ס אות השמינית, וע"כ יש כאן ברקיע שמונה אותיות: ד' דאו"א, ואחת מזו"ן.

דלגו שבע אתוון דהאי סטרא ושבע דהאי סטרא ואתגליפו כלהו בההוא רקיע: קפצו על הרקיע, שבע אותיות דצד הימין ושבע אותיות דצד השמאל, וכולן נחקקו ברקיע ההוא. פירוש, מתוך שמטרם יציאתם של ח' האותיות דקו האמצעי הנקרא רקיע, לא יכלו י"ד אותיות שבב' הקוין ימין ושמאל להתקיים, כי מפני המחלוקת היו מטולטלים מדין לרחמים ומרחמים לדין כנ"ל, לפיכך ביציאת הרקיע שהוא קו האמצעי, שביכלתו לקיים הארות שניהם בכל השלמות כנ"ל, דלגו

מנקודת השורק נבחן ליציאת החושך להיות החכמה שבו בלי חסדים ואינה מאירה כנ"ל. וז"ש ששבתר לאחר התפשטות ז"ס, שהם ד' אותיות מהארת נקודת החולם לקו ימין דז"א, נפק חושך שהוא התפשטות ז"ס מנקודת השורק, ונפקי ביה שבע אתוון אהרן ויצאו בהתפשטות החושך זו, שבע אותיות אחרות, שהם ד' כלים כנ"ל, ונעשו לקו שמאל דז"א.

נפק רקיע דאפריש מחלוקת דתריין סטריין: יצא הרקיע שהפריש המחלוקת של שני הצדדים. פי' לאחר שיצאו ונמשכו ב' הקוין ימין ושמאל דז"א, כל אחד בשבע אותיות כנ"ל, נעשה מחלוקת ביניהם, שכל אחד מהם רצה לקיים שליטתו בז"א, ולבטל שליטת חבירו. והוא מפני שיש לכל אחד מהם מעלה מיוחדת שאינה בחבירו, כי לקו הימין יש מעלה להיותו כולו אור, כלומר שמאיר מזווג דלא פסיק שבאו"א עלאין, ורצה לבטל קו השמאל שהוא חשך. ולקו השמאל יש מעלה להיותו אור חכמה הגבוה הרבה מאור החסדים שבימין, ורצה לבטל הארת הימין. והיו האותיות מטולטלות מרחמים לדין ומדין לרחמים, כי פעם נצח השמאל ונעשו האותיות כולן בבחינת דין שהוא חושך. ופעם נצח הימין ונעשו כולן בחינת רחמים שהוא אור. וז"ש לעיל א"הים הוא וז"א אקרישו, דהיינו, שכל אחד נכנס בגבולו של חבירו כנ"ל והיו תמיד במחלוקת. ונמשכה המחלוקת, עד שנתפשטה הארת נקודת החירק מז"ס תחתונת דאו"א, שהתפשטות זו נקראת רקיע, שה"ס קומת אור החסדים שיצא בזווג על ידי מסך הזו"ן הדבוקים באתוון א"הה כנ"ל, (דף

(דפויי דף ט"ז ע"ב)

מט

בראשית

והוּו קַיִמִי לַחַיִּים. אַקְרִישׁ הֵהוּא רְקִיעַ אַקְרִישׁוּ אַתְוּוּן וְאַגְלִימוּ וְאַתְצִירִירוּ
בְּצִירְיָהוּ וְאַגְלִיף תַּמֶּן אֲוִרְיָתָא לְאַנְהָרָא לְבַר.
לָחָה) יְהִי אֲוִר, דְּהוּא אַל גְּדוּל, וְזָא דְנַפְיָק מְאֹוִיר קַדְמָאָה. וְיְהִי, וְזָא
דְחִשָׁף, דְּאַקְרִי אֱלֹהִים. אֲוִר, יְדַאֲתַכְלִיל שְׁמַאֲלָא בְּיַמִּינָא. וְכַדִּין, מְרָזָא דְאֵל הַיּוּ
אֱלֹהִים, יְמִינָא בְּשְׁמַאֲלָא וּשְׁמַאֲלָא בְּיַמִּינָא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) ח"א ל"ב ח"ב קסו. (ב) ז"ח שה"ש ע"ד טג שכה. (ג) ח"א יז: ז"ח בראשית ב טג שמג. בשלה ל' טג שכ. שה"ש סח טב שכג.
דרך אמת א ע"י לקמן דף ל"א ע"א. (ברפוי"י).

יהי אור

הסולם

מאמר

מעט שהיו עוד או"א בבחי' ו"ק מטרם שיצאה
הי' מאויר. פירוש, אחר שכבר ביאר כל שינוי
הבחינות שעברו על המוחין מעת הקטנות
עד גמר הגדלות בזה אחר זה, בסוד ג'
נקודות וג' קוין, ואיך הם מרומזים בכתוב
יהי אור וכו', בא עתה לבאר איך כל
שינוי בחינות הללו נשארות בצורתן גם
אחר גמר הגדלות, ואיך הן מרומזות בה'
פעמים אור שבכתובים.
וזה אמרו יהי אור דהוא אל גדול,
הכתוב יהי אור, קאי על ספירת חסד דו"א, שה"ס
קו ימין הנמשך מנקודת החולם דאו"א, שהוא נקרא
אל גדול. פירוש, חסד דו"ק נק' אל, וחסד
דג'ר נק' אל גדול, וע"כ נקרא אל, משום
שהוא, וזא דנפיק מאויר קדמאה, שה"ס
חסד שיצא מאויר הקודם דאו"א, דהיינו
מעט הקטנות עוד מטרם שיצאה הי' מאויר
דאו"א. ונקרא גדול, שהרי עתה כבר יצאה
הי' מאויר דאו"א וחזרו לאור דגדלות, וזו"ן
כבר קבלו מהם מוחין דגדלות.
ויהי, וזא דהושך דאקרי אלקים; הכתוב
ויהי ה"ס החושך הנקרא אלקים. פירוש, הכתוב
ויהי קאי על ספירת גבורה דז"א, בעת
שנמשכת מקו שמאל לכד שה"ס נקודת
השורק, ואו ה"ס חשך, להיותה חכמה בלי
חסדים (כנ"ל דף מ"ז ד"ה ונפק) ונקרא אלקים
סתימא בשמא, (כנ"ל דף י"ד ד"ה אבל אח"כ)
אור, דאתכליל שמה"א בימינא, ונקרא אור
אחר שנכלל השמאל בהימין. פירוש, עתה שעל
ידי קומת החירק נכללו ימין ושמאל זב"ז,
נמשך אור חסד שבימין לספירת הגבורה
שבשמאל, וגם ספירת הגבורה נקראת עתה
אור, כי וכדין מרזא דאל הוי אלקים, כי
אז מסוד השם אל שהוא חסד נמשך השם
אלקים

י"ד האותיות, שבב' הקוין ימין ושמאל,
וקפצו על קו האמצעי כדי שיתקיימו על
ידו. ונמצא שקו האמצעי נכלל בעצמו מג'
קוין, ומכל הכ"ב אותיות. וז"ש ואתגליפו
כולהו בההוא רקיע, שכל הכ"ב אותיות
נתקנו ברקיע ההוא. ח' אותיות מעצמו, וי"ד
אותיות מב' הקוין ימין ושמאל.
והו קיימי לַחַיִּים, אַקְרִישׁ הֵהוּא רְקִיעַ
וְאַקְרִישׁוּ אַתְוּוּן, וְאַגְלִימוּ וְאַתְצִירִירוּ
והיו האותיות לחות, נקרא הרקיע, ונקראו עמו
האותיות, ונחקקו ונצטיירו בצויריהן, כפי שצריכים
להיות. פירוש, כי באמת כח הקרישה מקו
שמאל בא מנקודת השורק, כמ"ש במקומו,
וא"כ הוא נגלה לפני יציאת הרקיע, אלא
שעוד היו האותיות לחות, כלומר שלא
נקראו כל צרכן להיות מוצק בגבול חזק,
עד שיצא הרקיע ונקרא, ואז נקראו האותיות
בקרישה גמורה.
והטעם הוא, כי קרישה גמורה תליא
רק בכח המסך שבנוקבא דו"א שהוא בחינת
דין, וה"ס אות השמינית דרקיע, כנ"ל (אות
ל"ד ד"ה ונפקו ע"ש) ולפיכך כל עוד שלא
נגלו שמונת האותיות של הרקיע לא יכלו
האותיות לקבל קרישה גמורה ומוצקה בגבול
חזק. ואז ואתגליף תמן אורייתא לאנהרא
לבר, ונחקה שם התורה, דהיינו הו"א שנקרא
תורה, להאיר ממנו ולחזק, כלומר שאחר שנקראו
גבולן של האותיות, שהם הכלים בכל ג'
הקוין שלו, וכל קו קבל את צרופי אותיות
שלו כראוי, אז נתתקן פרצוף ז"א המכונה
תורה, להאיר אל התחתונים.
לח) יהי אור, דהוא אל גדול, וזא
דנפיק מאויר קדמאה; הכתוב יהי אור, רומז
על השם אל גדול, בסוד שיצא מאויר הראשון. דהיינו
(דפוי"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

ל' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דָּא עֲמוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא. כִּי טוֹב
 אָנְהִיר עֵילָא וְתַתָּא * וְלְכָל שְׂאֵר סְטָרִין, בְּרֹזָא יְדוּד, שְׂמָא דְאָחִיד לְכָל סְטָרִין.
 וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים וּגוֹי אַפְרִישׁ מִחֲלוּקַת לְמַהוּי בִּפְלֵא שְׁלִים.
 ל"ז וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וּגוֹי מַהוּ וַיִּקְרָא, קְרָא וְזִמִּין, לְאַפְקָא מַהֲאֵי אוֹר שְׁלִים
 דְקַיִמָא בְּאֶמְצַעִיתָא, חַד נְהִירוֹ, דְאִיהוּ יְסוּדָא דְעֵלְמָא, דְעֵלְיָה דְקַיִמִין עֵלְמִין.
 וַיִּמְהַהוּ אוֹר שְׁלִים עֲמוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא, אֲתַפְּשֵׁט יְסוּדָא חֵי עֵלְמִין, דְאִיהוּ

ח'לופי גרסאות

א נ"א וכל. ב כאן חסר לפי נוסחת הרמ"ק ז"ל ותמצאהו
 דף ל' ע"ב בר"ה וירא אלקים. (אה"ל). ג נ"א דעלמא
 ל"ג. ד נ"א קיימי. ה נ"א מההוא. ו נ"א גרים אשלים
 ול"ג אור שלים.

מסורת הזהר

א ח"א ל: מח מו. קלא. ויר. רנא: ונד: ח"ב יא: קב.
 קסו. רכ. רכד: רל. ח"ג כב: לה. פג. פח. קיא. קסה.
 קפז: ת"ז תקי כ"ז עא. תקי ל' עד. ז"ח בראשית א'
 טא שח שלג. ו' טב שכא. ז' טד שטז. ח' טא שיג טב
 שו. יב טד שכט. יג טא שי. יד טד שנא. יתרו לה טא
 שטז. חוקת נא טג שמג. שה"ש טז טב שטז, טד שמא.
 טא שכט. ז' ח"א לא. לב. מה: מו. ח"ב לה. קסו: ח"ג קי.
 ת"ז תקי ל' עד. עה. תקי מ' פ. תקי ט"ז צח: תקי
 ס"ט קי. ז"ח בראשית ו' טב שכב ז' טד שכז. ח' טד שו.
 שה"ש עג טג שמג טד שח. תק"ח קו טד שט קיב
 טג שכר. ג' ח"א לא. קמא: קמב. רנא: רנב: ח"ב כא: ח"ג צג.
 ת"ז תקי ל' עד. ז"ח בראשית ו' טב שלא. ח'
 טב שו שלא טד שט. שה"ש עג טד שי. תק"ח קיב טג שכה.
 קכ טא שכה. טב שי. ד' לעיל בהק"ז דף עט
 צ"ב.

הסולם

אלקים את האור כי טוב איך הוא רומז
 על תפארת הו"א.
 ויבדל אלקים בין האור ובין החשך
 וגוי אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים.
 הכתוב ויבדל וכו' יורה שהפריש המחלוקת בין
 ימין ושמאל כדי שיהיה הכל בשלמות. פירוש,
 לאחר שאור וחשך שמתזה ולמעלה דו"א,
 שהם חסד וגבורה, נכללו זה בזה, והחשך
 שבגבורה חזר להיות אור כנ"ל בסמוך, עשה
 הברלה מחדש בימין ושמאל שהם אור
 וחושך שמתזה ולמטה, הנקראים נצח וזהר,
 האור ה"ס ספירת הנצח, החושך ה"ס ספירת
 ההוד.
 לז) ויקרא אלקים לאור יום וגוי מהו
 ויקרא קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים
 דקיימא באמצעיתא חד נהירו: שואל מהו
 הפירוש של ויקרא אלקים לאור יום, ומשיב שויקרא
 פירושו שקרא והזמין. להוציא מאור השלם הזה
 העומד באמצע, שהוא הת"ת, אור אחד, דאיהו
 יסודא דעלמא, דעל"ה קיימין עלמין, שאור
 ההוא, הוא יסוד העולם שעליו עומדים העולמות,
 שממנו נולדים הנשמות וכל העולמות, דאיהו יום
 מספרא דימינא, שהוא יום מצד הימין. פירוש,
 שהכתוב ויקרא וכו' רומז על הכנה להאציל
 ספירת יסוד דו"א מן ת"ת דו"א, שז"ס
 ויקרא

מאמר

אלקים, ונעשה גם השם אלקים בבחינת אור
 החסד. אתכ"ל ימינא בשמאל ושמאל
 בימינא ונכללו ימין בשמאל והשמאל בימין.
 כלומר שקן הימין נכלל מבחינת החכמה
 שבקו שמאל וע"כ נק' הימין א"ל גדול.
 כנ"ל. וכן השמאל שהיה בחושך מטעם
 חסרון חסדים נכלל עתה באור חסד הימין,
 ונעשה גם ספירת הגבורה לאור. שה"ס ויהי
 אור, הנאמר בגבורה דו"א.
 לז) וירא אלקים את האור כי טוב
 דא עמודא דאמצעיתא: הכתוב וירא וכו' קאי
 על עמוד האמצעי שבז"א, שהוא ספירת תפארת
 שבו. כי הת"ת הוא קו אמצעי המכריע על
 ב' הקוין דו"א שהם חסד וגבורה, וע"כ
 נק' עמודא דאמצעיתא. כי טוב, אנהיר
 עילא ותתא ולכ"ל שאר סטריין, הכתוב כי
 טוב, הנאמר על ת"ת, יורה שהאיר למעלה ולמטה
 ולכל שאר הצדדים, אנהיר עילא היינו שהכריע
 במוחין דו"א בכח קומת החירוק. אנהיר
 לתתא היינו שמכריע בימין ושמאל בספירותיו
 של ז"א עצמו כנ"ל. ולכ"ל שאר סטריין,
 היינו אל הספירות נהי"מ שמתזה ולמטה
 שלו כמ"ש לפנינו. ברזא הויה שמה דאחיד
 לכ"ל סטריין הת"ת דו"א, ה"ס שם הויה, הכולל
 לכל הצדדים. דהיינו ימין ושמאל, פנים ואחור,
 מעלה ומטה כנ"ל. ונתבאר סוה"כ וירא
 (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

נא

בראשית

יום א' מסֻטְרָא דְיָמִינָא. וְלַחֲשָׁךְ קָרָא לְיָלֵהּ, קָרָא וְזָמִין, וְאַפִּיק מִסֻטְרָא א' דְחֲשָׁךְ
חַד נֹקְבָא א' סִיהֲרָא דְשֻׁלְטָא ב' בְּלִילְיָא, וְאַקְרִי לְיָלֵהּ. ג' רְזָא א' דְדַאדְנִי א' אָדוֹן
כָּל הָאָרֶץ.

לח) ה' עָאל יְמִינָא בְּהֵוּא עֲמוּדָא שְׁלִים י' בְּאֲמָצְעִיתָא, כָּלִיל כְּרָזָא דְשְׁמַאֲלָא,

חלופי גרסאות

א נ"א מסטר. ב נ"א בלילה. ג נ"א חא ל"ג. ד נ"א
אדני. ה נ"א עאל ימינא ל"ג. ו נ"א דא דבאמצעיתא.

מסורת הזהר

א) ח"א כג. ב) ח"א כז. ג) לעיל דף יט צ"ג ושם
נסמן. ד) ח"א ב. כו. לג: לר. נ: קנב. רכז: רנא. ח"ב
יג. ולה: רנט. ח"ג רמב:

יהי אור

הסולם

מאמר

קדמא, וז"א עולה למעלה עד נקודה הראשונה,
שהוא אריך אנפין. פירוש, כמו שתחילת אצילות
בז"א נעשה ע"י עליה לראש א"א עם
אתוון אל"ה דאמא שהוא דבוק בהן, ואמא
משפעת לו שם המוחין בסוד שלש נקודות
חלם שורק חירק (כנ"ל דף ט"ו ד"ה ההיא)
כן הוא צריך לעלות לא"א לכל בחינה
חדשה היוצאת בו, או שרוצה להאציל
לנוקבא, שמקבל שם מוחין מחדש לאותה
הבחינה שרוצה להאציל. ולפיכך, כשרוצה
להאציל את היסוד גדלות של עצמו, או
את הנוקבא שלו, עולה מחדש עם או"א
אל ראש א"א, לקבל המוחין בשבילם, וז"ש
וּסְפִיק לְעֵינָא עַד נְקוּדַת קְדָמָא, ועולה
למעלה עד א"א.

וההפך בין סדר עליה לא"א לצורך
אצילות היסוד, לסדר עליה לא"א לצורך
אצילות הנוקבא, הוא, כי לצורך היסוד
שולט הימין דו"א בעיקר, שהוא חסד וכולו
אור, ושאר ב' הקוין כלולים בו וטפלים
אליו. והפוכו העליה לצורך הנוקבא, שהעליה
היא בשליטת השמאל וב' הקוין ימין ואמצע
טפלים לשמאל. כמו שהזהר מבאר והולך.

וז"ש בסדר העליה לצורך אצילת היסוד
עָאל יְמִינָא בְּהוּא עֲמוּדָא שְׁלִים בְּאֲמָצְעִיתָא,
כְּלִיל כְּרָזָא דְשְׁמַאֲלָא וּסְפִיק לְעֵינָא עַד
נְקוּדַת קְדָמָא, שימין הכלול משמאל נכנס בעמוד
האמצעי, ועולה עם השמאל והאמצעי אל א"א
הנקרא נקודה קדמא. הרי שהימין הוא השולט
ושאר הקוין טפלים אליו, והוא העולה לא"א
לקבל המוחין שם מהבחינה שכנגדו באותם
המוחין, משום שהיסוד נאצל בעיקר מקו
הימין

ויקרא אלקים לאור הת"ת שיתאצל ממנו
ספירת יסוד, הנק' יום, להיותו מבחינת אור
החסדים שבצד ימין.

וְלַחֲשָׁךְ קָרָא לְיָלֵהּ, קָרָא וְזָמִין וְאַפִּיק
מִסֻטְרָא דְחֲשָׁךְ חַד נֹקְבָא: הכתוב ולחשך וכו'
יורה שקרא והזמין והוציא מצד השמאל שה"ס
חושך, נוקבא אחת, סִיהֲרָא דְשֻׁלְטָא בְּלִילְיָא,
וְאַקְרִי לְיָלֵהּ, הנוקבא היא בסוד הלבנה השולטת
בלילה, וע"כ נקראת בשם לילה. דהיינו על מדת
שליטתה. רְזָא דְדַאדְנִי אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, והיא
סוד השם אדני והשם אדון כל הארץ כלומר,
שבכל אלו השמות נקראת הנוקבא. ויהיה
שיעור הכתוב וְלַחֲשָׁךְ קָרָא שהזמין להוציא
מהחשך, שה"ס קו השמאל, את מדת לילה, דהיינו
לנוקבא, שה"ס ספירת המלכות הנק' אדני.
והנה נתבאר איך ז' הספירות חג"ת נהי"מ
מרומזים בכתובים דיום א' דמעשה בראשית
ולהלן מבאר סדר אצילות של יסוד ומלכות.

ותדע שסוד ז' ימי בראשית ה"ס ז"א
ונוקביה, אשר ששת הימים הם ששת הספירות
חג"ת נהי"מ דו"א, יום א' הוא חסד, יום
ב' גבורה, וכו' עד"ז. ויום השבת הוא
המלכות. אלא לפי שהספירות כלולות זמ"ז,
נמצאים כל הז"ס חג"ת נהי"מ כלולים בחסד,
וכן בכל ספירה. וזה שביאר לנו הזהר ז"ס
חג"ת נהי"מ הכלולים ביום א' דמעשה
בראשית, שה"ס חג"ת נהי"מ שבחסד.

לח) עָאל יְמִינָא בְּהוּא עֲמוּדָא שְׁלִים
בְּאֲמָצְעִיתָא כְּלִיל כְּרָזָא דְשְׁמַאֲלָא: נכנס הימין
בעמוד ההוא השלם באמצע כשהוא כלול מסוד
השמאל. כלומר, החסד דו"א שבו כלול גם
הגבורה שלו נכנס לקו האמצעי שלו שהוא
הת"ת שלו, ואז וּסְפִיק לְעֵינָא עַד נְקוּדַת

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בראשית

נב

וסָלִיק לְעֵילָא עַד * נְקוּדָה קְדָמָאָה, וְנִטִּיל * (וְאֶחָד תַּפְּן * מְלָה דְתַלְתַּת נְקוּדִין,
א חֲלָ"ם שׁוּרְק חִיר"ק, * וְרַע קְדָשׁ. דְּהָא לִית וְרַע דְּאֻדְרַע בַּר בְּרוּז דָּא,
וְאֶתְחַבַּר כְּלָא בְּעַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, * וְאַפִּיק יְסוּדָא דְדַעְלָמָא, וּבְגִין כֶּן אֶקְרִי
א כֵּן, דְּאֶחָד לְכֻלָּא בְּנִהִירוֹ * דְּתִיאוּבְתָא.
ב * שְׂמָאֵלָא לְהִיט בְּתוֹקְפָא וְאַרְחַ, בְּכוּלְהוּ דְרַגְיִן אֶרְחַ * וְיִרְיָא. וּמִתְהוּא

ח'לופי גרמאות

מטורת הזהר

א ע"י לעיל בהקדמת הזהר דף ע"ב צ"ו ושם נטמן. א נ"א חילא. ב נ"א כלא חילא בעלמא בעמודא. ג נ"א
(ב) ח"א כד: ת"ז בהקדמה זו. תקי י"ט ל"ט. תקי ס"ט
קד: קה. תקי ע"י קכו: קסט: קלה: ד"ח שה"ש סה: עג:
(ג) ח"א לא. (ד) ח"ב רח: ח"ג כו: לה: ער. רכב. רכט: רלג: רלד.
דרך אמת [א] לעיל טו ב', וע"י בתקונים דף קכ"ה א"ר יוסי שמענא דתלת טפין אודריקו ממוחא עלאה וכו',
והביאו חייט בספר מנחת יהודה ו' ע"א.

יהי אור

הסולם

מאמר

להיותו קונה הכל, דהיינו להארת כל ג' הקוין,
באור התשוקה. כלומר מכת תשוקת השמאל
אל אור הימין נמצא היסוד מכריע ומשלים
השמאל בימין וכוללם יחד, דהיינו השמאל
שהוא חכמה בלי חסדים מקבל חסדים
ונשלם. והימין שהוא חסדים מקבל חכמה
משמאל ונשלם. וכיון שכל זה נעשה ע"י
קו אמצעי, הרי קו אמצעי קונה משום זה
את שניהם, ומשפיע אותם ליסוד, וע"כ
נכתן היסוד שהוא קונה הכל בין אור
החסדים ובין אור החכמה. והנה נתבאר
סדר העליה וקבלת המוחין לצורך אצילות
יסוד דו"א.

הימין. ונטייל ואחיד תמן, מלה דתלת נקודין
חול"ם שורק חירק זרע קודש: ולוקח וקונה
שם, בא"א, המוחין, שהם דבר בסוד שלוש נקודות,
חולם שורק חירק, הנקראות זרע קודש. כלומר
שעל ידי ג' מיני הזריעות המכוננים חולם
חירק שורק מתגלים המוחין רחכמה הנקראים
קדש, וע"כ נק' ג' הזריעות זרע קדש.

דהא לית זרעא דאזרע בר ברזא דא:
שהיי אין לך זרע שיוצע, לצורך מוחין, זולת בסוד
הזה, דהיינו בסוד ג' הזריעות חולם שורק
חירק. כלומר שכל המוחין היוצאים בעולמות
אינם יוצאים זולת בסדר ג' נקודות הנ"ל
שמהן נמשכים סוד ג' הקוין. ולפיכך אע"פ
שהעליה היא בשליטת הימין, הנמשך רק
מנקודת החולם, מ"מ צריך לקבל מכל ג'
הנקודות, כי אי אפשר בדרך אחר.

(ט) **שמאלא ליהיט בתוקפא וארח,**
בכלהו דריגין ארה ריהא: השמאל לווט בתוקף
הגבורה ומריח, בכל המדרגות הוא מריח את הריח.
ומההוא ליהיט דאשא אפיק היהא נוקבא
סיהרא, ומהתלהטות האש הזאת האציל הנוקבא
המכונה לבנה. פירוש, כי כאן מבאר הזהר
סדר קבלת המוחין לצורך אצילות הנוקבא,
ואומר שהוא בשליטת השמאל, דהיינו שקו
השמאל דו"א עלה וב' הקוין כלולים בו
וטפלים אליו, והוא קבל שם מהבחינה
שכנגדו במוחין דאו"א, דהיינו מנקודת השורק,
שב' הנקודות חולם וחירק טפלים אליה.
ונודע שאין השמאל מאיר במוחין זולת
ממטה למעלה, כי ע"כ יכול להכלל עם
הימין שהוא חסדים, אשר מאיר ממעלה
למטה, והארה זו שממטה למעלה מכונה
בשם ריח, שכן דרך הריח, שמקובל למריח
ממטה למעלה. ומתחילה כשהשמאל שה"ס
נקודת השורק, האיר לבדו בלי התלבשות
בימין

ואתחבר כלא בעמודא דאמצעיתא ואפיק
יסודא דע"מא: ונתחבר הכל, דהיינו הארת כל
ג' הנקודות, בעמוד האמצעי, שהוא הת"ת, והאציל
את יסוד העולם. שהוא ספירת יסוד דגדלות
הראוי להולדת נשמות, וע"כ הוא יסוד כל
העולם. ואע"פ שהימין דו"א הוא עיקר
המאציל את היסוד שהוא ספירת החסד,
מ"מ אין שום התהוות ותולדה יוכל להמשך
מן הקצוות אלא רק מהאמצעי המכריע בין
הקצוות, שהוא הת"ת המכריע על חסד
וגבורה, אלא שהת"ת מאציל היסוד מהמוחין
דימין שקבל החסד מהבחינה שכנגדו מהמוחין
דאו"א. ולפיכך נכתן היסוד שנאצל בשליטת
הימין, אמנם הוא כולל כל ג' הקוין. וז"ש
ובגין כך אקרי כלא דאחיד כלא בנהירו
דתיאובתא: ומשום זה נקרא היסוד בשם כלא
(דפויי דף ט"ז ע"ב *) דף י"ז ע"א)

נג

בראשית

להיטו דאשא, אפיק אהיה נוקבא סינתרא, ונהוא אלהיטו תנה בחשך, בגין דתנה מחשך. ותרין סטרין אלין, אפיקו תרין דרגין אלין, חד דכר וחד נוקבא.
(ז) יסודא אחיד בעמודא דאמצעיטא, מההוא תוספת נהורא דתנה ביה, דכיון דההוא עמודא דאמצעיטא אשתלים, ועביד שלם לכל סטרין, כדן אתוסף

חלופי גרסאות

א נ"א הווא. ב נ"א חשך.

מסורת הזהר

(א) ח"א טז. לא.

יהי אור

הסולם

מאמר

נאצל היסוד שהוא זכר. ומשליטת השמאל דו"א נאצל הנוקבא.
(מ) יסודא אחיד בעמודא דאמצעיטא מההוא תוספת נהורא דהוה ביה דכיון וכו': היסוד נאחו בעמוד האמצעי ומקבל מתוספות אור שהיה בו וכו'. עתה מבאר ההפרש שבין הדכר לבין הנוקבא. כי עמודא דאמצעיטא שעלה לישסו"ת וא"א, ונכלל שם בהם, הנה קבל מהם חסדים וחכמה, ונודע שו"א דרכו לקבל רק חסדים מכוסים בלבד, שאין מטבעו לקבל חכמה כמו ג"ר דבינה. ונמצא שבחינת החכמה שקבל מא"א הוא בערכו רק לתוספת נהורא, כלומר שהיא יתרה ממת קבלתו. ולפיכך נתן תוספת נהורא ההוא אל היסוד שבו, שהוא הראוי לקבל אותה, להיותו בחינת מחזה ולמטה שלו כנ"ל. וז"ש יסודא אחיד בעמודא מההוא תוספת נהורא דהוה ביה היסוד נאחו בעמודא, שהוא ז"א, בתוספת אור שהיה בו, דהיינו באור החכמה שהוא בו לבחי' תוספת. דכיון דההוא עמודא דאמצעיטא אשתלים ועביד שלם לכל סטרין, דכיון שז"א נשלם לגמרי בין בחכמה ובין בחסדים, מטעם שעשה שלום לכל סטרין, בישסו"ת וא"א. כי ע"י הזוג שעשו על מסך דחירק שבו, נשתתף מ"י באלה ואשלים שמא דאלהים כנ"ל (דף ט"ז ד"ה וזה ע"ש) וכל המוחין שהתחתון גורם בעליון מושפעים בכמותם ואיכותם גם לתחתון שגורם אותם. וע"כ כדן אתוסף, ביה נהירו מעילא ומכ"ל סטרין, הנה אז השיג המוחין מעילא, דהיינו מא"א שהיא חכמה, ומכ"ל סטרין, דהיינו מקו ימין ושמאל מישסו"ת, ובקו אמצעי שלו עצמו השיג חסדים וגבורות, בהדוה דכ"א ביה וחדות כל העולמות נמצאת בו, שה"ס הארת החכמה המשביחה לכל הקליפות. ומההוא תוספת דהדוה נפיק יסודא דעלמא,

ומתוספת

בימין, היה מאיר גם ממעלה למטה, אבל אז היה האור סתום בו, והיה בתוקף הגבורה והתלהטות, מטעם שהחכמה לא יכלה להתפשט בו מפאת חסרון חסדים, ולפיכך ביטל הארת ממעלה למטה שלו וקבל רק הארת הריח לבד, שהחכמה תאיר בו רק ממטה למעלה.

וזה אמרו שמא"א להיט בתוקפא וארה

שהשמאל דו"א שעלה לקבל המוחין קבל שם מהבחינה שכנגדו, שהיא השמאל דמוחין, המכונה שם שורק, ואז להט בתוקף הגבורות, כי נתעורר בו התלהטות בעת שרצה להתפשט ממעלה למטה, וע"כ וארה, קבל האור רק בבחינת ריח. כלומר רק בבחינת ממטה למעלה המכונה ריח. בכ"הו דרגין ארה ריחא, בכל המדרגות הריח את הריח. כלומר, שלא התלבש בחסדים להאיר גם ממעלה למטה, אלא שקבל בחינת החכמה שבכל המדרגות, והאיר בכח התלהטות אש הגבורות רק בבחינת ריח בלבד. ומההוא להיטו דאשא אפיק ההיא נוקבא סיהרא, ומבחינת אותה התלהטות של האש האציל נוקבא ההיא הנקראת לבנה. דהיינו מבחינת שליטת השמאל ושאר ב' הקוין טפלים אליו. להיטו הוה חשך בגין דהוה מוחשך, ההתלהטות נבחנת לחשך משום שנמשכת מחשך. כלומר אע"פ שההתלהטות האמורה אינה חשך, משום שמקבל האור ממטה למעלה בלבד, והוא אור ולא חשך, כי רק המקובל ממעלה למטה הוא חשך ממש, מ"מ כיון שאינו יכול להמשיך האור ממעלה למטה מפתח החשך, נבחנת גם היא לחושך, ותרין סטרין א"לן אפיקו תרין דרגין א"לן חד דכר וחד נוקבא, וב' הצדדים הללו, ימין ושמאל, הוציאו ב' מדרגות האלו שהא' זכר והב' נקבה. דהיינו כמבואר, שמשליטת הימין דו"א

(דפויי דף י"ז ע"א)

נד

בראשית

ביה נהירו מעילא, ומפל סטרין, בקדונה דכלא ביה. ומההוא תוספת דתדונה, נפקין יסודא דעלמין ואקרי «מוסף». מהכא נפקין כל «תיילין לתתא ורוחין ונשמתין» קדישין, ברזא ידו"ד צבאות אלהי הרוחות.

מא דלילה אדון כל הארץ, מסטרך דשמאלא, מההוא חשך, ובגין דההוא חשך תיאובתיה לאתפללא בגימנא, וחלש תוקפיה, אתפשט מניה והאי לילה, כד שארי לאתפשטא האי לילה, עד לא אסתים, ההוא חשך עאל ואתפלל בגימנא וגימנא אחיד ליה, ואשתאר בגריעו האי לילה.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

(א) ח"ג רמב: רמג. ב נ"א חילא. ב נ"א ל"ג קדישין ברזא. ג נ"א אל אלקי הרוחות לכל בשר. ד נ"א ל"ג לילה. ה נ"א ומההוא. ו נ"א ל"ג האי לילה. ז נ"א ליליא. ח נ"א אתבסים. ונ"א אסתים אתרשם, ההוא חושך. ט נ"א והאי.

מאמר

הסולם

יהי אור

ומתוספת ההוא דחדונה יצא יסוד העולם, כי אור החכמה הוא תוספת הדוד, שהוא אינו משמש בהם כנ"ל, וע"כ האציל ואפיק מההוא תוספת דחדונה, את היסוד, שהוא הראוי לשמש באלו המוחין כנ"ל. ואקרי מוסף שבשביל שהוא תוספת בהז"א, נק' היסוד, שהוא המקבל של התוספת הזו, בשם מוסף. ולהלן מפרש טעם ב' ע"ז. מהכא נפקין כל היילין לתתא ורוחין ונשמתין קדישין ברזא הוי"ה צבאות, א"ל אלהי הרוחות מהיסוד הזה נאצלים כל המוחין לתתא בג' עלמין ביי"ע, ורוחין ונשמתין דצדיקים, בסוד השמות הקדושים הוי"ה צבאות. שפירושו שהוא את בכל צבאות שלו. ונק' אל אלהי הרוחות, שממנו נאצלים כל הרוחין ונשמתין דצדיקים.

מא לילה אדון כל הארץ מסטרך דשמאלא מההוא חשך: לילה אדון כל הארץ, שהיא הנוקבא (כנ"ל דף נ"א אות ל"ו) היא נאצלת, מצד שמאל מהחושך ההוא. ובגין דההוא חשך, תיאובתיה לאתפללא בגימנא וחלש תוקפיה, אתפשט מניה והאי לילה, ומשום שחשך ההוא כל חשקו הוא להכלל בקו ימין לקבל אור, ונחלש גבורתו, פירוש שאינו יכול לקבל חכמה מא"א משום חוסר החסדים וע"כ נחלש גבורתו ונעשה חשך, לכן אתפשט מניה והאי לילה נתפשט מהקו שמאל ונאצל הנוקבא הנקראת לילה. שמשמעות לילה הוא חשך בלי אור, דהיינו כדומה לשרשה שהיא קו שמאל דו"א. ונתבאר בזה הטעם, מה שהנוקבא היא מרת לילה, דהיינו חשך. כד שארי לאתפשטא

(דפויי דף י"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

הנוקבא

נה בראשית
מב * וְכַמָּה דְחֻשָּׁף תִּיאוּבְכַתִּיָּה לְאַתְפַּלְלָא בְּאוּר, הָכִי * לִלְלָה תִיאוּבְכַתִּיָּה לְאַתְפַּלְלָא בְּיוֹם. חֻשָּׁף גָּרַע נְהוּרִיָּה, וּבְגִין כְּף אֶפִּיק דְרָגָא בְּגִרְעוּ, וְלֹא בְנְהִירוּ. חֻשָּׁף לֹא נְהִיר אֱלֹא פִד אֶתְפַּלְלִיל בְּאוּר, לִלְלָה דְנַפְק מְנִיָּה, לֹא נְהִיר אֱלֹא פִד אֶתְפַּלְלִיל בְּיוֹם. גְּרִיעוּ דְלִלְלָה לֹא אֶשְׁתְּלִים אֱלֹא בְּמוֹסָף, מַה דְּאֶתוּסָף הָכֹא גָּרַע הָכֹא.

מג * בְּמוֹסָף הָוָה בֵּיה רְזָא דְנִקְוֵדָה עֲלָאָה, וְרְזָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא בְּכָל סְטָרִין, וּבְגִין כְּף אֶתוּסָף בֵּיה דְתָרִין אֶתוּוֹן. בְּלִילְיָא גְרִיעוּ בֵּיה אֲלִין תְּרִין, וְכַדִּין זְקָרָא, כְּתִיב * וַיִּקְרָא, וְגָרַע מְנִיָּה * וְי' וְכַתִּיב קָרָא לִלְלָה. הָכֹא רְזָא דְשְׂמָא * דְשְׂבַעִין וְתָרִין אֶתוּוֹן גְּלִיפָא דְכַתְרָא עֲלָאָה.

מסורת הזהר
 א * נ"א כמה ב * נ"א לא. ג * נ"א מהאי. ד * נ"א תרין אתוון ויקרא. ה * נ"א תרין אתוון. ו * נ"א כדן ליג ז * נ"א קרא כתיב אייה תפלת יוצר גרע מניה. וכו'. ח * נ"א ויקרא ליג. ט * נ"א גרים ויזו וליג י * דרך אמת. יא * ויקרא. יב * תרומה קלב ב' שמא דע"ב אתוון דקא מתטטר באבהן.

הסולם
מאמר
 הנוקבא צריכה לבי תקונים, א' להאירה מהחשך שלה. ב' להשלים בנינה. וז"ש, חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור, ליליה דנפיק מניה לא נהיר אלא כד אתכליל ביום. החשך קו שמאל, אינו מאיר אלא כשנכלל באור הימין, כן לילה שנבנה ויצאה ממנו, אינה מאירה רק כשנכללת ביום, שהוא היסוד. כלומר, שתיקון א' של הנוקבא שיהא לשורשה, שהוא קו השמאל דז"א, וכמו שתיקונו של קו שמאל הוא להכלל בקו ימין שהוא אור החסדים, כן תיקונו של הנוקבא להכלל באור החסדים של היסוד דז"א הנק' יום. גריעו דליליה לא אשתלים אלא במוסף החסרון בנין של הלילה אינו נשלם אלא במוסף שהוא התוספת נהורא שקבל היסוד מעמודא דאמצעיתא. דהיינו הארת החכמה המיותרת להז"א הנק' עמודא דאמצעיתא וע"כ נתנה להיסוד שלו. (כנ"ל דף נ"ג ד"ה יסודא) ואור הזה דתוספת שבהיסוד משלים את בנין הנוקבא דהיינו תיקון הב' הנ"ל. מה דאתוסף הכא גרע הכא, מה שנוסף כאן גרע מכאן. כלומר, מה שנתוסף בספירת יסוד דז"א על ידי עמודא דאמצעיתא, גרע קו השמאל דז"א מהנוקבא, כי השמאל דז"א לא השלים בנינה, שעל ידי זה נתמעטה ואינה ראויה לקבל החכמה שבקו שמאל אפילו אחר שיהיה לה לבוש החסדים כנ"ל, והנה שיעור זה הוסיף קו (דפו"י דף י"ז ע"א)

נז

בראשית

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵיךְ יִקְרַע בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגוֹי הָקָא בְּפֶרֶט רָזָא לְאַפְרָשָׁא
אֵין מִיין עֲלָאין לְתַתָּא, בְּרָזָא דְשְׁמַאלָא, הָקָא מַחְלֻקָתָא בְּרָזָא דְשְׁמַאלָא,
דְּעַד הָקָא רָזָא דְיַמִּינָא הוּא, וְהָקָא הוּא רָזָא דְשְׁמַאלָא. וּבְגִין כֵּן אֲסַגִּיאוּ
מַחְלֻקָתָא יַבִּין דָּא לְיַמִּינָא. יַמִּינָא אִיהוּ שְׁלִימָא דְכָלָא, וּבְגִין כֵּן בְּיַמִּינָא יִפְתִּיב
כָּלָא, דְּהָא בֵּיהּ תְּלִיָא כָּל שְׁלִימוֹ. כִּד אֲתַעַר שְׁמַאלָא אֲתַעַר מַחְלֻקָתָא, וּבִהּ הוּא

מסורת הזהר

א) ח"א לב: מו. רנו. ח"ב ב. לה. קט. קסז: קצח:
רעא. ח"ג ט: יוד. יב. כח: לב: קסה. ריט רכב. ת"ז
תק' ה' יט: תק' ל' עה. תק' מ' פ. תק' מ"א פא: תק'
מ"ז. פג. תק' ס"ז צה: תק' ע' קכא. ז"ח בראשית א'
טא שלז. ט' טא שי. טו טג שמח. יתרו לב טד שלא.
טב שלא: ב) ח"א כט: לב: לג. מו. ח"ב לה קצח: ח"ג יוד. לב: ריט: ת"ז תק' ה' יט: תק' ל' ע"ב. תק' מ'
פ. ז"ח בראשית ט' טא שכ, טד שכו. תקי"ח קא טא שמג. ק"ז ישיב שכט.

חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג ב"ן. ב נ"א לתתאין. ג נ"א ואתברי הכא.
ונ"א ורזא הכא. ד נ"א ל"ג והכא הוא רזא. דשמאלא.
ה נ"א איהו. ו נ"א בגין. ז נ"א כתיב כי טוב. ח נ"א
כלא ל"ג.
שה"ש עג טד שכא שלח, תקי"ח קיב טג שיג שכה. קטו
ה' יט: תק' ל' עה. תק' מ' פ. תק' מ"א פא: תק'
מ"ז. פג. תק' ס"ז צה: תק' ע' קכא. ז"ח בראשית א'
טא שלז. ט' טא שי. טו טג שמח. יתרו לב טד שלא.
טב שלא: ב) ח"א כט: לב: לג. מו. ח"ב לה קצח: ח"ג יוד. לב: ריט: ת"ז תק' ה' יט: תק' ל' ע"ב. תק' מ'
פ. ז"ח בראשית ט' טא שכ, טד שכו. תקי"ח קא טא שמג. ק"ז ישיב שכט.

מאמר

הסולם

יהי רקיע

כלומר שכל ד' הימים חג"ת נהי"מ יצאו
בו, ונרמזים בו, (כנ"ל דף נ"א ד"ה ולחשך)
והוא משום שבימין תלוי כל השלמות. כלומר
שכל הספירות מקבלות שלימותן מספירה
הראשונה שה"ס החסד וה"ס יום א' דמעשה
בראשית, ולפיכך כל הספירות יצאו ביום
הא', ונרמזות בהכתובים שבו.

כד אֲתַעַר שְׁמַאלָא אֲתַעַר מַחְלֻקָתָא,
וּבִהּ הוּא מַחְלֻקָתָא אֲתַתְקַף אֲשֵׁא דְרוּגְזָא וּנְפַק
מְנִיָּה מִדְּהוּא מַחְלֻקָתָא גִּיהֵנָם: כְּשֶׁנְּתַעֲוֶרְרָה
שְׁלִיטַת הַשְּׁמַאל נְתַעֲוֶרְרָה הַמַּחְלֻקָתָא, בִּינֵי לִמִּין,
וּנְתַגְבֵּר בֵּהּ בְּמַחְלֻקָתָא הֵיאֵא אֵשׁ הַכֶּסֶף, וַיֵּצֵא וּנְבֵרָא
הַגִּיהֵנָם מֵאוֹתָהּ הַמַּחְלֻקָתָא, וּגִיהֵנָם בְּשְׁמַאלָא אֲתַעַר
וְאֲתַדְבֵּק, וְהַגִּיהֵנָם נְתַעֲוֶרְרָה וּנְבֵרָא מִהַשְּׁמַאל, וּנְתַדְבֵּק
בְּשְׁמַאל. פִּירוּשׁ, כִּי נִתְבָּאֵר לְעֵיל בְּיוֹם א'
דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בְּסֹדֵר אֲצִילוֹת הַחֶסֶד, שֶׁהוּא
קו ימין דו"א, שְׁמַתְחִילָה נֹאצֵּל בְּבַחֲנִית
הַקְּטַנּוֹת, שֶׁעַל זֶה רוּמֵז הַמְּלָא יְהִי שִׁי"ה
ה"ס או"א, וְי' הַאֲחֵרֹנָה רוּמֵז לְכַנִּיסַת הַי'
לְאוֹר או"א, שְׁנִתְמַעֲטוּ לְהִיּוֹת אוֹיֵר, שְׂאוֹ
נֹאצֵּל הו"א בְּבַחֲנִי וְי' דְּהֵינֵי בְּקוּמַת רוּחַ,
וְאֲחִ"כּ בְּהַמְּלָא וְיְהִי אוֹר יֵצֵא הַגְּדֻלוֹת דְּקוּ
יַמִּין ע"ש. וְעַד"ז כֵּן בְּאֲצִילוֹת יוֹם ב'
שֶׁהוּא גְבוּרָה וְקוּ שְׁמַאל דו"א, נֹאצֵּלָה תַחְלָה
הַקְּטַנּוֹת בְּסוּד יְהִי, שְׂאוֹרָא נְתַמַּעֲטוּ בְּעַצְמָם
כְּדִי לְהַאֲצִיל לְו"א בְּבַחֲנִית קוּמַת רוּחַ, דְּהֵינֵי
שֶׁהַכְּנִיסוֹ י' לְאוֹר שְׁלֵהֶם, שׁו"ה יְהִי רְקִיעַ,
וְאֲחִ"כּ יֵצֵא הַגְּדֻלוֹת דְּקוּ שְׁמַאל דְּהֵינֵי

על חסרון בנין שלה, שה"ס מה דאתוסף
הכא גרע הכא, כי ב' אותיות הללו נתוספו
בהיסוד, דהיינו הרמז של ו' י' של ויקרא
אלקים לאור יום, והוא משלים ב' חסרונות
הנוקבא. הכא רזא דשמאל דשבעין ותריין
אתון גליפא דכתרא עלאה כאן הוא סוד
השם של ע"ב אותיות החקוקות בכתר עליון.
דהיינו בהרמז של ב' האותיות ו' י' ואכמ"ל.

מאמר יהי רקיע

מד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ וְגוֹי הָקָא
בְּפֶרֶט רָזָא לְאַפְרָשָׁא בֵּין מִיין עֲלָאין לְתַתָּא
בְּרָזָא דְשְׁמַאלָא: הַאמִּירָה שְׁבַכְאן, הוּא סוּד תִּיקוּן
בְּפֶרֶט לְהַבְדִּיל בֵּין מַיִם עֲלִיוֹנִים לְתַתְּחוּנִים, בְּסוּד
הַשְּׁמַאל. וְהוּא פֶרֶט הַב' דְּבְרִיאַת עוֹלָם,
וּפִירוּשׁוֹ, עַי' לְעֵיל (דף מ"א ד"ה כיון ובהסולם).
הכא מַחְלֻקָתָא בְּרָזָא דְשְׁמַאלָא כֵּן נַעֲשֵׂה
מַחְלֻקָתָא בְּסוּד הַשְּׁמַאל דְּעַד הָקָא רָזָא דְיַמִּינָא
הוּא וְהָקָא הוּא רָזָא דְשְׁמַאלָא וּבְגִין כֵּן
אֲסַגִּיאוּ מַחְלֻקָתָא בֵּין דָּא לְיַמִּינָא, כִּי עַד
כֵּן, דְּהֵינֵי בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, הוּא סוּד הַיַּמִּין,
וּכְאֵן, בְּיוֹם שְׁנִי, הוּא סוּד שְׁלִיטַת הַשְּׁמַאל,
וּמִשׁוּם זֶה פְּרָצָה מַחְלֻקָתָא גְדוּלָה, כֵּן בְּיוֹם
ב', בֵּין צַד הַזֶּה לְצַד הַיַּמִּין, דְּהֵינֵי שֶׁהַשְּׁמַאל
רָצָה לְבַטֵּל אֶת שְׁלִיטַת הַיַּמִּין כּוֹלָה, וְהַיַּמִּין
רָצָה לְבַטֵּל אֶת שְׁלִיטַת הַשְּׁמַאל כּוֹלָה.
יַמִּינָא אִיהוּ שְׁלִימָא דְכָלָא וּבְגִין כֵּן
בְּיַמִּינָא כְּתִיב כָּלָא, דְּהָא בֵּיהּ תְּלִיָּא כָּל
שְׁלִימוֹ: הַיַּמִּין, שֶׁה"ס הַחֶסֶד וְיוֹם הָא', הוּא שְׁלִימוֹת
הַכֹּל וּמִשׁוּם זֶה כְּתוּב הַכֹּל בְּיַמִּין, בְּיוֹם א'.

(דפויי דף י"ז ע"א)

הג"ד

גז

בראשית

מחלוקת אתפקף אשא^א דרוגוא, ונפיק מניה^ב מההיא מחלוקת גיהנם, וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק.

מה) חכמתא דמשה^ג בהא אסתכל, וכעובדא דבראשית אשגח. בעובדא

מסורת הזהר

א) ח"א לג. מן. ונו. ח"ב כד קמט: ז"ח בראשית א' ט"א שמת, טד שא ו' טב שכת. תקיח קו טב שיו.

חלופי גרסאות

א נ"א ורוגוא. ב נ"א מההוא מחלוקת דאתער שמאלא גיהנם. ג נ"א בדא.

מאמר

הסולם

יהי רקיע

אור הג"ר לגמרי, וגי' הכלים בינה ותו"מ נפלו אז לכחות הדין משום שעלית המלכות היתה מחמת פגם ונכרא הגיהנם מנצרותיהם. והגיהנם הזה נתרבק בהשמאל, כלומר כל מי שירצה להגביר כח השמאל נופל לדינה של גיהנם הרבוק בשמאל.

וזה אמרו ימינא איהו שלימא דכ"א, ובגין כך בימינא כתיב כ"א, דהא ביה תלייא כ"א שלימו, הימין הוא שלימות הכל כלומר שכל הספירות מקבלות ממנו את קיומן, ובשביל זה בימין שהוא יום א' כתוב כל התקונים דקטנות וגדלות, בסוד יהי אור ויהי אור וכי' כנ"ל. כי בו תלוי השלימות של כל הספירות, וע"כ כיון שנשלם הקו ימין נשלמו כולן, וגם קו השמאל קבל שלמותו ממנו, ונתעורר בשליטתו, כד אתער שמאלא אתער מחלוקת, וכשנתעורר השמאל בשליטתו והרגיש שלימותו, עורר תכף מחלוקת עם קו הימין שרצה לבטל את אור הימין ולהשליט רק את אור שלו, כנ"ל, ובהאי מחלוקת אתתקף אשא דרוגוא ומהמחלוקת הזו, נמשך התגברות אש הכעס. דהיינו החשך של השורק הגורם לעלית המלכות בחזרה אל מקום בינה, ואז ונפק מניה מההוא מחלוקת גיהנם דהיינו שעלתה למעלה והפילה הכלים דבינה ותו"מ לכחות הדין הנקרא גיהנם כנ"ל. וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק, והגיהנם נתעורר ונכרא מהשמאל כנ"ל ונתדבק בהשמאל. כלומר שכל שרוצה להגביר השמאל נופל לגיהנם הרבוק בשמאל.

מה) חכמתא דמשה בהא אסתכל^א ובעובדא דבראשית אשגח: משה בחכמתו נסתכל בזה, ובמעשה בראשית הסתכל. בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא, במעשה בראשית היתה מחלוקת בין שמאל לימין. ובההיא מחלוקת דאתער ביה שמאלא נפק ביה גיהנם ואתדבק ביה ובמחלוקת ההיא שעורר אותה השמאל

הג"ר, בסו"ה ויעש אלקים את הרקיע כמו שהזוהר מבאר להלן.

והנה כאן ביציאת הקטנות בסוד המיעוט דיהי רקיע, שפירושו שאו"א העלו את המלכות למקום הזווג מתחת החכמה שלהם למקום בינה, והורידו הבינה ות"ת ומלכות שלהם מחוץ למדרגתם, למקום הזו"ן, ונשארו בו"ק בלי ג"ר, דהיינו בקומת רוח לבד, הנה נמשכה בריאת הגיהנם מפאת מיעוט הזה. שפירושו, שנכראו כחות הדין לענוש הרשעים. והענין הוא, כי יש ב' בחינות עלית המלכות למקום בינה, בחינה א) שהעליה היא בלי שום פגם אלא כדי להוציא מוחין בשביל התחתון. ואז ג' הספירות בינה ות"ת ומלכות יורדות להמדרגה דקדושה שמתחתיהם, ואור הג"ר מסתלק להעלין שלהן בסוד נקודת החולם (כנ"ל דף ט"ו ד"ה ההיא ע"ש). בחינה ב) שהעליה היא מסבת פגם, דהיינו ע"י חטאים של התחתונים, שאז עולה המלכות למקום בינה כדי להעלים אור הג"ר מן התחתונים, שאינם ראויים להשתמש בו. ואז נמצאים ג' הכלים בינה ות"ת ומלכות אינם יורדים להמדרגה שמתחתיהם שבקדושה, אלא שיורדים לכחות הדין, שעושקים הכלים ההם לבנין פרצופיהם, וקונים על ידיהם כח לחבל ולהעניש את החוטאים.

והנה אחר יציאת הגדלות דיום א' שהוא קו ימין, הרי בהכרח נשלם עמו תכף גם קו השמאל בכל גדלותו. ונודע שקו השמאל נמשך מנקודת השורק שה"ס חכמה, לכן רצה השמאל לשלוט באור החכמה שלו, ולבטל את אור החסדים שבקו הימין. ונעשה המחלוקת ביניהם. ומפאת המחלוקת הזו, יצאה אש הכעס, שפירושו שהחושך דשליטת השורק נתפשט מכת חסרון חסדים, (כנ"ל דף מ"ז ד"ה נפק) שלבסוף חזרה המלכות לעלות למקום בינה כבעת הקטנות, שנסתלק (דפויי דף י"ז ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

בראשית

נח

דבראשית תהו מחלוקת שְׁמָאלָא בְּיַמֵּינָא, וּבְהָהוּא מַחְלֻקְתָּ דְאַתְעָר בֵּיהּ שְׁמָאלָא, נִפְק בֵּיהּ גֵּיהֶנְס וְאַתְדַבֵּק בֵּיהּ. עֲמוּדָא דְאַמְצְעֵיתָא דְאַיהוּ יוֹם תְּלִיתָאֵי עָאל בִּינֵיהוּ, וְאַפְרִישׁ מַחְלֻקְתָּ וְאַסְפִּים לְתַרְיָן סְטְרִין, וְגֵיהֶנְס נַחִית לְתַתָּא, וְשְׁמָאלָא אַתְכְּלִיל בְּיַמֵּינָא וְהוּהוּ בְּשִׁלְמָא בְּכֻלָּא.

מוז פְּגוּוּנָא דָא, מַחְלֻקְתָּ קַרְח בְּאַהֲרֹן, שְׁמָאלָא בְּיַמֵּינָא. אַסְתַּפַּל מִשָּׁה בְּעוּבְדָא דְבְרָאשִׁית, אָמַר: לִי אַתְחַזִּי לְאַפְרָשָׁא מַחְלֻקְתָּ בֵּין יַמֵּינָא לְשְׁמָאלָא, אַשְׁתַּדַּל וְלְאַסְפְּמָא בִּינֵיהוּ, וְלֹא בְּעֵי שְׁמָאלָא. וְאַתְקַף קַרְח בְּתוּקְפֵיהּ.

חֲלוּפֵי גְרַמְאוֹת

א נ"א והוא שמאל, ב נ"א שלים, ג נ"א דאתחזי, ד נ"א ושמאלא, ה נ"א לאשלמא, ו נ"א ואתקף.

צג. ק. קו: קו: קכו. קל: קעד: קעט. קפה. ריז: ריח: רכו: רלו: רלח: ח"ב פז: קיו. קמט: קנ: קנא. ריא: ריב. רסג. ח"ג טז: מד. נג. סד: ע. קכד. קכז. קנד. קעה. קפו. ריד. רכ: רעז: רפא: רפו. ת"ז תקי ס"ז דף צז: ז"ח בראשית ג' טב שיב. ט' טב שמב, טו טא שכו. יח טב שמ, יך כה טב שכד. יתרו לב טב שמב. אחרי מו טד שכו שמו. מח טד שנא. בלק נג טג שנא, טד שב. שה"ש סא טא שיו. רות עט טב שיג שכד, טג שמו. פכ טד שמ. פד טב שלח. (ד) ח"ג קצח: ח"ג מט. קעו. ת"ז תקי ה' יט: תקי ל' ער. (ה) ת"ז תקי ל' ער.

מסורת הזהר

(א) ח"א לג. מו. רנו. ח"ב קמר: (ב) ח"א לג. מו. רנב. רנו. ח"ב כד. קמט: קסז. ת"ז תקי ע' קכו: ז"ח בראשית א' טד שא. (ג) ח"א יד: יז. מ. מו. סב: טו. סח: פח. צג. ק. קו: קו: קכו. קל: קעד: קעט. קפה. ריז: ריח: רכו: רלו: רלח: ח"ב פז: קיו. קמט: קנ: קנא. ריא: ריב. רסג. ח"ג טז: מד. נג. סד: ע. קכד. קכז. קנד. קעה. קפו. ריד. רכ: רעז: רפא: רפו. ת"ז תקי ס"ז דף צז: ז"ח בראשית ג' טב שיב. ט' טב שמב, טו טא שכו. יח טב שמ, יך כה טב שכד. יתרו לב טב שמב. אחרי מו טד שכו שמו. מח טד שנא. בלק נג טג שנא, טד שב. שה"ש סא טא שיו. רות עט טב שיג שכד, טג שמו. פכ טד שמ. פד טב שלח. (ד) ח"ג קצח: ח"ג מט. קעו. ת"ז תקי ה' יט: תקי ל' ער. (ה) ת"ז תקי ל' ער.

הסולם

יהי רקיע

אלא שהבדיל את הארעם, שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל יאיר ממטה למעלה, כמ"ש להלן, שבוה נעשה השלום.

מוז כְּגוּוּנָא דָא מַחְלֻקְתָּ קַרְח בְּאַהֲרֹן שְׁמָאלָא בְּיַמֵּינָא: כַּעֲיָן זֶה הִיתָה הַמַּחְלֻקְתָּ שֶׁל קַרְח עַל אַהֲרֹן. הַשְּׁמָאל חֵלֵק עַל הַיַּמִּין. פִּירוּשׁ כִּי מִבְּחִינַת אֵילָן הַנִּשְׁמוֹת נִבְחַן אַהֲרֹן לְקוּ יַמִּין וּלְבְּחִינַת חֲסָדִים, לְהִיּוֹתוֹ כַּהֵן. וְקַרְח נִבְחַן לְבְּחִינַת שְׁמָאל וּלְבְּחִינַת גְּבוּרָה, לְהִיּוֹתוֹ לוֹי. וְכַיֵּן שְׁקַרְח חֵלֵק עַל הַכְּהוּנָה, הָרִי זֶה דוּמָה, כְּמַחְלֻקְתָּ קוּ שְׁמָאל עַל הַיַּמִּין, שֶׁהִיּוֹתָ בְּתַחִילַת מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית שֶׁל יוֹם הַב'.

אסתכל משה בעובדא דבראשית, אמר
אי אתחזי לאפרשא מחלוקת בין ימינא
לשמאלא: נסתכל משה במעשה בראשית, אמר, לי ראוי להסיר המחלוקת בין ימין לשמאל. פירוש, כי כמו שאהרן וקרח ח"ס חסד וגבורה, ימין ושמאל דנשמות, כנ"ל, כן משה ח"ס תפארת דנשמות, ובחינת קו האמצעי. ולפיכך כשנסתכל במעשה בראשית, וראה שם איך עמודא דאמצעייתא הסיר המחלוקת של שמאל בימין, אמר, שגם לו ראוי להסיר המחלוקת בין ימין לשמאל מאילן הנשמות, להיותו בחי' ת"ת דנשמות. **אשתדל**
לאסכמה

מאמר

השמאל נברא בו הגיהנם, והוא נתדבק בהשמאל כמ"ש לעיל.

עמודא דאמצעייתא דאיהו יום תליתאי, עאל בינייהו, ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטריין, עמוד האמצעי שהוא ת"ת, נכנס ביניהם והסיר את המחלוקת והסכים לב' הצדדים. וגיהנם נחית לתתא ושמאלא אתכליל בימינא והוה שלמא בכלא והגיהנם נפרש מהשמאל וירד למטה, והשמאל נכלל בהימין והיה הכל שלום. פירוש כי קומת החסדים שיצאה על קו האמצעי שהוא ת"ת, נכנסה בין הימין לשמאל והכריעה בהחסדים שלה את קו השמאל שיתלבש בהימין, והסירה את המחלוקת. ואז ירד הגיהנם ונפרש מהשמאל, כלומר, שהכלים דבינה וזו"ן נסתלקו משם וחזרו למדרגתם, שזה נבחן שהגיהנם ירד ונפרש מהכלים החס. והשמאל חזר והשיג הג"ר שלו, כלומר שאור החכמה שבנקודת השורק שה"ס קו שמאל, אחר שנתלבש בחסדים ונכלל בקו ימין, (כנ"ל דף ט"ז ד"ה וזה) נמצא נשלם בהארותו בבחינת ג"ר. ונמצא בזה שקו האמצעי הסכים לקיים הארתם של ב' הקוין, דהיינו אחר שהלבישם זה בזה. וז"ש ואסכים לתרין סטריין, דהיינו שקיים הארת שניהם, (דפני דף י"ז ע"א)

נ"ט

בראשית

מז) אמר: ודאי גיהנם, בתוקפא דמחלוקת *שמאלא, אצטריך¹ לאתדבקא, הוא לא בעי לאתדבקא לעילא ולא תפללא בימינא, ודאי יחות לתתא בתוקפא דרוגזא דיליה.

מח) ועל דא לא בעי קרנח לאספמא האי מחלוקת דבגדא דמשה, בגין דלא הוה לשם שמים, ולא חייש ליקרא דלעילא, וצפחיש עובדא דבראשית, כיון דחמא משה דהוה מפקחיש עובדא דבראשית ואתדחא איהו לבר, כדן ויחר למשה מאד.

מט) ויחר למשה, על דאפחישו ליה, דלא אספמא הוה מחלוקת. מאד, על דאפחישו עובדא דבראשית. ובכלא אפחיש *קרנח, בעילא ובתתא. דכתיב בהצותם על ה', הא תתא, ועילא. ועל דא אתדבק במה דאתחזי ליה.

חלופי גרסאות

א נ"א דשמאלא. ב נ"א ל"ג לאתדבקא הוא לא בעי.
ג נ"א ודא וליג ועל ונ"א ודאי. ד נ"א ע"י. ה נ"א לשום. ו נ"א ליקריה. ז נ"א מיד ויחר. ח נ"א ער ט נ"א דכתיב אשר הצו וגו'. י נ"א כמה.

מסורת הזהר

א) ח"א לג. ת"ז תקי ה' יט: תקי מ' פ. תקי ק' טב ש"ז. ב) ת"ז תקי ע' קכח:

יהי רקיע

הסולם

מאמר

ליחורו של ז"א בנוקבא. ולא חייש ליקרא דלעילא, ואכחיש עובדא דבראשית, ולא חשש לכבוד העליון שהיא השכינה, והכחיש את מעשה בראשית. כלומר שסתר את תיקון הכרעת קו האמצעי שהיה במעשה בראשית, כי רצה רק בשליטת השמאל לברו. כיון דחמא משה דהוה מכחיש עובדא דבראשית, ואתדחא איהו לבר, כדן ויחר למשה מאד: כיון שראה משה שהוא מכחיש את מעשה בראשית, והוא נדחה לחוץ מהקדושה, אז ויחר למשה מאד.
מט) ויחר למשה על דאכחישו ליה דלא אספמא הוה מחלוקת, ויחר למשה, משום שקרה ועדתו, הכחישו אותו, שלא נתנוהו להכריע אותה המחלוקת, מאד, על דאכחישו עובדא דבראשית, ונאמר מאד, דהיינו ויחר למשה מאד, על שהכחישו את מעשה בראשית, דהיינו שפגם בהכרעה עליונה דקו האמצעי על ימין ושמאל דז"א, שנתקן במעשה בראשית. ועל זה נאמר, מאד, ובכלא אכחיש קרנח בעילא ובתתא דכתיב, בהצותם על ה', הא תתא ועילא, וקרנח הכחיש הכל, הן למעלה בז"א, והן למטה בנשמות, דכתיב בהצותם על ה' שה"ס ז"א, הרי שהפגם שלו הגיע גם למעלה לז"א, וכן למטה למשה רבינו. ועל דא אתדבק במה דאתחזי ליה, ועל כן נתדבק קרנח כמו שראוי לו דהיינו בגיהנם כמ"ש וירדו וכו' שאולה.
מחלוקת

לאספמא בנייהו ולא בעי שמאלא, ואתקף קרנח בתוקפיה: השתרל משה להסכים ביניהם והשמאל לא רצה וקרנח נתחזק על אהרן בגבורתו.
מז) אמר ודאי גיהנם בתוקפיה דמחלוקת שמאלא אצטריך לאתדבקא, אמר משה, זה ודאי, שבגבורת המחלוקת של השמאל, צריך הגיהנם להתדבק. דהיינו כמו שהיה במעשה בראשית, הוא לא בעי לאתדבקא לעילא ולא תפללא בימינא, ודאי יחות לתתא בתוקפא דרוגזא דיליה, הוא, קרנח, לא רצה להתדבק למעלה, דהיינו בתיקון הקדושה, ולהיות נכלל בקו ימין, כמו השמאל של מעלה. ודאי הוא שירד למטה, לגיהנם, בתוקף הכעס שלו. דהיינו כמו שהיה בתחילת מעשה בראשית, בעת המחלוקת של קו שמאל שיצא הגיהנם ונתדבק בשמאל כן ידע משה שעם תוקף המחלוקת של קרנח ירד קרנח לגיהנם ויתדבק בו.

מח) ועל דא לא בעי קרנח לאספמא האי מחלוקת בידא דמשה בגין דלא הוה לשם שמים. וע"כ לא רצה קרנח שהמחלוקת תתפרש ביד משה, משום שהמחלוקת לא היתה לשם שמים. פירושו, הז"א מכונה שמים, והנוקבא שלו מכונה שם שמים. ואומר שע"כ לא קבל ההכרעה של משה רבינו, משום שלא היתה המחלוקת שלו מכוונת (דפו"י דף י"ז ע"א *) דף י"ז ע"ב

בראשית

ב **ג** מחלוקת דאתתקן כגוונא ^א דלעילא, ^א וסליק ולא נחית, ואתקיים
^א בארץ מישר, ^ב דא ^א מחלוקת דשמאי והלל. ^א וקב"ה אפריש ביניהו,
ואספיים לון. ודא הנה ^א מחלוקת ^א לשם שמים, ושמים אפריש מחלוקת, ^ד וע"ד
אתקיים ודא ^ה הנה כגוונא דעובדא דבראשית. ^ה וקרת, בעובדא דבראשית
אפריש בכלא ופלוגתא דשמים הנה, וכעא לאפחשא מלי דאורייתא, ודאי
באתדבקותא דגיהנם הנה, ועל דא אתדבק בהדיה.

גא ורזא דא בספרא דאדם. חשך פד אתער, אתער בתוקפיה ויברא ביה

מסורת הוהר
א ח"א לג: ב ח"א יה. ח"ב קמא. ג תק"ח קו טב
של. ד ח"א רנב: ת"ז תק' ה: יט: תק' מ' פ. ה ח"א
לג. רנב: ת"ז תק' ה' יט: תק' מ' פ. תק"ח קו
טב ש"ו. ו ת"ז תק' ה' יט:
דרך אמת א רמז לת"ת.

מאמר **הסולם** **יהי רקיע**

זכ"ו, ואז הקב"ה נותן הארת שניהם בסוד
הווגג לנוקבא. ודא הנה מחלוקת לשם
שמים, וזהו מחלוקת לשם שמים, כלומר
שההבדל הזה מימין לשמאל בדרך הארתם,
הוא מזווג את שם, שהוא הנוקבא, עם
שמים שהוא ז"א כנ"ל. ושמים אפריש
מחלוקת, והשמים, שהוא ז"א, מפריש ומבדיל
מחלוקת הזו, כדי לקיים את שניהם, ועל
דא אתקיים, ומשום זה הארתם מתקיימת,
ודא הנה כגוונא דעובדא דבראשית ומחלוקת
הזו שבדרך הארתם, הוא כעין מעשה
בראשית. כלומר כדרך שעשה קו האמצעי
לצורך התיקון דמעשה בראשית.
וקרא בעובדא דבראשית אפריש בכלא,
ופלוגתא דשמים הוה, וקרא הכחיש כל התיקון
דמעשה בראשית, והמחלוקת היתה על הז"א, שנקרא
שמים. כלומר על קו המכריע. ובעא לאפחשא
מי"י דאורייתא, ורצה להכחיש התקונים
שבתורה, שהוא ז"א, ודאי באתדבקותא
דגיהנם הנה, ועל דא אתדבק בהדיה, ודאי
הוא שהמחלוקת היתה מפני שכח הדין של
גיהנם נתדבק בקרת, וע"כ נתדבק בו קרא,
כלומר שנפל לגיהנם.
גא ורזא דא בספרא דאדם, חשך פד
אתער, אתער בתוקפיה וברא ביה גיהנם,
ואתדבק בהדיה בההוא מחלוקת: וסוד הזה
הוא בספרו של אדה"ר. החשך כשנתעורר לשליטתו
נתעורר ברוב גבורה, וברא בו הגיהנם ונתדבק
הגיהנם עמו באותה המחלוקת דהיינו כנ"ל דף
נ"ו ד"ה כד ע"ש. כיון דשכיך רוגזא
ותוקפא

ג מחלוקת דאתתקן כגוונא דלעילא,
וסליק ולא נחית, ואתקיים בארץ מישר,
דא מחלוקת דשמאי והלל, מחלוקת שנתתקנה
כעין של מעלה, שעולה ואינו יורד, ומתקיים באורח
ישר, והו המחלוקת של שמאי והלל. פירוש, כי
קו האמצעי המכריע המחלוקת של מעלה
ומקיים את שניהם ומלבישם זה בזה, נמצא
מבדיל בהארתם, שהשמאל תאיר ממטה
למעלה, והימין יאיר ממעלה למטה, אשר
רק בדרך זה מקיימים שניהם ולא זולת
כנ"ל. וז"ש מחלוקת דאתתקן כגוונא
דלעילא, הוא וסליק ולא נחית, שהארת
השמאל תאיר ממטה למעלה ולא מלמעלה
למטה, ואז ואתקיים בארץ מישר, והארת
השמאל מתקיימת באורח הישר, כלומר, בדרך
שלא יבטל הארת הימין ושניהם יאירו, דא
מחלוקת דשמאי והלל. ששמאי היה בחינת
השמאל של מעלה, וז"ס שכל ימיו היה
אוכל לכבוד שבת, שהיה אוכל בחול ומאיר
מחול לשבת, דהיינו ממטה למעלה. אבל
הלל היה אומר ברוך ה' יום יום וכו'
(ביצה ט"ז). שהיה ממשך ממעלה למטה
כדרך קו ימין של מעלה, לאותו יום שהיה
עומד בו. וקב"ה אפריש ביניהם ואספיים
לון והקב"ה הבדיל ביניהם והסכים להם,
כלומר שהמחלוקת וההבדל שבין שמאי והלל
נמשך להם מקו האמצעי של מעלה, שה"ס
קב"ה, אשר על ידי הבדל הזה שהשמאל
יאיר ממטה למעלה והימין ממעלה למטה
כנ"ל, נמצא מקיים הארת שניהם ומלבישם
(דפו"י דף י"ז ע"ב)

סא

בראשית

גיהנם, ואתדבק בבהמה כהוא מחלוקת. פיון דשכיף רוגזא ותוקפא, אתער, מחלוקת כגוונא אחרא מחלוקת דרחימו.

גב ותנין מחלוקת הוו. חד שירותא וחד סיומא, ודא איהו ארחון דצדיקיא שירותא דלהון בקשיו, וסופא דלהון בנייהא. קרח הנה שירותא דמחלוקת כפום רוגזא ותוקפא, ואתדבק בגיהנם. שמאי, סופא דמחלוקת. כד רוגזא בנייהא אצטריך לאתערא מחלוקת דרחימו, ולאסכמא על ידא דשמים.

גג ורזא דא, יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל, דא מחלוקת קדמא

חלופי גרמאות

א נ"א ואתדבק, ב נ"א ביה, ג נ"א בגוונא, ד נ"א דילהן, ה נ"א וסיפא, ו נ"א ואצטריך לאתרבא, ז נ"א שמאי והלל, ח נ"א ואצטריך, ט נ"א ולאסתכמא.

יהי רקיע

הסולם

מאמר

ותוקפא וזה סוד יהי רקיע וכו' זהו מחלוקת הא' שהוא התעוררות הכעס והתקיפות, דהיינו שכל אחד מתגבר לבטל הארת חברו. בעא לאפרשא ואתער גיהנם עד דרוגזא ותוקפא אצטנון, רצה הקב"ה להסיר המחלוקת ונתעורר הגיהנם עד שהכעס והתוקף נצטנון. כלומר שמתוך הפגם של המחלוקת, שסתם האורות, עלתה שוב המלכות למעלה למקום בינה, והעלימה הג"ר. ובינה ותו"מ, נפלו למדת הדין שנקראת גיהנם, ובזה שקטה המחלוקת, כי עם עליית המלכות נתבטלה שליטת קו השמאל, שהרי חזר לקטנות. וכדן ויעש אלקים את הרקיע וגו', אתער מחלוקת דרחימו וחביבו וקיומא דעלמא. ואז נאמר ויעש אלקים את הרקיע, ויבדל בין וגו' שהבדלה זו היא מחלוקת של אהבה וחביבות וקיום העולם. דהיינו הבדלה בדרך ההארה כנ"ל בסמוך. וברזא דא מחלוקת שמאי והלל, ובסוד הזה דהיינו במחלוקת דאהבה היא המחלוקת של שמאי והלל. דהיינו ההבדלה של ויעש אלקים את הרקיע, שהיא סופא דמחלוקת, אבל קרח הוא היה במחלוקת דכעס, שהיא ההבדלה של יהי רקיע בתוך המים, שהוא שירותא דמחלוקת. כנ"ל. אבל מחלוקת דשמאי והלל שהיא סופא דמחלוקת, היא של אהבה, ולשם שמים דתורה שבע"פ פה עאלת ברחימו גבי תורה שבכתב. שהתורה שבע"פ, שה"ס הנוקבא הנק' שם, נכנסה באהבה אל התורה שבכתב, שהוא הזו"א הנק' שמים. והזו"א בקיומא שלים, והיו בוונג שלם, כי קבלה מהזו"א מוחין שלמים.

ותוקפא, אתער מחלוקת כגוונא אחרא, מחלוקת דרחימו, אחר שקט הרוגז וכה הגבורות, נתעוררה המחלוקת באופן אחר, והוא מחלוקת דאהבה. דהיינו מחלוקת בדרך הארתם, שהשמאל יאיר ממטה למעלה, והימין ממעלה למטה, ששניהם הסכימו לזה מתוקף אהבתם זה לזה, כי השמאל חשק בחסדים דימין, והימין בהארת החכמה שבשמאל, שמתוך שנתחלקו בדרך הארתם נתלבשו זכ"ו. והימין נשלם מהשמאל, והשמאל מהימין.

גב ותנין מחלוקת הוו, חד שירותא וחד סיומא, ושני מיני מחלוקת היו אחד בהתחלה ואחד בסוף, ודא איהו ארחון דצדיקיא, שירותא דלהון בקשיו, וסופא דלהון בנייהא, וזהו ארתות צדיקים, שתחילתם קשה, ביסורין, וסופן שלווה. קרח הוה שירותא דמחלוקת כפום רוגזא ותוקפא ואתדבק בגיהנם, קרח היה בחינת שמאל שבהתחלת המחלוקת, דימין ושמאל, שהיא ברוגז ותוקף הגבורות, דהיינו שכל אחד רצה לבטל הארת חברו, שמתוך כך יצא הגיהנם ונתדבק בגיהנם כנ"ל. שמאי סופא דמחלוקת, כד רוגזא בנייהא, אצטריך לאתערא מחלוקת דרחימו ולאסכמא על ידא דשמים, שמאי היה בחינת שמאל, שבסוף המחלוקת דימין ושמאל, כשכבר שכך הרוגז והכעס, שצריכים לעורר אז מחלוקת של אהבה, דהיינו מחלוקת שבדרך הארתם כנ"ל, שיקבלו הסכמה וקיום על ידי השמים, שהוא קו המכריע, דהיינו שילביש אותם זכ"ו כנ"ל בסמוך.

גג ורזא דא, יהי רקיע וכו' ויהי מבדיל, דא מחלוקת קדמא, אתער דרוגזא

הבדלה

(דפוי דף י"ז ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

בראשית

מב

אתערו דרוגזא ותוקפא בעא לאפךשא, ואתער גיהנם, עד דרוגזא ותוקפא אצטנן. וכדין ויעש אלהים את הרקיע וגו', אתער מחלוקת דרתימו וכתבו וקיומא דעלמא. וברזא דא מחלוקת שמאי והלל « דתורה שבע"פ עאלת בפרתימו גבי תורה שפכתב, ויהו בקיומא שלים.

נד) הכדלה דאיהו ודאי בשמאלא. פתיב הכא הכדלה, ויהי מבדיל, וכתוב ויבדל, וכתוב התם המעט מפם פי הבדיל וגו' וכתוב בעת ההיא הבדיל ה' את שכט הלוי. דהא ודאי לית הכדלה אלא בשני באתר ששמאלא.

נה) ואי תימא הכדלה בשני איהו ודאי, אמאי הכדלה בלוי דאיהו תליתאה, הכדלה בשמעון אצטרך דאיהו שני. אלא אע"ג דלוי איהו תליתאה. לדעתא דיעקב שני הוה, ולעולם בשני הוה, וכלא בארץ מישר, בארץ שלים פדקא יאות.

נו) הכדלה במוצאי שבת, בין אינון דשליטין ביומי חול לשבת, וכד

חלופי גרסאות

א נ"א תורה ב בבטימו ונ"א ברחמי. ג נ"א והוה. ד נ"א איהו. ה נ"א בשלמא. ו נ"א דכתיב ויהי מבדיל. ז נ"א דאיהו שמאלא ונ"א דאיהו שמאלא. ח נ"א אמאי לוי אלא וכו', ט נ"א ודאי אע"ג. י נ"א הבדלה בשני. יא נ"א הוה.

מסורת הזהר

א) ח"א עא. עב. ח"ב קלא: קסא: ה. רנו: ונת. ח"ג כג. מ: צג. קנ. קצו: רסד. שב. ת"ז חק' כא ג. תק' מ"ד פב: ז"ח תולדות כו טד. שיב. ב) במדבר ט"ו. ג) דברים ו'. ד) ח"א קנד: ח"ג פו. ה) ח"א יד ח"ב רו: ו) ח"א יד: כ: מת. קצו: ח"ג קל. קלה: רעב:

המולם

יהי רקיע

אלא בשני. וכ"א בארץ מישר בארץ שלים פדקא יאות שאו אחר שנעשתה הבדלה בשני, הכל הוא בדרך הישר בדרך השלם כראוי. כי ע"י ההבדלה, האורות מתלבשים וכו"ז ומשתלמים זמ"ז כנ"ל.

נו) הבדלה במוצאי שבת, בין אינון דשליטין ביומי חול לשבת: ההבדלה שאנו עושים במוצאי שבת הוא להבדיל בין אלו הכוחות השולטים בימות החול ובין הקדושה השולטת בשבת. וכד נפיק שבת סלקא מניהנם חד סטרא מעינא בישא דבעא לשלמאה בשעתא דאמרוך ישראל ומעשה ידינו כוננה עלינו. ועם יציאת השבת עולה צד אחד מגיהנם מבחינת עין הרעה, הרוצה לשלוט בעולם בעת שישראל אומרים הכתוב ומעשה ידינו כוננהו.

ביאור הדברים, כי בעינא בישא שהוא מקור כל הס"א, יש ב' צדדים ימין ושמאל, בסו"ה יפול מצדך אלף ורובה מימיןך אליך לא יגש. הימין דעינא בישא הוא במספר אלף, והשמאל במספר רבבה. וכשפוגשים באדם

מאמר

נד) הבדלה איהו ודאי בשמאלא, כתיב הכא הבדלה ויהי מבדיל, וכו' דהא ודאי לית הבדלה אלא בשני באתר שמאלא, הבדלה נוהגת ודאי רק בבחינת השמאל, כי כאן, ביום ב' שהוא שמאל, כתוב ויהי מבדיל, ושם אצל קרח כתיב המעט מכס כי הבדיל, וכן בלויים כתיב בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי, הרי ודאי שאין הבדלה נוהגת אלא בשני במקום השמאל.

נה) ואי תימא הבדלה בשני איהו ודאי, אמאי הבדלה בלוי דאיהו תליתאה, הבדלה בשמעון אצטרך דאיהו שני: ואם תאמר, אם הבדלה היא ודאי בשני, למה נאמר הבדלה בלוי שהוא בן שלישי ליעקב, הלא בשמעון היתה צריכה להיות הבדלה, שהוא בן שני ליעקב. אלא אע"ג דלוי הוא תליתאה, לדעתא דיעקב שני הוה, אלא התשובה היא, אע"פ שלוי הוא שלישי, מ"מ לדעתו של יעקב הוא שני. כי ראובן לא נחשב לראשון מבני לאה כי או היה דעתו של יעקב שהיא רחל. ולעולם בשני הוה, ולעולם אין הבדלה (דפו"י דף י"ז ע"ב)

סג

בראשית

נפיק שבת, סלקא מגיהנם חד א סטרא ב מעינא בישא דכעא לשלטאה בשעתא
 ג דאמרינן ישאל א ומעשה גדינו פוננה עלינו, ד נפיק מההוא דרגא דאקרי
 ה שמאלא, ובעי לאתערבא בזרעא דישאל ולשלטאה עליהו ודישאל.
 ז (ז) וישאל עבדי עובדא א ביהדס ד וביין, ואמרי ה הבדלה, ואתפרש
 ו מנייהו, ו מאיך ההוא סטרא ועאל לדוכתיה בשאול, אתר דקרח וסיעתיה תמן,
 ח דכתיב ו ירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, ואינון לא א נחתו תמן עד
 ט דעבדי ישאל הבדלה מנהון, דכתיב ו הבדלו מתוך העדה וגו'.

חלופי גרסאות

א נ"א טסירא. ב נ"א ממנא. ג נ"א דאמרי. ד נ"א ונפיק
 איהו. ה נ"א שאולה ונ"א שאול. ו ל"ג דישאל. ז נ"א
 בייך. ח נ"א ומתפרש. ט נ"א וכיון. דמבדלו (דמבדילי)
 על הכוס מאיך וכו' (אה"ל ד"ז ד"ק). י נ"א טסירא.
 יא נ"א נחת.

מסורת הזהר

א) תהלים צ"ו. ח"א ת. ח"ג צג: ב) ח"ב כ. רה: ח"ג
 לה: ז"ח שה"ש סד טד שי. ג) ח"ג צה. ד) ח"א יד:
 ז"ח אחרי מות מב טב שלג. ה) וכו' במדבר ט"ז ח"ג
 נח: ו) וכו' שם. ת"ז תקי ל' עד. תקי סא פא.

דרך אמת א רמז לחסד.

יהי רקיע

הסולם

מאמר

המיאוס וההזק הנמשך מהעבירות, וכל החיים
 והטוב הנמשך לעושי רצונו ית', שז"ס
 ההבדלה, כי אז פורשים בהכרח מהס"א
 ומתדבקים בקדושה. וז"ש ואתפרש מנייהו
 שהס"א מתפרשת מישראל, כי לפי שיעור
 הכרת ההזק בדרך הרע כן שיעור התרחקות
 הרע מהאדם. וז"ש ומאיך ההוא סטרא
 ועאל לדוכתיה, בשאול, אתר דקרח וסיעתיה
 תמן, דכתיב וכו', ונשפל אותו הצד, ובא
 למקומו בשאול, במקום שקרח וסיעתו שמה.
 כלומר שנשקע במקורו ואינו מתפשט בעולם.
 אבל להיותו צד שמאל אי אפשר להעבירו
 לגמרי מקודם גמר התיקון. וע"כ על צד
 הימין אומר הכתוב יפול מצדך אלף, אבל
 על השמאל אינו אומר יפול, אלא ורכבה
 מימינך אליך לא יגש, כי רק לא יוכלו
 ליגש אבל לא יתבטלו לגמרי מקודם גמר
 התיקון, וכן כאן יורד הס"א למקומה שאולה
 ואינה מתבטלת לגמרי, בדומה למ"ש וירדו
 הם וכל אשר להם חיים שאולה. ואינון
 לא נחתו תמן עד דעבדי ישראל הבדלה
 מנהון דכתיב הבדלו מתוך העדה הרעה
 וגו', וקרח וסיעתו לא ירדו לגיהנם מטרם
 שעשו ישראל הבדלה מהם, כמ"ש להם
 משה הבדלו מתוך העדה. אף כאן אין
 הסטרא אחרא יורדת לגיהנם במו"ש, מטרם
 שישאל עושים הבדלה ביין ובהדס ונבדלים
 מהסטרא אחרא. והנה נתבאר שגם הבדלה
 דמוצאי

באדם נמצא השמאל שלהם נגד ימין האדם
 וימינם נגד שמאל האדם. וז"ש הכתוב רק
 בעיניך תביט ושלמת רשעים תראה. דהיינו
 כשתביט בעיניך הטובים ותבדיל בין טוב
 לרע אז ושלמת רשעים תראה.
 וזה אמרו וכד נפיק שבת, וכחות הדין
 מתחילים לשלוט בעולם, חד סטרא מעינא
 בישא, שהוא סטרא דשמאל שלה, מבחינת
 רבבה, בעא לשלטאה בשעתא דאמרינן ישראל
 ומעשה ידינו כוננהו. כי מעשה ידינו ה"ס
 ברית קדש (כמ"ש בהקדמת הזהר דף קל"ז
 אות קל"ח שאומר שם וחבל את מעשה
 ידך דא ברית קדש דפגים עש"ה). ולפיכך
 בשעה שישראל אומרים ומעשה ידינו כוננה
 עלינו, דהיינו שהברית קדש הוא בשלמות,
 נתעורר השמאל דעינא בישא להתאחו בברית
 קודש לקלקלו ח"ו. וז"ש ונפק מההוא דרגא
 דאקרי שמאלא, שיוצא מאותה דרגא דס"א
 הנקראת שמאל, דהיינו מבחינת מספר רבבה
 כנ"ל, ובעי לאתערבא בזרעא דישאל, ורוצה
 להתערב בזרע ישראל, היינו על ידי אחיזתם
 בברית קדש, ולשלטאה עליהו דישאל
 ולשלוט על ישראל, להענישם.
 (ז) וישאל עבדי עובדא ביהדס וביין,
 ואמרי הבדלה ואתפרש מנייהו: וישאל עושים
 מעשה של מצוה בהדס וביין. ואמרים הבדלה
 והס"א נפרשת מהם. כי על ידי מעשה ודיבורים
 של מצוה מתעוררת כוונת הלב, להכיר בכל
 (דפו"י דף י"ז ע"ב)

בראשית

מד

נח) ולעולם הבדלה בשני דאיהו שְמאלָא. בְשִירוּתָא וְתוּקָפָא וְרוּגְנָא, דְאִתְעַר שְמאלָא בְמַחְלוּקָתָא, עַד לָא שְכִיךְ בְּנִיחָתָא, וְאִתְבְּרִי בֵיהּ גִיחָנָם, כְּדִין אִתְבְּרִיאוּ כֹּל אֵינּוֹן מְלָאכִים בְּדִקְטָרְגִי לְמַרְיָהוֹן לְעִילָא וְאִכִּיל לֹון נִרְאָ וְאִתְוֹקְדוּ. וְכֵן כֹּל שְאָר אֵינּוֹן דְמַתְבְּטְלִי, וְלִית לֹון דְקִיּוּמָא וְאִתְאֲכְלוּ בְנוּרָא, כְּגוֹנָא דָא קִרַח לְתַתָּא, וְכֹלָא כְּגוֹנָא יְדָא.

נט) יְהִי רְקִיעַ, וְאִתְפְּשֵׁט פְּשִיטוּ דָא מִן דָּא: א"ל, קִטְפָא יְמִינָא, וְאִלְ גְּדוּל אִתְפְּשֵׁט פְּשִיטוּ מִן גּוּ מְיָא, לְאִשְׁתַּלְמָא שְמָא דָא א"ל, וְלְאִתְפַּלְלָא בְהָהוּא

חֲלוּפֵי גִרְסָאוֹת

א נ"א במחלוקת דא. ב נ"א דקטרוג ונ"א דקטרא. ג נ"א למאריהוק. ד נ"א קיימא. ה נ"א ואתכלו. ו נ"א חד. ז נ"א אתפשט. ח נ"א אל אלקים אתפשט פשיטו מן גו וכו'. ט נ"א קיפסא ונ"א קטעא ונ"א זרע. י נ"א אל אלקים. י נ"א לאתכלא.

מסורת הזהר

א) (בשני) לעיל דף נ"ח צ"א ושם נסמן. ב) ח"ב קמר: ג) ח"א יח: יט. מ: מב. מג. טז) ז"ח בראשית ב' טג שגמ. בשלה ל' טג שכ. שה"ש סח טב שכג.

דרך אמת אן אשכול הימין מהאצילות והוא רמו אל החסד, חיי שרה קליב ע"ב.

הסולם

יהי רקיע

מאמר

דינור, והכל באופן הזה, כלומר, שנמשכים מהתחלת המחלוקת שהיתה באש הכעס.

נט) יהי רקיע אתפשט פשיטו דא מן דא: יהי רקיע פירושו, שנחפשו התפשטות זו מזו. כלומר שמים תחתונים יתפשטו ויתחלקו ממים עליונים, ומים עליונים יתפשטו ויתחלקו ממים תחתונים על ידי הרקיע. פירוש, הבינה נקראת מים, וכח"ב תו"מ שבכללות מימי הבינה, הם ה' אותיות אלקים, והכתוב יהי רקיע, פירושו שהרקיע יבא באמצע המים דהיינו באמצע ה' אותיות אלקים, מתחת ב' אותיות א"ל, וב' אותיות א"ל דאלקים שהם כתר וחכמה יתפשטו מהרקיע ולמעלה בסוד מים עליונים וחסדים, וג' אותיות הי"ם דאלקים, שהם בינה תו"מ יתפשטו למטה מהרקיע בסוד מים תחתונים. א"ל קטפא ימינא, ב' אותיות א"ל דאלקים שמרקיע ולמעלה הם חלק הימין. כלומר שא"ל יורה תמיד על שם החסד שהוא בימין. קטפא פירושו חתיכה או חלק, מלשון וקטפת מלילות בידך. א"ל גדול אתפשט פשיטו מן גו מיא, השם א"ל גדול נתפשט ונחלק מן מימי הבינה. כלומר, שמסכת הרקיע נתפשט השם א"ל גדול מהרקיע ולמעלה, ונחלק לעצמו משאר המים דהיינו מג' אותיות הי"ם. לאשתלמא שמא דא א"ל, ולאתכלא בההוא פשיטו דא בדא. כדי להשלים השם אל

דמוצאי שבת דומה להבדלה דקרח.

נח) ולעולם הבדלה בשני דאיהו שְמאלָא: ולעולם הבדלה נוהגת רק בשני שהוא קו שמאל, דהיינו כמו שנתבאר, שאפילו הבדלה דמוצאי שבת הוא ג"כ להפריש הס"א הנמשכת מקו השמאל.

בשירותא, ותוקפא ורוגנא דאתער שְמאלָא במחלוקת עד לא שְכִיךְ בְּנִיחָתָא וְאִתְבְּרִי בֵיהּ גִיחָנָם: בהתחלה של המחלוקת, שהגבורה והכעס שהשמאל עורר במחלוקת, טרם נשקט בשובה ונחת, ונברא בו הגיחנם, כְּדִין אִתְבְּרִיאוּ כֹּל אֵינּוֹן מְלָאכִים דְקִטְרָגִי לְמַרְיָהוֹן לְעִילָא, וְאִכִּיל לֹון נִרְאָ וְאִתְוֹקְדוּ, או נבראו כל אלו המלאכים המקטרגים לרבונם למעלה, דהיינו להקב"ה שה"ס קו אמצעי, והם מקטרגים על הכרעה שלו, ונוטים לשליטת השמאל, וע"כ האש שורף אותם ונשרפים, וענינם יתבאר להלן אות ע"ו בכתוב מצמיח חציר לבהמה, וכן כ"ל שאר אינון דמתבטלי וליית לון קיומא ואתאכלו בנורא. וכן שאר המלאכים כל אלו שמתבטלים ואין להם קיום ונשרפים באש, כל אלו יצאו מכח אש המחלוקת שבהתחלה שהיה ביום ב', כגוונא דא קרח לתתא, וכ"ל כגוונא דא. וכעין זה גם קרח למטה נפל ונשרף בגיחנם, כמו אלו המלאכים שנשרפים באש הנהר (דפויי דף י"ז ע"ב)

סה

בראשית

פְּשִׁיטוֹ דָּא בְּדָא, א אַתְּפִשְׁט בַּמַּאֲלֵאֲקִים, ג הִיִּים אַלִּין אַתְּפִשְׁטוֹ, ד וְאַתְּהַפְּכוּ לְמַתְּוִי א מִיִּין תַּתְּאִין, ה ימ"ה, הֵהוּא פְּשִׁיטוֹ דְּאַתְּפִשְׁט בְּשֵׁנִי, מִיִּין עֲלָאִין ו הִיִּים וְזֶה תְּנִים גְּדוֹל, ו הִיִּים, מִיִּין עֲלָאִין, הַפּוּכָא דְּאַלִּין אַתְּוּן, ימ"ה, מִיִּין תַּתְּאִין. כִּיִּין דְּאַתְּתַקְּנוּ אַתְּעַבְּדוּ כִּלְאָא פְּלִלְאָא תְּדָא. י וְאַתְּפִשְׁט שְׁמָא דָּא בְּכַמְּה דּוּכְתִי.
(ס) מִיִּין עֲלָאִין דְּכּוּרִין, וּמִיִּין תַּתְּאִין נוֹקְבִין. י בְּקַדְמִיתָא הוּוּ מִים בְּמִים,

חלופי גרסאות

א ניא אל אלקים אתפשט פשיטו, (מהרי"ק). ב ניא אל מאלהים כצ"ל. ג ניא מול אלקים. ד ניא איל היים אלין אתפשטא. ה ניא ואתכנו. ו ניא ימ"ה. ז ניא היי וניא היי וניא מיי וניא הם. ח ניא דא אלקים ואתפשט וכו'.

מסורת הזהר

א ח"ב קנט: ת"ז תקי מ"ה פכ: ב) לעיל דף נ"ו צ"ב ושי"ג. ג) ת"ז תקי מ"ה פכ: ד) תהלים ק"ד ח"א פו. חלו, ח"ב מח: מט. ט: ח"ג יור. ט. ה) ח"א נו. ז"ח בראשית ט' טא שיט.

יהי רקיע

הסולם

מאמר

עליונים. כי גדול יורה על בינה שהיא תמיד ג"ר. הפוכא דאלין אתוון ימ"ה, מִיִּין תַּתְּאִין. אם אלו האותיות הי"ם הם בסדר הפוך, דהיינו ימ"ה, יורה, שהם מים תחתונים. כיון דאתקנו אתעבידו כלא כלא דא ואתפשט שמה דא בכמה דוכתי, כיון שאותיות ימ"ה נתקנו, דהיינו שחזרו ועלו למעלה מרקיע ונתחברו עם השם אל גדול, וחזרו להצירוף הי"ם גדול, אז נעשה הכל, דהיינו א"ל והי"ם, לכלל אחד, כלומר לשם אחד אלקים. ונתפשט השם זה אלקים בכמה מקומות, דהיינו בג' מקומות בסוד ג' נקודות חלם חירק שורק (כנ"ל דף כ' ד"ה שמה עש"ה).

אל זהו וכדי שיכללו המים עליונים ותחתונים זה בזה על ידי התפשטות ההוא. כלומר, שע"כ נחלקן אותיות א"ל, לעצמו מרקיע ולמעלה, ואותיות הי"ם לעצמן מרקיע ולמטה, כדי ששם א"ל שהוא חסד, יקבל שלמות יתירה, ואז תחזרנה ותתחברנה אלו באלו, אותיות א"ל עם אותיות הי"ם, ויכללו בשם אחד, אלקים, כמו שמבאר והולך. ומה שקורא ב' אותיות א"ל דאלקים בשם א"ל גדול, הוא להיותן מהבינה, שהיא תמיד בחינת ג"ר המרומזות בשם גדול. וכן ג' אותיות הי"ם דאלקים קורא אותן הזהר להלן הי"ם גדול, מטעם האמור.

(ס) מִיִּין עֲלָאִין דְּכּוּרִין, מִיִּין תַּתְּאִין נוֹקְבִין, בְּקַדְמִיתָא הוּוּ מִים בְּמִים עַד דְּאַתְּפִרְשׁוּ לְאַשְׁתַּמוּדְעָא מִיִּין עֲלָאִין וְתַתְּאִין דָּא אַלְקִים וְדָא אַדְנִי. מִים עֲלִיוֹנִים הֵם זְכָרִים וּמִים תַּחְתּוֹנִים הֵם נְקֻבּוֹת, וּמִתְחַלְּה, מִטְרַם שְׁנַתְּקִנוּ הָיוּ מְעוּרְבִים מִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יחד, עַד שְׁנַתְּקִנוּ וּנְפָרְשׁוּ אִלּוּ מֵאֵלּוּ, בְּכַדִּי לְהַכִּיר בָּהֶם שְׂאֵלּוּ הֵם מִים עֲלִיוֹנִים וְאֵלּוּ הֵם מִים תַּחְתּוֹנִים, וּלְהַכִּיר שׁוֹה הוּא הַשֵּׁם אַלְקִים, דְּהֵיִינוּ בִּינָה, וְזֶה הוּא הַשֵּׁם אַדְנִי, דְּהֵיִינוּ מַלְכוּת. וְדָא ה' עֲלָאָה וְדָא ה' תַּתְּאָה, וְזוּ הִיא ה' רֵאשׁוּנָה שֶׁל הַשֵּׁם הוּיָה, שְׁהִיא בִּינָה וְזוּ הִיא ה' אַחֲרֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הוּיָה, שְׁהִיא מַלְכוּת. פִּירוּשׁ, מִים הֵם הַעִ"ס דְּבִינָה, כִּי ע"ס דְּחֻכְמָה נִקְרְאוֹת אֹרוֹת, וְע"ס דְּבִינָה נִקְרְאוֹת מִים. וְהִנֵּה בַּעַת הַמֵּאמֵר יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמִּים, בֵּא הַרְקִיעַ וְנִתְמַצֵּעַ בְּאִמְצַע הַמִּים,

וְאַתְּפִשְׁט א"ל מַאֲלֵאֲקִים, הִיִּים אַלִּין אַתְּפִשְׁטוֹ וְאַתְּהַפְּכוּ לְמַתְּוִי מִיִּין תַּתְּאִין ימ"ה, וְנִתְפִשְׁט הַשֵּׁם אֶל מַאֲלֵאֲקִים, וְנִשְׁאָרוּ ג' אוֹתוֹת הִיִּים, אִלּוּ נִתְפִשְׁטוּ לְמִטָּה מִרְקִיעַ וְנִתְהַפְּכוּ לְהוֹת מִים תַּחְתּוֹנִים ימ"ה. כְּלוּמֵר, שְׁאוֹתוֹת הִיִּים דְּאַלְקִים, שְׁהֵיוּ מְקוּדָם לְכֵן מִתְּחַבְּרוֹת בְּא"ל גְּדוֹל בְּבִינָה וְהָיוּ מִים עֲלִיוֹנִים, הִנֵּה עַתָּה, עַל יְדֵי הַרְקִיעַ שְׁנִתְמַצֵּעַ בְּאִמְצַע הַמִּים, נִדְחַקוּ הִיִּים הֵלְלוּ וְנִתְפִשְׁטוּ לְמִדְרַגָּה שְׁלִמְטָה מֵהֵן, שְׁהִיא זו"ן, וְנַעֲשׂוּ שְׁמָה בְּחִינַת מִים תַּחְתּוֹנִים כְּמוֹ מִדְרַגַּת הַזו"ן, וְאִזְכְּרוּ הַצִּירוּף שֶׁל הִיִּים וְנִתְהַפְּכוּ וְנַעֲשׂוּ לְצִירוּף ימ"ה. הוּוּא פְּשִׁיטוֹ דְּאַתְּפִשְׁט בְּשֵׁנִי, וְזֶה הַתְּפִשְׁטוֹת שְׁנִתְפִשְׁט בְּשֵׁנִי, דְּהֵיִינוּ שְׁנִתְפִשְׁטוֹ מְצִירוּף הִיִּים לְצִירוּף ימ"ה. מִיִּין עֲלָאִין הִיִּים, זֶה הִיִּים גְּדוֹל, הִיִּים, מִיִּין עֲלָאִין, הַמִּים עֲלִיוֹנִים הֵם הִיִּים, דְּכֹתִיב זֶה הִיִּים גְּדוֹל, הָרִי שְׁהִיִּים, הוּוּא מִים (דְּפִרְשֵׁי דף י"ז ע"ב)

מתחת

בראשית

סו

עד דאָתפּרָשוּ לַאֲשֶׁתְּמוֹדֵעָ מִיַּיִן עֲלָאִין * וּתְפֹאִין, † דָּא אֱלֹקִים וְדָא אַדְנִי, וְדָא ה' עֲלָאָה וְה' תְּתָאָה. מַה כְּתִיב * וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת הָרְקִיעַ. אַתְּפִשְׁטוּתָא דָּא נָטַל שְׂמָא דָּא, אֱלֹקִים מִיַּיִן עֲלָאִין. † וּמִיַּיִן * † תְּתָאִין אַדְנִי. וְעַם כָּל דָּא, פִּינּוֹן † דָּאֲשֶׁתְּלִימוֹ מִיַּיִן † דְּכוּרִין בְּמִיַּיִן יְנוּקָבִין, שְׂמָא דְאֱלֹקִים אַתְּפִשְׁט בְּכָלָא.

סא) וַאֲעַג דַּאפְרִישׁ בֵּין מִיַּיִן עֲלָאִין לְתְּפֹאִין, † מַחְלוּקַת לָא אַתְּבַטַּל עַד

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) בראשית א' ח"א מה ח"ב קכו. ת"ז תק' ל' עה: א נ"א ומיין תתאין. ב נ"א דא אלקים מיין עלאין. דא תק' מ' פ. ז"ח בראשית א' טא שמ. ט' טד שלב תק"ח אדני מיין תתאין ונ"א ה' עלאה וז' תתאה, דא אלקים, מיין תתאין אדני, ועם כל דא (נ"א ועד דודא בלא דא) קיב טג שכח. כיון דאשתלימו מיין דכורין במיין נוקבין וכו' (ד"מ) ונ"א ה' עלאה דא אלקים וז' תתאה דא אדני מה כתיב ויעש אלקים את הרקיע ויכרל וכו' (אה"ל). ונ"א דא אלקים ודא אדני, ה' עלאה וז' תתאה. דא אלקים מיין עלאין מה כתיב, ויעש אלקים את הרקיע, אתפשוטא דא נטיל שמא דא. ומיין תתאין אדני. ועכ"ד כיון דאשתלימו מיין עלאין במיין תתאין שמא דאלקים וכו' (ד"ז וד"ק). ג נ"א מיין. ד נ"א דאשלימו. ה נ"א עלאין. ו נ"א תתאין. ז נ"א מחלוקת דא.

מאמר

הסולם

יהי רקיע

אומר לעיל (דף ס"א ד"ה ורוא) שהכתוב יהי רקיע וכו' יורה על התחלת המחלוקת, שאז נפלו אותיות הי"ם דבינה לזו"ן, ונעשו מים תחתונים ימ"ה, והכתוב ויעש אלקים את הרקיע מדבר בסוף המחלוקת דהיינו בעת התיקון, שאותיות הי"ם חזרו למדרגתם ונתחברו באל גדול שבבינה ונעשו לשם אלקים, והוכרו אותיות הי"ם שהם מים עליונים. והשם אדני"י שהוא הנוקבא, היא בלכדה נשארה למים התחתונים. ועם כ"ף דא כיון דאשתלימו מיין דכורין במיין נוקבין שמא דאלקים אתפשט בכלא, ועם כל זה כיון שהמים זכרים שהם הי"ם לא נשלמו אלא ע"י מים נקבות שהם הנוקבא דז"א, ע"כ השם אלקים דבינה נתפשט גם אל המים נקבות, וקבלו גם הזו"ן אותם המוחין של אלקים.

סא) וַאֲעַג דַּאפְרִישׁ בֵּין מִיַּיִן עֲלָאִין לְתְּפֹאִין, † מַחְלוּקַת לָא אַתְּבַטַּל עַד יוֹם תְּלִיתַאי, † וַאֲעַפּ שֶׁהִפְרִישׁ בְּיוֹם ב' בֵּין מִיַּם עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר בְּסִמּוֹן בְּכְתוּב וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת הָרְקִיעַ, † מ"מ מַחְלוּקַת דִּימִין וְשִׁמְאָל, † שֶׁהֵם א"ל הִי"ם, † לָא נִתְבַטַּל עַד יוֹם הַג', † שֶׁהוּא ת"ת, † וְאַסְכִּים מַחְלוּקַת וְאַתִּישֵׁב כִּלְאָ בְּדוּכַתִּיהָ כְּדָא יָאוּת, † וְיוֹם הַג' הַכְרִיעַ מַחְלוּקַת דִּימִין וְשִׁמְאָל עַל יְדֵי קוּמַת חֲסָדִים שִׁיצַא עַל הַמֶּסֶךְ דְּתוֹ"מ, † שֶׁהֵם יוֹם ג', † שֶׁאֵז נִתְלַבְּשׁוּ שְׁנֵי הַקּוּיִן, † א"ף הִי"ם, † זֶה בּוּזָה, † וְנִתְקַיְּמוּ שְׁנֵיהֶם כְּרָאוּי לְהִיּוֹת, † כְּמ"ש לְעֵיל (דף מ"ח ד"ה ונמשכה עש"ה). הרי שמים עליונים שה"ם

מתחת האותיות א"ל דאלקים, שהם כו"ח, שמחמת זה נפלו ג' האותיות הי"ם דאלקים שהם בינה תו"מ, למדרגה שמתחת הבינה, דהיינו לזו"ן, ונתערבו הי"ם דבינה עם הנוקבא דז"א, ונעשו מים תחתונים ימ"ה, כמו הנוקבא דז"א, הנקראת ימ"ה, בקדמיתא הוּו מים במים, שמטרם התיקון היו הי"ם דאלקים, שהם מים עליונים זכרים, מעורבים עם הנוקבא דז"א המכונה ימ"ה, שהיא מים תחתונים נקבות, ואח"כ חזרו ונתקנו, דהיינו שאותיות הי"ם חזרו ונפרשו מזו"א, ועלו למעלה מרקיע, ונתחברו עם אותיות א"ף דאלקים, ונכללו בשם אחד אלקים, (כנ"ל בדיבור הסמוך) ואז נבחן שנפרשו מים עליונים הי"ם, ממים תחתונים ימ"ה, והוכר שהי"ם הם מבחי' השם אלקים, והנוקבא דז"א היא שם אדני"י, וכן ניכר שאותיות הי"ם הם מה' ראשונה בינה, ונוקבא דז"א היא ה' תתאה מלכות. מה כתיב ויעש אלקים את הרקיע, אתפשטותא דא נטיל שמא דא, אלקים מיין עלאין ומיין תתאין אדני. או כתוב בהם, ויעש אלקים את הרקיע, שהתפשטות זו לקחה את שם הזה אלקים, כלומר כי הכתוב ויעש אלקים, יורה, שהתפשטות הוּו דהי"ם, חזרה לא"ל, ונעשה יחד לשם אלקים ולמים עליונים. כי השם אלקים הוא מים עליונים. והשם אדני"י שהיא הנוקבא דז"א הוא מים התחתונים פירוש, כי ויעש הוא לשון תיקון וגמר מלאכה, כי עתה חזר ונתקן המיעוט שנתהווה במאמר יהי רקיע. וכן (דפו"י דף י"ז ע"ב *) דף י"ח ע"א)

זו

בראשית

« יום תְּלִיתָאֵי, בַּיּוֹמִים מְחֻלָּקִת וְאֵתִישׁב כֹּלָא בְּדוֹכְתִיהָ כְּדָקָא זָאוֹת. וּבְגִין
מְחֻלָּקִת דָּא, אַע"פ דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְעֲלָמָא, לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשָׁנִי, דְּלֹא
יֵאשְׁתְּלִים עוֹבְדָא, מִיֵּין עֲלָאִין וּמִיֵּין תַּתְּאִין הוּוּ כְּתָדָא, וְלֹא הוּוּ תּוֹלְדִין בְּעֲלָמָא.
עַד דְּאִתְפְּרְשׁוּ וְאִשְׁתְּמוּדְעוּ, וּבְגִין כֶּן עֲבָדוּ תּוֹלְדִין.

סב וְעַם כֹּל דָּא, אַע"ג דְּהִבְדְּלָה טְוִי בְּשָׁנִי, וּמְחֻלָּקִת בֵּיהּ תְּהוּ, יוֹם
תְּלִיתָאֵי אֲסִיבִים בְּכֹלָא, יֵהוּ דְהוּא שְׂמָא יֵהוּ דְאֲגֻלְיָהּ יֵהוּ בְּגֻלְיָפוּי, יֵהוּ הוּוּ, לֹאֲסִתְכְּמָא מִיֵּין
עֲלָאִין וּמִיֵּין תַּתְּאִין: ה' עֲלָאָה ה' תַּתְּאָה, ו' בִּינִייהוּ לֹאֲשְׁלָמָא בְּתַרְיִן סְטְרִין.
וְסִימְנָא דָּא מִי הִירְדָן, מִיֵּין עֲלָאִין קָמוּ גַד אֶחָד, מִיֵּין תַּתְּאִין נָחְתוּ לְיִמָא, וְיִשְׂרָאֵל
אֲזִלִּי בְּאֲמָצְעִיתָא.

ח'ופי גרמאות

מסורת הזהר

א ח"א לג. מו. ח"ג רנט. ת"ז תקי ע' קכא. ז"ח
בראשית ט טא של שמד. (ב) ח"א כו.
אע"ג. ו נ"א קיימא. ז נ"א אשתלים ואסתיים. ח נ"א בגין. ט נ"א הוה. י נ"א ל"ג יום תליתאי אסכים וכו' עד ה'
עלאה, אלא ח"ג ומחלוקת ביה הוה ה' עלאה וז' תתאה וכו' (ד"מ). יא נ"א דאיהו. יב נ"א דאתגליף. יג נ"א בגליפי.
יד נ"א הויה.

יהי רקיע

הסולם

מאמר

וְאִשְׁתְּמוּדְעוּ, וּבְגִין כֶּן עֲבָדוּ תּוֹלְדִין, מִים
עֲלִיוֹנִים וּמִים תַּחְתּוֹנִים הִיוּ מְעוּרְבִים יַחַד, וְלֹא הִיוּ
תּוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם, עַד שֶׁנִּפְרְשׁוּ זֶה מִזֶּה וְהוֹכְרוּ מִים
עֲלִיוֹנִים לַחֲדוּד וּמִים תַּחְתּוֹנִים לַחֲדוּד, אוֹ עֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת.
סב וְעַם כֹּל דָּא, אַע"ג דְּהִבְדְּלָה הוּוּ
בְּשָׁנִי, וּמְחֻלָּקִת בֵּיהּ הוּוּ, יוֹם תְּלִיתָאֵי
אֲסִיבִים בְּכֹלָא, וְעַם כֹּל זֶה, אַע"פ שֶׁהִבְדִּיל בֵּין
מִים עֲלִיוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים, כִּבְרָה הִיָּה בְּיוֹם שְׁנִי, הִיָּה
בּוֹ עוֹד מְחֻלָּקִת בֵּין א"ל שְׂמָא שְׂמָא יֵמִין וּבֵין ה' ה' ה'
שְׂמָא שְׂמָא. וְרַק יוֹם ג' הִכְרִיעַ וְהַשׁוּנָה הַכֹּל,
וְחִיבְרַם בְּשֵׁם אֶחָד אֲלֵקִים. דְּהוּא שְׂמָא דְאֲגֻלְיָהּ
בְּגֻלְיָפוּי הוּוּ, לֹאֲסִתְכְּמָא מִיֵּין עֲלָאִין וּמִיֵּין
תַּתְּאִין, ה' עֲלָאָה ה' תַּתְּאָה ו' בִּינִייהוּ,
לֹאֲשְׁלָמָא בְּתַרְיִן סְטְרִין, יוֹם ג' שְׂמָא ז"א,
הוּוּ שֵׁם הַנְּחֻקֵּן בְּחֻקֵּי תְּהִלָּה לְהַשׁוּת מִים
עֲלִיוֹנִים בִּינְהוּ, וּמִים תַּחְתּוֹנִים מְלֻכּוֹת, כִּי הוּוּ ה'
ה' ב' ה' ה', ו' בְּאֲמָצְעָן, שְׂמָא רֵאשׁוּנָה הִיא
בִּינְהוּ, וְה' ה' ה' מְלֻכּוֹת, וְה' שְׂבַאמְצַע הוּוּ ז"א,
הַבָּא לְהַשְׁלִים וְלְהַאִיר בְּב' הַצְּדִידִים: לְמַעַל בְּבִינְהוּ,
וְכֵן לְמַטָּה בְּמְלֻכּוֹת. פִּירוּשׁ, מִתּוֹךְ שְׂמָא הִכְרִיעַ
עַם קוֹמַת חֲסִדִים שְׂלוֹ בְּב' הַצְּדִידִים שְׂבַבִּינְהוּ,
שְׂמָא א"ל ה' ה' כְּנִל, לִכֵּן זוֹכֵה גַם הוּוּ
עֲצָמוּ בְּאוֹתָם הַמוֹחִין וּמִשְׁפִּיעַ אוֹתָם לְנוֹקְבָא,
שְׂמָא ה' ה', וְהִיא נִשְׁתּוּיָה לְה' רֵאשׁוּנָה.
וְסִימְנָא דָּא, מִי הִירְדָן: מִיֵּין עֲלָאִין קָמוּ
גַד אֶחָד, מִיֵּין תַּתְּאִין נָחְתוּ לְיִמָא, וְיִשְׂרָאֵל
אֲזִלִּי

שְׂמָא ה' ה' דְּאֲלֵקִים, אַע"פ שְׂחֻזָּו לְכַחֵי
מִים עֲלִיוֹנִים עוֹר בְּיוֹם ב', מ"מ אִין
הַמְחֻלָּקִת שְׂבִין ה' ה' מְתַתְּקֵן אֲלָא רַק
ע"י יוֹם ג', שְׂמָא ת"ת וּמְלֻכּוֹת, שְׂמָא מִים
תַּחְתּוֹנִים, וְרַק ע"י קוֹמַת חֲסִדִים שְׂלֵהֵם
מִתִּיחִידִים א"ל וְהִים לְשֵׁם אֶחָד אֲלֵקִים, וְע"כ
שְׂמָא אֲלֵקִים מִתְּפַשֵּׁט גַם לְמִים תַּחְתּוֹנִים
תּוֹרָם, וּמְקַבְלִים גַם הֵם הַמוֹחִין הָאֵלוּ דְּאֲלֵקִים,
כִּי כֹל תַּחְתּוֹן הַמְתַּקֵּן לְעֲלִיּוֹן זוֹכֵה גַם הוּוּ
בְּכֹל אוֹתוֹ שִׁיעוֹר הַמוֹחִין שְׂתִיקֵן לְעֲלִיּוֹן.
וּבְגִין מְחֻלָּקִת דָּא אַע"פ דְּאִיהוּ קִיּוּמָא
דְּעֲלָמָא לֹא כְּתִיב כִּי טוֹב בְּשָׁנִי דְּלֹא
אִשְׁתְּלִים עוֹבְדָא: וּמִשּׁוֹם מְחֻלָּקִת הוּוּ, אַע"פ
שְׂמָא קִיּוּם הָעוֹלָם, מ"מ לֹא כְּתִיב בְּיוֹם שְׁנִי כִּי
טוֹב, מִשּׁוֹם שְׂעוֹר לֹא נִשְׁלַמָּה בּוֹ הַמְּלֻאכָה. פִּירוּשׁ,
מִשּׁוֹם הַמְחֻלָּקִת הוּוּ שְׂנַתְּבָאֵר בְּסוּ"ה יֵהוּ
רַקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמִּים וְכוּ', שְׂמָא דְּאֲלֵקִים נִפְלוּ
לְמַקּוֹם זוּ"ן וְנִעֲשׂוּ מִים תַּחְתּוֹנִים יִמְ"ה כְּנִל.
וְאַע"פ שֶׁנִּעֲשֶׂה לְקִיּוּם הָעוֹלָם, שְׂמָא לֹא הִיוּ
נוֹפְלִים לְמַקּוֹם זוּ"ן לֹא הִיָּה מְצוּיָר כֹּלֵל
שִׂיחָה מוֹחִין לְזוּ"ן וְלִנְשֻׁמוֹת הַצְּדִיקִים (כְּנִל
דָּף ו' ד"ה וְכוּ') מ"מ כִּיֵּן שְׂמָא נִשְׁלַם הַתִּיקֵן
שְׂלֵהֵם רַק בְּיוֹם ג', כְּנִל בְּדִיבּוֹר הַסְּמוּךְ,
ע"כ לֹא נֵאמַר כִּי טוֹב בְּיוֹם ב', כִּי לֹא
יִתְכַן לֹמַר כִּי טוֹב עַל תִּיקוֹן בְּלִתי נִגְמַר.
מִיֵּין עֲלָאִין וּמִיֵּין תַּתְּאִין הוּוּ כְּתָדָא, וְלֹא
הוּוּ תּוֹלְדִין בְּעֲלָמָא, עַד דְּאִתְפְּרְשׁוּ
(דְּפּוּי דָּף י"ח ע"א)

בראשית

סח

סג) חמש רקיעין כתיבי הקא, וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג בהו, וכלהו פליין דא בדא, ואלמלא האי מחלוקת דאסתכס ע"י דאמצעייתא, לא אתפלילו ולא אתיישרו דא בדא. חמש מאה שנין אינון, דאילנא דחיי דביק

חלופי גרסאות

א נ"א אתכלין (אה"ל). ב נ"א אשתירו. ונ"א אתיישרו.
ג נ"א וחמש (אה"ל).

מסורת הזהר

א) (וי רקיעין) ח"א לב: מא. קפת: ח"ב יוד: נו: רט. רמה. ח"ג ט: רפו. ו) ח"א כ. ז"ח רות עז טא ש"נ. ג) ח"א לה. עת: ת"ז תקי י"ט לח.

דרך אמת א) תקונים ריש תיקון כ"ד דף ס"ח ע"א.

הסולם

יהי רקיע

כל ספירה כוללת ע"ס, וא"כ יש ביניהם רקיע המבדיל בין כו"ח לבין בינה ותו"מ שלהם, כנ"ל בכללות הז"א, וע"כ הם חמש רקיעין. וכבר ידעת שעיקר ע"ס אינון אלא חמש, שהם כח"ב תו"מ, אשר בזו"ן נקראות חג"ת נ"ה.

וכלהו פליין דא בדא, ואלמלא האי מחלוקת דאסתכס על ידא דאמצעייתא, לא אתפלילו ולא אתיישרו דא בדא: וכולם כלולים זה בזה, ואלמלא נתפשרה מחלוקת זו על ידי קו האמצעי, לא נתכללו ולא נתקנו זה בזה. פירוש, אע"פ שבכל ספירה דו"א יש רקיע מיוחד כנ"ל, מ"מ כל ה' הרקיעים כלולים זה בזה, והוא מטעם, שאין שלימות המוחין אלא ע"י קו האמצעי, כי בקו ימין חסר חכמה, ובקו שמאל שיש חכמה, חסר בו חסדים, וע"כ הוא חשך, כי גם החכמה אינה יכולה להאיר, שאין החכמה מאירה בלי חסדים, אלא רק ע"י קו אמצעי נכללו הקוין זה בזה ונשלמים בהארתם זה מזה, כנ"ל (דף מ"ח ד"ה ונמשכה) ומכח זה נמצאות נכללות כל ה' ספירות דו"א וה' רקיעין שבהן לאחד. כי הת"ת שהוא קו אמצעי מיחד התו"ג עמו לאחד. ובשיעור הזה משפיע ליסוד והוא מיחד ב' הקוין נו"ה לאחד, באופן שכולן מאירות רק מכח התיחדותן בקו אמצעי.

חמש מאה שנין אינון דאילנא דחיי דביק בהו למעבד אבין ותולדין לעמא: חמש מאות שנים הם, החמש רקיעין, שעץ החיים, שהוא הז"א, דבוק בהם לעשות פירות ותולדות לעולם, פירוש, עץ החיים הוא הז"א, מהלך חמש מאות שנים, הוא סוד ה' רקיעים הנ"ל, שז"א יורש אותם מבינה, כנ"ל בסמוך, וספירות של הבינה הם בסוד

מאות

מאמר

אזלי באמצעייתא, וסימן זה הוא בקיעת מי הירדן, שמים העליונים של הירדן קמו נד אחד ולא ירדו למטה לים המלח, והם סוד ה' ראשונה דהויה, בינה, והמים תחתונים של הירדן, דהיינו שמישראל ולמטה, ירדו לים המלח, וה"ס ה' תתאה מלכות, וישראל שה"ס ו' דהויה, הלכו באמצע, בין מים עליונים של הירדן ובין מים תחתונים של הירדן. ונמצא שישראל שה"ס ו' דהויה, מקבל מה"ר ומשפיע לה"ת.

סג) חמש רקיעין כתיבי הכא, וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג בהו חמש פעם רקיע כתוב כאן ביום ב', וחי העולמים, שהוא יסוד דו"א, הולך בהם ונוהג בהם את העולמות. פירוש, כי סוד הרקיע נתבאר לעיל (דף ס"ד אות נ"ט) שהוא הסיום שנעשה באמצע כל מדרגה מכח הצמצום ב', שבעת קטנות מסיים המדרגה מתחת החכמה ומוציא בינה ות"ת ומלכות מתוך למדרגה, ולעת גדלות מוריד את הסיום שמתחת החכמה בחזרה למקום המלכות, ומחזיר את בינה ת"ת ומלכות למדרגה. וז"ש וחי העולמים, הוא היסוד דו"א, שבו כח הסיום שלו, דהיינו המסך, אזיל בהו הולך עם המסך הזה שביסוד שלו, ועולה למעלה תחת החכמה, ומסיים שם המדרגה, בסוד רקיע המבדיל בין מים שהם כו"ח שלה, למים שהם בינה ותו"מ שלה. ואנהיג בהו, היינו לעת גדלות, שתוזר ומוריד את המסך המסיים שה"ס היסוד שלו הנק' רקיע אל מקום המלכות, ומחזיר את הבינה ותו"מ למדרגה, ואז מנהיג העולמות, ונותן להם מוחין.

ואמרו חמש רקיעין, הוא מטעם שכל הנוהג בכלל כולו נוהג גם בפרטים שבו. ולפיכך כיון שיש רקיע המבדיל באמצע מדרגת הז"א כנ"ל, כן יש רקיע בכל ספירה וספירה מה' הספירות חג"ת נ"ה שבו, שהרי

(דפו"י דף י"ח ע"א)

סמ

בראשית

בהו למיעבד איבין ותולדין לעלמא, וכל א מימוי דבראשית, דנגדין ואתמשכן
מבראשית, א אתפלגו בתחותי על זיה. ודוד מלכא נקיט כלא, ואיהו א פליג
לכתר. דכתיב ויחלק לכל העם לכל המון וגו'. וכתוב תתן להם ילקוטיו. וכתוב
א ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגו'.

סד בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא דשמאלא, אסגי ואתקף הורפילא
דטיפסא, ונפקו מתמן טסירין, א ואקרישו מיד בלא לחותא כלל, והו דכר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א ח"א לה. עו: ב) ח"א קו. רכט: רג. ח"ב קמב. רד:
רסב. ח"ג ס. קי. רמט. רנב: ת"ז תקי כא נח. תקי י"א
בהשמות קמו: ג) משלי ל"א ח"א כ: קו. קפט. רג.
ח"ב יח: ס: סז: קמב. רד: ח"ג נח: ס. פו: צ. קי.
רמט. רנב: ת"ז תקי כ"א נח. תקי י"א בהשמות קמו:
ד) עורפילא) ח"ב רמד: ה) ח"א לג: ריח. רמב. ח"ב פו. קעו. (טופסא) ח"א ק: ז"ח שה"ש סה טא שמב ז"ח
רות עז טב שמב (טופסין) ח"ב קעח: (טפסי) ח"א רלו. טפסין טופסי טיפסי ח"ב סט: ו) ח"ב ל. לעיל דף מ"ט
צ"א ושם נסמך.

דרך אמת ב) מנחת יהודה דף ק"כ ע"א ולקמן ל"ה ע"א. ג) שוטפים והוא מלשון נהר פלגיו וגו'. ד) הוא חוקף
הדין הנשפע מהגבורה הממונה במקום המלך לדין ולייטו בני העולם והוא מענין מלכ"א ורופיל"א כמנר
בריש מסכת שבויעות וטיפסא פי' שלהבת הרומז על הדין ורמוז בכאן שע"י המחלוקת ותגבורת הדין מצד הגבורה הי'
מתחזק שליח הדין שהוא שר הגיהנם ויצאו משם שני רוחות והם שתי קליפות אשר עליהם רמו שלמה באמרו לעלוקה
שתי בנות וגו'.

יהי רקיע

הפולים

מאמר

מאות, וע"כ נחשבים ה' הרקיעים לחמש
מאות שנה. ואומר, שע"י חמש רקיעין אלו
שז"א מקבל אותם מכת הכרעתו בבינה,
הוא משפיע איבין ותולדין, דהיינו מוחין
ונשמות לעולמות, וכ"כ מימוי דבראשית
דנגדין ואתמשכן מבראשית, אתפלגו תחותי
על ידיה וכל מימי בראשית, דהיינו כל
מיני מוחין, הנוזלים ונמשכים מבראשית
שהוא א"א, מתחלקים מתחתיו על ידו.
פירוש, כמו שז"א עצמו אינו מקבל המוחין
מבינה זולת בסוד חמש רקיעים הנ"ל,
המבדילים ומחלקים בו כל מדרגה לשנים,
בסוד מים עליונים ומים תחתונים כנ"ל. כן
כשז"א משפיע מוחין ונשמות לעולמות
מתחלקים ומתקנים גם הם, בסוד רקיע
המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים
כמו הז"א, וז"ש אתפלגו תחותי על ידיה.
כלומר, שמתחלקים גם הם למים עליונים
ומים תחתונים כמוהו.

סד בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא
דשמאלא, אסגי ואתקף הורפילא דטיפסא:
בשעה שנתעוררה המחלוקת בתוקפו של השמאל,
נתרבה ונתגבר ערפל של אש. הורפילא הוא כמו
עורפילא, שפירושו ערפל. טיפסא פירושו
שלהבת אש. וענין החושך והאש, שיצא
ונתרבה בסוד המחלוקת דב' הקוין ימין
ושמאל, כבר נתבאר לעיל (דף נ"ז ד"ה והנה).
ונפקו מתמן טסירין ואקרישו מיד בלא
לחותא. ונולדו משם מהערפל, רוחות, והם נקראו
מיד, ונשארו בלי לחלוחית. פירוש, החסדים
נקראים מים, ולהיותם נולדים מהערפל, הבא
בכת המחלוקת של השמאל על הימין שהוא
חסדים, ממילא נולדו הרוחות ביבשות גמור
בלי שום לחלוחית של חסדים.

והו דכר ונוקבא ומנהון אתפרשו זיינין
בישין לזנייהו: ואלו הרוחות היו זכר ונקבה,
(דפו"י דף י"ח ע"א)

ע

בראשית

ונקבא, ומנהון * אתפשו וינין בישין לזנייהו, והכא תקיפו דרוח מסאבא
בכל אנון תוקפין * טסירין, ואינון רזא דערלה. אילין אתקפו בזינין תקיפין,
חד * אפעה וחד * נחש, ויתרוייהו חד. אפעה אוליד * לשבעין שנין, בתבורא
חדא אתהדר כלא * לשבע שנין דנחש.

סה) הכא איהו רזא * דגיהנם, דאקרי בשבע שמהן. * יצה"ר בשבע שמהן
אקרי, ובכמה דרגין אתפשט מסאבו מהכא לעלמא, וכלא מרזא דשמאלא * טב

מסורת זוהר

א ח"ג קז. ב) ח"א קסט: ח"ב לה: סח: רכ. קסה. א נ"א אתפרש. ונ"א אתפרשן (אה"ל). ב נ"א סטרין
(אה"ל). ג נ"א בישין תקיפין (אה"ל). ד נ"א ואתהדרו
לחד. ונ"א ואתהדרו לחד, ונ"א ואתהדרו כחדא. ה נ"א
לשבע. ו נ"א אתפריש טב וביש.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

יהי רקיע

ביסוד. ונחש הוא כנגד המלכות, שז'
ספירותיה הן בבחינת יחידות, וע"כ מוליד
לז' שנים, כנגד ז' הספירות הכלולות במלכות.
(ועי' לעיל שספירות דנוקבא הם יחידות וז"א
עשירות ובינה מאות) ולבסוף ירד אפעה למדרגת
הנחש, כי בקליפות, נמצאת הנוקבא מתגברת
על הזכר, וחזר האפעה למספר ז' שנים
כנגד ז"ס המלכות.

סה) הכא הוא רזא דגיהנם דאקרי
בשבע שמהן, יצר הרע בשבע שמהן אקרי;
מכאן הוא סוד שהגיהנם נק' בשבע שמות וכן
היצה"ד נק' בשבע שמות. פי', כי מספר שבע
יורה על המלכות (כנ"ל בדבור הסמוך) ומתוך
שהמלכות דקל' נתגברה וחזר הכל לשבע
שנים דנחש כנ"ל, לכן חזר גם הגיהנם
לבחינת ז' שמות וכן היצה"ר, דהיינו כנגד
ז"ס המלכות. כי היא נתגברה על כולם.

ובכמה דרגין אתפשט מסאבו מהכא
לעלמא, וכלא מרזא דשמאלא טב וביש,
ואיהו ישובא דעלמא, ובהרבה מדרגות נתפשטה
הטומאה מכאן לעולם, והכל הוא מסוד השמאל
שהוא טוב ורע, והו' ישוב העולם. פירוש, כי
מתוך שהאפעה ירד למדרגת הנחש, נתרבו
מדרגות הטומאה בעולם. כי באמת לא תוכל
להיות קליפה אלא כנגד המלכות בלבדה,
שעליה היה הצמצום, ולא על יסוד דו"א
שהוא מט"ס הראשונות, וקליפה שכנגד
המלכות נקראת נחש כנ"ל, אלא מכח צמצום
ב' שעלתה המלכות למקום בינה, נעשה
אחיזה לקליפות גם כנגד יסוד ז"א, ומכח
זה נתחברו האפעה והנחש יחדיו וחזר
האפעה

ומהם נולדו ונפרדו מזיקים רעים למיניהם. והכא
תקיפו דרוח מסאבא בכל אינון תוקפין
טסירין, ואינון רזא דערלה, וכאן התגברות
רוח הטומאה בכל אלו רוחות העזים, והם סוד
הקל' דעולה. פירוש, כי הזכר ונקבה
הראשונים, שיצאו ונולדו מערפל, לא היו
רעים כל כך, והטומאה עוד לא היתה
ניכרת בהם, מטעם שהם קרובים לקדושה,
אלא באלו הרוחות והמזיקים שנולדו מזכר
ונקבה האלו, כבר נתגבר בהם רוח הטומאה.
אילין אתקפו בזינין תקיפין, חד אפעה וחד
נחש ורוחות אלו נתגברו בטומאה במזיקים העזים,
שהאחד נקרא אפעה, ואחד נק' נחש. ויתרוייהו
חד, אפעה אוליד לשבעין שנין, בתבורא
חדא אתהדר כלא לשבע שנין דנחש ושני
מינים הללו נעשו אחד: אפעה מוליד לשבעים שנה
והנחש רק לשבע שנים, (בכוונות ח' ע"א) אמנם
בהתחברם יחד, חזר הכל לשבע שנים דנחש.
כלומר, שאז גם האפעה מוליד לז' שנים
כמו הנחש, ונעשו כמין אחד. ומשמיענו
בוה, שלא בכת אחת יצאה הטומאה
מהקדושה, אלא בדרך השתלשלות על סדר
המדרגה, והם כנגד ג' המדרגות ז"א ויסוד
ומלכות דקדושה, כי זכר ונקבה הראשונים
שיצאו מערפל דקדושה, עוד לא היה ניכר
בהם שום טומאה כנ"ל, והם לעומת ז"א
דקדושה. ותולדותיהם של זכר ונקבה הללו,
שהם אפעה ונחש כבר הם מזיקים גמורים.
ואפעה הוא כנגד היסוד דו"א שהיא זכר
וז' ספירות שלו הן בסוד עשירות, וע"כ
מוליד לשבעים שנה, כנגד ז"ס הכלולות
(דפוי' דף י"ח ע"א)

עא

בראשית

וביש, ואיהו ישובא דעלמא. הקא שקא גליפא דתמני סרי אתון, ממנא על
גשמי רצון נדבה * וברכה ישובא דעלמא *

סו ויאמר אלקים * יקו המים וגו', באר * קו למתי באר מישר, דהא מרזא

חלופי גרסאות

א נ"א נרבה וברכה, וברכה ישובא דעלמא. ונ"א ל"ג
וברכה ישובא דעלמא. ב מהרמיק כאן חסר ושייך כאן
מ"ש בדרך ל"ג. ד"ה בקטפירא עד ארח דאינון מקורות.
ג נ"א יקו באר קו האמצעי.

טמורת הזהר

א) (בראשית א') ח"א כה. לג. רנו. ח"ב כה. קס: רעו.
ח"ג יב. כח: ת"ז תקי כ"א נח. תקי מ"ב פא: תקי מ"ז
פ: תקי ס"א צד. תקי ע' קלו.

יקו המים

הסולם

מאמר

מאמר יקו המים

סו ויאמר אלקים יקו וגו' באר קו
למהוי באר מישר: יקו, פירושו, שהמוחין
הנקי מים, יתפשטו בדרך קו מדויק באופן שיהיו
במישר. ולא ינטו לא לצד ימין ולא לצד שמאל.
כמו שמבאר והולך דהא מרזא דההיא נקודה
קדמאה נפיק כלל בסתימו, שהיו מסוד נקודה
הראשונה, שהיא א"א, יוצא הכל בהעלם, כלומר,
שהכתוב מדבר על סדר יציאת המוחין,
שמתחילה נעלם האור בא"א, כי מעלה
המלכות שלו תחת החכמה שלו ומוציא
הבינה לחוץ ממדרגת הראש, (כנ"ל דף ט"ו
ד"ה ההיא, וכנ"ל דף נ"א ד"ה עאל) שה"ס
נקודת החולם עד דמטי ואתכניש להיכל
עלאה. עד שהאור מגיע ונאסף להיכל
העליון. דמטי, פירושו בחכמה, מכת נקודת
השורק. (כנ"ל דף מ"ה ד"ה כד) ואתכניש,
פירושו שהחכמה נאספת ומתלבשת תוך אור
החסדים, בכת נקודת החירק (כנ"ל ע"ש)
להיכלא עלאה פירושו לפרצוף ישסו"ת,
שהוא היכל הב' המסבב לא"א (כנ"ל דף ט'
ד"ה ועבד) ומתמן נפיק בקו מישר לשאר
דרגין עד דמטי לההוא אתר חד דכניש
כלל בכלל דכר ונוקבא, ומאן איהו הי
עלמין ומשם, מיססו"ת, יוצא השפע בקו
מישור (דהיינו שכלול מימין ושמאל ואינו
נוטה ביותר לא לימין ולא לשמאל) לשאר
המדרגות, דהיינו למדרגת ז"א, עד שמגיע
למקום אחד ההוא המאסף הכל בסוד זכר
ונקבה, ושואל, ומי הוא. ואומר שהוא הי
העולמים, דהיינו יסוד דז"א, שהוא זכר,
המתחיד עם המלכות שהיא בחי' נקבה,
ונמצא כלול מזכר ונקבה.

האפעה לשבע שנין דנחש. כלומר שהטומאה
של הנחש שרתה גם על האפעה, שהוא
משורשו כנגד היסוד דז"א (כנ"ל בדבור הסמוך).
שאר שום אחיזה כנגדו בקליפות, ועתה
שרתה הטומאה גם על האפעה. אמנם, וכ"א
מרזא דשמאלא טב וביש, אמנם הכל הוא
מסוד השמאל טוב ורע. דהיינו המלכות שה"ס
שמאל טו"ר. כלומר שאותה הטומאה
שנחרבתה גם נגד היסוד דז"א, אינה מבחינת
יסוד, אלא רק מבחינת המלכות, שנתערבה
בו מכת עלית המלכות למקום בינה, ונתפשטו
הדינין שבמלכות גם על חצי בינה דז"א
שמתחתיה, כנ"ל בכ"מ. ואיהו ישובא דעלמא,
והוא ישוב העולם. כלומר, התפשטות דינין
דמלכות אל הז"א, שנעשתה מכת עלית
המלכות למקום בינה, היתה זאת לתיקון
ישוב העולם. כי לולא עלית המלכות הזו,
לא היו שום מוחין מתקבלים אל הזו"ן,
ולא היה העולם ראוי לישוב בני אדם כנ"ל
(בהסולם דף ז' ד"ה וכבר).

הכא שמא גליפא דתמני סרי אתון
ממנא על גשמי רצון נדבה וברכה ישובא
דעלמא: כאן סוד שם הקדוש החקוק בשמונה
עשר אותיות, הממונה על גשמי רצון, נדבה, ברכה,
וישוב העולם. פירושו, כי יה"ו דשם הויה
בחוסר ה"ת, יש בו ששה צירופים כזה יה"ו
הי"ו וי"ה וה"י הר"י יו"ה. שאותיותיהם הן
שמונה עשר. ושם הזה יורה על עלית
המלכות שהיא ה"ת אל ה"ר, שהיא בינה,
ונעלמה שם, ונשאר השם הויה רק בג'
אותיות יה"ו, בחוסר ה"ת. ובסוד הצירוף
הוא נק' שם בן שמונה עשר אותיות כנ"ל.
וכבר נתבאר בדבור הסמוך, שלולא עלית
המלכות לבינה לא היה שום מציאות לישוב
בני אדם בעולם, וז"ש אשר השם הזה בן
י"ח אותיות, ממונה על גשמי רצון נדבה
ברכה וישוב העולם.

(דפו"י דף יח ע"א)

וביאר הדברים, כי ז' ימי בראשית ה"ס
חג"ת נהי"ם וכל אחד מהם כלול מכל ז'
הימים, באופן שיש בכל יום ז' ספירות
חג"ת

עב

בראשית

א דהתיא נקודה קדמא נפק פלא בסתימו, עד דמטי ואתכניש להיכלא עלאה,
ב ומתמן נפיק בקו מישר לשאר דרגין עד דמטי לההוא אתר חד א דכניש פלא
בכלל דכר ונוקבא, ומאן איהו ב חי עלמין.
סז המים, דנפקי מלעיל מאת ה' עלאה. מתחת השמים, גו ועירא וע"ד

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א ח"א לג. ח"ב כה: ב) לעיל בהקדמת ספר הזהר דף ע"ט צ"א וב' ושם נסמן.

דרך אמת א ומתמן נפיק בקו מישר כו' מכאן ראה לדברי האומר שכן הוא סדר האצילות שהכמה האצילה חסד ונצח ובינה האצילה גבורה והוד וכתר האצילה ת"ת יסוד והמלכות ג"כ ועיין תרומה קצ"ה ב' חסד עלאה מחכמה (גו מחשבה).

מאמר

הסולם

יקו המים

ושמאל בשלמות הנרצה. אלא שמקודם לכן צריך להיות היחוד דימין ושמאל ע"י קו האמצעי בפרצוף אחד, וז"ש עד דמטי ואתכניש להיכלא עלאה דהיינו בישסו"ת וכן ברת"ס דז"א עצמו. וז"ש ומתמן נפיק בקו מישר, דהיינו בז"א, ואח"כ יכול להיות הווג דימין ושמאל שבב' פרצופין נפרדים וז"ש עד דמטי לההוא אתר חד דכניש כ"א בכלל דכר ונוקבא. דהיינו ליסוד המתיחד עם המלכות, שה"ס היחוד שבב' פרצופין, כמבואר.

סז המים דנפקי מלעיל מאת ה' עלאה, המים שאומר הכתוב, פירושו שיוצאים מלמעלה מה' עליונה שבשם הוי"ה, שהוא ישסו"ת. מתחת השמים ו' זעירא, הכי מתחת השמים, פירושו ו' קטנה, שהוא יסוד דז"א. כי הז"א נק' ו' גדולה והיסוד שלו נק' קטנה, ועל דא ו' חד שמים וחד מתחת השמים, וע"כ בביטוי ו' נשמעות ב' ווין, שהראשונה היא שמים, דהיינו ז"א, והשניה היא מתחת השמים, דהיינו יסוד דז"א. כדן, ותראה היבשה דא ה' תתאה, דא אתגלוי וכ"ל שאר אתכסי, ואז אחרי שהמוחין נמשכים מה' עלאה שהיא בינה אל מתחת השמים, שהיא יסוד דז"א נאמר ותראה היבשה שהיא ה' תתאה, דהיינו המלכות שהיא נוקבא דז"א, כי רק זו היא שנתגלתה כאן בסוד יבשה, אבל כל שאר המדרגות זולתה נתכסו ונעלמו. גילוי, פירושו הארת חכמה. כיון, פירושו העלמת הארת החכמה, וז"ש שרק המלכות נתגלתה בהארת החכמה אבל שאר המדרגות שלמעלה ממנה, נתכסו, ואין בהם הארת חכמה. ומגו האי בתראה אשתמע בסוכלתנו, ההוא דאתכסי, ומתוך מדרגה זו האחרונה, דהיינו ה"ה, מלכות, נשמע ונתגלה אור ההוא שנתכסה. פירושו,

אע"פ

חג"ת נהי"מ, ועכ"ז יש הפרש גדול מיום ליום כי ביום א' שהוא חסד ובחינת קו ימין, אע"פ שכלול מכל ז"ס וכל הפרטים שבהן, מ"מ הן כולן בו בחי' אור החסד, כמ"ש לעיל בסוד ה"פ אור (בדף נ"א ד"ה ולחשך) ומבחינה זו הם כל ביאורי הזהר שביום א'. וכן יום הב' שהוא גבורה ובחינת קו שמאל, אע"פ שכלול מכל ז"ס חג"ת נהי"מ, וכל הפרטים שבהן, אמנם הן כולן בו בחי' גבורה ובחי' מחלוקת השמאל על הימין כמ"ש לעיל בסוד ה"פ רקיע (דף ס"ה ד"ה חמש) ומבחינה זו הם כל ביאורי הזהר שביום ב'. וכן כאן ביום הג', שהוא תפארת וקו האמצעי המכריע ומייחד ב' הקוין ימין ושמאל זב"ז, אע"פ שנמצאים בו כל ז"ס חג"ת נהי"ס וכל הפרטים שבהם, אבל הן בו רק בסוד היחוד דימין ושמאל. ולפיכך כל ביאורי הזהר שבכאן הם רק בסוד היחוד בלבד.

וזה אמרו, יקו המים וגו', בארה קו למהוי בארה מישר, שפירושו כנ"ל שיחד ב' הקוין ולא יטה לא לימין ולא לשמאל. וכן ומתמן נפיק בקו מישר לשאר דרגין, עד דמטי לההוא אתר חד דכניש כ"א בכלל דכר ונוקבא ומשם מישסו"ת, יוצא ביחודו אל שאר המדרגות, דהיינו לייחד בין ימין ושמאל דרת"ס דז"א, עד שמגיע למקום שהוא שאוסף הכל בכלל זכר ונקבה. פירושו, כי שלימות היחוד דימין ושמאל אינו נשלם זולת אחר שנפרדו בב' פרצופין, שהאחד כולו ימין והב' כולו שמאל, שהם זכר ונקבה כמ"ש לעיל (בדף נ"א ד"ה ח"ש), שהזכר שהוא היסוד נבנה כולו מסוד קו הימין, והנקבה שהיא המלכות נבנית כולה מסוד קו שמאל, ובוווגם נשלם היחוד דימין (דפויי דף י"ח ע"א)

נג

בראשית

ו'ו' חד שמים וחד מתחת השמים. פדין, ותראה היבשה, דא ה' פתחה, א דא אתגלי וכל שאר אתפסי, ומגוי האי בתראה, אשתמע בסוכלתנו ההוא דאתפסי.
(סח) אל א מקום אחד, בגין דהכא דהוא קשורא ד'יחודא דעלמא עלאה

חלופי גרסאות

א נ"א דאתגלי, ונ"א בה אתגלי. ב נ"א מוסיפין ועל דא רזא דברוכאן באתגליא ובאתכסיא (נ"א ובאתכסי ונ"א ואתכסיא) ולית דאתגליא בר דא תתאה וכל שאר אתכסי ותראה אשתמע. ד נ"א איהו. ה נ"א תתאה (ד"מ).

מסורת הזהר

(משה ויוסף) ח"ב סת. ב) ח"א כה. ת"ז תקי מ"ב פב. ג) ח"א קמת. ח"ב קלד: קסא: רטז: (אה"ל). ג נ"א ל"ג בתראה רק ותראה ונ"א בתראה

יקו המים

הסולם

מאמר

יכולות לקבל חכמה בלי לבוש של אור חסדים, ולפיכך, היחוד דנקודת שורק, שפירושו, שהחכמה אינה יכולה להתלבש שם מחמת חוסר לבוש החסדים (כנ"ל דף ט"ז ד"ה ההיא) אין זה פוגם כלל בזווג דו"א עם עלמא עלאה, כי להיותם ג"ר אינם צריכים כלל ללבוש חסדים, והחכמה מתלבשת בהם בלי חסדים. (ב) כי למעלה מחוה דו"א אין החכמה מקובלת שם לצורך עצמו, להיותו שם מתוקן באורא דכיא דאו"א עלאין, (כנ"ל ד' ע"ב אות ס"ז) דהיינו בחסדים מכוסים מחכמה, ומה שהוא מקבל שם חכמה אינו אלא לצורך עלמא תתאה, שהיא רחל העומדת מחוה שלו ולמטה. ומטעם זה, לא נפסק אור החסדים בעלמא עלאה, אפילו בעת היחוד דנקודת שורק, כי אינה צריכה להארתו. הרי שיש בעלמא עלאה ב' מעלות, כי יכולים לקבל חכמה אפילו בלי חסדים. גם לא יארע בהם שיחסרו מחסדים. משא"כ עלמא תתאה, שהיא רחל העומדת מחוה שלו ולמטה, ששם בחינת ז"ס תחתונות דו"א, וחסרה מב' הללו, (א) שאינה יכולה לקבל חכמה בלי לבוש החסדים. (ב) גם בעת היחוד דנקודת השורק נשארת ריקנית מחסדים, כי היא צריכה להארתו, כי אין שלימות כלל מחוה ולמטה דו"א רק בהארת חכמה.
וזה אמרו ובגין כך אקרי מקום אחד, כ"ל דרגין וכ"ל שייפין מתכנשין תמן, והווי כ"להו ביה חד בלא פרודא כ"ל. וע"כ נק' הזווג דו"א עם עלמא עלאה מקום אחד, משום שכל המדרגות וכל האברים מתאספים שם. כל המדרגות, היינו הן מדרגות החכמה הן מדרגות החסדים, כמ"ש לעיל, כי הם אינם מתמעטים מחסדים מחמת הארת השורק, וגם יכולים

אע"פ שאומר בפירוש של ותראה היבשה, דא אתגלי וכ"ל שאר אתכסי, חוזר ומפרש, שאין הפירוש שכל המדרגות שקדמו ליבשה נשארו מכוסים ונעלמים, אלא שחוזרים אח"כ להתגלות על ידי היבשה, שהיא המלכות, כמו שמבאר להלן.
(סח) אל מקום אחד, בגין דהכא הוא קשורא ד'יחודא דעלמא עלאה, הכתוב אל מקום אחד, שהוא יסוד, נקרא כן, משום שכאן ביסוד, הוא הקשר של היחוד דעולם העליון, כי בכתוב ה' אחד ושמו אחד, תרין יהודין, חד דעלמא עלאה לאתיחודא בדרגין, וחד דעלמא תתאה לאתיחודא בדרגין, כי בכתוב ה' אחד ושמו אחד מרומים ב' יחודים, א' הוא עולם העליון המתיחד במדרגותיו שז"ס ה' אחד, וב' עולם התחתון המתיחד במדרגותיו שז"ס ושמו אחד, קשורא ד'יחודא דעלמא עלאה עד הכא איהו, וקשר היחוד דעולם העליון, בסוד ה' אחד, עד היסוד הוא, הו' ע"מין תמן אתכסיים ואתקשר ע"מא עלאה ביחודא דיליה ובגין כך אקרי אל מקום אחד, חי העולמים שהוא היסוד, נתמתק שם בבינה, (כנ"ל בביאור יקו המים אשר מתחת השמים, ע"ש) ונקשר עולם העליון ביחוד שלו, וע"כ נקרא מקום אחד, משום כ"ל דרגין וכ"ל שייפין מתכנשין תמן והווי כ"להו ביה חד בלא פרודא כ"ל, משום שכל המדרגות וכל האברים, של פרצוף ז"א, מתקבצים שמה, וכולם נעשו בו אחד בלי פירוד כלל.
והביאור הוא, כי ב' מעלות נמצאות ביחוד דו"א בעלמא עלאה, שהיא לאה העומדת למעלה מחוה שלו, על היחוד שלו בעלמא תתאה, שהיא רחל העומדת מחוה שלו ולמטה. (א) כי למעלה מחוה היא בחינת ג"ר דו"א. וג"ר, בכל מקום שהן, (דפויי דף י"ח ע"א)

עה

בראשית

עֲלָמָא אֲדַתְפָּאָה, וְאָרְאָה אֶת ה', וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְבוֹד ה' נִרְאָה,
וַיֵּרָא כְבוֹד ה', כְּמִרְאֵה הַקֶּשֶׁת וּגוֹ' כֵּן מִרְאֵה הַנֶּגַה סָבִיב הוּא מִרְאֵה דְמוּת
כְּבוֹד ה', וְדָא אִיהוּ רְזָא וְתִרְאֵה הַיִּבְשָׁה.
(ע) כְּמִרְאֵה הַקֶּשֶׁת, זֶה חַי עֲלָמִין, וְזֶהוּ אֶת קֶשֶׁתִי. נִתְּתִי בְּעֵנִן דָּא מַלְכוּת.

ח'לופי גרסאות

א צ"ל תתאה. נ"א בתראה. ב נ"א ל"ג כמראה הקשת
זה חי עלמין וזהו ג נ"א ל"ג דא מלכות.

א) ישעיה ו' ח"א נה. ט. רלו. רמו. ח"ב פא: פב. קמו:
ז"ח קיב. ב) שמות כ"ד ח"א מה. ח"ב טו: קכו. רמה.
ח"ג ש"א. ג) יחזקאל א' ח"א עא: קע: רלב. ח"ב רמו.
ח"ג רלא. ת"ז בהקדמה ז. תקי י"ח לב: לו. תקי ע' קיט: ד) בראשית ט' ח"א עא: צג: קיז. ח"ב צט. ח"ג טו.
ת"ז תקי טט צט.

מסורת הזהר

יקו חמים

הסולם

מאמר

לְאִתְתַּקְפָּא בהתעורר השמאל להתגבר דהיינו בעת
שד"א ורחל נכללים בישסו"ת, בסוד נקודת
השורק, שהיא בחינת שמאל, להיותו חכמה
בחוסר חסדים, ורחל נשארת ריקנית אפילו
מחכמה, ואינה יכולה לסבול הריקנות, הנה
או נפקת רח"ל יוצאת רחל לחוץ מישסו"ת
לבחינתה עצמה, להמשיך קומת חסדים על
מסך של עצמה, בכדי להליבש החכמה,
שה"ס היחוד של נקודת החירק. ותקש
בְּלִדְתָּה ומתקשת בלידתה, כי נבחן שרחל
מתקשת בעת לידת המוחין, כי יציאתה
מהיכל העליון דישסו"ת לבחינתה עצמה,
הוא מיעוט וקישוי בשבילה, וז"ש ותקש
בְּלִדְתָּה. כי אין המוחין נשלמים ונולדים
רק ביציאתה בסוד החירק, כמבואר. ונתבאר
הטעם למה אין הקשת נראה אלא רק
ביומא דעיבא, כי אין שלימות המוחין
בבחינת נקודת חולם לבד שה"ס קו ימין,
אלא היא צריכה ליחודים של נקודת שורק
ונקודת חירק שהן בחי' דינים, והם מכונים
יומא דעיבא כנ"ל.

וזה אמרו, מיכאל בסטרא דא רפאל
בסטרא דא גבריאל בסטרא דא, שבעת
לידת המוחין שרוים אצלה ג' המלאכים
מיכאל מצד ימין, רפאל באמצע, וגבריאל
מצד שמאל, שמקבלת את כחם ללידת
המוחין. כי מיכאל נמשך לה מנקודת החולם
שהוא ימין, וגבריאל נמשך לה מנקודת
השורק שהוא שמאל. ורפאל נמשך לה
מנקודת החירק שהוא אמצעי. וז"ש ואנון
גוונין דאתחזי בהאי דמות חוזר וסומק
וירוק ג' בחינות הללו הם הצבעים הנראים בדמות
של הקשת, שהם אדום לבן וירוק. פירוש, שהימין
הנמשך מחולם, הוא מראה לבן שבקשת,
והשמאל

מחזה ולמטה שלו. ומביא ראייה מהכתובים
שנאמר עליה בחינת ראייה, כמ"ש ונראה
את וגו' ויראו את וגו' וכבוד ה' נראה
ומביא ב' כתובים עם השם א"ת, וג' כתובים
עם השם כבוד ה'. ונודע שהנוקבא תתאה
רחל, מכונה בשם א"ת או כבוד ה', הרי
מכאן שעלמא תתאה בלבדו הוא עולם
הנגלה, שבו ענין ראייה. משא"כ עלמא עלאה
שהוא לאה, נוקבא עלאה דז"א, נק' עלמא
דאתכסיא, כי היא נעלמת ואינה מתראה.
דא איהו רזא ותראה היבשה זה הוא סוד
הכ' ותראה היבשה. כלומר מכאן מוכרח
שפירושו הוא, על רחל שהיא עלמא דאתגליא
הנכללת בוונג העליון שמחזה ולמעלה,
בעלמא עלאה, כנ"ל, כי ע"כ כתוב בה לשון
ראייה, דהיינו ותראה היבשה, ואם היה
הכתוב מדבר רק בוונג ז"א ולאה שלמעלה
מחזה הנק' יהודא עלאה, לא היה אומר
ותראה, כי בעלמא עלאה אין ראייה נוהגת
בו.

(ע) כמראה הקשת זה חי עלמין, וזהו
את קשתי: הכתוב כמראה הקשת הנאמר במרכבת
יחזקאל, פירושו חי העולמים דהיינו יסוד דז"א.
וז"ש בפרשת נח את קשתי וגו'. שגם שם פירושו
יסוד דז"א הנק' חי העולמים. נתתי בענן דא
מלכות הכתוב בענן, פירושו במלכות, דהיינו
נוקבא תתאה דז"א, שהיא עלמא דאתגליא
רחל כנ"ל, ואומרו נתתי, מן יומא דאתברי
עלמא ומ"ש נתתי בענן, פירוש שכבר מיום שנברא
העולם נתן הקשת בענן. ביומא דעיבא, דאתחזי
קשת מראה דמות כבוד ה'. ביום המעונן
שאומר שם הכתוב, דהיינו, והיה בענני ענן, להורות
שרק אז נראה הקשת בסוד מראה דמות כבוד ה'.
ולא בזמן אחר. ומפרש הטעם, אתער שמואל
(דפו"י דף י"ח ע"א)

בראשית

עו

נתתי, מן יומא דאתברי עלמא ביומא * דעיבא, דאתחזי קשת, מראה דמות
כבוד ה'. אתער שמאלא לאתתקפא, נפקת רחל א ב ו ת ק ש ב ל ד ת ה, מיכאל
בסטרא דא רפאל בסטרא דא גבריאל בסטרא דא. ואינון גוונים דאתחזין
בההוא דמות חיר וסומק וירוק.

עא) פן מראה הנגה סביב, נהירו דאתפסיא, בגלגולא דחיוזו דעינא.
הוא ומראה דמות כבוד ה'. גוונים דאתיחדא יתודא תתאה לפום יתודא
ידאתיחד יתודא דלעילא.

חלופי גרמאות

מטרת הזהר

א נ"א מוסיף דאתער שמאלא לאתתקפא מראה וכו'. ב נ"א
מוסיף היא קשת. ג נ"א גבריאל בסטרא דא רפאל וכו'
(אה"ל). ד נ"א דאתחזי, ה נ"א בחיוזו דעינא (אה"ל) ונ"א
כחיוזו בעינא. ונ"א דחיוזו דעיבא. ז נ"א ומראה. ח נ"א
דאתיחד יתודא ל"ג (אה"ל).

א) ח"א יח: עא: עב: קי: קע: רכה: רלב: רמו: ח"ב
רמו: ח"ג טו: לו: פד: ריד: רטו: רטו: רל: רלא: ת"ז
תק' ו' כב: תק' י"ג כט: תק' י"ח לב: לו: תק' ל"ז
עה. תק' נ"ח צב: תק' ס"ט צט: ריש תק' ע' קיט:
ב) ת"ז תק' ס"ט צט. ג) ח"א כו: מ: ח"ב מא: מב:
ח"ג כו: קיה: קכא: קנד: קעה: ריו: רכו: רכט: ת"ז
תק' נ"ח פח: תק' נ"ו צ"א: תק' ס"ט קה: קו: תק' ע'
שכא לג טא שו. ד) ח"א יח: לט: מו: רלג: ח"ב פד:
קנד: רטו: רעה. ת"ז בהקדמה יב: תק' יח לו: תק' כא:
מט. נ. נב: תק' כ"ב סו: תק' ל"ב ע"ו: תק' נ"ו צ: תק'
ב' בהשמטות קלט. תק' ו' קמה: ז"ח יתרו לא. לב: לג:
לד: לה. ה) ח"א מב: מג: צו: בס"ת (גוונים דעינא) ח"א
רכו. ח"ב כג: ת"ז תק' ו' כב: תק' ל"ז עה. תק' נ"ו צ:
צ: תק' נ"ח צב. תק' ע' קכו: קכו: (סתמא דעינא) ת"ז
בהקדמה ו: תק' י"ח לא:

קכו. קכו. קלב. תק' ו' בהשמטות קמד: ז"ח יתרו לא טג
קלט. קמ. קמה: קמט: רט: רמא. רמג: ח"ג יוד. כט: לג.
מט. נ. נב: תק' כ"ב סו: תק' ל"ב ע"ו: תק' נ"ו צ: תק'
ב' בהשמטות קלט. תק' ו' קמה: ז"ח יתרו לא. לב: לג:
לד: לה. ה) ח"א מב: מג: צו: בס"ת (גוונים דעינא) ח"א
רכו. ח"ב כג: ת"ז תק' ו' כב: תק' ל"ז עה. תק' נ"ו צ:
צ: תק' נ"ח צב. תק' ע' קכו: קכו: (סתמא דעינא) ת"ז
בהקדמה ו: תק' י"ח לא:

דרך אמת א) ריש חיי שרה ומנחת יהודה דף ע' (ותקש בהפוך אתוון וקשת).

יקו חמים

הסולם

מאמר

יתודא עלאה שהוא בהיפך ממראה הקשת
המורה על יתודא תתאה, כי מראה הקשת
הוא גוונים דאתחזין. ומראה הנגה הוא
נהירו דאתכסיא בגלגולא דחיוזו דעינא,
כמבואר, כי אותם ג' הגוונים לבן אדום
ירוק המתכסים במראה הנגה, הם אתחזין
במראה הקשת כנ"ל.

והשמאל הנמשך משורק הוא מראה אדום
שבקשת והאמצעי הנמשך מחירק הוא מראה
ירוק שבקשת. כי אלו ג' גווני ח"ס עלמא
דאתגליא, רחל, שבהם סוד הראיה כנ"ל,
וע"כ אומר עליה הכתוב כמראה הקשת
וגו', דהיינו ראיה.

הוא מראה דמות כבוד ה', גוונים
דאתיחדא יתודא תתאה לפום יתודא
דאתיחד יתודא דלעילא: הכ' הוא מראה דמות
כבוד ה', סובב על הגוונים שבמראה הקשת, ולא
על מראה הנגה, כי נתייחד יתוד התחתון דג'
גווני הקשת, כפי היחוד שנתייחד ביחוד העליון,
וע"כ ח"ס מראה דמות כבוד ה'. ואין לפרש
הכ' הוא מראה וגו' על מראה הנגה, שהרי הוא
נהירו דאתכסיא, והגוונים סתומין שם ואינם
נראים בגלגולא דחיוזו דעינא, כנ"ל בדיבור
הסמוך.

עא) כן מראה הנגה סביב, נהירו
דאתכסיא בגלגולא דחיוזו דעינא: הכתוב כן
מראה הנגה סביב, פירושו ההארה שנתכסה ונעלמה
בבת עין שבראית העין. גלגולא, פירושו בת
עין. כי תרגום בבת עינו הוא גלגל עינוהי
(זכריה ב' י"ב). פירוש, כי ד' גוונים הם
בעין הרואה, כי עקרו גוון לבן, ובתוכו
שורייקי סומקי דהיינו גוון אדום, ובאמצעו
גוון ירוק שבתוכו בת העין שהיא גוון
שחור. אמנם מבחינת ראית העין אין שליטה
רק לבת עין בלבדה, שהיא השחור שבעין.
ונבחק, שג' הגוונים לבן אדום ירוק שבעין,
מתכסים ונעלמים בעת ראית העין מכח
שליטת השחור שבבת העין, כי כח הראיה
אינו אלא בשחור בלבדו. וזה יורה על
(דפו"י דף י"ח ע"א *) דפו"י דף י"ח ע"ב)

ולפי זה נמצא ביאור הכתוב, כמראה
הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, יורה
על יתודא תתאה, רחל, וה"ס ג' גוונים
דאתחזין

עז

בראשית

עב ה' אלקינו ה', גוונין סתימין דלא אאתחזיין ואתקשרן אל מקום אחד, יחודא חדא בעלאה. גוונין בקשת לתתא לאתיחדא בהו חוור סומק וירוק, גוונין סתימין, ואנון יחודא אחרא רזא ושמו אחד, בשכמל"ו יחודא דלתתא, יחודא עלאה שמע ישראל ידו"ד אלקינו ידו"ד אחד. דא לקבל דא, יהכא שית תיבין ויהכא שית תיבין.

עג יקוו מדידו דקו ומשתתא, משתתא, בוצינא דקרדינותא. דכתיב

חלופי גרסאות

א נ"א אתחזן. ב נ"א עלאה (אה"ל). ג נ"א דקשת, ונ"א לקשת. ד נ"א כגוונא דגוונין סתימין (אה"ל). ה נ"א לקביל, ו נ"א יקוו מדידו דקו ומשתתא הכא שית תבין וכו' והוא ט"ס. ז נ"א ל"ג והכא שית תיבין, ונ"א והיא שית תבין. ח נ"א ומשירותא, ונ"א ומשירותא, ומשירותא, ונ"א ומשירותא. ט נ"א דבוצינא, ונ"א דבוצינא.

מסורת הזהר

א ח"א יב. קא. קמה. רלד: הנו: רסג. ח"ב מג: קיט: קלג: קלד. קלט: קס: קסא: קפה. רב: רטז. ח"ג ז: לג: נו. קטב. רכת: רלג: רלו: רמא: רמד: רמו: רנב: רנח. רסב: רסג. רסד: רסט. רעב רפג שז: ת"ז בהקדמה ד. ז: ט: יג. תקי יוד כה: תקי י"ג כט. תקי י"ט לט. מא: תקי כ"א נו. נו: סב. סח. תקי כ"ה עא. תקי כ"ו עא: תקי מ"ב פא: תקי נ"ה פט. תקי ס"ו צג: תקי ע' קל. קלה: ז"ח ואתחזן נו. טג שכא נו טא שד נח טא שיו ח"ב קלד. קלט: קסא: ח"ב לג. קעט. רמד. רסד: ת"ז בהקדמה ז: יא. יד. תקי י"ג כט. תקי י"ט לט. מא: תקי כ"א מו. נו. תקי מ"ז פג: ד (ק"ש) ח"א יג. ח"ב קיז. קלג: קלט. קטב: ח"ג לג: קנג: קעט. קפו. קצה: רלו: רמא: רמג. רנה. רנו: רנח. רסד: רעב. שז: ת"ז בהקדמה ב: ג. ה: ט. יא. תקי ו' כא: תקי יוד כה: כו. תקי יג. כה. תקי י"ח לד. תקי כ"א מב. מז. מת. נו: סא: תקי כ"ב סב. סה: סח: תקי כ"ה עא. תקי כ"ו עא: תקי מ"ג פא: תקי מ"ז פג: תקי מ"ט פה: תקי נ"ה פט. תקי ס"ט צט. ה (ח"ב רלג. ו) ח"ב רלג. רס. ח"ג מה. קלט. ז"ח ואתחזן נו. שה"ש סה: עג טב שיו, עד טב שלו. תקי"ח קה: לעיל דף ב' צ"א וש"נ.

הסולם

בגוונין סתימין, ויש מראות בקשת ביחוד שלמטה, להתיחד בהם, שהם לבן אדום וירוק, כנגד ג' גוונים הסתימין שהם ביחוד העליון, ה' אלקינו ה' כנ"ל. ואינון יהודא אחרא רזא ושמו אחד, בשכמל"ו, יהודא דלתתא, ואלו גווני הקשת, הם יחוד אחר שה"ס ושמו אחד, שה"ס יחודא תתא, (כנ"ל באות ע"א) וה"ס ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שאנו אומרים אחר שמע ישראל, שהוא יחוד התחתון. יהודא עלאה, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, דא לקבל דא, הכא שית תיבין והכא שית תיבין, יחוד העליון הוא שמע ישראל וגו' זה כנגד זה, כלומר יחוד העליון שמע ישראל וגו' הוא כנגד יחוד התחתון בשכמל"ו, כאן בשמע ישראל וגו' יש שש תיבות, וכאן בבשכמל"ו יש שש תיבות. ואלו שש תיבות שבב' יחודים הללו יודים על יחוד שש קצוות דגדלות כמבואר לעיל בהקדמת הזהר דף קצ"ו ד"ה ביאור עש"ה.

עג) יקוו, מדידו דקו ומשתתא, מששתא בוצינא דקרדינותא, דכתיב טו מדד בשעלו

מאמר

דאתחזיין חוור סומק ירוק. כן מראה הנגה סביב, יורה על יחודא עלאה, כי מראה הנגה פירושו נהירו דאתכסיא וכו' והגוונין סתומין בלתי נראים. ומשוה הכתוב את יחודא תתא דמראה הקשת אל יחודא עלאה דמראה הנגה, להורות שכל האורות שנמשכו ביחודא עלאה באתכסיא, נמשכים אל יחודא תתא באתגלייא, ואותם ג' הגוונים הנעלמים בגוונא דחיזו דעינא הן עצמן המתגלים במראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם. ולפיכך מסיים הכתוב ומדגיש על "מראה הקשת" ואומר, הוא מראה דמות כבוד ה', להיותם נמשכים מיחוד הגדול והשלם העליון.

עב) ה' אלקינו ה', גוונין סתימין דלא אתחזין ואתקשרן אל מקום אחד, יהודא חדא בעלאה: ג' השמות ה' אלקינו ה', שבכתוב שמע ישראל, מורים על ג' הגוונים חוור סומק וירוק, בעת שהם סתומין ואינם נראים, ומתקשרים אל מקום אחד, שה"ס יחוד הא' בעלמא עלאה, הנקרא מקום אחד. שעל יחוד הזה רומז הכתוב במרכבת יחזקאל כן מראה הנגה סביב, כנ"ל בדיבור הסמוך גוונין בקשת לתתא לאתיחדא בהו חוור סומק וירוק, (דפו"י דף י"ח ע"ב)

בראשית

ע"ה

מִי (א) מְדַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם, וְדָא אִיהוּ יְקוּנו הַמַּיִם, הֶכָּא שְׁעוּרָא דְיֹצֵר עֲלָמִין (ב) יו"ד
ה"א א ווא"ו ה"א.

ע"ה (ב) קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ, דָּא אִיהוּ יְקוּנו הַמַּיִם. ה' צְבָאוֹת, דָּא אִיהוּ אֶל
מְקוֹם אֶחָד בְּרִזָּא דְשְׂמָא דָּא. (ג) מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דָּא וְתִרְאֶה הַיְבֻשָּׁה, רְזָא
גְלִיפָא (ד) שְׂמָא דִּיהוּדָא (ה) כּוּז'וֹ בּמוֹכְס'וֹ כּוּז'וֹ ד'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(א) ישעיה מ' ח"א לו. רטו: ח"ב קעה: ת"ז תק' ה' יט. (ב) ח"א עא: קיד. רטו. ח"ב נב. קכא: קעא. ח"ג צג. קלד. קמג: קצ: רנב. ת"ז בהקדמה יוד. תק' יב כז. תק' יח. לד: תק' כ"א נט: תק' מ"ז פג: תק' ו' בהשמטות קמה. ז"ח יתרו לט. ג) ח"א קנט: ח"ב מב: ג. קעת: ח"ג רמה: רג. רעא: ת"ז בהקדמה יא. ד) ח"א כג. ח"ב דסא: ת"ז בהקדמה ד: טו. תק' ט"ז מ. תק' כ"ב ה: תק' כ"ז עא: תק' נ"ה פט. תק' ע' קל. תק"ח קיג טא שלג קיט טב שיב.

דרך אמת (א) ויתו רט"ו פ"ב וריש תיקון כ"ד ע"ב.

יקו המים

הסולם

מאמר

המוחין גדלות דבינה, ע"ש. וזהו יקונו המים אל מקום אחד, דהיינו מידוד שיעור הקטנות והגדלות מבינה אל ז'ין. (עד) קדוש קדוש קדוש, דא איהו יקונו המים ג"פ קדוש שבכתוב, ה"ס ג' המוחין שבבינה שהסו"ה יקונו המים. דהיינו (כנ"ל דף ע"ב אות ס"ז) שאומר שם, המים דנפקי מלעיל מאת ה' עלאה. והביאור ע"ש בהסולם. ה' צבאות דא איהו אל מקום אחד ברזא דשמא דא, הכתוב ה' צבאות, הסו"ה אל מקום אחד. שה"ס היסוד דז"א הנקרא חי עלמין, שאליו נמשכים המוחין מן הבינה בסוד אל מקום אחד, (כנ"ל דף ע"ג אות ס"ח) מלא כל הארץ כבודו דא ותראה היבשה, הכתוב מלא כל הארץ כבודו הסו"ה ותראה היבשה. דהיינו (כמ"ש לעיל אות ס"ז) שה"ס ה"ת הנקראת עלמא דאתגליא בעת שנכללת ביחודא דעלמא עלאה, (עש"ה ובהסולם שם) רזא גליפא שמא דיהודא כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. הכתוב ותראה היבשה, ה"ס שם החקוק דיתוד כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. כי היבשה"ה שהיא העלמא דאתגליא נכללת ביחודא דעלמא עלאה, שהוא סוד ה' אלקינו ה', (כנ"ל באות ס"ח) ונחקק השם של עלמא דאתגליא בבחינות אותיות שניות לשם הזה ה' אלקינו ה', שהן האותיות כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, ששניות להוי"ה הן כוז"ו, ושניות אל אלהינו הן במוכס"ו. פירוש, הנוקבא דז"א הנקראת עלמא דאתגליא המרומזת בכתוב מלא כל הארץ כבודו, היינו רק בעת שהיא נקראת בשם

מים הכתוב, יקונו, פירושו מידוד של קו ומדה, מדה, היא מכה ניצוץ הקשה שבבינה, שכתוב, מ"י מדד בשעלו מים, ומ"י הוא בינה פירוש, כי בעת שהבינה העלתה המלכות אליה, בסוד השיתוף דמידת הרחמים בדין, או אין הבינה נקראת בשם אלקים, אלא כמ"י בלבד, כי ג' אותיות אל"ה דאלקים, נופלים או אל ז'ין (כנ"ל דף מ"ג ד"ה יהי על) ונמצאת בעת הזאת, שקומת בינה עצמה נתמעטת לבחינת ויק בלי ראש, היא מודדת במדה זו גם את המוחין דז"א ונוקבא, וזהו פירוש הכתוב מ"י שהיא בינה, בעת שמעלית אליה המלכות, מדד בשעלו, מודדת בהעלאה זאת, מים, שהם המוחין דז"א ונוקבא. ודא איהו יקונו המים, וז"ש הכתוב יקונו המים וגו' כי ע"ז שהבינה מודדת את מוחין דקטנות דז'ין, יש לה היכולת להשפיע לאח"ז גם את המוחין גדלות (כנ"ל דף מ"ב ד"ה פירוש) הכא שיעורא דיוצר עלמין יוד הא ואו הא, כאן בהכי יקונו המים, שיעור כל המוחין של יוצר העולמות, שהוא ז"א, המרומזים בשם הוי"ה במילוי אלפין, כזה, יוד הא ואו הא. פירוש, כל גדלותם של המוחין דז"א מרומזים בהויה במילוי דאלפין, ושיעורם תלוי בכתוב יקונו המים, שפירושו מידוד קו המדה של הבינה בסוד שנקראת מ"י כנ"ל, ולולא מידוד הזה לא היה אפשר שיקבל הז"א מוחין גדלות, (כנ"ל בהקדמת הוהר דף ס"ב ד"ה ביאור) שמתוך שקבלו הקטנות מבינה ראויים לקבל גם (דפו"י דף י"ח ע"ב)

עמ

בראשית

עה א א פדשא הארץ דשא עשב וגו' השפא אפיקת ב חילא באנון מיין דאתכנשו לאתר ג חד, ונגדן בגויה ד גו טמירן ה סתימאה, ונפקין י בגויה טמירין עלאין ותיילין קדישין, י די כל אנון בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא, י בההוא פולחנא דמאריהון.

עו ורזא דא א מצמית חציר לבהמה וגו' דא א בהמה ב דרביעא על אלה טורין. י ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר, וחקיר דא אנון א מלאכין שליטין לפום שעתא, דאתבראו בשני, וקיימין למיכלא דהאי בהמה, בגין דאית א אשא אכלא אשא.

חלופי גרמאות

א נ"א ל"ג חדשא הארץ דשא עשב וגו' רק, הארץ השתא (ד"מ). ב נ"א ארעא חילא, ג נ"א דא חד, ד נ"א גו טמירו, ה נ"א סתימא, ונ"א אפשר דל"ג גו טמירא סתימאה (אה"ל). ו נ"א בגוי ונ"א בגוה, ז נ"א רכל, ח נ"א בההיא, ט נ"א דרביעא, י נ"א דמגדלין.

מסורת הזהר

א ח"א יב, לג, מו, רנו, ח"ב לת, קעא, קעו, ח"ג יב, ריט: רמה, ת"ז תקי מ"ג פב, תקי מ"ז פג, ב) ח"ג ריו, ג) ח"ג ריו, רמ: ד) ח"א יט, מ: מב, מג: ח"ב קמד: ח"ג כה: פה: ריו, ה) ח"א לג, נ: נא, סט, ח"ב רכו: ח"ג כה: לד, קנד רמ:

דרך אמת אן פנחס ריו ע"א ותקונים תקן ע"א ודף ס' ע"ב בהגה"ה בתקונים.

תדשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

העולם. משא"כ בסוד יחודא תתאה, נעשתה ארץ המוציאה פירות ואיכים כראוי לישוב העולם, שז"ס תדשא הארץ דשא עשב מזריע וגו', ונגדין בגויה גו טמירן סתימאה. והמוחין נמשכים בתוכה בדרך כמוס וסתום, ונפקין בגויה טמירין עלאין והיילין קדישין, די כל אינון בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא, בההיא פולחנא דמאריהון, יוצאות ונולדות בתוכה נשמות נעלמות עלינות וצבאות קדושים, אשר כל אלו הצדיקים בני אמונה מתקנים וממשיכים אותם בתקוני האמונה, דהיינו במיין נוקבין, בעבודת השי"ת. פירוש, ב' מיני מוחין נמשכים ביחודא תתאה בנוקבא, מכח התכללותה ביחודא עלאה. א) בדרך כמוס וסתום, דהיינו שאינם נגלים כלל לתחתונים, וז"ש ונגדין בגויה גו טמירו סתימאה. ב) הם מוחין מגולים, שיוצאים ונולדים ממנה נשמות ומלאכים לעולמות, וז"ש ונפקין בגויה וכו'. וביאור ב' מיני מוחין הללו מבאר לפנינו להלן.

כשם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, דהיינו רק בו בעת, שהיא נכללת ביחוד עולם העליון, ה' אלקינו ה'. ולאפוקי בעת שהנוק' יורדת משם למקומה עצמה, בסוד יחודא תתאה, שאז אינה בסו"ה מלא כל הארץ כבודו, כי אז אינה מאירה רק מסוד ב"ע שבה, שמחזה שלה ולמטה. כמ"ש להלן בסמוך.

מאמר תדשא הארץ דשא

עה השתא אפיקת חילא באינון מיא דאתכנשו לאתר חד: הכתוב תדשא הארץ וגו', ה"ס יחודא תתאה, כי עתה מגלית כחה שבאלו המים שנקוו למקום אחד. פירוש, כל הכח שהוא המוחין, שהנוקבא דו"א קבלה ביחודא עלאה, בעת שהיתה נכללת שם, בסו"ה ותראה היכשה כנ"ל, היא מוציאה אותם עתה, כשירדה משם למקומה עצמה, שמחזה ולמטה דו"א, בסוד יחודא תתאה, (כמ"ש לעיל בהקדמת הזהר דף קצ"ו אות ר"ן) כדין מה דהוית יבשה אתעבדת ארץ למעבד פירין ואיבין. או כלפי מה שחיתה יבשה, נעשתה עתה ארץ מוציאה פירות ואבים, ע"ש. כי כשהיתה נכללת ביחודא עלאה בסוד ותראה היבשה, היתה חרבה ויבשה, ולא היתה ראויה להאיר לישוב (דפויי דף י"ח ע"ב)

עו ורזא דא מצמית חציר לבהמה וגו', דא בהמה דרביעא על אלה טורין ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר: וזה סוד הכתוב מצמית חציר לבהמה וגו', זו היא בהמה הרובצת על

בראשית

פ

(עז) וְעָשָׂב לְעֹבֹדַת הָאָדָם. עֵשֶׂב, דָּא אַלִין « אופנין וְחִיּוֹת וְכְרוּבִים, דְּכָלְהוּ
בְּמִתְקָנָן גּוֹ תְּקוּנֵיהוּ, וְקִיּוּמִין לְאַתְּתָקְנָא בְּשַׁעְתָּא דְכְּנִי נִשְׂא אֲתִיין לְפּוֹלְחָנָא
דְּמֵאֲרִיִּהוֹן בְּקַרְבְּנֵיהוֹן וּבְצִלוֹתָא, דְּדָא אִיהוּ עֹבֹדַת הָאָדָם, וְעֵשֶׂב דָּא אֲדַמְנָן
וְאַתְּעַתֵּד לְעֹבֹדַת הָאָדָם, לְאַתְּתָקְנָא בְּתְּקוּנֵיהּ פְּדָקָא יָאוּת.
(עח) וְכֹר אֵינּוֹן בְּהִיא עֹבֹדַת הָאָדָם, לְכֹתֵר, וּמִנֵּיהוּ נְפָקִי מְזוּנֵי

ח'לופי גרסאות

א נ"א אופנים. ב נ"א מתתקן. ג נ"א דמריהן. ד נ"א
אתעטר ואודמן. ונ"א אודמן ואתעטר. ה נ"א מתקן בהווא.

מסורת הזהר

(א) ח"ג ריו. ת"ז תקי נ"א פו.

תדשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

ומסבה זו נמצאים החג"ת דכל פרצוף
בבחינת חסדים מכוסים, שפירושו שאין בהם
אור החכמה, כי ג' ספירות חג"ת עד החוזה
הן ג"ר דגופא, וספירות תנהי"מ שמחזה
ולמטה הן בחינת ו"ק דגופא. ומכיון שמוחין
דג"ר דע"ב מסתלקים מכל פרצוף ואינם
מאירים, ע"כ נמצאים ג"ר דגופא, שהן
חג"ת, חסרות מחכמה אלא שהן בחסדים
מכוסים. ומכיון שמוחין דו"ק דע"ב מתלבשים
ומאירים בפרצוף, לכן בחינת ו"ק דכלים
דגופא, שהם תנהי"מ שמחזה ולמטה, מאירים
בהארט חכמה, דהיינו בחסדים מגולים. ועל
מוחין הללו דע"ב, נאמר, מדלג על ההרים
מקפץ על הגבעות. כי הרים פירושו חג"ת
כנ"ל, שעליהם מדלגים המוחין דע"ב, כלומר
שפוסחים עליהם ואינם מתלבשים בהם, כי
הם צריכים לג"ר דע"ב, והם נעלמים מכל
הפרצוף. כנ"ל אלא שהמוחין דע"ב קופצים
ובאים על הגבעות, שהם תנהי"מ שמחזה ולמטה
המכונים גבעות כנ"ל, כי להיותם כלים דו"ק יש
להם מוחין הללו, כי ו"ק דע"ב נשארים
ומאירים כנ"ל. הרי שמדלג ופוסח על ההרים,
וקופץ על הגבעות דוקא, שהם תנהי"מ.
אמנם אין הכוונה, שכן יצאו המוחין
מתחילת הזווג, ו"ק בלי ג"ר, כי במוחין
דע"ב, שאפילו הו"ק שלו הוא בחינת ג"ר
לא יצויר כלל בהם שיוכל לצאת ו"ק בלי
ג"ר. אלא שמתחילת הזווג נמשך לכל פרצוף
קומה שלמה דע"ב, דהיינו ג"ר וו"ק, אלא
המוחין דג"ר דע"ב תזורים ויצאים לחוץ
מהפרצוף, ונשאר מלוכש בפרצוף רק מוחין
דו"ק דע"ב. גם נודע שמכל זוג יוצאים
תולדות, ואפילו מאותם המוחין דג"ר דע"ב
הנמשכים

על אלף הרים, ובכל יום מגדלים לה אותו החצירה.
בהמה היא כינוי אל המלכות בעת שמחוסרת
מוחין דג"ר. רובצת, יורה שהיא מחוסרת
ג' כלים נה"י המכונים רגלים, בדומה לעוף
הרובץ ורגלים שלו אינן נראות, רק הגוף
לבד. כן המלכות, בעת שאין לה רק ששה
כלים חב"ד חג"ת בחסרון ג' תחתונות נה"י,
מכונה שהיא בסוד רובצת, כי נה"י שלה
נעלמים. מספר א"ף, יורה על מוחין דחכמה
שספירותיה הן במספר אלף, בסו"ה ואלפך
חכמה. מו"רין, הם כינוי לג' ספירות חג"ת,
כמ"ש חז"ל אין הרים אלא אבות, דהיינו
חג"ת, כנודע. כי חג"ת נק' אבות ונק'
הרים. ונה"י נקראים בנים, ונקראים גבעות.
חציר, הוא כינוי אל המלאכים הנולדים
ממוחין דג"ר שלה, אשר הצדיקים ממשכים
לה בכל יום על ידי המיין נוקבין שמעלים
אליה במע"ט שלהם.

ביאור הדברים, כי אחד מראשי התיקונים
בעולם התיקון אחר שבירת הכלים, היה
גניזת או"א הפנימיים אשר שמשו בעולם
הנקודים, מפאת שבסבת הארתם הגדולה
נתבטלה הפרסה שמתחת אצילות וירדו הכלים
לבי"ע, ונשברו ומתו. (וענין זה נתבאר בספרי
תלמוד עשר ספירות חלק י"ג דף אלף של"ט ד"ה
בינה) ומכח גניזת זו דזווג או"א הפנימיים,
אין עוד הארת ג"ר דע"ב במוחין דאבי"ע,
אלא רק מוחין דו"ק דע"ב, הנמשכים מאו"א
החיצונים דע"ב. כלומר, המוחין דע"ב הם
מוחין דחכמה, שג"ר דמוחין הללו מכונים
או"א הפנימיים או ג"ר דע"ב, והו"ק דמוחין
הללו מכונים או"א החיצוניים או ו"ק דע"ב
זכור זה.

(דפו"י דף י"ח ע"ב)

פא

בראשית

וְטָרְפִין לְעֵלְמָא, דְּכְתִיב ^(א) לְהוֹצִיא לְחַם מִן הָאָרֶץ. וְדָא אִיהוּ ^(א) עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זְרַע, דְּהָא תְּצִיר ^(א) לָא מְזֵרִיעַ זְרַע אִיהוּ, ^(א) אֶלָּא אֲזַדְמֵן לְמִיכְלָא דְאֶשָּׂא ^(א) קְדִישָׁא, וְעֵשֶׂב לְתַקוּנָא דְעֵלְמָא.

חלופי גרסאות
א נ"א לאו. ב נ"א דאשא תקיפא קדישא.

מסורת הזהר
(א) תהלים ק"ד, ת"ז תקי נ"א פו. ח"ג ר"ז. (ב) בראשית א' ח"ב לה.

דרך אמת א מוכנים לאכול כאש אוכלת.

תדשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

הנ"ל, והנוקבא בהארות השמאל שלה, מכונית ג"כ אש, ובעת שמבטלת המלאכים הנ"ל, נבחתת לאש אוכלת אש.

(עז) ועשב לעבודת האדם, דא אֵלִין אופנים וחיות וכרובים: הכתוב ועשב, יורה על אופנים וחיות וכרובים: אופנים הם מלאכים שבעשיה. חיות הם המלאכים שביצירה. כרובים הם המלאכים שבבריאה. אשר אלו המלאכים כולם נמשכים מבחינת ו"ק של המוחין דע"ב הנ"ל, וע"כ הם בני קיימא, ולא כאותם המכונים חציר, הנמשכים מבחי' ג"ר דע"ב, שהם שולטים רק לשעתם ותיכף נשרפים, כנ"ל בדיבור הסמוך. עש"ה. דפ"הו מתתקנן גו תיקונייהו וקיימין לאתתקנא בשעתא דבני נשא אתין לפולחנא דמאריהון בקרבניהון ובצלותא אשר כולם, דהיינו האופנים וחיות וכרובים, מתוקנים ומלוכשים תוך התקונים שלהם, שהם מצד המאציל עצמו, והם עומדים עוד להתתקן יותר, בשעה שבני אדם באים לעבודת רבונם בקרבנותיהם ובתפלה, דדא אִיהו עבודת האדם כי זה הוא עבודת האדם ועשב דא אֲזַדְמֵן ואתעתד לעבודת האדם לאתתקנא בתיקוניה כדקא יאות, ועשב זה נועד והוכן מלכתחילה לעבודת האדם, להתתקן בתקונא דאדם כראוי.

(עח) וכד אינון מתתקנן בהדיא עבודת האדם, לבתר מנייהו נפקו, מוזני וטרפין לעלמא, דכתיב להוציא לחם מן הארץ, וכשהם מתתקנים באותה עבודת האדם הנ"ל, יוצאים מהם אחר כך, מוזנות וטרף לעולם, כמ"ש להוציא לחם מן הארץ. ודא אִיהו עשב מזריע זרע, דהא חציר לא מזריע זרע אִיהו, אלא אֲזַדְמֵן לְמִיכְלָא דְאֶשָּׂא קְדִישָׁא, ועשב לתקונא דעלמא, וזהו שכתוב כאן, עשב מזריע זרע, שהוא סוד המוחין דו"ק

הנמשכים רק בתחילת הזווג ותיכף נעלמים כנ"ל, גם הם מוציאים תולדות לשעתם. ולפי"ז נמצאים ב' מיני תולדות מהזווג זו"ן למוחין דע"ב, (א) היוצאים בתחילת הזווג מהג"ר דע"ב, והם הנקראים חציר, שהם מלאכים שליטין לפום שעתא, כי מוכרחים להתבטל תיכף עם העלמת המוחין דג"ר דע"ב שמשם נולדו. (ב) הן המוחין דו"ק דע"ב הנשארים בכל פרצוף, והם הנק' עשב מזריע זרע, כמ"ש להלן.

וזה אמרו דא בהמה דרביעאה על אֵלִין טורין, זו היא בהמה הרובצת על אלף הרים, בהמה, היינו נוק' דו"א, שמבחי' אֵלִין, שפירושם מוחין דחכמה, היא רובצת על ההרים שהם חג"ת, דהיינו שמחוסרת ג"ר, כנ"ל בסוד מדלג על ההרים. ועם כל זה ומגדלִין לה בכל יומא הוא חציר, וחציר דא אינון מלאכין שליטין לפום שעתא, כי הצדיקים מעלים מ"ן בכל יום לזווג זו"ן למוחין דע"ב, שזה נבחן שהם מגדלִין לה בכל יומא הוא חציר, כי בתחילת הזווג יוצאים בהכרח גם הג"ר דע"ב כנ"ל, שתולדותיהן נקראים חציר, שפירושן, מלאכים השולטים לפי שעה, אבל מוכרחין להעלם תיכף, משום שהג"ר דע"ב יוצאות לתוך מפרצוף כנ"ל. דאתבריאו בשני, ששליטתם נמשכת מקו שמאל שנברא ביום שני, כלומר, שבשליטתם רוצים לבטל את הקו ימין, כמו הקו שמאל שנברא ביום שני (כנ"ל דף נ"ז ד"ה ויאמר) וקיימא לְמִיכְלָא דהאי בהמה, והם עומדים למאכל בשביל בהמה זו, כלומר שמהארתם אינו נמשך כלום לתחתונים, אלא הנוקבא בעצמה נהנית מהם בעת שליטתם, ואח"כ שורפת אותם ומבטלתם, בנין דאית אִשָּׁא אוכלא אִשָּׁא, שליטת השמאל מכונה אש. שהם המלאכים (דפ"ז דף י"ח ע"ב)

פב

בראשית

עט וְכֹל דָּא, לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ. כָּל תְּקוּנֵי דְבְנֵי נְשָׂא, אֲדָקָא מִתְקַנָּא בְּלֵהָי עֵשֶׁב אֶרֶץ. דְּפוּלְחָנָא דְלֵהוֹן דְּלְמֵאֲרִיהוֹן, יִלְסַפְקָא יַעַל יְדִיהוֹן מִהֵיא אֶרֶץ, יִטְרַפָּא וּמְזוּנֵי לֵהָי עֲלֵמָא, וְיִלְאֲתַפְרְכֵן בְּנֵי נְשָׂא מִבְּרַכְיָן דְּלַעִיל.

פ עֵץ פְּרִי יֵא עוֹשֶׂה פְּרִי, דְרִגָּא עַל דְרִגָּא, יִדְכֹר וְנוֹקְבָא. כְּמָה דְעֵץ פְּרִי אֲפִיק יִחִילָא דְעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי, אוֹף יִדְכֹר אֲפִיק יִחֵי אִיהוּ. וּמֵאֵן יִחֵי אִיהוּ, אֲלֵיִן אֲנוּן כְּרוּבִים יִחֵי תְמָרוֹת. מֵאֵי יִחֵי תְמָרוֹת, אֲלֵיִן אֲנוּן יִדְסַלְקֵי בְּתַנְנָא דְקָרְבְּנָא יִחֵי וּמִתְתַקְנֵי בְּהִדְיָה בְּבִיבָא וְאֲקָרוּן אֲבִי תְמָרוֹת עֵשֶׂן. וְכֹלְהוּ קְיָיְמִין בְּתְקוּנֵיהוּ לְעִבּוּדַת הָאָדָם, מַה דְלֵא קְיָיְמָא יִחֵי פִן חֲצִיר, דְהָא אֲתַעְתַּד לְמִיכַל, יִחֵי דְכְּתִיב יִחֵי הֵנָּה נָא בְּהַמּוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ חֲצִיר כְּכָךְ יֵאכֹל.

מסורת הזהר

חלופי גרמאות

א בראשית א' ח"א א. לג. הו. ת"ז תקי ס"ו צו: א נ"א מתקני. ב נ"א להוי עשב להווא ארץ דפולחנא וכו', ונ"א להוי להווי ארץ דפולחנא וכו', ג נ"א בהווי ארץ. ונ"א בהווא. ד נ"א למריהון כלא. ה נ"א לאפקא. ו נ"א על ידיהו מהוויא. ז נ"א טרפי. ח נ"א ולאתברכא. ט נ"א מברכאן. י נ"א דלעילא. יא נ"א עשה (אה"ל). יב נ"א בגוונא דכר ונוקבא. יג נ"א חיל. יד נ"א הכי. טו נ"א אפיקת ובהווא אפיקת. טז נ"א איהו. יז נ"א ומאן יניחו, נ"א אינון, ונ"א אינהו. יח נ"א ותמורות. יט נ"א תמורות. כ נ"א דסלקין. כא נ"א ומתתקני. כב נ"א ומתתקני ברדייה (אה"ל). כג נ"א ומתקני. כד נ"א ומתקני בתקונייהו, ונ"א ומתתקני בתקונייהו (אה"ל). כה נ"א הכי (אה"ל). כו נ"א דכתיב הכא בהמות וגו'.

מאמר

הסולם

תדשא הארץ דשא

דו"ק דע"ב כנ"ל, שהוא לאפוקי בחינת חציר שהוא ג"ר דע"ב, שהרי חציר אינו מזריע זרע, אלא נועד לאכילת אש הקדושה של הנוקבא, כנ"ל בדיבור הסמוך ע"ה. אבל עשב הוא לחיקון העולם, כי הוא מזריע זרע.

עט וְכֹל דָּא לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ, כָּל תְּקוּנֵי דְבְנֵי נְשָׂא, דְקָא מִתְקַנֵּי לְהָי עֵשֶׁב אֶרֶץ, וְכֹל זֶה הוּא, לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ, כִּי כָל הַתְּקוּנִים שְׂנִיתָנוּ לְבְנֵי אָדָם, הוּא רַק לְחֵקֵן עֵשֶׁב זֶה הוּצֵא מֵהָאָרֶץ, שְׂהִיא הַנוֹקְבָא. דְּפוּלְחָנָא דְלֵהוֹן לְמֵאֲרִיהוֹן, לְסַפְקָא עַל יְדִיהוֹן, מִהֵיא אֶרֶץ, טְרַפֵּי וּמְזוּנֵי לְהָי עֲלֵמָא וְלְאֲתַבְרַכָּא בְּנֵי נְשָׂא מִבְּרַכְיָן דְּלַעִילָא, שְׁעִבּוּדָתָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְרִבּוּנָם, הוּא, לְכֹלְכֵל עַל יְדֵיהֶם, מֵאֶרֶץ הַזֶּה, טֶרֶף וּמְזוּנוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה, וּשְׂיִתְבְּרַכּוּ בְּנֵי אָדָם מִהַבְּרָכוֹת שֶׁל מַעֲלָה.

פירושו, אע"פ שהמוחין דחציר הם בחי' ג"ר דע"ב, ומוחין דעשב הם בחינת ו"ק דע"ב, מכל מקום עבודת האדם בקרבנות ותפלה להמשיך מוחין ושפע, הוא רק על מוחין דעשב ולא כלל על מוחין דחציר, כי המוחין דחציר, אינם מושפעים כלום לעולמות, אלא הם למזונות הנוקבא, (כנ"ל (דפו"י דף י"ח ע"ב)

בסו"ה אש אוכלה אש) וכל המושפע לעולמות אינו אלא ממוחין דעשב, באופן שכל עבודת האדם להעלות מ"ן ולהמשיך שפע מלמעלה אינה אלא להמשכת מוחין דעשב שהם ו"ק דע"ב, ולא מוחין דחציר שהם ג"ר דע"ב. וז"ש הכתוב מצמיח חציר לבהמה, שבהינת חציר הוא לנוקבא עצמה, המכוננת בהמה (בסוד הויה במילוי ההי"ן שבגימטריא בהמה דהיינו ב"ן). ועשב לעבודת האדם ורק בחי' עשב, ניתן לעבודת האדם, בכדי להוציא לחם מן הארץ, כמבואר.

פ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, דְרִגָּא עַל דְרִגָּא דְכֹר וְנוֹקְבָא הַכְּתוּב עֵץ פְּרִי וְכוּ' הוּא בִּי מְדֻרְגוֹת שֶׁהֵם זְכוֹר וְנוֹקְבָא. כְּלוּמַר, עֵץ פְּרִי, הוּא הַנוֹקְבָא דו"א. עוֹשֶׂה פְּרִי, הוּא הַיְסוּד דו"א שֶׁהוּא זְכוֹר. וְנִקְ' עוֹשֶׂה פְּרִי, כִּי כָל אֵלוּ הַפִּירוֹת שְׂמוּלֵידָה הַנוֹקְבָא בְּאִים אֵלֶיהָ מֵהַזְכוֹר, וְנִמְצָא הַזְכוֹר הוּא עוֹשֶׂה הַפִּירוֹת בְּהַנוֹקְבָא, וְע"כ נִקְ' עוֹשֶׂה פְּרִי.

כמה דעין פרי אפיק היל"א דעין עושה פרי אוף הכי אפיקת איהוי כמו שעץ פרי, שהוא הנוקבא, מוציאה הכת שקבלה מעץ עושה פרי, שהוא הדכר, כן מוציאה גם כחה עצמה, פירוש

פג

בראשית

פא א עץ פרי עושה פרי. דיוקנא ב דבר ונוקבא, ודמות ג פניהם פני אדם. א אלין לאו אנון כאנון פ פרוכים, י אלין א אפי ח רבין רבין א דיוקנא

חלופי גרמאות

א ניא ליג עץ וכו' עד ודמות. ב ניא דוכה. ג ניא ליג פניהם. ד ניא ליג אלין. ה ניא מוסף כרובים בגוונא סתימא. ו ניא אינון. ז ניא אנפי. ח ניא רברבין וניא רברבי. ט ניא חתימא בריקנא. וניא בריקנא. זניא כגוונא חתימא. וניא בגוונא סתימא. וניא ליג בריקנא חתימא.

מסורת הזהר

א) יחזקאל א. ח"א יט. עא: ח"ב עג: פ: קיה. קיט: קכ. ריא. ח"ג מח. ס: קיח: רלד. רמ: רמא. רמר. רנו. רעד. ת"ז בהקדמה יוד. יג: תקי' א' יה. תקי' יוד כה: תקי' י"ג כח. תקי' י"ח לא: תקי' כ"א נא. סב סג. תקי' כ"ב סד: תקי' ס"ח צח: תקי' ע' קכב. קכו. תקי' ג' בהשמטות קלט: תקי' ו' קמה: ז"ח יתרו לג. לח: לט. תקי"ח צד: צו: ב) כל המאמר הזה עד ואינון זרעין זרעין על עלמא מובא כולו בח"ג רעד. ג) ח"ב רעה. ח"ג פ: ריז: רעד. ז"ח תרומה מג טג שיר. אחרי מז טד שיב. רות פו טא שג. תקי"ח קיא טד שמד.

דרך אמת א) בחתימת זקן.

תדשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

כמ"ש לפנינו, ולא מכת הדכר, שה"ס יה"ו, שה"ס פני אריה וכו'.
וכדעו קיימין בתיקונייהו לעבודת האדם מה דלא קיימא כן חציר, דהא אתעד למיכ"ל דכתיב וכו', וכולם היינו הכרובים ותמרות, עומדים בתיקונייהם לעבודת האדם, מה שאינו עומד כן חציר, שהרי הוא נועד לאכילה. פירוש, כי יש הפרש בין בחי' ריח, לאכילה. כי הריח עולה ממטה למעלה, ואינו מתפשט למטה. והאכילה מתפשטת ממעלה למטה. וז"ש, אע"פ שתמרות עשן הם מוחין הנמשכים מג"ר דע"ב כמו החציר, מכל מקום נשארים עומדים וקיימים בכח תיקונם לעבודת האדם, ואינם מתבטלים, כלומר, שהם מתקנים ע"י עבודת הקרבנות, ששורף הקרבן באש, ומעלה העשן לריח ניחוח ממטה למעלה, שאין מגיע מהם לתחתונים, ועי"ז מתקיימים ואינם מתבטלים, משא"כ מוחין דחציר, שנועדים לאכילה, כלומר, להתפשט ממעלה למטה, כדוגמת האכילה, ולפיכך מתבטלים ואינם קיימים. כי המוחין הללו אינם ראויים להתפשט למטה לתחתונים, כמ"ש לעיל דף פ'. ד"ה ביאור.

פירוש, כי הוקשה לו לשון הכפול, עץ פרי עושה פרי, ואינו אומר עץ עושה פרי בלבד, כמו להלן בכתוב ותוצא. וע"ז אומר שהכתוב מלמדנו בזה, שיש תולדות מיוחדות לעץ פרי שהיא הנוקבא, שאינם בעושה פרי שהוא הדכר, ושואל, ומאן איהו, מהו הבא מכחה של הנוקבא עצמה, ואומר אלין אינון כרובים ותמרות, אלו הם כרובים ותמרות שהם באים מבחינתה עצמה, ושואל, מאי תמרות, ואומר, אלין אינון דמלכי בתנא דקרנא ומתתקני בהדיה ואקרונ תמרות עשן, אלו הם העולים בעשן הקרבן ומתתקנים עם הקרבן, ונקראים תמרות עשן. וסו"ה מי זאת עולה מן המדבר כתמרות עשן וכו'. והכרובים הם כנגד בחינת עשב שקבלה מהדכר, והתמרות עשן הן כנגד בחינת חציר שקבלה מהדכר.

פא עץ פרי עושה פרי, דיוקנא דבר ונוקבא, ודמות פניהם פני אדם: הכתוב עץ פרי עושה פרי, יורה על צורות זכר ונקבה, אשר דמות פניהם הוא פני אדם, עץ פרי, הוא נוקבא דו"א, עושה פרי, הוא יסוד דו"א שהוא דכר, העושה בה פירות.

ופירושם של הדברים, תבין מהזהר חדש, (תרומה דף כג אות סא) וז"ל, בכל זמנא דישראל הוון זכאין, כרובין הוון דבוקין בדביקו אפין באפין, וכו', תננא דקרנא, כד הוון ישראל זכאין, תננא הוון סליק לעילא בארע מישר וכו' בכל זמן שישראל היו צדיקים, היו הכרובים דבוקים זכ"ז בדביקות דפנים בפנים וכו' ועשן הקרבן, בעת שישראל היו צדיקים, היה העשן עולה בארע ישר, שלא היה נוטה לא לימין ולא לשמאל עכ"ל. וז"ש כאן שבחינת כרובים פנים בפנים, שה"ס אנפי רברבי, וכן בחינת עשן הקרבן העולה בארע מישור בעת ההוא, הם נמשכים מכחה עצמה של הנוקבא, ה"ת דהויה שה"ס פני אדם, (דפו"י דף י"ח ע"ב)

אלין לאו אינון כאינון כרובין, אלין אפי

פד

בראשית

תתימא, פרוכים א אפי זוטרי א¹ ב רבבין. א פני אדם, כל דיוקנין כליין בהו,
בגין דאינון ד אפין י רבבין, ומצטיירין בהו ציורין גליפין וכלופי שמא
מפרש, בארבע סטרי דעלמא א מזרח מערב צפון יא ודרום.
פב א מיכאל רשים י רשימו י לצד דרום, וכל אנפין מסתכלין י לגבי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א ח"ג מה. ז"ח לח: לט. ב ח"א עא. ח"ג קח: א נ"א אנפי. ב נ"א כרביא. ג נ"א דיוקנא. ונ"א דין
דיוקנן. ד נ"א אנפי ונ"א אנפין. ה נ"א רברבן. ו נ"א
ומתצויר. ז נ"א בגלופי. ח נ"א דמפרש. ט נ"א סטרי.
י נ"א ליג דעלמא. יא נ"א דרום. יב נ"א ברשימו. יג נ"א לסטר. יד נ"א לגביה.

דרך אמות א הנערים תרגום של כרובים. כרביא ר"ל פני תנוק והכ"ף הוא כ"ף הדמיון. ועיין לקמן י"ט ע"ב וכי
ע"ב ועקב רע"ד ע"א.

מאמר

הסולם

תדשא הארץ דשא

ומצטיירין בהו ציורין גלופין כגלופי שמא
מפרש בארבע סטרי דעלמא מזרח וכו':
משום שפני אדם הוא פנים גדולות, ומצטייר
בהן צורות חקוקות כחקיקות שם המפורש,
בארבע רוחות העולם. כלומר, שע"י פני
אדם קונים גם ג' החיות פנים הגדולות,
שהם חר"ב תר"מ שבמוחין דגדלות המרומזים
בשם הויה בדי' אותיותיו, אשר הי' הוא
חכמה ודרום, והי' היא בינה וצפון, וי' הוא
ז"א ומזרח, והי' אחרונה היא מלכות ומערב.
וע"כ נבחן שכל הצורות דהיינו, אריה
נשר שור, שהם נה"י, כלולות בפני אדם,
שהן מלכות, שזולת פני אדם, דהיינו בעלאת
נה"י בלי מלכות, הם נמצאים עוד בפנים
דקטנות במוחין דו"ק, כנ"ל.

פב מיכאל רשים רשימו לצד דרום
וכ"א אנפין מסתכלין לגבי פני אדם, פני
אריה וכו': מיכאל רשם רשימה לצד דרום וכל
ג' הפנים, שהם פני אריה פני שור פני נשר,
מסתכלות אל פני אדם. רשים רשימו, פירושו,
שמקצה מקום הזווג. צד דרום, הוא ימין,
להמשכת אור חסדים מכוסים. מסתכלין,
פירושו מקבלות בכח הסתכלותן. פירושו,
לעת גדלות, כשנוקבא דז"א מעלה אליה
את המלכות מבי"ע, הנקרא פני אדם, (כנ"ל
בדיבור הסמוך) אז נעשה זווג זויין על מלכות
הזו מבחי' הימין, המכונה דרום, ונמשך
עליה קומת מוחין דגדלות, ואז כל אנפין,
שהם אריה שור נשר, מקבלות המוחין
דגדלות ממלכות הזו המכונה פני אדם.
ונמצא שכ"א אנפין מסתכלין לגבי פני אדם
כלומר שמקבלות מפנים האלו. ומיכאל הוא

אחד

אפי רברבן בדיקנא התימו, כרובים אפי
זוטרי כרביין, אלו הדכר והנוקבא אינם הם
כמו הכרובים, המרומזים בעשב מזריע זרע,
כי אלו הם פנים גדולות התומות בוקן, וכרובים
הם פנים קטנות כמו פני תינוקות. פנים, פירושו
ג"ר ומוחין. ופנים גדולות, היינו מוחין
דגדלות המקובלות מ"ג מדות הרחמים
שבארין אנפין, הנק' דיקנא דא"א. וז"ש
בדיקנא התימו ונק' ג"כ מזל. ופנים קטנות
הם מוחין דקטנות.

פני אדם, כ"א דיוקנין כליין בהו, בגין
דאינון אפין רברבן, בפני אדם כלולים כל
הצורות, שהם אריה שור נשר, משום שהם
פנים גדולות. פירושו, כי אפי רברבן שהם
מוחין דגדלות וג"ר, אינם מקובלים לנוקבא,
בעת שאין לה רק ששה ספירות חב"ד
חג"ת, וחסרה די' ספירות נהי"מ, אלא אחר
שמעלית את נהי"מ שלה מבי"ע, ונשלמת
בע"ס דכלים, אז מזווגת עם הו"א, ומקבלת
ממנו מוחין דגדלות. ויש ב' העלאות,
מתחילה מעלית נה"י בחסר מלכות, ואז יש
לה רק ג"ר דו"ק, שהם מוחין דקטנות,
ואח"כ כשמעלית גם המלכות, הנק' פני
אדם, אז משגת מוחין דגדלות. ואלו נהי"מ
שמעלית מבי"ע מכונים די' חיות הנושאות
את הכסא אל הו"א לזווג, כי זולתם נמצא
הכסא, שהוא הנוק' דז"א, חסרה מע"ס
דכלים, ואינה ראויה לזווג. וספירת הנצה
היא פני אריה, והוד הוא פני שור ויסוד
הוא פני נשר, ומלכות היא פני אדם.

וזהו אמרו, פני אדם, כ"א דיוקנין כליין
בהו, פני אדם, כל הצורות כלולים בפנים
האלו. והוא מטעם בגין דאינון אפין רברבין
(דפויי דף י"ח ע"ב) עי' ברכת שלום בסוף הספר

פה

בראשית

פְּנֵי אָדָם: א פְּנֵי אֲרִיָּה, ב פְּנֵי שׁוֹר, ג פְּנֵי נֶשֶׁר. ד אָדָם אִיהוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְלֹא ג אֲקָרִי אָדָם בַּר דְּהֵנִי, וְזִמְנִיָּה וְאַצְטִירִין צִירִין, וְדִרְכָּב אֱלֹקִים רְבוּתִים, ח דְּכָתִיב א רְכָב אֱלֹקִים רְבוּתִים אֲלֵפֵי שְׁנָאן.

חֲלוּפֵי גֵרְסָאוֹת

א נ"א מטיף פני אדם פני אדם. ב נ"א פני נשר פני שור. ג נ"א אתקרי. ד נ"א הכי. ה נ"א ומנייהו. ו נ"א אתצירין. ז נ"א רכב. ח נ"א ליג דכתיב רכב אלקים רבותים.
ז"ח יתרו לא: לג. (חיוון) ח"א טז. כא. מא. מב. מג: מד. נ"א: רסו: ח"ב מת. נו: קיח: ריא. רלח. רמא: רמו: רס: ח"ג ל. ס: קנד: קפא. רטו: ריו. רכג. רכו. רכט: רלב. רלח. רלט: שו: ת"ז בהקדמה ד: יוד יד: טו: תקי א' יח. תקי ה' כ: תקי ו' כה: תקי י"ג כז: תקי כ"א מה. נא. טו: תקי ל' עה. תקי ל"א עו. תקי מ"ז פג. תקי ס"ט קג. תקי ע' קכו: ז"ח יתרו לח: לט: מ: תקי"ח צט. קכ: (א) ח"ב עה: קמר: רעד. (ג) תהלים ס"ח ח"א כד. קמט. ח"ב קיח. ח"ג רכו. רכו: ת"ז בהקדמה ד: יד: ז"ח יתרו לח: תקי"ח קח: קיו:

מסורת הזהר

א) ח"א יט. עא: ח"ב עג: פ: קיח. קיט: ריא: ח"ג מה. קיח: רלח. רמ: רמא. רמו: רנו: רעד. ת"ז בהקדמה. יג: תקי א' יח. תקי יוד כה: תקי י"ג כ"ה. תקי י"ח לא: תקי כ"א נא. סב: סג. תקי כ"ב סד: תקי ס"ה צח: תקי ע' קכב. קכו. תקי ג' בהשמטות קלט: תקי ו' קמה: מד. ריא. רסו: ח"ב מת. נו: קיח: ריא. רלח. רמא: רמו: רס: ח"ג ל. ס: קנד: קפא. רטו: ריו. רכג. רכו. רכט: רלב. רלח. רלט: שו: ת"ז בהקדמה ד: יוד יד: טו: תקי א' יח. תקי ה' כ: תקי ו' כה: תקי י"ג כז: תקי כ"א מה. נא. טו: תקי ל' עה. תקי ל"א עו. תקי מ"ז פג. תקי ס"ט קג. תקי ע' קכו: ז"ח יתרו לח: לט: מ: תקי"ח צט. קכ: (א) ח"ב עה: קמר: רעד. (ג) תהלים ס"ח ח"א כד. קמט. ח"ב קיח. ח"ג רכו. רכו: ת"ז בהקדמה ד: יד: ז"ח יתרו לח: תקי"ח קח: קיו:

תדשא האריך דשא

הסולם

מאמר

על ד' החיות הללו, והן נעשו למרכבה אליה, כי נושאות אותה אל הזוג. אמנם יש ב' מרכבות, דהיינו לב' זוגים. המכונות, מרכבה עלאה ומרכבה תתאה. ויש הפרש גדול ביניהן, כי במרכבה עלאה יש ד' חיות, אדם אריה שור נשר. ובמרכבה תתאה יש רק ג' חיות, שור נשר אריה, ואדם אין בהן בפרטיות רק בדרך התכללות, כמו שיתבאר.
ויש להבין, למה נתחלקו החיות להעשות ב' מרכבות לב' זוגים, ולמה אינו מספיק זוג אחד, וכן למה חסר פני אדם פרטי במרכבה תתאה. והענין הוא, כי נודע שאין באריך אנפין דאצילות רק תשע ספירות, וכן לאחריו בכל פרצופי אבי"ע. כי המלכות חסרה, מטעם שנגנזה בראש דפרצוף עתיק ולא נמשכה לא"א. שזה אחד מראשי התיקונים שנעשו בעולם התיקון. אמנם אין הפירוש שכל העשר ספירות שבמלכות חסרות, שהרי אין זוג רק במסך שבמלכות בלבדה, אלא רק המלכות דמלכות בלבדה חסרה, וט"ס ראשונות שלמלכות נשאר בפרצופין. (ועי' לעיל בהקדמת הזהר דף נ"ה ד"ה וטעם).
ולפיכך כשנבררה ועלתה אל הנוקבא המלכות שלה מבי"ע, שהוא פני אדם, לא עלו אליה רק ט' ספירות ראשונות של המלכות בלבד, כי המלכות דמלכות חסרה כנ"ל, והנה הט' ראשונות שבכל פרצוף, נמצאות למעלה מחוזה שלו, ומחוזה ולמטה נבחן למלכות של הפרצוף, כנודע, ולפי זה נמצא שאין פני אדם, שהיא המלכות העולה מבי"ע

אחד מד' המלאכים המשמשים את הנוקבא דז"א, ולפיכך הוא רושם ומכין מקום הזוג, והוא מלאך החסד, וע"כ רושם לצד דרום שהוא ימין, חסד.
אדם איהו דכר ונוקבא ולא אקרי אדם
בר הני אדם הוא זכר ונקבה, ולא נקרא בשם אדם זולתם. כלומר, שהמלכות לפי עצמה לבדה, כשאיננה בזוג עם ז"א, אינה נקראת בשם אדם, להיותה בלי דכר, אלא רק בעת שמזדווגת עם הז"א כנ"ל, אז נקראים שניהם בשם אדם. וזה סוד הכתוב (בראשית ה') זכר ונקבה בראם וגו' ויקרא את שמם אדם וגו', הרי ששניהם ביחד נקראו אדם. *אמנם כל אחד לעצמו הוא כמו פלג גופא, ואינו נקרא אדם.
ומניה, אצטירין צירין דרכב אלקים רבותים דכתיב וגו': וממנו, היינו מפני אדם שבזוג לצד דרום, נצטיירו הציריים שבסו"ה רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, שה"ס מרכבה תתאה, המכונה רכב אלקים. צירין, פירושו שיעורי קומה הנולדים מהזוג, כי כל קומה יש לה ציור מיוחד לפי תכונת הזוג דהכאה (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה מאות י"ח עד אות כ"ג).
ביאור הדברים. כי אלו ד' החיות אדם אריה שור נשר, מכונות בשם מרכבה, להיותן ד' ספירות נהי"מ העולים מבי"ע, ומתחברות אל הנוקבא דז"א להשלים הע"ס שלה, שתהיה ראויה לזוג. (כמ"ש לעיל דף פ"ד ד"ה פני אדם ע"ש). ומתוך שזולתן לא היתה ראויה לזוג, ע"כ נבחן שהנוקבא רוכבת (דפו"י דף י"ח ע"ב) * עי' ברכת שלום בסוף הספר

פו

בראשית

פג) א שְׁנָאָן, ב פְּלָלָא דְקָלְהוּ ג צִיּוּרִין: שׁוּר, נֶשֶׁר, אַרְיָה. א) י, דָּא אִיהוּ אָדָם
(* פְּשִׁטוּ דְאַתְכְּלִיל פְּחָדָא בְּרִזָּא וְדְכַר וְנוֹקְבָא, וְכָלְהוּ אֶלְפִין וְרִבְבָן. פְּלָהוּ
ה נִפְקֵי מֵהַנִּי, רִזָּא שְׁנָאָן. ו) וּמֵהַנִּי דִּיּוֹקְנִין מִתְפָּרְשִׁין כָּל חַד וְחַד בְּסִטְרֵיהוּ כְּמָה
דְּאַתְחֵי לֹון.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) ח"א קמט: ח"ג טו: קנו: רעד. ז"ח יתרו לח טג
 של. שה"ש ע' טא שכו. ב) ח"ב מב.
 א) ח"א אלפי שנאן. וני"א ל"ג שנאן. ב) ני"א כללו. ג) ני"א
 ציורי. ד) ני"א דרכי. ה) ני"א נפקין. ו) ני"א ומחא, וני"א
 ומחם.

מאמר

הסולם

תדשא הארץ דשא

העולמות בי"ע, וג' החיות האלו מכונות
מרכבה תתאה, בהיותן מבחינת מחזה ולמטה
 בלבד כנ"ל. וזה אמרו ומניה אצטירו ציורין
דרכב אלקים וגו' שמונוג העליון שבצד דרום,
 נצטיירו ויצאו החיות של **מרכבה תתאה**, שהסו"ה
 רכב אלקים רבותים אלפי שנא"ן. כי החיות
 שב**מרכבה תתאה**, מכונות **שנא"ן**, כמו
 שמבאר והולך.

פג) שנא"ן כללא דכ"הו ציורין שור
נשר אריה, י' דא איהו אדם: השם שנא"ן
 שבכתוב, כולל כל הציורים, דהיינו כל החיות,
 שהן שור נשר אריה כי זהו הראשי תבות
 של שנ"א דשנא"ן, והן של שנא"ן רומז על
 פני אדם הנכללות בהן, **פשיטו דאתכ"ה**
כחדא ברזא דדכר ונוקבא, הן הוא סוד
 התפשטות של זכר ונקבה הנכללים כאחד. פירוש,
 כי פני אדם חסרות בהן עצמם, להיותן
 מבחינת מחזה ולמטה, שהמלכות משם חסרה,
 כנ"ל כדיבור הסמוך עש"ה, אלא מתוך שהן
 עולות ונכללות בזווג העליון שמחזה ולמעלה,
 הן מקבלות משם פני אדם, כנ"ל בסמוך,
 ולפיכך הוא מרומז בן, ולא בראשי תיבות
 כמו שאר ג' החיות. כי אין להן פני אדם
 פרטי, אלא התפשטות והתכללות מפני אדם
 שלמעלה מחזה.

כז"הו נפקי מהני, רזא שנא"ן, ומהני
דיוקנין מתפרשין כ"ה חד וחד בסטרייהו
כמה דאתחזי לון: כולם, היינו כל מה
 שבבי"ע, יוצאים מאלו החיות שה"ס שנא"ן, ומחם
 נולדים ונפרדים הצורות שבבי"ע, כל אחד ואחד
 בבחינתו כראוי לו. והוא כמו שנתבאר לעיל
 בסמוך, שג' העולמות בי"ע וכל אשר בהם,
 מיוחסים לבחינת מחזה ולמטה דו"ן. ועל
 כן אינם יכולים לקבל **ממרכבה עלאה** שהיא
 בחינת מחזה ולמעלה דו"ן אלא שהם

מוכרחים

דפו"י דף י"ח ע"ב (* דף י"ט ע"א) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

פז

בראשית

פד) וְאֵלֶיךָ אֵינֹן אֲדַקָּא מְשַׁלְכֵן יְחַד בְּחַד, וְכַלִּיל יְחַד בְּחַד הַ לְמַהוּ כָּל יְחַד וְיְחַד כְּלִילֵן בְּחַבְרִיהָ אֲשׁוּר נֶשֶׁר אַרְיָה אָדָם. אֲתַנְהֵגֵן בְּרִזָּא יְדַאָרְבַּע שְׁמַהֵן יְגַלְיָפֵאן, הַ סְלִיקֵן לְאֲתַנְהֵגָא וְלֹאֲסַתְכְּלָא.

פה) אֲסִלִּיק לְאֲתַנְהֵגָא וְלֹאֲסַתְכְּלָא שׁוּר אֲנָפִי אָדָם. סְלִיק שְׁמָא יְחַד מִתְעַשְׂרָא יִמְחַקְקָא בְּרִזָּא יְדַתְרִין גְּוֹנִין, וְאִיהוּ א"ל. כְּדִין אֲתַהֲדֵר

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

(א) ח"ב קפא. (ב) ח"ב קי"ג. (ג) ח"ג רעד. (ד) ז"ח יתרו א נ"א אליו. ב נ"א ל"ג אינון. ג נ"א דא ברא. ד נ"א ל"ג חד. ה נ"א ל"ג למהו עד אתנהגן. ונ"א למהו כל חד כליל בחבריה. ז נ"א ל"ג דארבע עד שור. ח נ"א ל"ג סליקן לאתנהגא ולאסתכלא. ט נ"א ל"ג סליק לאתנהגא ולאסתכלא. י נ"א אחרא. יא נ"א מתחקא. יב נ"א בהדין.

תדשא הארין דשא

הסולם

מאמר

אֲנָפִי אָדָם, סְלִיק שְׁמָא חַד מִתְעַשְׂרָא מִחַקְקָא בְּרִזָּא דַתְרִין גְּוֹנִין, וְאִיהוּ א"ל. עַלֵּה לְהַתְנַהֵג וְלֹאֲסַתְכְּלֵה הַשׁוּר אַל פְּנֵי אָדָם עוֹלָה שֵׁם אַחַד מִתְעַשְׂרָא וְנַחֲקָא בְּסוּד שְׁנֵי צַבְעִים, וְהוּא הַשֵּׁם אַל. פִּירוּשׁ, כִּי כָבֵד נַחְבָּאָר, שְׁאִין לְאֵלֹהֵי הַחַיִּית תַּתְּאִין זְווג בְּמִקְוִמָן, מִפְּנֵי שְׁחַסֵּר בְּהֵן פְּנֵי אָדָם (כְּנ"ל דף פ"ה ד"ה וּמְנִיחָה). אֲלֵא שְׁנַצְרֻכּוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה לְמַרְכַּבָּה עֲלֵאָה, לְקַבֵּל זְמוּג דְּפְנֵי אָדָם אֲשֶׁר שֵׁם, אֵת הַמוֹחִין דְּגִרָּר וּו"ק. וְהוּזְהַר מִבְּאָר כְּאֵן, עֲלִית כָּל חַיָּה וְחַיָּה לְפָנֵי אָדָם שְׁבַמְרַכְבָּה עֲלֵאָה, וַיַּחֲזִירָה עִם הַשְּׂמוֹת אֲשֶׁר שֵׁם, וְאוֹמֵר, כְּשַׁעוֹלָה הַשׁוּר, שְׁהוּא בַחֲנִית הַשְּׂמָאֵל שֶׁל הַחַיִּית, אַל זְווג הַעֲלִיּוֹן שְׁבַמְרַכְבָּה עֲלֵאָה לְקַבֵּל ו"ק וְגִרָּר מִפְּנֵי אָדָם אֲשֶׁר שֵׁם, אֵינוֹ עוֹלָה לְשֵׁם גְּבוּר אֲשֶׁר שֵׁם, דְּהֵיִינוּ לְקֹו שְׂמָאֵל, אֲלֵא שַׁעוֹלָה לְהַשֵּׁם א"ל אֲשֶׁר שֵׁם, שְׁהוּא בְּקוֹ יְמִין, כִּי אֵין תִּיקוֹן לְשְׂמָאֵל אֲלֵא בַחֲסָדִים שְׁבִימִין. וְנִמְצָא הַשֵּׁם א"ל מִתְעַשְׂרָא וְנַחֲקָא בְּב' צַבְעִים, שְׁהֵם צַבַּע לְבָן מִבַּחֲנִית עֲצֻמוֹ, וְצַבַּע אָדָם מִבַּחֲנִית הַשׁוּר שְׁנַכְלָל בּוֹ. כְּדִין אֲתַהֲדֵר לְאַהוּרָא, וְכוּרְסִיָּא חֲקִיק וְגַלְיָף יָיָה, וְאַתְרֵשִׁים לְאַתְנַהֲגָא בְּרִזָּא דְשְׂמָאֵל דָּא, אֲזַ אַחַר שְׁנַכְלָל הַשׁוּר בְּשֵׁם א"ל, הוּא חוּזֵר לְאַחוּר, דְּהֵיִינוּ שְׁנַשְׂאָר רַק בְּמוֹחִין דְּו"ק, הַמְכּוּנִים מוֹחִין דְּאַחוּר, וְהַכְּסָא, שְׁהִיא הַנוֹקְבָא דְּו"א, חוֹקֵק וּמַפְתַּח אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם עַל יְדוֹ לְהַתְנַהֵג בְּסוּד שֵׁם הוּא א"ל דְּהֵיִינוּ אַע"פ שְׁהַשׁוּר הוּא שְׂמָאֵל וְדִרְכוֹ בְּדִינֵין וְגַבְוּוֹת, מ"מ נִרְשָׁם לְהַתְנַהֵג בְּבַחֲנִית חֲסָדִים שְׁבַהֲשֵׁם א"ל, כִּי כָבֵד נִמְתַּק כָּל מֵדַת הַרִּין שְׁבוֹ.

סליק

מוכרחים לקבל מהחיות שבמרכבה תתאה שה"ס שנא"ן, המיוחסים לבחינתם, להיותם בבחינת מחזה ולמטה דו"ן.
פד) וְאֵלֶיךָ אֵינֹן דְּקָא מְשַׁלְכֵין חַד בְּחַד וְכַלִּילֵן בְּחַבְרִיהָ שׁוּר וְכוּ'. וְאֵלֹהֵי הַחַיִּית הֵן מְשׁוּלְבוֹת זֶה בּוֹה, וְכַלּוּלוֹת זֶה בּוֹה, כְּכַדִּי שְׁתַּהִיָּה כָּל אַחַת וְאַחַת כְּלוּלָה בַּחֲבֵרְתָהּ. פִּירוּשׁ, שְׁד' הַחַיִּית שְׁנֵא"ן מְשׁוּלְבוֹת זֶה בְּזוֹ, בְּאוֹפֵן שְׁפָנֵי שׁוּר כְּלוּלוֹת מִד' הַחַיִּית, וְפָנֵי נֶשֶׁר כְּלוּלוֹת מִד' הַחַיִּית, וְפָנֵי אַרְיָה כְּלוּלוֹת מִד' הַחַיִּית. דְּהֵיִינוּ שִׁישׁ לְכָל אַחַת אַרְבַּע פְּנִים, שׁוּר נֶשֶׁר אַרְיָה אָדָם, וְהֵם י"ב. אֲבָל אֵינֵן שֵׁשֶׁ עֶשְׂרֵי, כִּי פְנֵי אָדָם בְּפִרְטוֹת אֵין לְהֵן, אֲלֵא שְׁהִיא בְּהֵם מִבַּחֲנִית הַתְּכַלְלוֹת בְּלַבָּד, דְּהֵיִינוּ בְּשִׁיעוּר שְׁהוּא כְּלוּל וּמְשׁוּלָב בְּג' הַחַיִּית, וְע"כ הֵן י"ב.

שׁוּר נֶשֶׁר אַרְיָה אָדָם אֲתַנְהֵגֵן בְּרִזָּא דְאַרְבַּע שְׁמַהֵן גְּלִיפֵאן סְלִיקֵן לְאַתְנַהֲגָא וְלֹאֲסַתְכְּלָא; הַחַיִּית שׁוּר נֶשֶׁר אַרְיָה אָדָם, מִתְנַהֲגוֹת בְּסוּד אַרְבַּעַה שְׂמוֹת חֲקוּקִים, שְׁהֵם: אַל הַגְּדוּל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא שְׁעוּלִים אֵלֵיהֶם לְהַתְנַהֵג וְלֹאֲסַתְכְּלֵה לְהַתְנַהֵג, פִּירוּשׁוֹ לְמוֹחִין דְּו"ק, לְהַתְכַּלְל פִּירוּשׁוֹ לְמוֹחִין דְּגִרָּר, פִּירוּשׁוֹ, אֵלֹו ד' הַשְּׂמוֹת חֲקוּקִים בְּד' הַחַיִּית שְׁבַמְרַכְבָּה עֲלֵאָה שְׁלַמְעֵלָה מַחְזֵה דְּו"ן. וְהַחַיִּית שְׁבַמְרַכְבָּה תַּתְּאָה שְׁלַמְטָה מַחְזֵה, שְׁאִין לְהֵם זְווג בְּמִקְוִמָם, מְשׁוּם שְׁחַסֵּר לְהֵם פְּנֵי אָדָם, כְּנ"ל, צְרִיכִים לַעֲלוֹת לְד' הַשְּׂמוֹת שְׁלַמְעֵלָה, וּמְקַבְּלִים מוֹחִין דְּו"ק וְגִרָּר זְמוּג הַעֲלִיּוֹן אֲשֶׁר שֵׁם. כְּמוֹ שְׂמַבְאָר וְהוֹלֵךְ לְפָנֵינוּ בְּאוּרֵךְ.

פה) סְלִיק לְאַתְנַהֲגָא וְלֹאֲסַתְכְּלָא שׁוּר
(דפו"י דף י"ט ע"א)

בראשית

פה

« לְאַחֲרָא, וְכַרְסִיָּא תְּקִיק וְגַלְיָף לִיָּה, וְאַתְרֵשִׁים לְאַתְנַהֲגָא בְּרִזָּא דְשָׁמָא דָּא. פון סְלִיק לְאַתְנַהֲגָא וְלֹאסְתַּכְלָא נֶשֶׁר לְאַנְפֵי אָדָם. סְלִיק שָׁמָא דְאַחֲרָא מִתְעַטְרָא מִחֻקְקָא בְּרִזָּא דְתִרְיָן אַנְפִּין וְגוּוּנִין, וְלֹאסְתַּכְלָא, בְּסְלִיקוּ בְּעַטְרָא דְלַעֲלִיל, וְאִיהוּ גְדוּלָּה. כְּדִין אֶתְהַדֵּר לְאַחֲרָא וְכַרְסִיָּא תְּקִיק וְגַלְיָף לִיָּה, וְאַתְרֵשִׁים לְאַתְנַהֲגָא בְּרִזָּא דְשָׁמָא דָּא.

מסורת הזהר (א) ח"ג רער, א נ"א לאחרא, ב נ"א כרסיא, ונ"א וכרסיה, ג נ"א סליק, ד נ"א חדא, ה נ"א מתנהגא, ו נ"א בגוונין, ז נ"א בארבע גוונין, ח נ"א ולאסתלקא, ט נ"א לאסתלקא, י נ"א לעטרא, יא נ"א דעטרא, יב נ"א לעיל, יג נ"א לעיל, יד נ"א לאחרא, יו נ"א וכרסיה, יז נ"א כרסיא, יח נ"א כרסיא.

מאמר
פון סְלִיק לְאַתְנַהֲגָא וְלֹאסְתַּכְלָא נֶשֶׁר לְאַנְפֵי אָדָם, סְלִיק שָׁמָא אַחֲרָא מִתְעַטְרָא מִחֻקְקָא בְּרִזָּא דְתִרְיָן אַנְפִּין וְגוּוּנִין, וְלֹאסְתַּכְלָא בְּסְלִיקוּ בְּעַטְרָא דְלַעֲלִיל, וְאִיהוּ גְדוּלָּה. עֵלָּה לְהַתְנַהֵּג וְלֹאסְתַּכְלָא הַנְּשֵׁר לְפָנֵי אָדָם, עוֹלָה שֵׁם אַחֲרֵי, מִתְעַטֵּר וְנַחֲקֵי מִסוּד שְׁנֵי פָנִים וְבִי צַבְעִים, שְׁהֵם פָּנֵי אָדָם וְפָנֵי נֶשֶׁר, וְצַבֵּעַ הַיָּמִין שְׁהוּא לְבָן, וְצַבֵּעַ הַנְּשֵׁר, שְׁהוּא יְרוּק, לְהַתְנַהֵּג וְלֹאסְתַּכְלָא בְּדֶרֶךְ עֵלְיָה, בְּעַטְרָה שֶׁל מַעְלָה. וְהוּא גְדוּלָּה מִתְעַטְרָא, פִּירוּשׁוֹ מוּחִין דְגִ'ר. מִחֻקְקָא, פִּירוּשׁוֹ מוּחִין דו"ק. וְכֵן לְאַתְנַהֲגָא וְלֹאסְתַּכְלָא, פִּירוּשׁוֹ מוּחִין דְגִ'ר וְמוּחִין דו"ק כְּנ"ל. פִּירוּשׁ, כְּשַׁעֲלָה הַנְּשֵׁר, שְׁהוּא בְּחִינַת קוֹ אֲמִצְעֵי שֶׁל הַחַיּוֹת שֶׁלֹּא מִטְּהָרָה, אֵל זוּג הַעֲלִיּוֹן שֶׁבְּמִרְכְּבָה עֲלָאָה, לְקַבֵּל מִשֵּׁם מוּחִין דו"ק וְמוּחִין דְגִ'ר, הַמְכּוּנִים הַתְּנַהֲגוֹת וְהַסְתַּכְלוֹת, עוֹלָה כְּגוֹרֵה הַשֵּׁם גְּדוּלָּה אֲשֶׁר שֵׁם, וְהַנְּשֵׁר נִכְלָל בּוֹ וּמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ מוּחִין דו"ק וְגִ'ר. וְהֵנָּה הַשֵּׁם גְּדוּלָּה הוּא קוֹמַת הַגְּדֻלּוֹת שֶׁבְּמִרְכְּבָה עֲלָאָה, וְהוּא עוֹמֵד שֵׁם בְּסוּד הַיָּמִין, (כְּנ"ל דף ס"ד ד"ה יְהוּ, שָׁאֵל גְּדוּלָּה הוּא לַיָּמִין ע"ש), וְאֵע"פ שֶׁהַחֲכָמָה שְׁהוּא גִ'ר נִמְשַׁכֵּת וְעוֹמֵד בְּקוֹ שְׁמָאֵל בְּסוּד נְקוּדַת הַשּׁוּרֵק (כְּנ"ל דף ט"ו ד"ה הֵיָּא) אֲמַנְסַם ב' הַקּוּיִן יָמִין וְשְׁמָאֵל נִכְלָלִים זֶה בְּזֶה בְּסוּד הַזּוּג עַל יְדֵי קוֹ הָאֲמִצְעֵי הַמְכַרְיַע וּמְקִיִּים הָאֵרֶת שְׁנֵיהֶם, בְּאֹפֶן, שֶׁהַחֲסִדִּים שְׁבִימִין יֵאֵירוּ מִמַּעַל לְמַטָּה, וְהָאֵרֶת הַחֲכָמָה שֶׁבְּשְׁמָאֵל תֵּאֵיר מִמַּטָּה לְמַעַל, (כְּנ"ל דף ס' ד"ה וְרֵא) וְאֵז נִכְלָלִים ב' הַקּוּיִן זֶה בְּזֶה, כִּי הַיָּמִין נִכְלָל בְּהָאֵרֶת חֲכָמָה שֶׁבְּשְׁמָאֵל וְקוֹנָה הַשֵּׁם גְּדוּלָּה, וְכֵן הַשְּׁמָאֵל נִכְלָל בְּהָאֵרֶת הַחֲסִדִּים שְׁבִימִין וּמִתְלַבֶּשֶׁת הַחֲכָמָה בְּחֲסִדִּים, עֲשׂוּהָ. וְלִפְיָךְ, אֵע"פ שֶׁעִיקוֹר הַגְּדֻלּוֹת הוּא בְּשְׁמָאֵל,

(דפויי דף י"ט ע"א) סליק

בראשית

צ

פט וְעַל נְזָא דָא, אַקְרִי קב"ה הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. דְּהָא שְׁמָהּ אֲלִין גְּלִיפִין אֵינוֹן גְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַתּוּן יְדוּד, דְּאִתְּהוּ שְׁמָא דְכָלִיל כְּלָא. דְּיוֹקְנִין אֲלִין מְחַקְקִין גְּלִיפִין בְּכוּרְסִיָּא, וְכוּרְסִיָּא גְּלִיפָא מְרַקְמָא בְּהוּ, חַד לְיַמִּינָא וְחַד לְשְׁמַאלָא, וְחַד לְקַמָּא וְחַד לְאַחֲוָרָא, וְשִׁימָא בְּאַרְבַּע סְטְרִין דְּעֵלְמָא.

צ פְּרִסְיָא כַּד סְלֶקָא, וְשִׁימָא בְּאַרְבַּע דְּיוֹקְנִין אֲלִין, אֲלִין אַרְבַּע שְׁמָהּ

הַפְּסִיק רַבִּי

א נ"א אתקרי ב נ"א לעילא. ג נ"א רכתיבא ונ"א רכתיבה. ד נ"א כל. ה נ"א ליג אלק.

מִשְׁמַת הַדָּר

א ד"ח יתרו מ טו שכו. ב ח"ב קצו: ח"ג רטב: ז"ח א: תק"ח ק: קא. (תרין כורסונן) ח"א רמב. ח"ב צא. ג ח"א עא: ח"ב קיח: ד (לבעלה) ח"ב קצו:

תְּדַשָּׁא הַאֲרִיךְ דַּשָּׁא

הַסּוּלָם

מַאמֵר

השינוי, הוא מפני שחיות דלתתא אין להן זווג במקומם, אלא שמקבלות מזווג דלעילא, וע"כ, מטרים שנתמתק השור בעליתו לימין, לא תוכל שום חיה לעלות שם, כי רוב הדינין שבשור מעכבים עליהן. ולפיכך עולה תחילה השור, ואח"כ הנשר שהוא קן אמצעי שגם בו יש בחינת שמאל וצריכים להמתיקו תחילה, ולבסוף עולה האריה לשמאל של מעלה, ואז נכללים כולם בפני אדם של מעלה כנ"ל. ולפיכך נשתנה הסדר לשנא"ן.

דְּיוֹקְנִין אֲלִין מְחַקְקִין גְּלִיפִין בְּכוּרְסִיָּא וְכוּרְסִיָּא גְּלִיפָא מְרַקְמָא בְּהוּ: צורות האלו שנא"ן, חקוקות ומפותחות בכסא, שהיא נוקבא דו"א, והכסא נחקק ונרקם בהן, פירוש, כי צירופי שמות ושיעורי קומה זה בזה, מכונה בשם רקימה. בדומה לרוקם ב' צורות משונות זמ"ז, מעל ב' צדי היריעה, מצד אחד אריה ומצד הב' שור, וכדומה, וכן מכיון שאלו השמות והחיות יצאו בכסא בבחינת תרין אנפין וגוונין ביחד, ע"כ מכונה זה בשם רקימה, שהכסא נרקם מהם, **חַד לְיַמִּינָא וְחַד לְשְׁמַאלָא וְחַד לְקַמָּא וְחַד לְאַחֲוָרָא, רְשִׁימָא בְּאַרְבַּע סְטְרִין דְּעֵלְמָא,** ונרקמו, אחד לימין ואחד לשמאל ואחד לפנים ואחד לאחור, ורשומים לארבע רוחות העולם. כי פני אריה נרשם לימין, דהיינו רוח דרום, ופני שור משמאל, דהיינו רוח צפון, ופני נשר מפנים, דהיינו רוח מזרח, ופני אדם מאחור, רוח מערב. וה"ס ד' אותיות הויה, כי י"ה דרום וצפון, וכן ימין ושמאל. ו"ה, מזרח מערב, וכן פנים ואחור.

צ כורסיא כד סלקא, רשימא בארבע דיוקנין אלין, אלין ארבע שמהן עלאין נטלין

לכל חיה ד' פנים: שור נשר אריה אדם. שהן י"ב פנים כנ"ל.

פט וְעַל נְזָא דָא אַקְרִי קב"ה הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא דְּהָא שְׁמָהּ אֲלִין גְּלִיפִין אֵינוֹן גְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַתּוּן: ועל סוד הזה נקרא הקב"ה האל הגדול הגבור והנורא, כי שמות האלו הם חקוקות למעלה בסוד המרכבה העליונה. (כנ"ל דף פ"ו ד"ה שור) **כְּלִיָּא בְּאַרְבַּע אַתּוּן הוּי"ה דְּאִתְּהוּ שְׁמָא דְכָלִיל כְּלָא** כלול בד' אותיות של השם הו"י"ה, שהוא שם הכולל כל השמות, כי התכללות שור דלתתא באריה דלעילא הוא י' דהויה, וה"ס השם א"ל. והתכללות אריה דלתתא בשור דלעילא הוא ה' דהויה"ה וה"ס השם גבור והתכללות נשר דלתתא באריה דלעילא הוא ו' דהויה"ה וה"ס השם גדול. ופני אדם דלעילא הנכלל בכל החיות דלתתא שעלו אליו, הוא ה' תתאה דהויה"ה, וה"ס השם נורא.

ומה שסדר החיות דמרכבה תתאה הוא משונה מסדר החיות שבמרכבה עלאה, כי במרכבה עלאה הסדר הוא: אדם אריה שור נשר, (כנ"ל דף פ"ד אות פ"ב) ובמרכבה תתאה הסדר הוא: שור נשר אריה אדם, כמו הר"ת שנא"ן כנ"ל. הנה זה מובא בזה משפטים אות תמ"ה, וז"ל דהא מסטרא דימינא, דתמן י"ה ו"ה, ד' חיון הכי איהו סדורא דלהון: אדם, אריה, נשר, שור. וכו', וחיון דסטרא אחרא, דאינון נזיקין דשמאלא, הכי סידרייהו שנא"ן וכו'. וכן מבאר שם את הכתוב רכב אלקים וכו' שנא"ן, דאינון שור נשר אריה אדם, ע"ש. ונודע, שמרכבה עלאה ה"ס ימין ומרכבה תתאה ה"ס שמאל. וטעם (דפויי דף י"ט ע"א)

צא

בראשית

עֲלֵאִין א נְטָלִין לְהָאֵי כּוּרְסֵיָא וְכוּרְסֵיָא אַתְּקָלִיל בְּהוּ, עַד דְּנַקְטָא א וְלַקְטָא א נַפְשִׁין וְעַנּוּגִין דְּכַסּוּפִין. כִּיּוֹן דְּנַקְטָא וְלַקְטָא אַנּוּן עַנּוּגִין וְכַסּוּפִין, נַחְתָּא מְלֵיָא, דְּכַאֲלֵנָא א דְּמְלֵיָא עַנְפִּין לְכָל סֵטֵר א וּמְלֵי אִיבִין.

צא כִּיּוֹן דְּנַחְתָּא, נַפְקֵי אֵלִין אַרְבַּע דְּיוֹקְנִין א מְצַטְיִירִין בְּצִיּוּרֵיהוּ, גְּלִיפִין א מְנַהֲרִין ג נְצַצִין א מְלַהֲטִין, וְאַנּוּן א וְרַעִין א וְרַעָא א עַל עֲלָמָא, כְּדִין א אַתְּקָרֵי א עֲשָׁב מְזִרִיעַ זֶרַע: עֲשָׁב, דְּאַנּוּן וְרַעִין א וְרַעָא א עַל עֲלָמָא.

צב א נַפְקָא דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם דְּכָלִיל כָּל דְּיוֹקְנִין, כְּדִין א כְּתִיב א עַץ פְּרִי עוֹשֶׂה

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

א) לעיל דף ע"ט צ"א וש"ג. ב) לעיל דף פ"ב צ"א א נ"א ליג נטלין. ב נ"א ולהטא. ג נ"א ליג נפשין וכו' עד עניגין. ד נ"א באילנא. ה נ"א דמלא. ו נ"א ומליא. ז נ"א דמלא. ח נ"א דנחתא. ט נ"א מתצירין, ונ"א מצירין. י נ"א מנהון. י"א נ"א בוצינין. ונ"א נציצין. י"ב נ"א מלהטין. י"ג נ"א ארעין. י"ד נ"א כיון דנפקא. ונ"א כד נפקא.

דרך אמת א ומלא פירות שהם הנשמות.

תדשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

התענוגים והחמורות האלו, היא יורדת מלאה, כמו אילן המלא ענפים מכל צדדיו, ומלא פירות.

צא כִּיּוֹן דְּנַחְתָּא, נַפְקֵי אֵלִין אַרְבַּע דְּיוֹקְנִין מְצַטְיִירִין בְּצִיּוּרֵיהוּ: גְּלִיפִין מְנַהֲרִין נְצַצִין מְלַהֲטִין, וְאַנּוּן זֶרַעִין זֶרַעָא אַל עֲלָמָא, אַחַר שִׁיּוּרֵי הַכֶּסֶף מִמְּקוֹם הַזּוּג לְמִקּוּמָה עֲצֻמָּה, שֶׁהִיא בַחֲנִית מַחֲזָה וְלַמַּטָּה, יוֹצְאוֹת אֵלּוּ אַרְבַּע הַצּוּרוֹת, דִּהֵינּוּ ד' הַחֲתוּת שְׁנֵא"ן, מְצִיּוּרוֹת כָּל אַחַת בְּצִיּוּרָה: חֲקוּקוֹת מְאִירוֹת נּוֹצְצוֹת וְלוֹהֲטוֹת, וְהֵן זּוֹרְעוֹת זֶרַע בְּעוֹלָם. גְּלִיפִין, פִּירוּשׁוֹ שִׁיעוּרֵי כָלִים לְבֵית קְבוּל. מְנַהֲרִין, פִּירוּשׁוֹ, שִׁיעוּרֵי קוּמוֹת אֹרֵי יִשְׂרָאֵל. נְצַצִין, פִּירוּשׁוֹ, שִׁיעוּרֵי קוּמוֹת אֹרֵי חוּזֵר. מְלַהֲטִין, פִּירוּשׁוֹ אַרְוֹת מַמְטָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ אֲשֶׁר הַלוֹהֵט מַמְטָה לְמַעְלָה, וְהֵן הַאֲרוֹת הַשְּׂמָאֵל, כְּנ"ל. וְהֵן זּוֹרְעִים זֶרַע בְּעוֹלָם, הֵינּוּ שְׁבָהֶם מוֹשְׁפָעִים כָּל הַתּוֹלְדוֹת שְׁבָג' עוֹלָמוֹת בִּי"ע. כְּדִין אַתְּקָרֵי עֲשָׁב מְזִרִיעַ זֶרַע, עֲשָׁב דְּאִינּוֹן זֶרַעִין זֶרַעָא אַל עֲלָמָא, אִז נִקְרְאוֹת ד' הַחֲתוּת שְׁנֵא"ן, עֲשָׁב מְזִרִיעַ זֶרַע, עֲשָׁב, הֵינּוּ הַחֲתוּת, הַזּוֹרְעִים זֶרַע בְּעוֹלָם כְּנ"ל.

צב נַפְקָא דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם דְּכָלִיל כָּל דְּיוֹקְנִין כְּדִין א כְּתִיב א עַץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי אֲדָמָה: כְּשִׁיּוּצָא צוּרַת הָאָדָם הַכּוֹלָל לְכָל הַצּוּרוֹת, אִז כְּתוּב עֲלֵיו, עַץ פְּרִי וְגו' כִּי אָדָם הוּא זְכָר וְנִקְבָּה

נְטָלִין לְהָאֵי כּוּרְסֵיָא: בעת שהכסף, שהוא הנוק' דו"א, עולה, לזווג עם הו"א, הוא נרשם בארבע צורות הללו, שנא"ן, אלו ארבע שמות העליונים נושאים את הכסף הזה, לזווג עם ז"א. וכבר נתבאר זה, שאלו ד' החיות המתיחדים עם ארבעה השמות האל הגדול הגבור והנורא, הם בחינת נהי"מ של הנוקבא, שנחברו ועלו מבי"ע ונתחברו והשלימו לה ע"ס, כדי שתהיה הנוקבא ראויה לזווג עם ז"א, כי בהיותה חסרה את הספירות נהי"מ אינה ראויה לזווג, וע"כ נבחנום החיות האלו, דהיינו ד' הספירות נהי"מ, שהם נושאים את הכסף לזווג (כנ"ל דף פ"ד ד"ה פני אדם) וכן מכוונים בשם מרכבה אל הנוקבא ע"ש. וז"ש א"ו ארבעה שמהן עליון נטלין ל'האי כרסיא, כי זולתן, הנוקבא הנקראת כסא, חסרה מספירות נהי"י שלה. וכשהן עולות אליה ומתחברות בה, הן נושאות אותה לזווג כנ"ל. וכרסיא אתכר'י' בהו, והכסא, שהוא הנוקבא, נכלל בהם בעת הזווג, כלומר, שנשלמת מהשמות הללו, שהרי הם נהי"מ המשלימים ע"ס שלה. עד דנקטא ולקטא נפשין וענוגין דכסופין עד שהכסא מקבל ולקט בווג הז"א, נפשות ותענוגים הנחמדים כיון דנקטא ולקטא אינון ענוגין וכסופין, נחתא מלי"א, כאילנא דמלי"א ענפין לכל סטר ומלי איבין אחר שקבלה ולקטא (דפויי דף י"ט ע"א)

צב

בראשית

פרי למינו. אשר זרעו בו על הארץ. לא אפיק זרעא אלא לתועלתא על הארץ.
 «אשר זרעו בו, דייקא, מכאן דלית רשו לבר נש לאפקא זרעא מניה לבטלא.
צג «א דשא דהכא, לאו איהו מזריע זרע, ובגין כך אתבטל, ולא קיימא
 בקיימא פהני אתרנין, דלית ליה דיוקנא^א לאצטיירא ולא תגלפא בדיוקנא וציורא
 כלל, אלא אתחזון ולא אתחזון. כל אנון דלא^ב אצטיירו בציורא^ג ודיוקנא, לית
 לון קיימא, קיימי לפום שעתא, ואתאכילו באשא דאכלא אשא, ומתדרין
 כמדלקדמין, וכן בכל יומא.
צד «א זר נש לתתא אית ליה דיוקנא וציורא, ואלא איהו בקיימא
 כגוונא דהני דלעילא: ציורא ודיוקנא «דלעיל, מצטיירין^ד בציוריהון^ה

מסורת הזהר
 א ח"ב קעא. ב לעיל דף ע"ט צ"ד וש"נ. ג דיוקנא (דיוקנא דהאי עלמא) ח"א ז. לח. טו. פא: צא: קטו: רכו. ח"ב יא. צו: קמא: קמב. קג. רי. רכט: ח"ג קסה. קסט:
 א נ"א על ארעא בו דייקא. ב ח"ג בדפוסים הראשונים, וה"ג אה"ל. ג נ"א חציר וזא דהכא. ד נ"א רזא דהכא. ה נ"א לאתצירא. ו נ"א אתציריו. ז נ"א דדיוקנא. ח נ"א כמלקדמין. ט נ"א ת"ח בר נש לתתא (אה"ל). פ נ"א ולא. ק נ"א בקיימא הכי. י נ"א ל"ג דהני. יא נ"א דלעילא. יב נ"א מצטיירין. יג נ"א בציוריהון.

מאמר

הסולם

תדשא הארץ דשא

ונקבה, (כנ"ל דף פ"ה אות פ"ב) ועץ פרי הוא נקבה, ועושה פרי הוא זכר. כנ"ל ע"ש.
 אשר זרעו בו על הארץ לא אפיק זרעא אלא לתועלתא על הארץ. הכתוב אשר זרעו וגו' משמיענו שלא הוציא זרעו אלא לתועלת הארץ. אשר זרעו בו דייקא, מכאן דלית רשו לבר נש לאפקא זרעא מניה לבטלא; הכתוב אשר זרעו בו הוא בדיוק, להשמיענו שאסור לאדם להוציא ממנו זרע לבטלה.
צג דשא דהכא לאו איהו מזריע זרע ובגין כך אתבטל ולא קיימא בקיימא כהני אחרנין: דשא שבכאן, שבכתוב תדשא וגו', אינו מזריע זרע, וע"כ מתבטל ואינו מתקיים כאלו האחרים. כי הם אלו מלאכין שליטין לפום שעתא דאתבריאן בשני וקיימא לפיכך דהאי בהמה (כנ"ל באות ע"ו) כי דשא וחציר היינו הך. דלית ליה דיוקנא לאצטיירא ולא תגלפא בדיוקנא וציורא כלל אלא אתחזון ולא אתחזון שאין לו לדשא דמות, להצטייר ולהחקק בדמות וציור במשהו, אלא נראים ואינם נראים. פירוש, כי דמות וציור באים מהכלים, כי האורות אין להם שום שינוי מראש הקו עד סוף עשיה, וכל השינוים והצורות רק מהכלים באים. ואלו האורות הנקראים חציר או דשא, ה"ס ג"ר (דפויי דף י"ט ע"א)

דע"ב שאין להם כלים בעולמות אבי"ע, כי הכלי שלהם לא נגלה אלא באו"א הפנימיים דעולם הנקודים, ונודע, שאו"א אלו נגזנו ואינם מתגלים יותר בעולמות אבי"ע, וע"כ אין לג"ר דע"ב בחינת כלי במשהו. וע"כ אתחזון ולא אתחזון, כי אתחזון בהכרח כדי לגלות מוחין דו"ק דע"ב, שהם המוחין דחיה, כי אי אפשר שיתגלו ר"ק בלי ג"ר (כנ"ל דף פ ד"ה אמנם) ואחר שנגלו המוחין, הם מסתלקים תיכף ומיד ולא אתחזין, כי אין להם כלים להתלבש שם. וזה הכלל כ"ל אינון דלא אצטיירו בציורא ודיוקנא, לית לון קיימא, קיימי לפום שעתא ואתאכילו באשא דאכלא אשא ומתדרין כמדלקדמין, וכן בכל יומא, כל אלו שלא נצטיירו בצורה ודמות, דהיינו בכלים כנ"ל, אין להם קיום, אלא נבראים ועומדים לפי שעה, ונאכלים תיכף ומיד באש אוכלה אש, ושוב חוזרים ונבראים ותיכף נאכלים באש אוכלה אש כמקודם לכן, וכן חוזר חלילה, וכן בכל יום.

צד בר נש לתתא אית ליה דיוקנא וציורא ולא איהו בקיימא כגוונא דהני דלעילא: בן אדם למטה, בעוה"ז, יש לו דמות וציור, ומכל מקום אינו מתקיים לנצח כמו המלאכים של

צג

בראשית

כמה דהוויין, בלא מלבושא אחרא בלא צטיירא, ובגין כך אנון בקיומא דדיר.
צירא דאדם לתתא, מצטיירין בצירייהו במלבושא, ולא כגוונא אחרא,
ובגין כך קיימין בקיומא זמן ועדן.

צה) ובכל ליליא ולילא מתפשט ירוחא מהאי מלבושא, ונסלקא, ויהוא

חלופי גרסאות

א נ"א ולא בגוונא אחרא. ב נ"א לאצטיירא. ג נ"א
בצירא. ד נ"א מתצטיירין. ה נ"א ולא. ו נ"א מהאי רוחא.
ז נ"א וסלקא לעילא.

מסורת הזהר

א) ח"ב יא. יג: עה: עו. ק. ז"ח יתרו לח טב שמה.
ב) ח"א יג: כ: כב: רכו: ח"ב עו. צו. עה: עט. קמב:
ק. רי: רכט: רמו: רמו: ח"ג קא. קסח. קסט: קע.

תדשא הארץ דשא

הסולם

מאמר

צה) ובכ"ל ליליא ולילא מתפשט רוחא
מהאי מלבושא וסלקא: ובכל לילה ולילה, בעת
שהאדם ישן, מתפשט הרוח של האדם ממלבוש
הזה, ועולה למעלה למ"ן לזו"ן. וההוא אשא
דאכלא אכיל ליה, ובתר אתהדר כמלקדמין
ומצטיירין בלבושיהו, ואש הזה שאוכל אש,
דהיינו נוקבא דז"א, אוכל ושוורף את הרוח,
ואת"כ תוורים הרוחות לתחיתם כמתחילה,
ומצטיירים בלבושים שלהם. ובגין כך לית
לון קיומא כאינון דיוקנין דלעיל, ומשום
זה אין להם לרוחות קיום, כמו אלו הצורות
של מעלה, היינו המלאכים דעשב, אלא
שנשרפים ותוורים ומתחדשים, ועל דא כתיב
חדשים לבקרים, בני נשא דאינון חדשים
בכ"ל יומא, ועל זה אומר הכתוב, חדשים
לבקרים וגו', דהיינו על רוחות בני אדם
שהם חדשים בכל יום, כי בעת שינה עולים
הרוחות למעלה ונשרפים ותוורים ומתחדשים
כנ"ל. מאי טעמא, רבה אמונתך, רבה
אידי ולא זעירא, מהו הטעם, על זה מסיים
הכתוב רבה אמונתך, היא רבה וגדולה, ולא
קטנה.

של מעלה. כלומר, שהוקשה לו כי משמע
לכאורה, שאין הקיום תלוי כלל בדיוקנא
וציורא, כמו שכייל לעיל בדבור הסמוך.
ומישב. ציורא ודיוקנא דלעיל, מצטיירין
בציוריהו כמא דהויין, בלא מלבושא אחרא
לאצטיירא, ובגין כך אנון בקיומא דדיר,
הציור והדמות של המלאכים של מעלה הם
מצטיירים בציוריהם כמו שהם, מבלי להצטייר
באמצעות מלבוש אחר, ומשום כך המה
חיים וקיימים תמיד. ציורא דאדם לתתא
מצטיירין בציוריהו במלבושא ולא כגוונא
אחרא, ובגין כך קיימין בקיומא זמן ועדן,
הציור של אדם למטה, בעוה"ז, דהיינו הנפש
רוח נשמה שלו מצטיירים בציוריהם באמצעות
מלבוש, ולא באופן אחר, ומשום כך, הם
מתקיימים רק למועד ועת קצוב.

פירוש, כי נתבאר לעיל שב' מיני מלאכים
יוצאים מזווג זו"ן, א) מלאכים המכונים
דשא הנמשכים מג"ר דע"ב, שיוצאים לשעתם
ותיכף נשרפים בנוקבא. ב) מלאכים המכונים
עשב, הנמשכים מו"ק דע"ב, שהם בני קיום.
ונודע שאין זווג בזו"ן אלא ע"י מ"ן
שמעלים בני אדם. והנה בעת שינה נמצאים
הצדיקים מעלים את הרוחות שלהם בסוד
מ"ג לזווג זו"ן, בסו"ה בידך אפקיד רוחי
וגו', ולפי הנ"ל היו צריכים לצאת ע"י
אלו המ"ן, ב' מיני רוחות, א) שאינם בני

פירוש, כי המלאכים באים מזווג או"א,
וכמו שאו"א מקבלים אורותיהם בכלים שלהם
עצמם בלי מלבוש אחר, כן גם המלאכים
הנמשכים מהם, יכולים לקבל אורותיהם
בכלים שלהם ואינם צריכים לסיוע ממלבוש
אחר. אמנם נשמות בני אדם באים מזווג
זו"ן דאצילות. ונודע שזו"ן אינם יכולים
לקבל אורותיהם, זולת באמצעות מלבוש
שמקבלים מנה"י דאו"א, כי הכלים שלהם,
אינם ראויים לאור ישר, אלא לאור חוזר
בלבד (כנ"ל דף ז' ד"ה וכו') ומכ"ש בני אדם
הנולדים מהם, אינם ראויים לקבל האורות
בכלים שלהם עצמם, זולת באמצעות מלבוש
מזו"ן, ולפיכך אינם מתקיימים לנצח, כי
אין צדיק בארץ אשר לא יחטא, ובעת
שיפגמו המלבוש העליון עד שאינו ראוי
עוד לתפקידו, תיכף מסתלקים הנר"ן שלהם
ומתים.

קיום

(דפו"י דף י"ט ע"א)

בראשית

צד

אָשָׂא * דָּאָכְלָא אָכִיל לִיהּ, וּבִתְרַּב אֶתְהַדְרַב בְּמַלְקְדָמִין, דְּוּמְצִיטְיִרִין בְּלְבוּשֵׁיהוּ, וּבְגִין כְּדִּין לִין קִיּוּמָא, כְּאַנּוּן * דְּיוֹקְנִין יְדִלְעִיל. וְעִיד כְּתִיב * חֲדָשִׁים לְבָקְרִים, בְּנֵי נֶשָׂא, דְּאַנּוּן חֲדָשִׁים כְּכֹל יוּמָא וְיוּמָא * מ"ט, רַבָּה אָמוּנְתָךְ, רַבָּה אִיהוּ יְוֵלָא זְעִירָא.

צו) רַבָּה אָמוּנְתָךְ וּדְאִי, * רַבָּה, דְּיִכְלָא * לְנִטְלָא כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא, יְוֵלָא אֶכְלָא לִין בְּגוּה, * עֲלָא וְתַתָּא, אֶתְרַב רַב וְסָגִי * אִיהוּ, דְּכִלִּיל כֹּלָא וְלֹא אֶתְמַלֵּיא יְתִיר. וְרִזָּא דָא, * כֹּל תְּנַחֲלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מְלֵא וְגו', * אֲזִילִי לְגַבֵּי יַמָּא, וְיָמָא נָטִיל לִין, * וְאָכִיל לִין בְּגוּה, * וְלֹא * אֶתְמַלֵּיא, * וּבִתְרַּב * אֶפִּיק לִין * בְּמַלְקְדָמִין, * וְאֲזִילִי, וּבְגִין דָּא רַבָּה אָמוּנְתָךְ.

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

מִסּוּרֵת הַזְהָר

א נ"א האכלה. ב נ"א אתהדרן. ג נ"א כמדלקדמין. ד נ"א ומצטיירין. ה נ"א ציורין ודיוקנין. ו נ"א דלעילא. ז נ"א ולאן. ח נ"א רבה דכלא דעתיד לנטלא, ונ"א רבא דכלא לנטלא. ט נ"א לבטלא. י נ"א ולא תכללא. יא נ"א עלאי ותתאי, ונ"א עילא ותתא. יב נ"א איהו. יג נ"א אול. יד נ"א ואכליל. טו נ"א אתמלייא יתיר. טז נ"א ולבתר. יז נ"א כמדלקדמין. יח נ"א מוסיף ואזלי לון כגונא דא לון אתמלייא יתיר ומהורא לון כמדלקדמין ואינון חרשים כמדלקדמין ואינון חרשים בעלמא בכל יומא ויומא (אה"ל). ונ"א ואזלי לון כגונא [נ"א בגונא] דא רבה וסגיא [וסגין] איהו אמונתך כליל כלא ואכיל לון דלא [נ"א ולא] אתמלייא יתיר ומהור לון כמדלקדמין ואינון חרשים בעלמא בכל יומא ויומא.

א) (איכה ג) ח"א יט. ח"ב ריג. ח"ג לה. ז"ח י"ח טב שמה. ב) (קהלת א) ח"א כט. ל. לג. קנב. ירה. ולה. רלח: ונא: רנח. רסו: רסז: ח"ב ל. מג. נ: רכ. רלד: ח"ג ו: מג. נז. צז: קנ: רסו. רעת. ת"ז תקי מט פה: תקי י"א בהשמטות קמח. ז"ח בראשית ח' טב לד. רות פ' טא יח. תקי"ח קנב טב שיג. ג) ח"א רלה. ח"ב ל: ד) ח"ג מג. רבה אמונתך רבה וסגיא איהו אמונתך כליל לכולא ואכיל בעלמא בכל יומא ויומא (אה"ל). ונ"א ואזלי לון כגונא [נ"א בגונא] דא רבה וסגיא [וסגין] איהו אמונתך כליל כלא ואכיל לון דלא [נ"א ולא] אתמלייא יתיר ומהור לון כמדלקדמין ואינון חרשים בעלמא בכל יומא ויומא.

תְּדַשָּׁא הָאֲרִיךְ דִּשָׁא

הַסּוּלָם

מֵאִמֵר

הג"ר כנ"ל. ומטעם זה מחויבות הנשמות להשרף מקודם בעת שמאירים בהן המוחין דג"ר דע"ב. ובהארת ו"ק דע"ב חוזרים ומתחדשים, וז"ש חדשים לבקרים, מטעם, רבה אמונתך, שהנוק' צריכה להיות רבה ולא זעירא.

קיום, אלא נשרפים תיכף, כמו מלאכים דדשא. ב) שהם בני קיום, כמו מלאכים דעשב. אמנם אינו כן, כי לא נמשך להם אלא רוח אחד, שמתחילה נשרף, ואח"כ מתחדש ומתקיים, כנ"ל. וטעם הדבר כי אלו ב' מיני מוחין:

צו) רַבָּה אָמוּנְתָךְ, וּדְאִי, רַבָּה, דִּיכְלָא * לְנִטְלָא כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא, וְלֹא אֶתְמַלֵּיא לִין בְּגוּהָ עֲלָאִי וְתַתָּאִי: וּדְאִי הוּא, שֶׁהָאִמוּנָה שְׁהִיא הַנוֹק' הִיא רַבָּה, כִּי יִכְלָה לְקַבֵּל כֹּל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם וְלִכְלֹלָן בְּתוֹכָהּ, נִשְׁמוֹת הָעוֹלָמוֹנִים וְנִשְׁמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. כְּלוּמַר הֵן הַגִּר' שֶׁל הַנִּשְׁמוֹת, הַנִּשְׁרָפוֹת בְּתוֹכָהּ כְּנ"ל, וְהֵן הַו"ק שֶׁל הַנִּשְׁמוֹת שִׁיּוּצָאוֹת מִמֶּנָּה לְעוֹלָם, אֶתְרַב רַב וְסָגִי אִיהוּ דְכִלִּיל כֹּלָא וְלֹא אֶתְמַלֵּיא יְתִיר, וְרִזָּא דָא כֹּל הַנְּחָלִים וְגו', הַנוֹקְבָא, הִיא מְקוּם רַב וְגָדוֹל שְׁכוּלֵל הַכֹּל וְאֵינּוּ מִתְמַלֵּא. וְזוֹ סוּ"ה, כֹּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינּוּ מְלֵא. הַנוֹקְבָא נִקְרָאת יָם, וְהַנְּחָלִים פִּירוּשׁוֹ הַנִּשְׁמוֹת. וְאוֹמֵר הַכְּתוּב שְׁכֹל הַנִּשְׁמוֹת הוֹלְכוֹת אֶל הַנוֹקְבָא וְהִיא אֵינָה מִתְמַלֵּאת. וְהַטַּעַם שְׁאֵינּוּ מִתְמַלֵּא, הוּא, כִּי אֲזִילִי לְגַבֵּי יַמָּא וְיָמָא נָטִילִי לִין וְאָכִילִי לִין בְּגוּהָ

ג"ר דע"ב וו"ק דע"ב, הם כמו ב' הפכים, שאי אפשר שיבואו בנושא אחד בזמן אחד, וע"כ במלאכים שהם למעלה מזמן, שאי אפשר שיבואו בהם בב' זמנים, לכן הם באים בהם בב' נושאים, דהיינו בב' מיני מלאכים. אבל בני אדם, שהם בעלי זמן, יכולים לבא בהם בנושא אחד, אלא בב' זמנים, שמתחילה כשמקבלים מבחינת ג"ר דע"ב הם נשרפים כמו המלאכים דדשא וחציר, ואח"כ כשמקבלים מבחינת ו"ק דע"ב הם חוזרים לקדמותם ומתקיימים. שז"ס חדשים לבקרים, כי מתוך שנשרפים מקודם, הרי הם נבחנו כמתחדשים בכל בוקר. וז"ש מאי טעמא, רבה אמונתך, ונ"א זעירא. נוקבא דז"א נקראת בשם אמונה, ומתוך שנוקבא צריכה מתחילה להיות רבה, דהיינו לקבל את ג"ר דע"ב, ולא זעירא, כלומר, שלא תוכל לקבל הו"ק מטרם שמקבלת

(דפוס דף י"ט ע"א * דף י"ט ע"ב)

צה

בראשית

צז בְּיוֹמָא דָּא, כְּתִיב כִּי טוֹב, כִּי טוֹב, תְּרֵי זְמַנִּי, בְּגִין דְּיוֹמָא דָּא אֶחִיד
תְּרִין סְטְרִין, אֶ וְאַפְרִישׁ מַחְלֻקָּת, אֶמַר לְהַאי סְטְרָא כִּי טוֹב, וְלְהַאי סְטְרָא
כִּי טוֹב, וְאַסְפִּים בִּינֵיהוּ. וּבְגִ"כ אֵית בֵּיה תְּרִין זְמַנִּין, וַיֹּאמֶר, וַיֹּאמֶר. דְּהַכָּא
רָזָא אֶ דְשָׂמָא דְאַרְבַּע אַתְוּוֹן, הַגְּלִיפָא מַחְקָקָא, סְלִיק לְתַרְסַר אַתְוּוֹן, בְּאַרְבַּע
דְּיוֹקְנִין, בְּאַרְבַּע סְטְרִין, רְשִׁים עַל יַפְרָסִיא קְדִישָׁא.

צח וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶ יְהִי מְאֹרֶת וּגו', מְאֹרֶת חֶסֶד, דְּאַתְבְּרִי אֶ אֶסְפְּרָה

חֲלוּפֵי גְרַמְאוֹת

מְסוֹרֶת הַזְהָר

א לעיל דף נ"ח צ"ב ושי"ג. ב לעיל דף מ' צ"ג ושי"ג. ג בראשית א, ח"א א. יב. כא. לג: לד. נו: קסו. רנא: רנו. ח"ב לה. קסז: קעו: רה. רעו: ח"ג יב. כח: ריט: רלב: ת"ז תקי מ"ד פב: תקי ס"ט קת. תקי ע' קפו. ז"ח בראשית יד טא שא טג שלב, טד שכו. טו טב שז, טג שה, טד שיב, שלה. טז טב שד, טג שנ, מד טג שב, מה טב שמא. סט טב שמו, טג שיו. עד טא שח. תקי"ח קיב שטז, של. קטו טב שלא. ז' ח"א א. יב. לג: מו: קסו. קסט: ת"ז. ח"ב רה. ח"ג כח: רלב: רלד. רפא: ז"ח שה"ש סט טד שיו עד טא שיו. ה) ח"א לג: ח"ב רמח: רסד: רסז: ת"ז תקי ג' בהשמטות קמ.

תְּדַשָּׁא הַאֲרִין דְשָׂא

הַסּוּלָם

מֵאמֵר

קְדִישָׁא, נְרַשְׁם עַל כִּסָּא הַקְדוּשָׁ. שְׁהוּא
הַנוֹקְבָא דז"א.
פִּירוּשׁ, כִּי הַכְּתוּב עֵשֶׁב מְזֻרִיעַ זֹרַע
שִׁבְכָאן, פִּירוּשׁוֹ עַל יְצִיאַת הַמְּלֹאכִים שִׁבְסוּרָה
רַכְבֵּי אֱלֹקִים רַבּוּתִים אֶלְפֵי שְׁנַא"ן, (כְּנִ"ל דף
צ"א אוֹת צ"א) שְׁבַחֵם עֲצָמָם רַק ג' פְּנִים:
שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיָה, וְחֶסֶד לְהֶם פְּנֵי אַדָּם, וְע"כ
אֵין לְהֶם עֲצָמָם זְווג, אֶלֶּא שְׁצַרִּיכִים לַעֲלוֹת
לְזוּג שְׁמַבְחִינַת מַחֲוָה וְלַמְעַלָּה, שֵׁישׁ שֵׁם
פְּנֵי אַדָּם, דְּהֵיִינּוּ כָּל הַד' פְּנִים (כְּנִ"ל בַּאוֹת
פ"ב) שְׁאוּמֵר מִיכָּאֵל רְשִׁים רְשִׁימָא וְכו'.
וְכַלְהוּ אֲנַפִּין מִסְתַּכְלִין לְגַבֵּי פְּנֵי אַדָּם. וְנִבְחַן
שְׁכַל חַיָּה וְחַיָּה מְרַכְבֵּי אֱלֹקִים וְגו' שְׁעַלּוּ
לְזוּג הַעֲלִיּוֹן, קַבֵּל שֵׁם כָּל ד' הַפְּנִים: פְּנֵי
אַרְיָה פְּנֵי שׁוֹר פְּנֵי נֶשֶׁר פְּנֵי אַדָּם, שְׁהִ"ס
שֵׁם בֶּן ד' י"ה ו"ה, וְנִכְלַל הַשׁוֹר מַד'
פְּנִים, וְכֵן הַנֶּשֶׁר מַד' פְּנִים, וְכֵן הַאֲרִיָּה מַד'
פְּנִים, וְנַחֲקָא בּוּהַ, הַשֵּׁם בֶּן י"ב אוֹתוֹת,
בְּג' הַחַיּוֹת שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיָה בְּאַרְבַּע דְּיוֹקְנִין,
שְׁקַבְּלָה כָּל אַחַת ד' צוּרוֹת: אַרְיָה שׁוֹר נֶשֶׁר
אַדָּם, בַּעֲלוֹתָם לְזוּג הַעֲלִיּוֹן, בְּד' סְטְרִין,
בְּד' צַדִּים אֲשֶׁר שֵׁם, פְּנֵי אַרְיָה בִּימִין
בְּדָרוּם, פְּנֵי שׁוֹר בְּשִׂמְאַל בְּצַפּוֹן, פְּנֵי נֶשֶׁר
בְּאַמְצַע בְּמִזְרַח, פְּנֵי אַדָּם בְּמַעְרָב. וְהֵם נִרְשְׁמוּ
עַל כִּסָּא הַקְדוּשָׁ.

בְּגוּיָה וְלֹא אֶתְמַלִּיא, הַנְּשֻׁמּוֹת הַוּלְכוֹת אֶל
הַיָּם וְהַיָּם מִקְבֵּל אוֹתוֹן וְשׁוֹרְף אוֹתוֹן בְּתוֹכוֹ,
וְע"כ אֵינּוּ מִתְמַלֵּא מִהַן. שְׁהַרִּי נִשְׂרָפִים
וְאֵינְם. וְבִתְרָא אֶפִּיק לְוִן כְּמַלְקָדְמִין וְאֶזְלִי,
וּבְגִין דָּא רַבָּה אֶמוֹנַתְךָ, וְאַח"כ מוֹצִיא הַיָּם
אֶת הַנְּשֻׁמּוֹת כְּבַתְחִילָה וְהוּלְכוֹת וּבַאוֹת לַעֲלוֹם,
כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר לַעֲלִיל, וּמִשׁוּם זֶה אוֹמֵר הַכְּתוּב,
רַבָּה אֶמוֹנַתְךָ.

צז בְּיוֹמָא דָּא כְּתִיב כִּי טוֹב כִּי טוֹב
תְּרֵי זְמַנִּי בְּיוֹם הַזֶּה, בְּיוֹם ג', כְּתוּב בּו
ב' פַּעֲמִים כִּי טוֹב, בְּגִין דְּיוֹמָא דָּא אֶחִיד
לְתַרִּין סְטְרִין וְאַפְרִישׁ מַחְלֻקָּת, אֶמַר לְהַאי
סְטְרָא כִּי טוֹב וְכו' וְאַסְפִּים בִּינֵיהוּ, וּבְגִ"כ
אֵית בֵּיה תְּרִין זְמַנִּי וַיֹּאמֶר. מִשׁוּם שְׁיֹם זֶה
נִבְחַן בְּב' הַצַּדִּים, בְּקו יָמִין וּבְקו שְׂמָאל (כְּנִ"ל
דף נ"ח ד"ה עֲמוּדָא) וְאֶמַר לַצַּד זֶה כִּי טוֹב
וְלַצַּד זֶה כִּי טוֹב וְהַכְּרִיעַ בִּינֵיהֶם, וּמִשׁוּם זֶה יֵשׁ
בּו ב' פַּעֲמִים וַיֹּאמֶר. פִּירוּשׁ, כִּי יוֹם ג' דְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, הוּא ת"ת הַמְּכַרִּיעַ עַל ב' הַקּוּיִן
הַמְּכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה, שְׁהֵם חֶסֶד וְגִבּוֹרָה,
שְׁהֵיוּ בְּמַחְלֻקָּת (כְּנִ"ל דף נ"ח ד"ה עֲמוּדָא),
וְלִפְיֶכֶךְ כְּתוּב כֹּאן ב"פ וַיֹּאמֶר וּב"פ כִּי
טוֹב, כִּי הַת"ת אֶמַר לְקו יָמִין שְׁהוּא חֶסֶד
כִּי טוֹב, וְכֵן אֶמַר לְקו שְׂמָאל שְׁהוּא גִבּוֹרָה
כִּי טוֹב, וְקִיִּים הָאֵרֶת שְׁנִיחָם.

הַכָּא רִזָּא דְשָׂמָא דְאַרְבַּע אַתְוּוֹן גְּלִיפָא
מַחְקָקָא סְלִיק לְתַרְסַר אַתְוּוֹן בְּאַרְבַּע דְּיוֹקְנִין
בְּד' סְטְרִין: כֹּאן סוּד הַשֵּׁם בֶּן ד' אוֹתוֹת, שְׁהוּא
י"ה ו"ה, מְפוֹתַח וְנַחֲקָא, הַעוּלָה ל"ב אוֹתוֹת,
בְּד' צוּרוֹת בְּד' צַדִּים, רְשִׁים עַל כוֹרְסִיא
(דְּפּוּרִי דף י"ט ע"ב)

מֵאמֵר יְהִי מְאֹרֶת

צח וַיֹּאמֶר וְכו' מְאֹרֶת חֶסֶד דְּאַתְבְּרִי
אֶסְפְּרָה לְרַבִּי: מְאֹרֶת חֶסֶד ו' כְּתוּב כֹּאן, וְיוֹרָה
בּוּהַ שְׁנִבְרָא מַחֲלַת אֶסְכְּרָה לְתַנּוּקוֹת. כִּי מְאֹרֶת
חֶסֶד

צו

בראשית

א לרביי. ב דבתר א דאתגניז נהירו אור קדמא, אתברי א קליפה למוחא, ד ונהיא קליפה ב אתפשט ואפיק קליפה אתרא. כיון דנפקת, סלקא ונחא, מטת לגבי ב אנפי זוטרי, ופעאת לאתדבקא בהו, וולאצטיירא ב בגווייהו, ולא ס פעאת י לאפרשא מנייהו, יא אפרש לה קב"ה מתמן, ונחית לה לתתא, פד ברא אדם, בגין י לאתקנא י האי, בהאי עלמא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א ח"א יב: ח"ב קח: ג) לעיל דף פ"ג צ"ג ושי"ג. א נ"א נ"א לרביי (אח"ל) נ"א לרבייה. ב נ"א לבתר. ג נ"א דא גניז. ד נ"א וההוא. ה נ"א אתפשט. ו נ"א בעת. ז נ"א ולאתצירא, ונ"א ולאתחברא. ח נ"א ולאתחברא בהו. ט נ"א בעת. י נ"א לאתפרשא. יא נ"א אפריש. יב נ"א לאתתקנא. יג נ"א ל"ג האי.

דרך אמת א] בניית האור יתחזקו הקליפות.

מאמר

הסולם

יהי מארת

מהמיעוט קליפה, וע"כ כתיב מארת חסר, שהיא לשון קללה, כי מהמיעוט הזה נבראה הקליפה הנק' אסכרה, שהורגת הילדים שלא טעמו טעם חטא, מחמת חטאים של המולידים, כמ"ש והולך. ועתה מבאר סדר השתלשלות הקליפות שיצאו מהמיעוטים שבנוקבא, דבתר דאתגניז נהירו אור קדמא, אתברי קליפה למוחא, דאחר שנגנו האור הראשון שהיה אדם רואה בו מסוף העולם עד סופו, ונתמעט המלכות מחמת זה, נבראה קליפה למות, שיצאה קליפה כנגד המלכות, שה"ס קליפה קודמת למוחא, כלומר שהקליפה היא הכנה ליציאת המוחין, כמו קליפת הפרי שהיא הכנה ליציאת הפרי. וקליפה זו נקראת לילית קדמא, שהיא שורש הקליפות. ואין לה אחיזה רק לעומת המלכות בלבד, ולא כלום בט"ס הראשונות. וההיא קליפה אתפשט ואפיק קליפה אחרא: וקליפה ההיא נתפשטה והוציאה קליפה אחרת. היינו בעת שנאמר יה"י מאורות, כי המלה יה"י יורה החזרת הבינה לז"ק בסוד מ"י (כנ"ל דף מ"ג ד"ה יהי על). כי המסך עם המלכות עלו תחת ב' האותיות א"ל דאלקים וג' אותיות הי"מ נפלו למטה ונעשו מים תחתונים הנקראים ימה. (כנ"ל בדף ס"ד ד"ה יהי) אשר אז נתרבה ועלה כח הצמצום שבמלכות גם על מים עליונים הי"ם, שהם בינה ות"ת ומלכות. שהרי נעשו למים תחתונים כמו המלכות. וז"ש וההיא קליפה אתפשט ואפיק קליפה אחרא, כי נתפשטה ונאחזה גם במים עליונים הי"ם בעת שנתערבו במים

חסר ו' הוא לשון קללה, מלשון מארת ה' בבית רשע דבתר דאתגניז נהירו אור קדמא אתברי קליפה למוחא, כי אחר שנגנו הארת אור קדמון, נברא קליפה למות. ביאור הדברים, כי עד כאן נתבאר ג' ימים הראשונים שהם ג' הספירות חג"ת דו"א, ועתה מבאר יום הד' שהוא נצח דו"א, שעמו נתקנה גם הנוקבא דו"א. וכבר ידענו בג' ימים הראשונים שבכל מקום שנאמר יה"י הוא לשון מיעוט: יהי אור, יורה, שנכנס י' באור ונעשה אויר, והג"ר נסתלקו (כנ"ל באות ל"א). יהי רקיע, יורה שנעשה רקיע תחת ב' אותיות א"ל דאלקים, ואותיות הי"מ דאלקים ירדו למטה למדרגת זו"ן, ונעשו ימ"ה (כנ"ל באות נ"ט). והנה מכל אלו המיעוטים לא יצאו קליפות, אלא שג' הספירות בינה ות"ת ומלכות נפלו למדרגה שמתחתיהם. אמנם כאן כשהמדובר הוא בנוקבא דו"א, שהיא ספירת המלכות, שהיא בסיום עולם אצילות, שאין עוד תחתיה שום ספירה דקדושה, הנה הספירות שנפלו ממנה, נעשו מהם קליפות, כי יצאו ממדרגת אצילות דקדושה ובאו לבי"ע, ששם מקום הקליפות, כי כל אור הנופל מאצילות לבי"ע, נחשב לו למיתה ולנפילה לקליפות. ולפיכך כל מיעוט ומיעוט שנעשה ביום הרביעי דמעשה בראשית בנוקבא דו"א, נבראו ממנו קליפה. וזהו אמרו יהי מאורות, מארת חסר, דאתברי אסכרא רביי, כי יה"י יורה ענין מיעוט והסתלקות, אבל כאן בנוק' נברא (דפויי דף י"ט ע"ב) ע"י ברכת שלום בסוף הספר

צז

בראשית

צט) כִּי־נִזְכָּרְךָ דְּתַמְתָּ לְתוֹה דְקָא מְתַדְבְּקָא בְּסִטְרוֹי דְאָדָם, דְשִפִּירוּ דְדִלְעִילָא, וְחִמַּאת דְיוֹקְנָא שְׁלִים, דְפָרְחָא מִתְמָן, וּבְעָאתָ כְּמִלְקָדְמִין לְאַתְדְבְּקָא (א) בְּאַנְפוֹי זוטרי, אִינוּן נְטְרִי תְרַעִין דְדִלְעִיל, לָא שְכָקוּ לָהּ, (א) נִזְף קב"ה בָּהּ, וְאַטִּיל לָהּ בְּשַפּוּלֵי יַמָּא. (ק) וְיִתְבַּת תְּמָן, עַד דְחֻטָּא אָדָם וְאַנְתְּתִיהּ, כְּדִין אֲפִיק לָהּ קב"ה מְשַפּוּלֵי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) לעיל דף פ"ג צ"ג וש"נ. א נ"א דחמאת. ב נ"א דלעיל. ג נ"א עלאה ולי"ג שלים. ד נ"א פרחא. ה נ"א כדמלקדמין. ו נ"א באנפי. ז נ"א דלעילא. ח נ"א נזף בה קב"ה. ט נ"א מוסיף, כיון דחטא אדם כדיון (אה"ל).

דרך אמת א] גער בה הקב"ה בניפות והשליכה מגבול הקדושה עד התהום שהוא שפולי דימא.

יהי מארת

הסולם

מאמר

נטרי תרעין דלעיל לא שבקו לה, שומרי השערים של מעלה לא הניחו לקליפה להתדבק בהם, נזף קב"ה בה ואטיל לה בשיפולי ימא, גער בה הקב"ה והשליכה למצולות ים. פירוש, שהקב"ה השפיע לאדה"ר המוחין דגדלות, שהמוחין הללו נזופים בקליפה ומגרשים אותה למצולת ים, ששם מקום לילית קדמאה, ונמצא בזה, שנתבטל כל כחה של אותה הקליפה שנאחזה במים עליונים, ולא נשארה רק הקליפה הראשונה בלבדה.

ק) ויתבת תמן עד דחטא אדם ואנתתיה כדין אפיק לה קב"ה משפולי ימא, ושטא ע"ה כ"ה אינון רבוי אפי זוטרי דבני נשא: וישבה הקליפה שם, במצולות ים, עד שחטאו אדם ואשתו, ואז הוציאה הקב"ה ממצולות ים, והיא שולטת על כל אלו התנוקות, שהם פנים קטנות של בני אדם, דאתחזון לאתענשא בחובי דאבוהון, הראויים להענש מחמת החטאים של אביהם. פירוש, כי אחר חטאו של אדה"ר, שהנחש הטיל וזהמא בתוה, והמוחין דתוה היו בחינת מים עליונים, הרי אז נפגמו שוב המים עליונים, דהיינו הספירות שהם למעלה מהמלכות, ונמצא שהקליפה הנ"ל, חזרה ועלתה משפולי ימא, דהיינו ממים תחתונים, ונאחזה במים עליונים, כמו שהיתה מטרים שהשיגו אדם ותוה המוחין דגדלות, שנאחזו או במוחין דקטנות שלהם (כנ"ל בדיבור הסמוך) ולפיכך שולטת שוב ע"ה אינון רבוי אפי זוטרי דבני נשא, כמו ששלטה מקודם על אנפי זוטרי דאדם ותוה. והטעם שנענשים על חטאים של אביהם,

הוא

במים תחתונים ונעשו ימ"ה, כנ"ל. וז"ש כיון דנפקת סלקא ונחתא כיון שיצאה הקליפה עלתה וירדה. כלומר, בעת שיצאה סלקא ונאחזה במים עליונים, ואח"כ, כשירד המסך מתחת אותיות א"ל למקומו והחזיר אותיות הי"מ למדרגתו (כנ"ל אות ס"ח) אז ונחתא, ירדה הקליפה מהם, מטת לגבי אנפי זוטרי בענת לאתדבקא בהו ולאצטיירא בנווייהו ולא בענת לאפרשא מנייהו, והגיעה לפנים דקטנות, היינו לזו"ן בעת שיש להם מוחין דקטנות, ורצתה להתדבק בהם ולהצטייר בתוכם, ולא רצתה בשום אופן להפרד מהם. כי בעת שיש לזו"ן רק מוחין דקטנות יכולה הקליפה להאחוה בהם. אפרש לה קב"ה מתמן ונחית לה לתתא כד ברא אדם, בעת שברא לאדם הראשון הפריד אותה הקב"ה משם, וירדה לה למטה, דהיינו שירדה להיות רק כנגד המלכות כמו הקליפה ראשונה לילית קדמאה. וז"ש בגין לאתקנא האי בהאי ע"מא, בכדי לתקן אותה בעולם הזה. דהיינו רק כנגד המלכות לבדה, ולא כלום למעלה ממנה.

צט) כיון דחמת לחה דקא מתדבקא בסטרוי דאדם דשפירו דלעילא וחמאת דיוקנא שלים כיון שראתה הקליפה את חוה שהיא מתדבקת בעדו של אדם, שהוא היופי של מעלה, וראתה בהם צורה השלמה, דהיינו השלמות דמוחין דקטנות, פרחא מתמן ובענת כמלקדמין לאתדבקא באנפוי זוטרי, פרחא ממקומה, שכבר ירדה למטה כנגד המלכות, ורצתה להתדבק כבתחילה במוחין דקטנות, של אדם ותוה. כלומר כמו שרצתה מתחילה להתדבק במוחין דקטנות דזו"ן, כן רצתה עתה להתדבק במוחין דקטנות של אדם ותוה.

(דפו"י דף י"ט ע"ב)

צה

בראשית

ימא, ׀ וְשִׁלְטָא עַל כָּל אֵינוֹן רַבִּי ׀ אִפִּי זוּטְרָא, דְּבַנֵּי נֶשָׂא, דְּאִתְחַזֵּן
׀ לְאִתְעַנְשָׂא ׀ בְּחֻבֵי דְאִבוּהוֹן. ׀ אִיהִי אֲזֵלָא ׀ מְשֻׁטָּא בְּעֵלְמָא, ׀ קְרִיבַת לְתַרְעֵי גִ״ע
דְּאִרְעָא, וְחַמַּת כְּרוּבִים נְטְרֵי יִתְרַעֵי דְגִ״ע, ׀ וְיִתְבָּא תַּמָּן לְגַבֵּי תְּהוּא ׀ ׀ לְהַט
הַחֲרָב, בְּגִין דְּהִיא נְפַקַת מִסְטְרָא דְּתְּהוּא לְהַט.

קא) בְּשַׁעְתָּא דְּתְּהוּא לְהַט אֲתַהֲפֵךְ, עֲרַקַת וּמְשֻׁטָּת בְּעֵלְמָא, וְאִשְׁתַּכַּחַת
רַבִּי דְּאִתְחַזֵּן לְאִתְעַנְשָׂא. ׀ וְחִיבַת בְּהוּ, וְקִטִּילַת לוֹן, וְדָא אִיהוּ בְּגִרְעוּ
דְּסִיְהָרָא, דְּאִנְעִירַת ׀ נְהוּרָא, וְדָא ׀ מְאֵרַת, כִּד אֲתִילִיד ׀ קִין לֹא יִכְלָא

מפורט הזהר

חלופי גרמאות

א) ח"ב רמח רמט. ח"ג רג. ב) ח"א מד. גג: פא: רכא: א) נ"א ושלטה. ב) נ"א אנפי. ג) נ"א לאענשא. ד) נ"א
רלב. רלו רמג: רנו. רסג. ח"ב כז: נא. קסז. רגג. רעא. ומשטטא. ה) נ"א קריבת לגבי ג"ע. ו) נ"א תרעא. ז) נ"א
ח"ג יב: יט: קז: ת"ז תקי ס' צג: תקי ס"ח צח: תקי"ח
קי טר שכר. ג) ח"ב רסד: ת"ז תקי ג' בהשמטות קמ.
ד) ח"א ט: לו: לו: נד: קעה: ריב: ח"ב לד. קסז: קסה. קפא: רלא: ז"ח בראשית ט טב שיה. וות פג טא שכר.
דרך אמת א) עיין ויקרא י"ט ע"ב ענין להט החרב המתהפכת.

מאמר

הסולם

יהי מארת

ואיהו אֲזֵלָא מְשֻׁטָּא בְּעֵלְמָא, והיא הולכת
ומשוטטת בעולם. קְרִיבַת לְתַרְעֵי גִ״ע דְּאִרְעָא,
וחמת כְּרוּבִים נְטְרֵי תַרְעֵי דְגִ״ע, ויתבא
תַּמָּן לְגַבֵּי תְּהוּא לְהַט הַחֲרָב, קרבה לשערי
גן עדן הארץ, וראתה הכרובים שומרי שערי גן
עדן, וישבה שם אצל להט החרב. בְּגִין דְּהִיא
נְפַקַת מִסְטְרָא דְּתְּהוּא לְהַט, משום שהיא
יוצאת מצד אותו הלהט. כלומר, לפיכך
הלכה הקליפה לשערי ג"ע ונתישבה אצל
להט החרב המתהפכת, משום שכחה נמשכת
מאותו הלהט החרב, וע"כ ישבה שם לקבל
כחו.

קא) בְּשַׁעְתָּא דְּתְּהוּא לְהַט אֲתַהֲפֵךְ עֲרַקַת
ומשטטת בְּעֵלְמָא וְאִשְׁתַּכַּחַת רַבִּי דְּאִתְחַזֵּן
לְאִתְעַנְשָׂא: בשעה שאותו להט החרב מתהפך
לדין, בורחת הקליפה ומשוטטת בעולם ומוצאת
תנוקת הראוים להענש. ונקרא להט החרב
המתהפכת משום שמתהפכת מרחמים לדין
ומדין לרחמים. וְחִיבַת בְּהוּ וְקִטִּילַת לוֹן,
וצוחקת בהם והורגת אותם. וְדָא אִיהוּ
בְּגִרְעוּ דְּסִיְהָרָא דְּאִנְעִירַת נְהוּרָא, וְדָא מְאֵרַת
וזה היא עושה בשעת מיעוט הלבנה,
שממעטת אורה, וזהו שכתוב מארת חסר ו'
שהוא לשון קללה.

כד אֲתִילִיד קִין לֹא יִכְלָא לְאִתְדַבְּקָא
בִּיהּ, לְבַתְרָא אֲתִקְרִיבַת בְּהַדִּיהּ וְאִילִידַת רוּחוֹן
וְיִסְיִן. בעת שנולד קין לא יכלה הקליפה להתדבק
בו, אלא אח"כ נתקרבה אליו ונתחברה עמו, והולידה

ממנו

(דפויי דף י"ט ע"ב)

צמ

בראשית

לְאֶתְדַבְקָא בִּיהַ, לְכֶתֶד * אֶתְקַרְיַבְתּ בְּהַדְיָה * אֶוּלִידַת * רֹחִינ * וְטִיסִין.

קב) אָדָם, מָאָה וּתְלָתִין שְׁנֵין שְׁמֵשׁ בְּרוּחִין * נֹקְבִין, עַד דְּאֶתַת * נַעְמָה, וּמַגּוּ שְׁפִירוּ דִּילָהּ, טְעוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים * בְּתַרְהַ. עַוְ"א וְעוּז"ל. וְאוּלִידַת מְנִייהוּ, וּמַנְהָ אֶתְפִּשְׁטוּ * רֹחִינ * בִּישִׁין, וְשַׁדִּין בְּעֶלְמָא, * דְּאִינוּן * אֶזְלִין * וּמְשׁוּטְטִין * בְּלִילְיָא, * וְאֶזְלִין בְּעֶלְמָא, * בְּיָ * וְחִיכְן בְּבְנֵי נֶשָׂא, * וְעַבְדֵי לֹן * דְּאוּשְׁדוּן קְרִי, וּבְכַל אַתְר * דְּאֶשְׁתְּחַן בְּנֵי נֶשָׂא נִימִין * * חִידָאִין בְּכִיתָא, * שְׁרֵן עֲלֵיהוּ, * וְאֶחֱדִין

חלופי גרסאות

א נ"א קריבת, ונ"א אקריבת, ונ"א אתקריאת (אה"ל).
ב נ"א רוחין בישין, ג נ"א נוסין, ד נ"א מוסין, אינון
נוקבין, ה נ"א אבתרה, ו נ"א מוסין, ומנייהו ומניה, ז נ"א
ל"ג בישין, ח נ"א ואיהו, ונ"א דאיהו, ט נ"א אזלי ונ"א
אזלת, ונ"א אזלא, י נ"א ומשטטא ונ"א ומשוטטת ונ"א
משיטטין, יא נ"א בלילית, יב נ"א ואזלת ונ"א ואזלי ונ"א
ואזלא, יג נ"א וחייבת, ונ"א וחייבין, ונ"א וחייב, יד נ"א
שראת, יז נ"א ואחידת, ונ"א ואחדת.

מסורת הזהר

א) ח"א נד: נה, קסט: ח"ב רלא: ח"ג מח, עו: ב) ח"א
ט: נה, ח"ג טו: ז"ח רות פא טב שכא, ג) ח"א מז:
נג: נד: נה, צה, קסט: ח"ב יז: סה: קל, קנח: ח"ג מג.
מח: נא: עו: קי, קמג: קעח: רמח, רנג, רסג, רסד, רסז.
רעג, רעז, ת"ז תקי כ"א נה, תקי ס"ז צו, ד) ח"א נד:
נה, נו, סב, סט, קב: ריט: ח"ב קל, קנ: רסג: ח"ג צ.
ה) ח"א קסט:
ועברת, טו נ"א דאשכחת, טז נ"א שראת, יז נ"א ואחידת, ונ"א ואחדת.

דרך אמת א) רוחות ושרים המעופפים. ב) משחקת עם בני אדם בעת שינתם עד שהם באים לידי קרי ע' ויצא בס"ת קמ"ח ע"א.

יהי מארת

המלים

מאמר

ומצחקות בבני אדם וגורמות להם שיוציאו קרי, ובכ"ל אתר דאשכחן בני נשא ניימין יהידאין בביתא, שרין ע"ייהו ואחידין לון, ומתדבקן בהו ונט"לי מנייהו תיאובתא ואזיידן מנייהו, ובכל מקום שמוצאות אנשים ישנים ביחידות בבית, שורות עליהם ונאחזות בהם, ומתדבקות בהם, ומקבלים מהם חמדה, ומולידות מהם.

ממנו רוחות, ורוחות מעופפות, פירוש, בעת שנולד קין לא היה הרע ניכר בו כלל כמו שאמרה עליו תוה, קניתי איש את ה', וע"כ לא יכלה שום קליפה להדבק בו, אלא מתוך שכבר היתה הזוהמא דחוויה בתוה, מחמת החטא דעצה"ד, ע"כ נתערב גם בקין וזוהמא דחוויה הזו, עד שקם על הבל אחיו והרגו, ומאז נגרש מעל פני הארץ לארקא, כנ"ל בהקדמת הזהר דף קנ"א אות קנ"ג ואז נתדבקה בו הקליפה.

ביאור הדברים, כי טרם שבאה נעמה לא היו אלא אלו ב' קליפות הנ"ל, שהם, א) לילית קדמאה, שנבראה מכה גניזת אור הראשון, שהיא רק בחינת מים תחתונים בלבד וכנגד המלכות בלבדה, ונבחנת שהיא מבחינת עולם הזה, כי עוה"ז הוא בחי' מלכות. ב) היא הקליפה שיצאה ונבראה בעת שג' אותיות הי"מ נפלו למים תחתונים ונעשו ימ"ה, כנ"ל באות צ"ח, ונאחזה במים עליונים הללו ימ"ה, ואחר שיצאו מוחין דגדלות בו"ן נפרדה ממים עליונים וירדה לעוה"ז למים תחתונים כמו לילית קדמאה. ובחטאו של אדה"ר חזרה ונאחזה במים עליונים, (כנ"ל דף צ"ז ד"ה ויתבה) ונמצא קליפה זו השניה, שיש לה אחיזה הן במים תחתונים

קב) אדם, מאה ותלתין שנין שמש ברוחין נוקבין: אדם הראשון מאה ושלשים שנה שימש ברוחות נקבות הנ"ל, עד דאתת נעמה, ומגו שפירו דילה טעו בני האלהים בתרה, עוזה ועזא"ל, וואלידת מנייהו, עד שבאה נעמה, שמחמת יפיה זנו בני האלהים אחריה, שהם עזא ועזאל, והולידה מהם, מיני קליפות חדשות נוספות על קליפות הנ"ל, וז"ש ומנה אתפשטו רוחין בישין ושדין בעלמא דאינון אזיין ומשוטטין בלילי"א ואזיין בעלמא וחייבין בבני נשא ועבדי לון דאושדון קרי, וממנה נתפשטו רוחות רעות ושדים בעולם, שהן הולכות ומשוטטות בלילה, והולכות בעולם (דפו"י דף י"ט ע"ב)

בראשית

ק

לון, ומתדבקן בהו, ונטלי מנייהו א תאובתא, ב ואולידן מנייהו, ותו ג פגעין ביה ד במרעין, ה ולא ידע, וכל דא בגריעו ד דסהרא.
קג) ומארת, פד ׀ אתתקנת ס סהרא, י אתהפכן אתון ׀ אמרת ה' צרופה, מגן הוא לכל החוסים בו, מגן הוא, על כל אנון ׀ רוחין בישין, יא וקסטירין, יב דמשוטטי בעלמא בגריעו דילה, לכל אנון דאחינן ביה בהימנותיה י דקב"ה.

מסורת הזהר

(א) תהלים יח לא.

א נ"א תיאובתא. ב נ"א ואולידו, ג נ"א ואוליד. ד נ"א נגעין. ה נ"א מוסף במרעין בישין. ו נ"א ולית ידע, ז נ"א ולא ידע. ח נ"א מוסף כתיב מארת. ט נ"א אתקנת ונ"א אתתקנת. י נ"א אתהפכת. יא נ"א אתהפכן, יב נ"א וסטירין. יג נ"א דמשוטטי. יד נ"א ליג דקב"ה.

דרך אמת א רוחות ומיקים טופה וסערה המשוטטים בעולם.

חלופי גרסאות

א נ"א תיאובתא. ב נ"א ואולידו, ג נ"א ואוליד. ד נ"א נגעין. ה נ"א מוסף במרעין בישין. ו נ"א ולית ידע, ז נ"א ולא ידע. ח נ"א מוסף כתיב מארת. ט נ"א אתקנת ונ"א אתתקנת. י נ"א אתהפכת. יא נ"א אתהפכן, יב נ"א וסטירין. יג נ"א דמשוטטי. יד נ"א ליג דקב"ה.

מאמר

הסולם

יהי מארת

תחתונים מעת שנפלה לעוה"ז, והן במים עליונים מחמת חטאו של אדם הראשון. וז"ש אדם מאה ותלתין שנין שמש ברוחין נוקבין, והיינו בב' קליפות הנ"ל, ולהלן (בראשית ב' אות שמי', וכן בפ' אחרי מות אות שנה) אומר להדיא ששימש בב' רוחין נוקבין, כי לא היה עוד בעולם יותר מב' קליפות אלו. עד דאתת נעמה וכו', ומנה אתפשמו רוחין בישין ושדן בעלמא וכו', שממנה נולדה מין קליפה חדשה, מכח הפגם שבעזא ועזאל, והיא נאחזת במים עליונים בלבד, כי עזא ועזאל בחינת מים עליונים הם שנפלו לעוה"ז. וז"ש שם בזהר אחרי מות אות ש"ס וז"ל ואתקרי נעמה, מינה נפקו רוחין ושדן אחרנין ואינון תליין באוירא וכו' שאלו הרוחין ושדן שנולדו מנעמה תלויים באויר, שהוא בחי' מים עליונים ואין להם מהארץ כלום. ונמצא עתה ג' מיני קליפות א) כולה מארץ, ב) שיש בה מארץ ויש בה מאויר, ג) כולה מאויר. ועי' להלן בדיבור הסמוך.

ותו פגעין ביה במרעין ולא ידע, וכפ' דא בגריעו דסהרא: ועוד שאותם הקליפות מויקים אותו במחלות והאדם אינו יודע, מאין באה לו המחלה, וכל זה בעת מיעוט הירח. פירוש, כי נתבאר לעיל בדיבור הסמוך שג' מיני קליפות יצאו כאן, א) כולה מהארץ ב) חציה מארץ וחציה מן האויר ג) כולה מאויר, עש"ה. ותדע שהמיתה נמשכה מקליפה קדמאה, שכולה מארץ, בסו"ה כי עפר אתה ואל עפר תשוב. ובחינת מיתה לתנוקות שלא טעמו טעם חטא באה מהקליפה השניה, שחציה מעליונים וחציה מתחתונים, כי מכיון

(דפו"י דף י"ט ע"ב)

קא

בראשית

קד) שְׁלֹמֶה מִלְכָּא, בְּד נְחִית א (א) לְעִמְקָא דְאַגּוּזָא דְכְּתִיב אַל גַּנַּת אַגּוּז יִרְדְּתִי, נִטְל א (א) קְלִיפָּה דְאַגּוּזָא, וְאַסְתַּפֵּל בְּכָל אַנּוּן י קְלִיפִין, י וְיַדַּע דְּכָל אַנּוּן י עֲנוּגִין, דִּהְנִהוּ רִוְחִין וְקְלִיפִין דְאַגּוּזָא, לָאו אִיהוּ, אֲלֵא לְאַתְדַּבְּקָא בְּבִנֵי נֶשְׂא, וְלֹאֲסַתָּאב לֹון, דְכְּתִיב א וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם שְׂדֵה וְשָׂדוֹת.

קה) תו, תַּעֲנוּגֵי בְּנֵי אָדָם, דְּמַתְעַנְגִי בְּשִׁינְתָּא דְלִילָא, נַפְקָא מִנִּייהו שְׂדֵה וְשָׂדוֹת, וְכִלָּא אֲצַטְרִיךְ קב"ה לְמַבְרֵי בְּעֵלְמָא, וְלֹאֲתַקְנָא עֲלֵמָא בְּהוּ, וְכִלָּא מוּחָא ט לְגוּ, ב וְכַמְה א י קְלִיפִין א חֲפִיא לְמוּחָא י וְכָל עֲלֵמָא פְּהַאי גּוּנָא, עֵילָא וְתַתָּא. קו) מְרִיש רְזָא דְנִקְוֵדָה עֲלָא, עַד סוּפָא דְכָל דְרָגִין, י פְּלָהוּ * אִיהוּ, י דָּא לְגוּ מִן דָּא, וְדָא לְגוּ מִן דָּא, עַד דְּאַשְׁתַּכַּח דְּהַאי א קְלִיפָּה לְהַאי, וְהַאי לְהַאי.

חֲלוּפֵי גִרְמָאוֹת

א נ"א לעומקא. ב נ"א קלפא. ג נ"א קלפין. ד נ"א מוסיף, ואסתכל דכל אינון לא נבראו וידע. ונ"א וידע ואסתכל דכל אינון לא נבראו אלא מענוגא. ה נ"א מוסיף, ענוגין ותפוקין, ונ"א ותענוגין. ו נ"א קלפין. ז נ"א ולאסתא, ונ"א מוסיף ולאסתאבא ולאסתא ונ"א ולאסתא. ח נ"א ולאסתקנא. ט נ"א מוסיף, לגו וקליפה לבר, י נ"א קלפין, יא נ"א חפין ונ"א חפיא. יב נ"א מוסיף עילאה. יג נ"א כלא. יד נ"א מוסיף, דא לבושא לדא ודא לדא, דא מוחא לגו מוחא וקליפה רוחא דא לגו וכו', ונ"א כלא איהו דא לגו מן דא, ודא לדא, דא מוחא לגו וכו'.

מסורת הזהר

א) ז"ח בראשית א טב שיא. ב) (שה"ש ו') ח"א מד: ח"ב טו: רלג: רנד: ת"ז תקי כ"ד סט: תקי כ"ה עא. תקי כ"ז עא: ז"ח בראשית ס טד שמה. יח טא שלג. רות פג טא שכא, טב שטו. ג) ח"א רסב: ח"ב קמ: רלג: ת"ז תקי יח לו. תקי כ"ה ע: עא. תקי נ"ה צב: תקי ס"ט ק"י. תקי ע' קכג: (יהודא דאגוזא) ח"א מד: ח"ב טו: רנד: רנט: ז"ח בראשית ט: יח. שה"ש ע: ד) (קהלת ב') ח"ב קעט. ה) לעיל דף צ"ז צ"א. ו) ח"ב סט: קח: ריג. רלג: ת"ז תקי ס"ט קח: קט.

דרך אמת א) תרומה ק"מ ע"ב ותקונים תקון כ"ד וריש תקון כ"ז. ב) מנחת יהודה דף קלה ע"ג.

הסולם

מאמר

יהי מארת

קה) תו תַּעֲנוּגֵי בְּנֵי אָדָם דְּמַתְעַנְגֵי בְּשִׁינְתָּא דְלִילָא נַפְקָא מִנִּייהו שְׂדֵה וְשָׂדוֹת, עוֹד יֵש לְפִרְש הַכְּתוּב, שְׂמַתְעַנּוּגֵי בְּנֵי אָדָם הַמַּתְעַנְגִים בְּשִׁינַת הַלַּיְלָה יוֹצֵאִים וְנוֹלָדִים מֵהֶם שְׂדֵה וְשָׂדוֹת.

וכב"א אֲצַטְרִיךְ קב"ה לְמַבְרֵי בְּעֵלְמָא וְלֹאֲתַקְנָא עֲלֵמָא בְּהוּ: וְהַכֵּל הִיא צִרִיךְ הַקב"ה לְבְרוּא בְּעוֹלָם, דְּהֵינּוּ כָל אֱלוּ הַקְּלִיפּוֹת הַנִּלְ, וְלִתְקַן הָעוֹלָם בְּהוּ, וְכִלָּא, מוּחָא לְגוּ וְכַמְה קְלִיפִין חֲפִיא לְמוּחָא, וְהַכֵּל הוּא כְּמוּ הָאגּוּז, מוּחָ בְּפִנִּימִיּוֹת וְהַרְבֵּה קְלִיפּוֹת מְסַבְּבוֹת אֵת הַמּוֹת. וְכִלָּא עֲלֵמָא כְּהַאי גּוּנָא, עֵילָא וְתַתָּא. וְכָל הָעוֹלָמוֹת הֵם בְּזֵה הָאוּפֵן, דְּהֵינּוּ כְּמוּ הָאגּוּז, מוּחָ בְּפִנִּימִיּוֹת וְהַרְבֵּה קְלִיפּוֹת מְסַבְּבוֹת אוֹתוֹ, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, כְּלוּמַר הֵן בְּעוֹלָמוֹת עֲלוּיִנִים וְהֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמ"ש לְפִנְיֵנוּ.

קו) מְרִיש רְזָא דְנִקְוֵדָה עֲלָא עַד סוּפָא דְכָל דְרָגִין, כְּלָהוּ אִיהוּ דָּא לְגוּ מִן דָּא וְדָּא לְגוּ מִן דָּא: מְרִאשִׁית סוּד נְקוּדָה הַעֲלוּיָנָה

תיקון נוקבא דו"א הנקי לבנה, היא עצמה נהפכת להיות מגן על בני אדם אחר תיקון הנוקבא, ואותיות מאר"ת נהפכו לאותיות אמר"ת, ונעשתה למגן וכו'.

קד) שְׁלֹמֶה מִלְכָּא בְּד נְחִית לְעוּמְקָא דְאַגּוּזָא, דְכְּתִיב אַל גַּנַּת אַגּוּז: שְׁלֹמֶה הַמֶּלֶךְ, כְּשִׁירָד לְעוּמְק סוּד הָאגּוּז, בְּסוּ"ה אַל גַּנַּת אַגּוּז יִרְדְּתִי וְגו', נִטְל קְלִיפָּה דְאַגּוּזָא וְאַסְתַּפֵּל בְּכָל אַנּוּן קְלִיפִין וִידַע, דְכַ"ל אַנּוּן עֲנוּגִין דִּהְנִהוּ רִוְחִין קְלִיפִין דְאַגּוּזָא, לָאו אִיהוּ אֲלֵא לְאַתְדַּבְּקָא בְּבִנֵי נֶשְׂא וְלֹאֲסַתָּאב לֹון, לְקַח קְלִיפַת אַגּוּז וְהַסְתַּכֵּל בְּכָל אֱלוּ הַקְּלִיפּוֹת שְׂבוּ, וִידַע שְׂכָל עֵיקַר הַתַּעֲנוּגִים שֶׁל אֱלֹן הַרוּחֹת שְׂבַקְלִיפּוֹת הָאגּוּז, אֵינּוּ יוֹתֵר אֲלֵא לְהַתְרַבֵּק בְּבִנֵי אָדָם, וְלִטְמֵא אוֹתָם, דְכְּתִיב וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם שְׂדֵה וְשָׂדוֹת, שְׂמַשְׁמַעוֹת הַכְּתוּב שְׂתַעֲנוּגוֹת הַשְּׂדִים הוּא רַק לְבִנֵי אָדָם לְכַד. דְּהֵינּוּ שְׂמַסְרֵס הַמְקַרָּא, וְדוֹרְשׁוּ כְּמוּ שְׂהִיָּה כְּתוּב, וְתַעֲנוּגוֹת שְׂדֵה וְשָׂדוֹת הוּא בְּנֵי אָדָם.

(דפו"י דף י"ט ע"ב *) דף כ' ע"א)

בראשית

קב

קז) נקודה קדמא, א הוא נהירו פנימא, דלית ב ליה שעורא, למנדע זכירו ונקיקו ונקיו דיליה, עד דאתפשט פשיטו, ג והוא פשיטו דהיא נקודה, אתעביד חד ה הכלא לאתלבשא ההיא נקודה, נהירו דלא ידע ה לסגיא ד זוכא דליה.

קח) ה הכלא, דאיהו לבושא להווא נקודה סתימא, י איהו נהירו דלית ליה שעורא, ועם כל דא, לאו דקיק ונקיף איהו, פההיא נקודה קדמא טמיר ונגניו, ההוא היכלא ואתפשט פשיטו ו אור קדמא, והוא פשיטו ו איהו לבושא להווא היכלא י דקיק ונקיף פנימא יתיר.

חלופי גרמאות

ממורת הזהר

א נ"א הוה. ב נ"א לה. ג נ"א מוסיף, מניה, ונ"א מוסיף, והוא פשיטו מניה. ד נ"א זכירו דיליה. ה נ"א מוסיף, היכלא דא. ו נ"א איהו. ז נ"א מוסיף, כד אתפשט. ח נ"א מוסיף, דהוא אור. ט נ"א מוסיף, פשיטו דאיהו אור קדמא. י נ"א מוסיף, דאיהו נהירו דקיק.

דרך אמת א לרוב זכות.

הסולם

יהי מארת

מאמר

ונקיו דיליה: נקודה ראשונה, שהוא א"א, הוא אור הפנימי, שאין לו שיעור להבין ולדעת את הזכות, והדקות, והטהרה שלו, כי ע"כ נקרא א"א חכמה סתימא, משום שנטתם ונעלם מכל המדרגות שמתחתיו, ואפילו מפרצופי אצילות. עד דאתפשט פשיטו, והוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא, עד שנתפשט התפשטות, מא"א שה"ס נקודה, והתפשטות הוה של אותה הנקודה, נעשית היכל אחד. הנקרא פרצוף או"א עלאין, המלביש לא"א מפה עד החזה שלו, כנ"ל דף ח' ד"ה וכדין. שמקיף אותו כמו היכל ע"ש, לאתלבשא ההיא נקודה נהירו דלא ידע לסגיא זוכא דיליה, שנעשה היכל, להתלבשות אותה הנקודה שהיא אור בלתי מושג לרוב הזכות שבה. כי ההיכל שהוא פרצוף או"א עלאין, מקיפין ומלבישים לא"א מפה עד החזה, ששם בחינת בינה ותו"מ דא"א, שיצאו מראש א"א אל הגוף שלו, ונמצאים מתלבשים בפרצוף או"א, הרי שא"א מתלבש בתחתון שלו שהוא או"א, ואו"א נעשו לחיצוניות אליו.

העליונה, שהוא אריך אנפין, עד סוף כל המדרגות, כולם הם, זה בתוך זה, וזה בתוך זה, עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי, עד שנמצא שזה קליפה לזה וזה לזה. קליפה, פירושו חיצוניות ולבוש, כמו הקליפה המלבשת את הפירי. פירוש, כי ידעת שמכח עלית המלכות והמתקחה במקום בינה נבקעו כל המדרגות לשתיים, שכו"ח נשאר במדרגה, ובינה ותו"מ נפלו למדרגה שמתחתיה ונתלבשו שם, (כנ"ל דף ה' ד"ה והנך מוצא ע"ש.) והלבשה זו נשארה גם בעת גדלות, שע"כ עולה התחתון למקום העליון, משום שמלביש לבינה ותו"מ דעליון (כנ"ל דף ט"ו ד"ה ההיא עש"ה.) הרי שבינה ותו"מ דכל מדרגה מתלבשים במדרגה שמתחתיה, ונעשה כל תחתון לבחינת קליפה, כלומר לבחינת חיצוניות, על בינה ותו"מ דעליון. וז"ש, כ"הו איהו דא ל"גו מן דא ודא ל"גו מן דא עד דאשתכח האי קליפה להאי והאי להאי, ועליה זו של המלכות, הבוקעת את המדרגות, מתחלת מאריך אנפין הנקרא נקודה עלאה, (כנ"ל דף ו' ד"ה אחד ע"ש), וע"כ אומר מריש רזא דנקודא עלאה וכו', ולא למעלה מנקודה עלאה, כי עתיק הוא גם בבחינת לא בקע, כנ"ל, ומכ"ש בח"פ א"ק שאין שם בחינת בקע כלל.

קח) היכלא דאיהו לבושא להווא נקודה סתימא איהו נהירו דלית ליה שיעורא: ההיכל, או"א, שהוא לבוש לאותה נקודה הסתומה שהוא א"א, הוא אור שאין לו שיעור, כלומר, שגם אור ההיכל שהוא או"א, הוא בלתי נודע ובלתי מושג, ועם כ"ל דא לאו דקיק וזכך

נקודה קדמא, הוא נהירו פנימא דלית ליה שיעורא למנדע זכירו ודקיקו (דפו"י דף כ' ע"א)

קג **בראשית**
קט מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא, ואתלבש דא בדא, עד דאשתכת, דא לבושא * לדא, ודא לדא, דא מוחא ודא קליפה, ואע"ג דדא לבושא, אתעביד איהו מוחא, לדרגא אחרא, וכלא פגוונא דא, אתעביד הכי לתתא, עד כי בצלם דא, איהו בר נש בהאי עלמא, מוחא וקליפה, רוחא וגופא, וכלא איהו תקונא דעלמא ד.

קי פד הות סיהרא בשמשא בדבקותא דא, יהות סיהרא ופנהירו. פיון דאתפשא מן שמשא, ואתפקדת על חילקא, אועירת גרמה אועירת

חלופי גרמאות

א נ"א ליג לרא ודא לדא. ב נ"א די. ג נ"א וקליפה.
 ד נ"א מוסף ועלמא הכי הוא. ה נ"א באתדברותא. ו נ"א ליג הות. ז נ"א מוסף, בנהירו רב. ח נ"א בנהירו דברכאן רב. ט נ"א דאתפרשת. ט נ"א מוסף, על כל. י נ"א אועיר. יא נ"א גרמא. יב נ"א גרמאח.

מסורת הזהר

א ח"א יג: יד. טו. כב. כד. ס: רנב. רסד: ח"ב עה:
 ח"ג מה. קד: קיז. קכב: קנט. רכב: שז: שח. ת"ז תקי
 מ"ז פג: תקי נ"ו צ"י: תקי ס"ב צד: תקי ס"ז צח. תקי
 ס"ט צט. קיא. קטז.

יהי מארת

לבושא, אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא, ואע"פ שזה לבוש לעליון שלו, מ"מ נעשה למוח למדרגה אחרת, דהיינו לתחתון ממנו. כי אר"א הנחשבים ללבוש לא"א, נעשו למוח ופנימית לישסו"ת, וכן ישסו"ת שהוא לבוש לאר"א, נעשה מוח לז"א, וכן ז"א שהוא לבוש לישסו"ת, נעשה מוח אל הנוקבא שלו.

וכלא כגוונא דא, אתעביד הכי לתתא. וכעין זה לגמרי, נעשה ג"כ למטה. דהיינו בעולמות התחתונים ב"ע. כי הנוקבא דאצילות נתלבשה בבריאה, ובריאה ביצירה ויצירה בעשיה. וכן נשמתו של אדם מתלבשת ברוח, והרוח בנפש וגוף, עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוחא וקליפה, רוחא וגופא, וכלא איהו תקונא דעלמא. עד שבעלם הזה נמצא גם בן אדם בעולם הזה, מוח וקליפה, שהוא הרוח והגוף, וכל זה הוא לתיקון העולם. פירוש, שענין התלבשות המדרגות זו בתוך זו, שחיצוניות דעליון נעשה פנימית לתחתון. כל זה הוא לתיקון העולם, כי זולת זה לא היה אפשר כלל שזו"ן, ומכ"ש בני האדם, יוכלו להשיג מוחין עליונים (כנ"ל דף ז' ד"ה וכב).

קי כד הות סיהרא בשמשא בדבקותא דא, הות סיהרא בנהירו: כשהיתה הלבנה עם השמש בדביקות ביחד, היתה הלבנה באור שלה. פירוש, מתחלה היו ז"א ונוקביה, המכונים שמש

הסולם

מאמר

וזכיר איהו כההיא נקודה קדמאה טמיר וגניז. ועם כל זה, אינו דק חן כהאור של נקודה ראשונה, שהוא א"א, שהוא צפון וטמון. **הוא היכלא אתפשט פשיטו אור קדמאה,** היכל הזה נתפשט התפשטות אור הראשון. פירוש, שהיכל הזה שהוא אר"א, נתפשט ונאצל ממנו פרצוף ישסו"ת, שבו נגלה אור הראשון, המבואר בכתוב ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, כי יצא הי' מאויר דיליה ואשתאר אור (כנ"ל דף מ"ה ד"ה כיון). והוא פשיטו איהו לבושא לההוא היכלא דקיק וזכיר פנימאה יתיר, והתפשטות ההיא, שהוא פרצוף ישסו"ת, הוא לבוש לאותו ההיכל הדק והזך, שהוא אר"א עלאין, שהוא יתיר פנימי מישסו"ת. דהיינו כנ"ל, שבינה ותו"מ דאר"א ירדו ונתלבשו תוך ישסו"ת. הרי שגם אר"א מתלבשים בתוך התחתון שלו, והתחתון נעשה לחיצוניות אליו.

קט מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא: מכאן, מישסו"ת ואילך, נתפשט זה בזה ונתלבש זה בזה. הכונה היא על ז"א ונוקביה, שבינה ותו"מ דישסו"ת ירדו ונתלבשו בו"ן, ונעשו זו"ן חיצוניות לישסו"ת. **עד דאשתכח דא לבושא לדא** ודא לדא מוחא ודא קליפה. עד שנמצא שכל המדרגות, זה לבוש לזה וזה לזה, זה מוח וזה קליפה. כלומר, זה פנימי המכונה מוח, וזה חיצון המכונה קליפה אליו. **ואע"ג דדא** (דפוי" דף כ" ע"א)

קד

בראשית

«נהנא, וְאֶתְבְּרוּן גְּלִיפִין עַל קְלִיפִין. לְגִיזוּ דְמוֹתָא, וְכֻלָּא תְקוּנָא דְמוֹתָא, וְעַד, יְהִי «מֵאֲרֵת דְ חֶסֶר. וְכֻל דָּא לְתְקוּנָא דְ עֲלֵמָא, וְדָא הוּא דְכְּתִיב «לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. י. קי» וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וַיַּעַשׂ רְבוּיָא וְתְקוּנָא דְכֻלָּא פְדָקָא יְאוּת. אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים. בְּקַדְמִיתָא בְּחִבּוּרָא תְדָא, וְנָא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א נ"א נהורה, ונ"א נהורחא. ב נ"א ואתבסקן. ג נ"א קלפין על קלפין. ד נ"א מוסיק, חסר כתיב. ה נ"א מוסיק, דעלמא ודאי. ו נ"א (כאן חסר).

א) לעיל דף צ"ה ושי"ג (ב) ח"א לר. קסב: ז"ח בראשית טו טג שמב. ט"ז טג שנא. ג) (בראשית א) ח"ב קמו: רלה. ת"ז תקי' ה' כ: ז"ח בראשית טו טד שא יתרו לר טב שמב. שה"ש ע' טד שמה תק"ח קיב טג של.

מאמר

הסולם

יהי מארת

מאמר ב' המאורות הגדולים

קיא) וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים וְגו', וַיַּעַשׂ רְבוּיָא וְתְקוּנָא דְכֻלָּא פְדָקָא יְאוּת: וַיַּעַשׂ פִּירוּשׁוֹ, גְדוּלוֹת וְחִיקוֹן הַכֵּל כְּרֹאזִי. וְהִינְנוּ ע"ד שְׂבִיאר לְעֵיל (דף ס"ה ד"ה מ"ן) אֲשֶׁר יְהו"י, יוֹרָה עַל קִטְנוּת, כִּי לִשְׁוֹן עֵתִיד, יוֹרָה עַל הַכְּנָה וְהַכְּשֵׁר, וְהַקְטְנוּת הוּא הַכְּנָה עַל הַגְּדוּלוֹת. אֲבָל וַיְהו"י, אִו וַיַּעַשׂ, יוֹרָה עַל גַּמֵּר הַדְּבַר, וְגְדוּלוֹת, עֲשׂוּהָ. כֵּן מְבֹאֵר כֵּאֵן, אֲשֶׁר יְהִי מֵאֲרֵת, יוֹרָה עַל הַמִּיעוּט וַיְצִיאת הַקְּלִיפּוֹת. וְהַכְּתוּב וַיַּעַשׂ, יוֹרָה עַל הַשְּׁלֵמָה וְחִיקוֹן, דְּהִינּוּ הַגְּדוּלוֹת.

אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, בְּקַדְמִיתָא בְּחִבּוּרָא תְדָא: הַכְּתוּב שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת יוֹרָה שְׁמַתְחִילָה הִיוּ ב' הַמְּאֹרוֹת שֶׁהֵם ז"א וְנוּקְבִיָּה, בְּחִיבּוּר אֶחָד, כְּלוּמַר בְּקוּמָה שׁוּהָ, כְּנִל בְּסֻמוֹךְ. וְלֹא הִיוּ צְרִיכִים זֶה לַזֶּה. רְזָא דָּא שְׂמַא שְׁלִים כְּחֵדָא, הוּי"ה אֱלֹקִים אַע"ג דְּלָא אִיהוּ בְּאֲתַגְלִיָּא אֱלָא בְּאֲרַח סְתִיב. זֶה סוּד שֵׁם הַשְּׁלֵם, הוּיָה אֱלֹקִים, כְּאֶחָד, וְאַע"פ שֶׁהוּא אִינוּ בְּהַתְּגַלוֹת אֵלָא בְּדוּךְ סְתוּם, פִּירוּשׁ, כִּי הַשְּׁמוֹת הוּי"ה אֱלֹקִים, יוֹרוּ עַל ז"א וְנוּקְבִיָּה, שֶׁהֵם בְּקוּמָה שׁוּהָ פְּנִים בְּפְנִים, בְּמוֹחִין דְּגְדוּלוֹת. אֲמֵנָם כֵּאֵן הַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּעַת שׁו"א וְנוּקְבָא בְּקוּמָה שׁוּהָ, בְּמַצֵּב אַחֻרִים, שְׁפִירוּשׁוֹ, שִׁישׁ לְהֵם מוֹחִין דְּחֻמְהָ, אֲבָל אִינֵם מְאִירִים בְּנוּקְבָא מְשׁוּם תּוֹסֵר לְבוּשׁ יֶקֶר דְּחֻסְדִים, וְע"כ מְצֵד אַחַד, נְבַחְנִים שֶׁה"ס הוּיָה אֱלֹקִים שְׁפִירוּשׁוֹ שֵׁם שְׁלֵם, לְהִיּוֹתָם בְּמוֹחִין דְּחֻמְהָ, כִּי כֻל הַשְּׁלֵמוֹת הוּא מְאֹר הַחֻמְהָ. וְמַצֵּד אַחַר נְבַחְנִים שֶׁהֵם בְּהַעֲלֵם הַמוֹחִין, כִּי הַחֻמְהָ אִינָה

שמש ולבנה, בקומה שוה ודבוקים זכ"ז, בסו"ה את שני המאורות הגדולים כמ"ש לפנינו, וז"ש כד הות סיהרא בשמשא בדבקותא חדא הות סיהרא בנהירו. כי אז היה לנוקבא, המכונה לבנה, כל האור שלה, ולא היתה צריכה לקבל כלום מז"א, המכונה שמש. אמנם לא יכלה הנוקבא להשאר במצב הזה, ונתמעטה מאורה וירדה לעולם הבריאה, ונעשתה שם ראש לשועלים, שהן ספירות דבריא, כמ"ש לפנינו, וז"ש כאן, ביוז דאתפרשא מן שמשא, ואתפקדת על הילהא, אחר שנתפרשה הלבנה מהשמש, דהיינו שירדה לעולם הבריאה ונפקדה לראש על צבאות דבריא, אזעירת גרמה, אזעירת נהורא, ואתברי קליפין על קליפין לגניזו דמוחא, מיעטה את עצמה, ומיעטה האור שבה, ונבראו קליפות על קליפות, דהיינו קליפות רבות, אלו למעלה מאלו, כדי לגנוז את המוח. דהיינו כמו שנתבאר (לעיל דף צ"ו ד"ה ביאור) שמכל מיעוט ומיעוט שנעשה באורות הנוקבא, נברא קליפה, ע"ש. ואלו הקליפות הן בסוד קליפה הקודמת למוחא, כנ"ל, וז"ש, לגניזו דמוחא, שאלו הקליפות מעלימים אור המוחין. וכ"ל תקוונא דמוחא, וע"ד יהי מארת חסר, והכל נעשה לתיקון אור המוחין, שזולת הקליפה לא היה מתגלה הפירי כנ"ל. ועל כן כתיב יהי מארת חסר, שהוא לשון קללה, משום אלו הקליפות שיצאו בסיבת מיעוט הלבנה, שהיא הנוקבא, וכ"ל דא לתקוונא דעלמא, ודא הוא דכתיב להאיר על הארץ. וכל זה נעשה לתיקון העולם, וע"כ כתוב להאיר על הארץ. כי אלו הקליפות יצאו בסוד קליפה קרמה לפירי.

(דפוי' דף כ' ע"א)

קה

בראשית

א דָּא אַ שְׁמָא רַשְׁלִים כְּתָדָא, גִּידוּד אֱלֻקִים, אַעֲג דְדָלָא אִיהוּ בְּאַתְגְּלִיא אֱלָא
בְּאַרְח סְתִים.

קִיב (הַגְדוּלִים, הַדְּאִתְבְּרִיאוּ אַ בְּשְׁמָא, דָּא וּפְדָא, לְאַתְקְרִי בְּהוּ וְשְׁמָא דְכָלָא,
א מצפץ מצפץ, אלין שמקן עלאין, דתליסר מכילן דרתמי. הגדולים, אלין

חלופי גרסאות

א נ"א רזא דשמא ול"ג דא. ב נ"א שמא קדישא. ג נ"א
מוסיף ו' ד' ו' ד' אלקים ודא אקרי אהיה. ד נ"א דלאו.
ה נ"א דאתרביאו. ו נ"א בדא. ז נ"א רזא דכלא.

מטרת הזהר

א ח"א מח: ח"ב קסא: ריה. רנו: רנח: ח"ג עט. קלח:
רסד. רסט: ז"ח סח טב שיט. תק"ח קה טב שכא.
ב ח"ב צב. קלב: רסב. ח"ג רפא. ת"ז בהקדמה טו.
תק' כ"א סא. תק' ס"ט קא. תק' ע' קלא:

דרך אמת אן מנחת יהודה ק"ב ופרדס בשער מיעוט הירח וזהר תרומה קס"א ע"א. בן שם ו' ד' ו' ד' בא"ת
ב"ש הוא מצפץ, ולפי דרכנו אל תב רחום נספי וחנן פספספס אך תגל אפים תופי ורב פגש חסד
סחק ואמת פתיא נצו מהג חסד סחק לאלפים כתכופי נשא טבת עון זפט ופשע פובז וחטאה פסנתן ונקח פטרין.
גן של י"ג מדות רחמים ור"ל שאלו ב' שמות, הם ב' מדות מ"ג מדה"ר כנודע, (נהרש"ב כתב כי פ"י הרב האר"י
זצ"ל אל תקן א' רחום ב' וחנן ג' ופשוט).

מראות הסולם

ביאור השמות מצפ"ץ מצפ"ץ

תחילה צריכים לדעת ענין פרצוף השערות
דאריך אנפין מה הוא. וכבר נתבאר ענינו
בהרחבה בתלמוד ע"ס חלק י"ג. והענין
הוא, כי כבר מובא ליל, שאע"פ שג"ר
דע"ב אינם יכולים להשאר בא"א ובכל
פרצופי אצילות, מ"מ המה מחויבים לצאת
בו בתחילת הזווג, ואי אפשר שיתגלו הו"ק
דע"ב מבלי שיתגלו תחלה הג"ר דע"ב,
(כנ"ל דף פ' ד"ה אמנם עש"ה) אלא שהן
מסתלקות תכף מהפרצוף. והוא מטעם, שאין
להן כלים בפרצופי אצילות שיוכלו להתלבש
בהם, כי הג"ר האלו נמשכים רק על המלכות
דצמצום א', ומלכות זו אינה מגולה כלל
למטה מעתיק דכורא ואין אור בלי כלי,
וע"כ מוכרחות תכף להסתלק מהפרצוף.
ונודע, שאין ענין הסתלקות נהוג רק
באור ישר של הקומה, אבל האור חוזר
שבה המלביש לע"ס דאור ישר, אינו יכול
להסתלק

מאמר הסולם ב' המאורות

אינה יכולה להאיר בלי לבוש יקר דחסדים.
(דהיינו כנ"ל בהקדמת הזהר דף כ"ב אות י"ד
ובהסולם) וז"ש שְׁמָא שְׁלִים כְּתָדָא הוּיָה
אֱלֻקִים, אַעֲג דְדָלָא אִיהוּ בְּאַתְגְּלִיא אֱלָא
בְּאַרְח סְתִים, כי ב' המאורות, זו"ן, הם
בשם שלם הויה אֱלֻקִים, אלא השם אלקים
אינו מאיר בהתגלות רק בדרך סתים, כי
החכמה אינה מאירה בשם אלקים, שהיא
הנוקבא, מטעם חסרון לבוש החסדים דהיינו
כמ"ש שם (שאו נבחן שהשם אלקים עמוק
וסתום בשמא. עש"ה).

קִיב (הַגְדוּלִים, הַדְּאִתְבְּרִיאוּ בְּשְׁמָא דָּא
כְּדָא לְאַתְקְרִי בְּהוּ שְׁמָא דְכָלָא, מַצְפִּיץ
מַצְפִּיץ. הכתוב הגדולים, יורה כי הו"ן נתגדלו
בשם, זה כזה, דהיינו בקומה שוה. שיקרא בהם
השם המיוחד הכל, שהוא מַצְפִּיץ מַצְפִּיץ כלומר,
שיקבלו מאלו השמות מַצְפִּיץ, שז"א יקבל
מַצְפִּיץ, הימני, והנוקבא מַצְפִּיץ השמאלי,
ואז הם נקראים ב' המאורות הגדולים.
פירוש, השם הויה בתמורה דא"ב של א"ת
כ"ש ג"ר ד"ק ה"צ ו"פ ד"ע ח"ס ט"נ.

י"מ כ"ל, הוא מצפ"ץ, כי יוד, תמורתה מ', ה' תמורתה צ', ו' תמורתה פ', וכן ה'
אחרונה תמורתה צ', הרי מצפ"ץ. והם נבחנו ב' פאות ימין ושמאל דראש א"א. כי
י"ג מדות הרחמים שבתורה שהם אל רחום וחנן וכו' נבחנו בי"ג תקונים של שערות
דיקנא דא"א. וקודם י"ג מדות הרחמים כתוב בתורה ב' שמות הו"י הו"ה, אשר
חילופיהם בא"ת כ"ש הוא מצפ"ץ מצפ"ץ כנ"ל, ואומר אֱלִין שְׁמָדָן עֲלָיִן דְתַלְסִר מְכִילָן
דְרַחְמִין, שהם שמות עליונים וקודמים לי"ג מדות הרחמים. דהיינו בדומה אל השערות
דפאות הראש, שהן עליונים לשערות י"ג תיקוני דיקנא. וביאור הדברים עיין במראות
הסולם כאן.

הַגְדוּלִים, אֱלִין אַתְרְבִּיאוּ וְסַלְקִין לְעֵילָא, בְּגִין דְאִינִין עֲלָיִן מְרִזָּא עֲלָאָה, השמות
(דפו"י דף כ' ע"א) מצפ"ץ

קו

בראשית

אתרביאו, וסלקין לעילא, בגין, דאינון עלאין מרזא עלאה, וסלקין לתועלתא

מראות הסולם

להסתלק למעלה, מחמת עביות ודין שיש באו"ת. ולפיכך גם כאן, לא נסתלק אלא האור ישר דקומת ג"ר דע"ב, אבל האו"ח שבו נשאר בראש דא"א גם אחר הסתלקות דג"ר דע"ב. אמנם מאחר שהאו"ח הזה הוא לגמרי חושך בלי אור, כי האור ישר שלו נסתלק, לכן הוא נבחן שם בכלים דראש דא"א לפסולת וע"כ דוחה אותו תכף לחוץ מהראש, ונשאר בו אחיזה מועטת בעור דראש בבחינת שערות ראש. והנה נתבאר לך היטב תומר השערות דא"א ממקורו. וע"י היטב בענין זה בתע"ס חלק י"ג דף א' שסג באור פנימי ד"ה קוצין ונימין. כי אין כאן המקום להאריך.

והנה אחר שהשערות נאחזו בעור של ראש דא"א, קבלו תכף גם התקון של בקיעת המדרגה שבו, אשר המלכות דפרצוף השערות עלתה למקום בינה שבו, ובינה ותו"מ שבו יצאו מבחינת ראש דא"א לגמרי ובאו לבחינת גוף, כי נתפשטו עד החזה שבגוף, והן הנקראות שערות דיקנא דא"א. באופן שב' הספירות כתר וחכמה דפרצוף השערות נשארו בראש דא"א, והן הנקראות שערות רישא דא"א, וג' הספירות בינה ותו"מ שיצאו מראש דא"א נעשו ל"ג תקוני דיקנא דא"א שה"ס י"ג מדות הרחמים שביאורם מבואר בארוכה בתע"ס חלק י"ג מדף א' שעג אות קס"ח ואילך עד סופו. ותדע שכל המוחין דהארת חכמה דפרצופי אצילות תלויים בשערות דיקנא, הנ"ל, שבהיותם נפולים בגוף דא"א כנ"ל, אז אין בכל הפרצופין דאצילות רק ו"ק בחסרון ראש, (חוץ מאו"א עלאין המתוקנים בג"ר דבינה כנ"ל בדף י"א ד"ה ביאור) ולעת גדלות, אז מוריד א"א את המלכות משערות רישא שלו בחזרה למקומה, דהיינו בסיום השערות דיקנא, ואז חוזרים השערות דיקנא לבחינת ראש דא"א, במדרגה אחת עם שערות רישא, ונתקנו שם בימין ושמאל, שסיום שערות רישא נבחן בפאה הימנית דא"א וה"ס מצפ"ץ ימני. וסיום דשערות דיקנא נבחן בפאה השמאלית דא"א, וה"ס מצפ"ץ השמאלי. וע"י עליה זו דשערות דיקנא מתגלים מוחין דו"ק שפירושם הארת חכמה בלי חסדים, בכל פרצופי אצילות, שאינם עוד מוחין דמדת הרחמים, כי אין החכמה מאירה בלי לבוש חסדים, וע"כ הם מכונים מצפ"ץ מצפ"ץ שהם תמורת השם הויה בצירוף א"ת ב"ש כנ"ל, שזה יורה שהמוחין הולכים ומתקטנים, כמו המספר דתשר"ק, אבל המספר דא"ב ביושר, הולך ועולה, (כמ"ש בזהר תרומה אות קי ע"ש) ואח"כ על ידי מ"ן חדשים נמשכים אורות החסדים, ואז נעשים ב' שמות מצפ"ץ לב' שמות הויה שהם רחמים, שהם ב' השמות הויה הקודמים ל"ג מדה"ר שבתורה, ואז מושפעים משערות דיקנא דא"א מוחין דגדלות לכל פרצופי אצילות, בסוד י"ג מדות הרחמים, הכוללים לכל המוחין דגדלות הנוהגים בשתא אלפי שני עד גמר התיקון.

(דפו"י דף כ' ע"א)

מאמר הסולם ב' המאורות

מצפ"ץ נקראים גדולים, כי נתגדלו ועלו למעלה, משום שהם עליונים הבאים מסוד העליון. פירוש, כי הכתוב הגדולים משמע שעתה עשה אותם גדולים ומקודם לכן היו קטנים. ואומר ששורש גדלות זו הוא מב' השמות מצפ"ץ, שהם סוד שערות דיקנא שנבדלו ויצאו משערות רישא מסבת המלכות דע"ס דשערות, שעלתה במקום בינה דע"ס דשערות. וע"כ יצאו ונבדלו בינה ותו"מ דשערות לבחינת גוף דא"א, שזה נבחן לקטנות של ע"ס דשערות. ואח"כ לעת גדלות, שא"א הוריד המלכות ממקום בינה דשערות בחזרה למקומה בסיום, אז חזרו השערות דיקנא ועלו לראש, ונתקנו בסוד מצפ"ץ מצפ"ץ, ונבחן בזה, שעתה נתגדלו על ידי חזרתם לראש א"א, וע"כ נקראים אלו השמות בשם, הגדולים, כי עתה נתגדלו ומקודם לכן היו קטנים. וז"ש א"ין אתרביאו וסלקין לעילא, דהיינו כנ"ל, שמקודם לכן, כששערות דיקנא היו בגוף, הרי היו קטנים, כי אפילו שערות שנשארו בראש א"א, לא היה בהם אלא ב' אורות רוח ונפש בב' כלים כו"ת. משא"כ עתה כשעלו שערות דיקנא ונתחברו לשערות רישא, הרי קנו מדרגה שלמה דע"ס כח"ב תו"מ, ונעשו שניהם גדולים. הרי ששמות מצפ"ץ

שגג אות קס"ח ואילך עד סופו. ותדע שכל המוחין דהארת חכמה דפרצופי אצילות תלויים בשערות דיקנא, הנ"ל, שבהיותם נפולים בגוף דא"א כנ"ל, אז אין בכל הפרצופין דאצילות רק ו"ק בחסרון ראש, (חוץ מאו"א עלאין המתוקנים בג"ר דבינה כנ"ל בדף י"א ד"ה ביאור) ולעת גדלות, אז מוריד א"א את המלכות משערות רישא שלו בחזרה למקומה, דהיינו בסיום השערות דיקנא, ואז חוזרים השערות דיקנא לבחינת ראש דא"א, במדרגה אחת עם שערות רישא, ונתקנו שם בימין ושמאל, שסיום שערות רישא נבחן בפאה הימנית דא"א וה"ס מצפ"ץ ימני. וסיום דשערות דיקנא נבחן בפאה השמאלית דא"א, וה"ס מצפ"ץ השמאלי. וע"י עליה זו דשערות דיקנא מתגלים מוחין דו"ק שפירושם הארת חכמה בלי חסדים, בכל פרצופי אצילות, שאינם עוד מוחין דמדת הרחמים, כי אין החכמה מאירה בלי לבוש חסדים, וע"כ הם מכונים מצפ"ץ מצפ"ץ שהם תמורת השם הויה בצירוף א"ת ב"ש כנ"ל, שזה יורה שהמוחין הולכים ומתקטנים, כמו המספר דתשר"ק, אבל המספר דא"ב ביושר, הולך ועולה, (כמ"ש בזהר תרומה אות קי ע"ש) ואח"כ על ידי מ"ן חדשים נמשכים אורות החסדים, ואז נעשים ב' שמות מצפ"ץ לב' שמות הויה שהם רחמים, שהם ב' השמות הויה הקודמים ל"ג מדה"ר שבתורה, ואז מושפעים משערות דיקנא דא"א מוחין דגדלות לכל פרצופי אצילות, בסוד י"ג מדות הרחמים, הכוללים לכל המוחין דגדלות הנוהגים בשתא אלפי שני עד גמר התיקון.

(דפו"י דף כ' ע"א)

קז בראשית
 דַּעֲלָמָא, אֲדַתְקִימָא בְּהוֹן עֲלִמִין. כְּגוֹנָא דָא, שְׁנֵי בְּהַמְאוּרוֹת, תְּרוּוִייהוּ פְתָדָא
 סְלִיקוּ (א) בְּרִבּוּתָא תְדָא.
 קיג) לָא אֲתִישֵׁב סִיְהָא הַלְגִּבִּי וְשִׁמְשָׂא, וְדָא אֲכִסְיָהּ מִקְמִי דָא, סִיְהָא
 אֲמֶרָה (א) אִיכָה תְרַעָה, שִׁמְשָׂא אֲמֶרָה אִיכָה תְרַבִּיץ בְּצַהָרִים, שְׁרָגָא זְעִירָא אֲכַדִּין

ממורת הזהר
 (א) (שיר השירים א') ה"ג י: קצו: ד"ה נב טג שב. א נ"א לאתקיימא. ב נ"א מוסיף, המאורות חסדי, ג נ"א ברבויא. ד נ"א ולא אתיישבת. ה נ"א מוסיף סיהרא דא. ו נ"א מוסיף שמשא דא. אכסיף מקמי ה' סיהרא אמרה שמה, ז נ"א דאכסיף מקמי דא (ד"ז). ח נ"א דאכסיף מקמה סיהרא אמרה איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים שרגא זעירא אכדין ינהיר בצהרים שלמה אחיה כעטיה אכדין אחיו בכסופא וגו' (אה"ל).
 דרך אמת א) במעלה ורוממות.

מאמר
 מצפ"ן יורו על קטנים שנתגדלו ועלו למעלה דהיינו לראש דא"א. וז"ש בגין דאינון עֲלִינן מרזא עֲלִיָּהּ, כלומר, משום זה יכלו שערות דיקנא לעלות ולהתחבר בשערות רישא, משום שהם באמת מסוד העליון, דהיינו מראש דא"א, אלא שנתמעטו מקודם מחמת עלית המלכות למקום בינה, וע"כ יצאו מהראש כנ"ל, ולפיכך יתכן שעתה אחר חזרת המלכות למקומה, הם יכולים לחזור ולעלות למדרגתם הקודמת שכבר היו בה. ועי' היטב במראות הסולם כאן. וז"ש וסִיקִין לְתוּעֵלְתָא דַּעֲלָמָא, דַּתְקִימָא בְּהוֹן עֲלִמִין, והם לתועלת העולם, כי העולמות מתקיימים בהם. פירוש, כי העליה של שערות דיקנא לראש דא"א, הוא לתועלת הזו"ן המכונים עוֹלָם, כי על ידי עלייתם דשערות דיקנא מתקיימים העולמות, שהם זו"ן. כלומר, כי לולא תיקון זה דירידה ועליה שנעשה ע"י עליית המלכות למקום בינה, לא היו הזו"ן ראוים לקבלת המוחין, שהוא כל קיומם. כמ"ש לעיל דף ז' ד"ה וכבר עש"ה.

כגוונא דא שני המאורות, תרווייהו כחדא סליקו ברבנותא דא, כעין זה. שבב' השמות מצפ"ן, היו גם כן שני המאורות שבכתוב, שהם זו"ן, ששניהם כאחד עלו בגדלות אחת. פירוש, הכתוב מדבר, בעת שז"א מחזיר בינה ותו"מ שלו, הנפולים במקום הנוקבא, ומעלה אותם בחזרה למדרגתו ונעשה גדול בע"ס שלמות, הנה אז גם הנוקבא, שהיתה מלבישה לבינה ותו"מ דז"א הנפולים, עולה עמהם למדרגת הז"א, ואז הם מקבלים ממצפ"ן מצפ"ן, הז"א מקבל ממצפ"ן הימני, להיותו ככחית שערות רישא, והנוקבא
 (דפו"י דף כ' ע"א)

חלופי גרמאות
 א נ"א לאתקיימא. ב נ"א מוסיף, המאורות חסדי, ג נ"א ברבויא. ד נ"א ולא אתיישבת. ה נ"א מוסיף סיהרא דא. ו נ"א מוסיף שמשא דא. אכסיף מקמי ה' סיהרא אמרה שמה, ז נ"א דאכסיף מקמה סיהרא אמרה איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים שרגא זעירא אכדין ינהיר בצהרים שלמה אחיה כעטיה אכדין אחיו בכסופא וגו' (אה"ל).

בראשית

קה

א צהיר בצְהָרִים, שְׁלֵמָה אֶהְיָה כְּעוֹטְיָהּ, ב אֶכְדִּין אֶהְיֶה כְּסוֹפָא, כְּדִין אֶזְעִירַת
גְרָמָה לְמַהוּי רִישָׁא לְתַתְּאִי, דְּכְתִיב (א) צָאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֶּאֱנָן, א"ל הַקְּב"ה
א זִילִי וְאֶזְעִירִי גְרָמָךְ.

קיד) וּמִתְמָן א לִית לָהּ נְהוּרָא, בַּר מְשַׁמְשָׁא, דְּדַבְּקֵן מִיתָא הוּוּי יְתָבִי פְתָדָא
בְּשִׁקוּלָא, לְכַתְרָא, אֶזְעִירַת גְרָמָה, ה בְּכָל אַנּוּן דְּרַגִּין דִּילָהּ, אַע"ג דְּאִיהִי רִישָׁא

חלופי גרסאות

א נ"א ינהור. ב נ"א אכדן אהא, ג נ"א ליג אהוי.
ד נ"א דהא בקדמיתא כחדא יתבי בשיקולא (אה"ל). ונ"א
דהא דבקדמיתא כחדא הוו יתבי בשקולא (ד"ל). ונ"א
דבקדמיתא יתבי בשקלא (ר"מ). ה נ"א דבכל.

מסורת הזהר

א ח"ג יז: קצו: קצו: ז"ח רות נב טד שב. שה"ש ע'
טג שמא, טד שלה. עא טא שנא, טב שטו. ב) ח"א
לז. ז"ח בראשית יד טא שכו. שה"ש ע"א טא שי שכו.
ג) ח"א לא. קפא. רלג. רלו: רמט: רנא: ח"ג קיג: ת"ז
תקי מ"ד פב:

כ"ה המאורות

חדש, שתהיה ראויה לקבל המוחין הגדלות
מן ז"א בעלה, ואז נגמר מבוקשה מצד
אחד, שהשיגה חכמה וחסדים יחדיו כמו
שרצתה. אמנם מצד הב', הרי היא נתמעטה
בהרבה, כי מכת בנין חדש הזה, לית לה
מגרמה ולא מידו, אין לה עוד שום אורות
מעצמה, אלא שצריכה לקבל הכל מז"א
בעלה. וטעם הדברים תמצא בתע"ס חלק
ט"ו, כי הוא ענין ארוך מאד. וע"ש בדף
א' תתכ"ח תשובה ז'.

קיד) ומתמן לית לה נהורא בר משמשא
ומשם ואילך, אין לה אור מעצמה חוץ ממה
שמקבלת מהשמש. דהיינו כמ"ש למעלה בדיבור
הסמוך, ע"ש. דבקדמיתא הוו יתבי כחדא
בשקולא, לבתר אזעירת גרמה בכל אנון
דרגין דיליה, שמתחלה היו דבוקים כאחד
בקומה שוה, ואח"כ מיעטה את עצמה מכל
המדרגות שלה, כלומר שאבדה כל מדרגותיה,
ויצאה לחוץ מעולם האצילות, כנ"ל בסמוך.
אַע"ג דאיהו רישא עליוהו, דהא לית אתתא
בריבויא בר בבעלה כחדא, אע"פ שהיא ראש
על עולמות התחתונים ב"ע, מ"מ נבחנת שאבדה
כל מדרגותיה, כי אין חשיבות לאשה זולת
להמצא ביחד עם בעלה. כלומר, כיון שנפרשה
הנוקבא מז"א בעלה ויצאה מאצילות לבריאה,
הרי זה אבדן כל מדרגותיה, כי מה שנעשית
לראש בעולם הבריאה, אין זה שום חשיבות
אצלה, להיותה שם בפרודא מז"א בעלה
שבעולם האצילות.

הסולם

מאמר

רעיה או מרעה, פירושו אור החסדים,
המקובל מפה ולמטה, וחסר מאור הראש.
רביצה, פירושו ו"ק דכלים החסר נה"י (כנ"ל
דף ע"ט ד"ה רזא) צהרים, הוא כינוי אל
אור החכמה. דהיינו ברומה לאור השמש
בצהרים, העומד בראש כל אדם, ואינו עושה
צל כל שהוא, כן אור החכמה מאיר לכל
הרוחות, ומסיר כל הצללים.

וכבר נתבאר בדיבור הסמוך, שבסוד
הכתוב ב' מאורות הגדולים, דהיינו בעת
שנוקבא היתה עם ז"א בקומה שוה, היתה
או בבחינת אחורים, כי אע"פ שהיתה גדולה
כמו ז"א, דהיינו שהיה לה אור החכמה,
מ"מ לא היתה החכמה מאירה בה, מפני
חסרון אור החסדים, ולפיכך לא אתישבא
סיהרא לגבי שמשא, כי לא יכלה הנוקבא
לסבול המצב הזה, וטענה, שז"א ימשיך לה
את אור החסדים, וז"ש איכה תרעה ואיכה
תרביץ בצהרים, שפירושו, איכה תמשיך
אור החסדים המכונה רעיה ורביצה בעת
הצהרים, בעת שמאיר אור החכמה כי היתה
רוצה בחכמה וחסדים ביחד, וז"ש שלמה
איהו כעוטיה, אכדן אהוי בכסופא, כי
היתה בושית לעמוד במצב הזה. כדן אזעירת
גרמה למהווי רישא לתתא. או אמר לה
הקב"ה לכי ומעטי את עצמך, והיא מיעטה
את עצמה, ויצאה מחוץ לעולם אצילות,
ונעשית בבחינת ראש לעולמות התחתונים,
הנקראים ב"ע. ופנימיתה עלתה למ"ן
ולעיבור מחדש אל או"א, ונבנתה בבנין

(דפויי דף כ' ע"א)

את

קט

בראשית

עלייהו, דקא לית אתתא ברבויא, ב בר בבעלה פתדא, א את המאור הגדול ידוד, ואת המאור הקטן אלקים, סוף כל דרגין, סופא דמחשבה. בקדמיתא אתרשים דאיהו לעילא, באתון דשמא קדישא, את רביעאה דליה, ולבתר אנעירת גרמה, לאתקרי בשמא דאלקים.

קטו) ועם כל דא, סלקא ולכל סטרין ולעיל באת ה' בחבורא דאתון דשמא קדישא, לבתר אתפשטו דרגין, מסטרא דא, ומסטרא דא, דרגין דאתפשטו מסטרא דלעיל, אקרון ממשלת היום, דרגין דאתפשטו מסטרא דתתא, אקרון ממשלת הלילה.

קטז) ואת הפוכבים, שאר חילין ומשריין, דלית לון חושבנא, דכלהו תליין בההוא רקיע השמים. א ב ח י העולמים, דכתיב ויתן אותם אלקים

חלופי גרסאות

א ניא ליג דהא עד את המאור, ב ניא בר כד בעלה בהדה, ג ניא בעלה, ד ניא איהו, ה ניא אלקים, ו ניא בכל, ז ניא לעילא, ח ניא דלעילא, ט ניא דאתפשטו, י ניא דלתתא, יא ניא וכלהו, יב ניא ליג מכאן עד מלכותא דדוד.

מסורת הזהר

א) ח"ב קלח: קמו: רא. ח"ג קט: רעה: ת"ז תקי ס"ט קח. ב) ח"א לד. ג) ח"א ד: ז. כה: קסו. רז: ריא: רנב: ח"ב רעו. ח"ג יו. רכח: רל. רמג: רמר: רמה: רמו: רנ. רנו. רסה. רעב. רעד: רעה. רפב: שו: ת"ז בהקדמה א. ב: ג: ו: יג. טו: טז. תקי י"א כו: תקי י"ג כט: תקי י"ח לא: לג. לו. תקי כ"א מה: מו: מת. נ: נד. נה: נו. נט: תקי כ"ב סד: סה: סח: תקי מ"ז פד: תקי ס"ט קי. ז"ח שה"ש סד טא שלט תקי"ח קא טג שכג. קז טד שלב קטו טא שכא קיז טז שלד. ט) ח"א לד. קסב: קסח: קצו: רלו: רנב.

ב' המאורות

הסולם

מאמר

הסמוך, ע"ש. קטו) ועם כל דא סלקא לכל סטרין, לעיל באת ה' בחבורא דאתון דשמא קדישא, לבתר, אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא, ועם כל זה, הנוקבא מאירה מכל הצדדים, מאירה מלמעלה, דהיינו מטרם המיעוט, בעוד שהיתה אות ה"ת שבחבורא אנתיות השם הקדוש, הוי"ה, ולאחר כך, שנתמעטה, נתפשטו המדרגות מצד זה ומצד זה. כלומר, שמאירה מצד היותה מלפנים ה"ת דהוי"ה, ומאירה מצד היותה עתה שם אלקים.

את המאור הגדול הוי"ה, ואת המאור הקטן אלקים, סוף כל דרגין, סופא דמחשבה; את המאור הגדול שבכתוב, הוא ז"א הנק' בשם הוי"ה, ואת המאור הקטן שבכתוב, הוא הנוקבא, הנקראת עתה בשם אלקים, כי נעשה לסיום כל המדרגות, לסוף המחשבה, דהיינו לסוף של עולם האצילות הנק' מחשבה. כלומר, מה שהיו הו"א ונוקביה בתחילה בקומה שוה, בסו"ה ב' המאורות הגדולים, הנה עתה אחר המיעוט, נעשה הו"א בשם הוי"ה, והנוקבא נתמעטה ונעשתה לסיום האצילות, דהיינו המכונה לנקודה תחת היסוד דו"א, הנמצאת בסיום האצילות, והיא נקראת עתה בשם אלקים, הרומז לדין.

דרגין דאתפשטו מסטרא דלעיל אקרון ממשלת היום, דרגין דאתפשטו מסטרא דתתא אקרון ממשלת הלילה, המדרגות שנתפשטו מצד שהיתה למעלה, דהיינו ה"ת דהוי"ה, נקראות ממשלת היום. והמדרגות שנתפשטו מצד היותה עתה למטה, דהיינו השם אלקים, נקראות ממשלת הלילה. וביאור אלו המדרגות המתפשטות בממשלת היום וממשלת הלילה יתבאר להלן באות קכ"ו בר"ה ומאור גדול.

בקדמיתא אתרשים איהו לעילא באתון דשמא קדישא את רביעאה דליה: בתחלה נרשמה הנוקבא למעלה בו"א, באותיות השם הקדוש הוי"ה, באות הרביעי של השם, שהנוקבא היתה ה' תתאה של השם הוי"ה. דהיינו בעת שהיתה עם ז"א במדרגה אחת, היתה ה"ת של השם הוי"ה. ולבתר אנעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלקים ולאחר כך מיעטה את עצמה להקרא בשם אלקים, כנ"ל בדיבור

(דפו"י דף כ' ע"א)

קטז) ואת הככבים, שאר חילין ומשריין דלית לון חושבנא, דכלהו תליין בההוא רקיע

קי

בראשית

בְּרִקְיעַ שְׁמַיִם * לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ, וְדָא אָרֶץ עֲלָאָה, לְתַתָּא כְּדוּגְמָא דָא חַי
הַעוֹלָמִים, וְדָא לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ, דָּא אָרֶץ תַּתָּאָה, כְּדוּגְמָא דְלַעִיל.
קיז) מַלְכוּתָא דְדוּד, אֲתַתְּקֵן בְּיוֹמָא דָא, (א) וְגַלְא וְסַמְכָא רְבִיעָאָה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) ח"א ח. נה. עג: עט: פב: פט. צא: צט. קלב. קנא: קסח. קעג. קצח: ר. רו. רלג: רמח: ח"ב כו. לא. עג. צח. קז: קח. קמ. קמד: רכד. רלב: רלה. ח"ג כג: כד: לח: נו. עח: קצה. רו: רכב: רכג. רמז. רסב: רפד. רצב. שטט יתרו לו. טב שמה. טג שמג רות פ טר שיג. פא טא שכת. טד שה. (ב) ח"א ה: פט: צט. ונט. ח"ג קפב. ז"ח יתרו לו טג שמג.

דרך אמת אן עמוד ורגל הרביעי לכסא העליון נתקן על תקונו.

מאמר

הסולם

ב' המאורות הגדולים

רְקִיעַ שְׁמַיִם, חַי הַעוֹלָמִים, דְּכַתִּיב וַיִּתֵּן
אוֹתָם אֱלֹהִים וכו': (ה"ג בדפוסים הראשונים.
ול"ג דא ארץ עלאה וכו' עד כדוגמא דלעיל,
כגירסת הדפוסים שלפנינו. ונראה שגליון
היה, והמדפיסים הכניסוהו בפנים. כי הוא
ענין מיוחד המתבאר באורך להלן בזהר
ויצא, באות של"ב ע"ש) הכתוב ואת הככבים,
יורה על שאר צבאות ומחנות המלאכים, שאין להן
מספר, וכולם, הן שיש להם מספר והן שאין להם
מספר, תלויים באותו רקיע השמים, שהוא יסוד
דו"א, הנק' חי העולמים, שנאמר ויתן אותם
וגו'. ביאור ענין מספר, ובלי מספר, ע"י
לעיל בהקדמת הזוהר, דף כ"ט ד"ה וז"ש
במספר.

קיז) מַלְכוּתָא דְדוּד, אֲתַתְּקֵן בְּיוֹמָא דָא,
רְגַלָּא וְסַמְכָא רְבִיעָאָה דְכוּרְסִיָּא: מַלְכוּת בֵּית
דוּד נִתְקַנָּה בְּיוֹם הַזֶּה, בְּיוֹם רְבִיעֵי, שְׁהוּא רְגַל
רְבִיעֵי וְאוּדוּן רְבִיעֵי שֶׁל הַכְּסָא אֲתַתְּקֵנוּ אֲתוּזוּן
וְאֲתִישְׁבוּ עַל דּוּכְתִייהוּ, שְׁאוּ נִתְקֵנוּ הַאוֹתוּת,
וְנִתְיִשְׁבוּ עַל מְקוֹמָם כְּרַאוּי. פִּירוּשׁ, כִּי נִתְבָּאָר
(לַעִיל דָּף פ"ד ד"ה פְּנֵי אָדָם) אֲשֶׁר אֵלּוּ ד"ס
נְהִי"ט הַמִּתְבָּרִים וְעוֹלָיִם לְהַשְׁלִים ע"ס שֶׁל
הַמַּלְכוּת בַּעַת גְּדוּלְתָהּ, הֵם סוּד ד' הַחַיּוֹת
הַנוֹשְׂאוֹת אֶת הַכְּסָא, כִּי הֵם מְשַׁלְּמִים הַע"ס
שֶׁל הַכְּסָא, שְׁהוּא הַמַּלְכוּת, וְנוֹשְׂאוֹת אוֹתָהּ
לְזוּוג עִם ז"א. וּמִטַּעַם זֶה מְכוּנִים ג"כ ד'
רְגַלֵּי הַכְּסָא. וְסַפִּירַת הַנְּצִחַת ה"ס פְּנֵי אֲרִיָּה,
וְסַפִּירַת הוֹד ה"ס פְּנֵי שׁוּר, וְסַפִּירַת הַיְסוּד
ה"ס פְּנֵי נֶשֶׁר, וְסַפִּירַת הַמַּלְכוּת ה"ס פְּנֵי
אָדָם. עַש"ה. עוֹד נִתְבָּאָר שֶׁשְׁפָנֵי אָדָם
הוּא שֶׁלֶם בְּמַלְכוּת, רַק בְּבַחֲנֵת מַחְזָה וְלַמַּעֲלָה
שֶׁל מַלְכוּת, אֲבָל מְבַחֲנֵת מַחְזָה וְלַמַּטָּה

(דפויי דף כ' ע"א) ועם

קיא

בראשית

« דְּפוּרְסִיָּא, אֲתַתְּקֵנוּ אֲתוּנוּ, בְּיִשְׁבוּ עַל דּוּכְתִייהוּ. וְעַם כָּל דָּא, עַד יוֹם שְׁתִּיתָאָה, דְּאֲתַתְּקֵן דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, תְּקוּנָא כְּדָקָא יְאוּת, דְּלֹא אֲתִישְׁבּ בְּדוּכְתִיָּה, וְכִדִּין אֲתַתְּקֵן » פּוּרְסִיָּא עֲלָאָה, וְפוּרְסִיָּא תַתָּאָה, וְעַלְמִין כְּלָהוּ אֲתִישְׁבוּ בְּדוּכְתִיָּהוּ, וְאֲתוּנוּ כְּלָהוּ אֲתַתְּקֵן *) עַל גְּלַגְלוּיָא א ב א ב פּפְשִׁיטוּ וְדִטּוּפְסִירָא וְדִקּוּטְרָא.

מסורת הזהר

א ח"א רמב: רמז: ח"ג רמח. רפג. (כ' כורסון) ח"א רמב: ח"ב צא. (רתיכא עלאה ותתאה) ח"א קצו: ח"ג רמב: תקי"ח קר טר שכד קא. טב שלד, שמא. (ב) ח"ג רפט: (קוטרא) ח"א קסא: ד"ח רות עז טב שכא.

חלופי גרסאות

א נ"א דכרסיא. ב נ"א ואתישור. ג נ"א ל"ג מכאן עד תקנא. ונ"א ודא הוא. ד נ"א לאתישב. ה נ"א גורס כאן בדוכתייהו ותנין מן יומא שתיאה אתון כלהו. ו נ"א בטופסירא. ז נ"א דקטורא. ונ"א דריקנא.

דרך אמת א] בהתפשטות ציור קשר עליון מסוד האצילות נתיסד הכל על ישובו כראוי.

מאמר

הפולם

כ' המאורות

עלמין ב"ע, והתחוננים מורשים מחזה ולמטה שלה, וע"כ אינם יכולים לקבל מבחינת מחזה ולמעלה של המלכות, שאין להם שורש שמה, אלא רק מבחינת מחזה ולמטה של המלכות, ששורשם שם. ולפיכך מטרם שהמלכות בית דוד שה"ס מחזה ולמעלה, נכללת בבית יוסף, שמחזה ולמטה, אינה יכולה להשלים את התחוננים. והתכללות זה נעשה ביום הששי, ואז נשלמה מלכות בית דוד בכל צרכה.

וזה אמרו כאן ועם כל דא עד יום שתיאה, דאתתקן דיוקנא דאדם, תקונא כדקא יאות, כי אז ביום הששי, נכללה מלכותא דדוד שמחזה ולמעלה עם בחינת מלכותא דיוסף שמחזה ולמטה, ואז יצאו מהמלכות צורת האדם התחתון דהיינו הנר"ג דאצילות שלו כראוי, וכדין אתתקן כורסייא ע"אה וכורסייא תתאה, ואז נתקנו ב' הכסאות של המלכות, דהיינו כורסיא עלאה שהוא מחזה ולמעלה שלה, וכורסיא תתאה שהיא מחזה ולמטה שלה, (כנ"ל דף פ"ו ד"ה אמנס), כי נכללו זה בזה. ועלמין כלהו אתישבו בדוכתייהו וכל העולמות נתישבו במקומם, דהיינו ג' העולמות ב"ע התחוננים עלו והלבישו לג' פרצופי אצילות, ששם מקומם האמיתי. ואתון כלהו אתתקן ע"ל גלגלוי בפשיטו דטופסירא דקוטרא, וכל האותיות נתקנו על גלגליהו וצירופיהו, בפישוט ציור הסבך של הקשר שהיה באותיות

ועם כל דא, עד יום שתיאה, דאתתקן דיוקנא דאדם, תקונא כדקא יאות, לא אתישב בדוכתייהו; ועם כל זה, מטרם יום הששי, שאז נתתקן צורת פני אדם תיקון שלם כראוי, לא נתישבה עוד המלכות במקומה. וכדין אתתקן כורסייא ע"אה וכורסייא תתאה, ועלמין כלהו אתישבו בדוכתייהו, ואז, ביום ו', נתקן כסא העליון וכסא התחתון, והעולמות כולם נתישבו במקומם. ואתון כלהו אתתקן ע"ל גלגלוי, בפשיטו דטופסירא, דקוטרא, וכל האותיות נתקנו על גלגליהו, בפישוט ציור הקשר המסובך, שהיה באותיות.

פירוש, אע"פ שעיקר השלימות היא במלכותא דדוד, להיותו שלם, בפני אדם, שהוא רגל רביעי שה"ס התיקון שביום ד', כנ"ל בסמוך, מ"מ אינו נשלם כל צרכו מטרם שנכלל במלכות בית יוסף, שהוא יום השביעי. כמ"ש בזהר חדש תולדות הנ"ל. ובית דוד זכו רביעאה הוא ביומין, ויוסף איהו שביעאה, אבל כד אתכליל ביה ביוסף, ויהיב ליה תוספות תפנוקא מבי מלכא אקרי אוף איהו שביעאה: מלכות בית דוד נבתן לרביעי דמעשה בראשית, ויוסף הוא יום השביעי, אבל כשמלכות בית דוד נכלל ביוסף, ויוסף נותן לו תוספות עונג מבית המלך, נקרא גם מלכות בית דוד יום השביעי עש"ה.

והטעם הוא, כי עיקר תקונה ושלימותה של המלכות הוא בשלימות התחוננים שבג' (דפויי דף כ' ע"א *) דף כ' ע"ב)

קיב

בראשית

קיה) «וְיִזְמָא רְבִיעָאָה, אִיהוּ יִזְמָא מְאִיס בְּמִבּוֹנִים, כְּדִ"א «אָבֶן מְאִסוּ
הַבּוֹנִים, הַהִ"ד בְּנֵי אָמִי נִתְרוּ בִי. יִדְקָא נְהוּרָא דָא אֲזַעֲרִית גְּרָמָה וְנִהִירוּ
יְדִילָהּ, וְקְלִיפִין יִאֲתַקְנוּ עַל דּוֹכְתִייהוּ, כִּלְ אֵינוֹן נְהוּרִין דְּנִתְרָן, כִּלְהוּ תְלִין
בְּהַאי רְקִיעַ שְׁמַיִם, לְאֲתַקְנָא בְּהוּ כּוּרְסִיָא דְדוּד.
קיט) אֵלִין נְהוּרִין מְצִירָן צִיורָא דִלְתַתָּא, לְאֲתַקְנָא צִיורָא דְכִלְהוּ דְאֵינוֹן

מסורת הזהר

א) ח"א כר. עב. פט: קצו: ולא. רמו: רמח: רנט. רסד.
ח"ב קנח. רלב: ח"ג קמב קנב: קפב. רמג: רמח. רעט:
ת"ז תקי' ה' כ. תקי' י"ח לב: תקי' כ"א סא: תקי' ס"ג
צה. תקי' ס"ט קיב תקי' ע' קכט: תקי' ו' בהשטטות קמת.
ג) (שה"ש א') ח"א פט: ריט. ח"ג מה: נט:

חלופי גרסאות

א נ"א ובונימ. ב נ"א מבנים. ג נ"א וכתיב. ד נ"א דא
נהורא דאזעורת גרמה. ה נ"א גרמא. ו נ"א דיליה. ז נ"א
אתקנו. ח נ"א וכל. ט נ"א ל"ג מצירין. י נ"א לאתקנא.

מאמר

הסולם

ב' המאורות

באותיות. פירוש, שכל עוד שהדינין היו
מקושרים ומסובכים באותיות, היו האותיות
בלי סדרים והיו בהפוכא. והשם הויה האיר
רק בבחינת מצפ"ן, ואחר שהוסרו הדינים
מהם, אז אתתקנו על גלגלוי, שהאירו
האותיות של שם הויה כסדרם ביושר כראוי,
וכן כל האותיות שבה. וזה נבחן שהוסר
הסבך מעליהן.

רקיע השמים, ה"ס הסיום החדש מצמצום
ב', (כנ"ל דף ס"ח ד"ה חמש) שמכח זה
נמשכים כל המוחין דגדלות שיצאו בשתא
אלפי שני. כי מכח סיום הזה נפלו אתון
דאל"ה מישסו"ת לזו"ן, שלעת גדלות נמשכו
עמהן הזו"ן למקום בינה, וקבלו המוחין
שלהם ממקום בינה. ולולא זה לא היה
שום מציאות שיהיו מוחין דגדלות אל הזו"ן,
(כנ"ל דף ד' ד"ה וכבר) הרי שכל המוחין
שיצאו על המסך דצמצום ב', הנקרא רקיע
השמים, לא היו אלא בכדי לתקן המלכות
בלבדה, כי הספירות שלמעלה מהמלכות יכלו
לקבל כל האורות גם מצמצום א', ואינם
צריכים לרקיע השמים. עש"ה. וז"ש כ"ל
אינון נהורין וכו' לאתקנא בהו כורסייא
דדוד. כי הספירות שלמעלה ממנה אינם
צריכין לרקיע השמים כלל.

קיט) אֵלִין נְהוּרִין מְצִירָן צִיורָא דִלְתַתָּא:

אורות אלו, דמלכותא דדוד, מציריים הציור
שלמטה, כלומר למדרגות שהם מבחינת מחזה
ולמטה של המלכות, שאין שם פני אדם
(כנ"ל דף פ"ו ד"ה שנאן) דהיינו שהמדרגות
שמחזה ולמטה, עולים ונכללים במלכותא
דדוד שהוא פני אדם שמחזה ולמעלה, (כנ"ל
דף פ"ו ד"ה אמנם). ציור, פירושו שיעור קומה
של איזה מדרגה. מציריים פירושו כמו
מזדווגים, כי בסוד הזווג יוצאות המדרגות
בציור הראוי, על פי תכונת אותו הזווג,
לאתקנא ציורא דכ"הו דאנון בכ"הו דאדם,
ציורא פנימאה, לתקן ציור של כל אלו
שהם נכללים בפני אדם, בציור פנימי.

קיה) וְיִזְמָא רְבִיעָאָה אִיהוּ יִזְמָא מְאִיס
מְבוֹנִים כְּדִ"א אָבֶן מְאִסוּ וְגו' יוֹם הַרְבִּיעִי,
שהוא מלכות דוד, הוא יום שנמאס אל הבונים,
כמו שכתוב אבן מאסו הבונים וגו', וכן כתוב
בני אמי נחרו בי. פירוש, אבן הוא שם
המלכות בקטנותה, הבונים הם הצדיקים
המתקנים את המלכות, ובונים פרצופה שתהיה
ראויה לזווג עם ז"א. ואומר הכתוב שמתחילה
היתה מלכות דוד נמאס אל הבונים, והוא
מטעם דהא נהורא דא אזעירת גרמה ונהירו
דיליה, וקליפין אתתקנו על דוכתייהו, שהרי
מאור הזה, דהיינו המלכות, מיעטה את
עצמה והאור שלה, והקליפות נתקנו במקומן.
ומתוך זה שנתנה מקום ליציאת הקליפות
ושליטתן, היתה נמאסת מתחילה בעיני
הצדיקים הבונים אותה. אלא אח"כ אחר
שנתקנה בבנין פב"פ, עם הז"א, נאמר עליה,
היתה לראש פינה. כ"ל אינון נהורין דנהרין,
כ"הו ת"ין בהאי רקיע השמים, לאתקנא
בהו כורסייא דדוד, כל אלו המאורות
המאירים, בשתא אלפי שני, כולם תלויים
ברקיע השמים הזה, בכדי לתקן עמהם כסא
דדוד, דהיינו מלכות דוד. פירוש, כי סוד

(דפויי דף כ' ע"ב)

קיוג בראשית
 בכָּל־לָא דְאָדָם, צִיּוּרָא פְּנִימָאָה. « דְּכָל צִיּוּרָא פְּנִימָאָה אֶקְרִי הָכִי. וּמִהֲכָא, כָּל צִיּוּרָא דְאֵתְכַלִּיל בְּאַתְפְּשׁוּתָא דָא, אֶקְרִי אָדָם, אֶהֱיִיד « אָדָם אַתָּם, אַתָּם קְרוּיִן אָדָם, וְלֹא שְׂאָר הַ עֲמִין עֲכוּ"ם.
 קכ) יִוְכַל « רוּחָא אֶקְרִי « אָדָם, רוּחָא דְסֵטֵר קְדִישָׁא, גּוּפָא דִילִיָּה זִ לְבוּשָׁא אִיהוּ, וְעִיד פְּתִיב « עוֹר וּבָשָׂר תְּלַבִּישְׁנִי וּגו', « בְּשָׂרָא דְאָדָם « לְבוּשָׁא אִיהוּ. וּבְכָל אַתֵּר פְּתִיב בְּשָׂר אָדָם, אָדָם לָגו, בְּשָׂר לְבוּשָׁא דְאָדָם, « גּוּפָא דִילִיָּה.
 קכא) « יִ סְטֵרִין דִּלְתַתָּא, דְאֵתְתַתֵּן בְּהַתּוּכָא דְרוּחָא יִ דָא, « אֶצְטִירוּ מְנִיָּה

מסורת הזהר
 א יחזקאל ל"ד, ח"ב כה: פו. קכ. רעה: ח"ג צח. קכה: א נ"א דכלהו ציורא אתקרי אדם וכל ציורא דאתכליל באתפשטותא דא אתקרי אדם הה"ד וכו' (אה"ל). ב נ"א באתפשטו. ג נ"א ל"ג מכאן ער רוחא דסטר קדישא. ד נ"א ושאר עמין לאו אינון אדם. ה נ"א אומין. ו נ"א כל. ז נ"א מוסף, לבושא דאדם איהו. ח נ"א בשרא לבושא דאדם. ט נ"א לבושיהו ול"ג איהו. י נ"א ל"ג דאדם גופא דיליה. יא נ"א גופיה. יב נ"א סטירין. יג נ"א סטירין ונ"א מסטירין. יד נ"א דלתתא. יז נ"א אתצירו.

דרך אמת אן רוחות שלמטה שיש בעוה"ז הם מצטיירים בציור א' והיינו בגוף הבהמתי כמבואר.

מאמר
הסולם
 דבִּלְ צִיּוּרָא פְּנִימָאָה אֶקְרִי הָכִי כִּי כָל צִיּוּר פְּנִימִי נִקְרָא כֵךְ, דְּהֵינּוּ פְּנִי אָדָם. פְּנִימִי, פִּירוּשׁוֹ, הַיּוּצֵא מִזּוּג שְׂמִחָה וּלְמַעְלָה, שֵׁשׁ מַלְכוּתָא דְדוּד, דְּהֵינּוּ פְּנִי אָדָם. אִמְנֵם עִי עֲלִיּוֹת הַמְּדֻרְגוֹת שְׂמִחָה וּלְמַטָּה, אֵל מַלְכוּתָא דְדוּד, נִמְצְאִים ג' הַפְּנִים דְּשׁוּר נִשְׂר וְאִרְיָה, נִכְלָלִים בְּצִיּוּרָא פְּנִימָאָה, דְּהֵינּוּ בְּפְנֵי אָדָם שְׂבוּנוּג הַעֲלִיּוֹן שְׂמִחָה וּלְמַעְלָה, אִשְׁר הַתְּכַלְלוֹת זֵו בְּפְנֵי אָדָם, מְרוּמֹת בָּאוֹת ין פְּשׁוּטָה שֶׁל שְׂנֵאוֹן, (כְּנִ"ל דָּף פ"ו ד"ה שְׂנֵאוֹן). ע"ש. וז"ש «אַתְקִנָּא צִיּוּרָא דְכִלְהוּ דְאַנּוֹן בְּכִלְלָא דְאָדָם, דְּהֵינּוּ אוֹת ין פְּשׁוּטָה, שְׁה"ס הַתְּכַלְלוֹת שֶׁל ג' הַפְּנִים בְּפְנֵי אָדָם, וְלֹא פְּנֵי אָדָם מִמֶּשׁ. שְׁתִּיקוֹן זֶה נַעֲשֶׂה עִי הַתְּכַלְלוֹתִם בְּצִיּוּרָא פְּנִימָאָה דְּהֵינּוּ בְּפְנֵי אָדָם שְׂבוּנוּג הַפְּנִימִי עִם מַלְכוּתָא דְדוּד. וּמִהֲכָא, כָּל צִיּוּרָא דְאֵתְכַלִּיל בְּאַתְפְּשׁוּתָא דָא אֶקְרִי אָדָם, וּמִכָּאן תִּרְע, שְׂכַל צִיּוּר הַנִּכְלָל בְּהַתְּפַשְׁטוֹת זֵו, דְּהֵינּוּ שֶׁל ין פְּשׁוּטָה הַנִּ"ל, נִקְרָא בִּשְׁם אָדָם, אַע"פ שְׁאִין בְּהֵם פְּנֵי אָדָם מִמֶּשׁ. הַה"ד אָדָם אַתָּם, אַתָּם קְרוּיִן אָדָם וְלֹא שְׂאָר עֲמִין עֲכוּ"ם, וְזֶה שְׂכַתּוּב אָדָם אַתָּם וְכו', אַע"פ שְׁנַשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם, נִמְשַׁכּוֹת מִבְּחִינַת מַחְזָה וּלְמַטָּה שֶׁל הַמַּלְכוּת, שְׁאִין שֶׁם פְּנֵי אָדָם, מ"מ כִּיּוֹן שְׁהַבְּחִינּוֹת שְׂמִחָה וּלְמַטָּה עוֹלוֹת וְנִכְלָלוֹת בְּפְנֵי אָדָם (דְּפִי" דָּף כ" ע"ב)

ב' המאורות
 שְׂמִחָה וּלְמַעְלָה, בְּסוּד ין פְּשׁוּטָה, נִקְרָאוֹת גַּם הַנְּשִׁמוֹת בִּשְׁם אָדָם. כְּמוֹ הַדְּרָשׁ שֶׁל הַכְּתוּב, אַתָּם קְרוּיִן אָדָם. אֲבָל הוּא רַק מִכַּח הַתְּכַלְלוֹת בְּלִבְד, כְּמִבּוּרָא.
 קכ) וּכְפִי רוּחָא אֶקְרִי אָדָם. וְכֵל רוּחַ נִקְרָא בִּשְׁם אָדָם. כְּלוּמַר רַק בְּחִינַת אוֹר הַרוּחַ הַמְּלוּבֵשׁ בַּגּוּף נִקְרָא בִּשְׁם זֶה אָדָם. רוּחָא דְסֵטֵר קְדִישָׁא, גּוּפָא דִילִיָּה לְבוּשָׁא אִיהוּ וְעִיד כְּתִיב וּגו', וְהֵינּוּ הַרוּחַ שְׂבַעַד הַקְּדוּשָׁה, הַגּוּף שֶׁלּוֹ הוּא רַק לְבוּשׁ. כְּלוּמַר שְׁהַרוּחַ הוּא עֵצֶם הָאָדָם, וְהַגּוּף טַפֵּל אֵלָיו וְהוּא רַק לְבוּשׁ שֶׁלּוֹ. אֲבָל בְּסֵטֵרָא אַחֲרָא הוּא לְהִיפֵךְ כְּמ"שׁ לְהִלָּן. וְע"כ בְּקְדוּשָׁה כְּתִיב עוֹר וּבָשָׂר תְּלַבִּישְׁנִי וּגו', שְׂמִכָּאן מִשְׁמַע, בְּשֵׂרָא דְאָדָם לְבוּשָׁא אִיהוּ, שְׂבַשֵּׁר הָאָדָם הוּא רַק לְבוּשׁ לְעֵצֶם הָאָדָם שְׁהוּא הַרוּחַ, וּבְכָל אַתֵּר כְּתִיב בְּשֵׂר אָדָם, וּבְכָל הַמְּקוּמוֹת כְּתוּב בְּשֵׂר אָדָם. שִׁיּוּרָה, אָדָם לָגו שֵׁשׁ עֵצֶם אָדָם בְּפְנִימִיּוֹתוֹ. אֲבָל בְּשֵׂר לְבוּשָׁא דְאָדָם, גּוּפָא דִילִיָּה, אֲבָל הַבְּשֵׂר הוּא רַק לְבוּשׁ לְעֵצֶם הָאָדָם, וְהוּא גּוּף אֵל עֵצֶם הָאָדָם, וְעֵצֶם הָאָדָם הוּא בְּחִינַת הַרוּחַ שְׂבוּ.
 קכא) סְטֵרִין דִּלְתַתָּא דְאֵתְתַתֵּן בְּהַתּוּכָא דְרוּחָא דָא: הַבְּחִינּוֹת שְׂלַמְטָה, דְּהֵינּוּ מַחְזָה וּלְמַטָּה שֶׁל הַמַּלְכוּת, שְׁהוּתְכוּ בְּהַתְּכָה מְרוּחַ הַזֵּה דְּפְנֵי

קיד

בראשית

צִיּוּרִין, דְּאֵתְלַבְּשֵׁן בְּלְבוּשָׁא אֶתְרָא, אֶפְגֹּן צִיּוּרָא בְּדְבְעִירֵי וְכִיין, שׁוֹר שֶׁהַ
כְּשָׁבִים, וְשֶׁהַ עֲזִים, אֵיל וְצָבִי וְנַחְמוֹר וְגו', אֲנֹן דְּבְעִיין לְאֵתְפַלְלָא בְּלְבוּשָׁא

מסורת הזהר
(א) דברים י"ד.

חלופי גרסאות
א נ"א בגו ציווי בעירי דכין. ב נ"א בעירי.

מאמר

הסולם

כ' המאורות

דפני אדם, אצטירי מניה ציורין דאתלבשן
בלבושא אחרא כגון ציורא דבעירי דכין,
נצטירי ממנו ציורים, דהיינו שיצאו ונולדו
שיעורי קומות של רוחות, שנתלבשו בלבוש
אחר, ולא בלבוש אדם, דהיינו הציורים של
בהמות טהורות: שור שֶׁהַ כְּשָׁבִים וְשֶׁהַ
עֲזִים, אֵיל וְצָבִי וְנַחְמוֹר וְגו', אֲנֹן דְּבְעִיין
לְאֵתְפַלְלָא בְּלְבוּשָׁא דְאָדָם, שְׁבַחֲנִית אֱלֹהֵי
שֶׁהַם שׁוֹר שֶׁהַ וְכו' הִיוּ צְרִיכִים לְהַכְלִיל
בְּלְבוּשׁ דְּפָנֵי אָדָם, וְלֹא נִכְלְלוּ בּוֹ, אֲלֵא
שִׁנְעִישׁוּ לְבוּשִׁים אַחֲרִים, דְּהֵינּוּ שִׁנְעִישׁוּ לְבוּשִׁים
לְפָנֵי שׁוֹר וּלְפָנֵי נֶשֶׁר וּלְפָנֵי אַרְיָה.

ביאור הדברים, כי נודע שהאדם נקרא
עולם קטן, מפני שכל פרטי העולם נכללים
בו. ונמצא שיחס כל פרטי מין הבעל חי
כלפי נשמת האדם, הוא כיוחס של פרטים
לכלל שלהם. ויש להבין זה. והענין הוא,
כי נתבאר בסמוך (בד"ה אלן נהורין מצירין)
שנשמות בני אדם נמשכות מג' הפנים
שלמטה מחוזה, אלא שהשיגו התכללות מפני
אדם בסוד נ' פשוטה, אחר שעלו ג' הפנים
שור נשר אריה, למחזה ולמעלה של הנוקבא.
ונכללו בפני אדם אשר שם, עש"ה.
אמנם גם מטרם שעלו ג' הפנים שנ"א,
להכלל בפני אדם שמחזה ולמעלה, הוציאו
גם כן תולדות לבי"ע, באופן, אשר מההארות
שנמשכו מפני שור יצאו כל הבהמות, ומפני
נשר כל העופות, ומפני אריה כל החיות.
אלא שבעת עליות ג' הפנים שנ"א לזווג
העליון לפני אדם, עלו ונכללו בזווג העליון,
גם כל הבהמות ועופות וחיות שכבר יצאו
מהם, וכולם נכללו בפני אדם שלמעלה
מחוזה, ומכללם נולדה נשמת אדם הראשון.
הרי שנשמת האדם כוללת כל פרטי
בעלי חיים, שנפרטו מג' הפנים שור נשר
אריה, כי אינה אלא בחינת כלל שלהם.
וז"ש שאומר לעיל (בהקדמת הזהר דף ר"ח
באות רכ"ב) אשר פני אדם כלי"ב כ"ח
דיוקנין, ע"ש בהסולם. ומתוך שאין העדר
ברוחני, וכל שינוי היוצא ברוחניות אינו
אלא הוספה על הראשון. לכן אחר שיצאה
(דפו"י דף כ' ע"ב)

נשאר

קמו

בראשית

« דָּאָדָם. הָהוּא רוּחָא פְּנִימָאָה דְּאִינוּן בִּ סְטָרִין, סְלִיק בְּהוּא שְׁמָא דְּאִתְקַרֵי בְּה גּוּפָא דִּילֵיהּ, לְבוּשָׁא דְּהוּא שְׁמָא. בְּשַׁר שׁוֹר, שׁוֹר אִיהוּ פְּנִימָאָה יְדֵהוּא גּוּפָא, בְּשַׁר דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא, וְכֵן פְּלֵהוּ.
קכב פְּגוּזָא דָא, יְבִסְטָרָא אֲחֵרָא דְּלָא קִדְשָׁא, רוּחָא דְּאִתְפְּשֵׁט בְּשַׁר

חלופי גרמאות

א נ"א מוסיף, בבשרא האדם. ב נ"א ציורין. ג נ"א ביה. ד נ"א ליג בשר. ה נ"א ליג שור. ו נ"א ההוא. ז נ"א מסטרא. ח נ"א דמסאבו, וני"א מסאבא. ט נ"א לשאר.

מאמר	הסולם	כ/ה המאורות
נשאר, שהסו"ה רוח האדם העולה למעלה, וכן הפרטים, בסוד רוח הבהמה היורד למטה, והוא מטעם, כי אין העדר ברוחני כנ"ל. וז"ש אצטיריו וכו' דבעיין לאתכללא בלבושא דאדם. כי היו צריכים להכלל בלבוש רוח האדם, ואז היו בבחינתו, אבל ע"י כח השמאל אבדו התכללות הזה האדם, שהיא כח המקשר שבהם, וע"כ נתכו ממנו ונתפרטו לפרטיהם, שהם שור שה בשבים וכו' כמו שהיו מטרם העליה לזווג העליון ללידת נשמת האדם כנ"ל.	ההוא רוחא פנימאה דאנון סטריין, סליק בההוא שמא דאתקרי בה גופא דיליה: הרוח הפנימי של אלו הבחינות, שור שה בשבים וכו' הנ"ל, נקרא באותו השם, שנקרא בו הגוף של אותו הרוח. לבושא דההוא שמא, כי הגוף הוא לבוש אל אותו השם, ואינו בעל השם בעצם, בשר שור, שור איהו פנימאה דההוא גופא, בשר דיליה לבושא, וכן כלהו, הגוף הוא בשר של השור, ושור הוא רוח הפנימי של אותו הגוף, הבשר שלו, הוא לבוש אליו. וכן כל בעלי החיים, נקראים גופם על שם הרוח הפנימי המלוכש בכל אחד מהם.	אלא שללידת נשמה קדושה, עולים הג' פנים שני"א שמחזה ולמטה, ונכללים בזווג העליון שמחזה ולמעלה, בפני אדם אשר שם. כנ"ל בסמוך עש"ה. אמנם אחר חטאו של אדה"ר בעצה"ר, נמשכה הזוהמא דחויא בעולם, שמשם נמשכה מערכת הטומאה הנקראת אדם בליעל, שפירושו שאינו רוצה לעלות לפני אדם שלמעלה מחזה של המלכות, כי בליעל הוא נוטריקון ב"י יעל, אלא שרוצה להמשיך הזווג במקום שמחזה ולמטה דמלכות, שזהו זוהמא דחויא, כנ"ל (בהקדמת הזהר דף קצ"ט אות ר"י) שאומר, ודא הובא דההוא נחש קדמאה, חבר לתתא ואתפרש לעילא, וזהו חטאו של נחש הקדמוני, שחיבר למטה מחזה דמלכות, והפריד את פני אדם שלמעלה מחזה, עש"ה. ומבחינת אדם בליעל הזה, נמשכות רוחות עובדי עבודה זרה, שהם רוחות טמאות של בני אדם, הנמשכות מזוהמא דחויא.
קכב) פְּגוּזָא דָא בְּסִטְרָא אֲחֵרָא דְּלָא קִדְשָׁא כּאֹפֵן הוּא, שְׁנִתְבָּאָר בְּרוּחַ הָאָדָם דְּקִדְוֶשָׁה וּבְעֵלֵי חַיִּים טְהוּרִים, כֵּן הוּא גַם בְּעַד אֲחֵר שְׁאִינוּ קְדוּשָׁה. רוּחָא דְּאִתְפְּשֵׁט בְּשַׁר עֵמִין עֵכוּ"ם, נִפְקָא מִסְטְרָא דְּלָא קִדְשָׁא, לָאו אִיהוּ אָדָם, הַרוּחַ הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּשַׁר עֵמִים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, יוֹצֵא מֵהַצַּד שְׁאִינוּ קְדוּשָׁה, הוּא אִינוּ בַּחֲנִית אָדָם. וּבְגִין כֵּן לָא סְלִיק בְּשִׂמְאָה דָא, וְע"כ אִינוּ נִקְרָא בְּשֵׁם הַזֶּה. דְּהֵיִינוּ כְּנ"ל אֲתֵם קְרוּיִן אָדָם וְכוּ'. פִּירוּשׁ, כִּי נִתְבָּאָר שְׁפָנֵי אָדָם אִינוּ נִמְצָא מִחֻזָּה וּלְמִטָּה שֶׁל הַמַּלְכוּת, שְׁמֵשׁם נּוֹלָדִים רוּחוֹת בְּנֵי אָדָם,	שְׁמָא דְּהוּא רֹחָא, וְלִית בֵּיהּ הוֹלְקָא, הַשֵּׁם שֶׁל הַרוּחַ הַזֶּה הוּא טֵמָא, וְאִינוּ נִקְרָא בְּשֵׁם אָדָם, וְאִין לוֹ בּוֹ חֵלֶק. כִּי הוּא נִמְשָׁךְ מֵאָדָם בְּלִיעֵל, שְׁאִינוּ רּוֹצֵה לְעֵלוֹת לְפָנֵי אָדָם שְׁלִמְעֵלָה, וְאִין לוֹ מִשּׁוֹם זֶה שׁוֹם חֵלֶק בּוֹ, כְּנ"ל. גּוּפָא דִּילֵיהּ לְבוּשָׁא דְּהוּא טֵמָא, בְּשַׁר טֵמָא, הַגּוֹף שְׁלוֹ, הוּא לְבוּשׁ שֶׁל רוּחַ הַטֵּמָא הַזֶּה, וְהוּא בְּשַׁר טֵמָא, וְטֵמָא לָגוּ, בְּשַׁר לְבוּשָׁא דִּילֵיהּ וְטֵמָא, שְׁהוּא הַרוּחַ, הוּא בְּפִנְיִמִיּוֹת, וְהַבְּשָׂר הוּא הוּא לְבוּשׁ שְׁלוֹ. בְּגִין כֵּן, בְּעוֹד דְּשָׂרֵי הַהוּא רוּחָא בְּהוּא גּוּפָא, אֲתֵקְרִי טֵמָא, נִפְקָ רֹחַ מִהַהוּא לְבוּשָׁא לָאו אֲקִרֵי טֵמָא, וּמִשּׁוֹם זֶה, כֹּל עוֹד שְׁשׁוּרָה רוּחַ הַהוּא בְּגוֹף הַהוּא, הוּא נִקְרָא טֵמָא, יוֹצֵא הַרוּחַ מִלְבוּשׁ הַהוּא הוּא דְּהֵיִינוּ מֵהַגּוֹף, אִין הַגּוֹף נִקְרָא עוֹד טֵמָא, וְלָא סְלִיק הַהוּא לְבוּשָׁא	

קטז

בראשית

עמין עכו"ם נפקא מסטרא דלא קדישא, לאו איהו אדם, וקגין קף לא סליק בשמא דא, שמא דההוא רוחא טמא, לא סליק בשמא דאדם, ולית ביה חולקא, גופא דיליה לבושא דההוא טמא, בשר טמא. יוטמא לגו, בשר לבושא דיליה, בג"כ בעוד דשרי ההוא רוחא בההוא גופא, אתקרי טמא נפק רוח מההוא לבושא, לאו אקרי טמא, ולא סליק ההוא לבושא בשמא.

קכג) סטרין לתתא, דאתהתך בהתוכא דרוחא דא, אצטירין מניה ציורין, דאתלבשן בלבושא אחרא. כגון ציורי בעירי מסאבי, ואורייתא פתח בהו וזה לכם הטמא, כגון חזיר, ועופי ובעירי דההוא סטרא, רוחא סליק בההוא שמא, גופא לבושא דיליה, וגופא בשר חזיר אקרי, חזיר לגו, בשרא לבושא דיליה. וכג"כ אלין תרין סטרין, מתפרשן, אלין אתפלילו ברזא דאדם, ואלין אתפלילו ברזא דטמא כל זינא אזיל לזיניה, ואתהדר לזיניה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) ח"א קלא. רכ. ב) ויקרא יא. ג) ח"א קלו: קטז: א) נ"א דמסאב. ונ"א מסאבא. ב) נ"א דלאו. ג) נ"א מוסף, סליק לבושא. ד) נ"א דאי. ה) נ"א אדם. ו) נ"א ליג חולקא. ז) נ"א ליג וטמא. ונ"א יטמא לגו. ונ"א טמא לגו. ח) נ"א דשאר, ונ"א שרי. ט) נ"א אקרי. י) נ"א רוחא. ונ"א מוסף, ההוא רוחא. יא) נ"א ליג לבושא. יב) נ"א סטרין. ונ"א סטריין. יג) נ"א דלתתא. יד) נ"א אתצירין. ונ"א אצטירין. טו) נ"א ציורין עופי ובעירי מסאבו. טז) נ"א מוסף, בההוא טמא, ונ"א טמא וליג שמא. יז) נ"א לזיניה. יח) נ"א לזנה.

דרך אמת א] מאחר שהוא מצד הטומאה לכן אינו נקרא כלל בשם אדם.

מאמר

הפסוק

ב' המאורות

לבושא בשמא ואין הלבוש נקרא באותו השם, דהיינו טמא, שהרי הטמא, שהוא הרוח, כבר נסתלק ויצא ממנו. קכג) סטרין לתתא, דאתהתך בהתוכא דרוחא דא, אצטירין מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא: הבחינות שלמטה, דהיינו בהמות חיות ועופות, שהתכו בהתכה מרות הטמא הזה, אצטירין מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא כגון ציורי בעירי מסאבי, נצטיירו מהם ציורים, דהיינו רוחות פרטיות, שנתלבשו בלבוש אחר, דהיינו הציורים של בהמות הטמאות. ואורייתא פתח בהו, וזה לכם הטמא, כגון חזיר ועופי ובעירי דההוא סטרא, והתורה פתחה בהם בלשון, וזה לכם הטמא, שהם חזיר, ועופות ובהמות של הסטרא אחרא. רוחא סליק בההוא שמא, גופא לבושא דיליה, הרוח נקרא בשם ההוא, דהיינו טמא, והגוף הוא לבוש שלו. וגופא בשר חזיר אקרי, חזיר לגו, בשרא לבושא דיליה, והגוף נקרא בשר חזיר, כי חזיר הוא בפנימיותו, שהוא הרוח, הבשר, הוא לבוש של הרוח הזה הנק' חזיר.

(דפו"י דף כ' ע"ב)

בסוד